

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับลงทุนใน สปป ลาว

นาย แก้วสายจง สายสุวรรณวงศ์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL PROBLEMS RELATING TO FOREIGN INVESTMENT IN LAO PDR

KEOSAYCHONG SAYSOUVANNAVONG

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws**

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

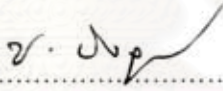
ปัญหาทฤษฎีเกี่ยวกับลงทุนใน สปป ลาว
นาย แก้วสายจง สายสุวรรณวงศ์
นิติศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์

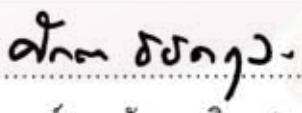
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต

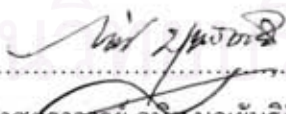

..... คณะบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิตินันท์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิต เกิดสมเกียรติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ปัจจุสานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สักดา ชนิตกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนิช บุญชัยจิต)

..... กรรมการ
(ท่าน พวง ศรีหอมวงศ์)

นาย แก้วสายจง สายสุวรรณวงศ์ : ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับลงทุนใน สปป ลาว (LEGAL PROBLEMS RELATING TO FOREIGN INVESTMENT IN LAO PDR)

อ.ที่ปรึกษา : ศ. ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์, 209 หน้า.

เนื่องจากระบบเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันเป็นระบบการค้าเสรี สปป ลาว จึงต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ผู้เขียนจึงพิจารณากฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ 4 ฉบับ คือ 1. ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (TRIMs) 2. ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน (Agreement Investment in ASEAN) 3. อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น (ICSID) 4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี (MIGA) ซึ่ง ข้อกฎหมายทั้ง 4 ฉบับก็มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป คือ ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (TRIMs) ประสงค์ให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรม, ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน (Agreement Investment in ASEAN) ประสงค์ให้เกิดความชัดเจน ส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน, อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น (ICSID) มุ่งขจัดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนของรัฐอื่น ส่วนอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี (MIGA) มุ่งประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันการลงทุน

เพราะฉะนั้น ในอนาคต ถ้าหาก สปป ลาว ต้องการที่จะเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกและต้องการสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุน สปป ลาว ก็ต้องปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนภายในของตนให้สอดคล้องกับข้อตกลงและอนุสัญญาทั้ง 4 ฉบับเช่น กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ กฎหมายภาษี กฎหมายช่วยสาอากร กฎหมายแรงงาน กฎหมายที่ดิน และกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปฐมนิคม

นอกจากที่จะต้องปรับกฎหมายที่มีอยู่แล้ว สปป ลาว ก็จำเป็นจะต้องออกกฎหมายที่เห็นว่าตนเองยังมีไม่เพียงพอที่จะรองรับ ข้อตกลงหรืออนุสัญญาทั้ง 4 ฉบับ เช่น กฎหมายภายในเกี่ยวกับการลงทุนตามข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน หรือ ในเรื่องการยอมรับและบังคับคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการ ของศูนย์ระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น ตามอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น ว่ากฎหมายภายใน สปป ลาว มีหรือไม่ ถ้ามีเพียงพอหรือไม่อย่างไร

สาขาวิชา...นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา...2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

468 63695 34 : MAJOR LAW

KEY WORD: PROBLEMS RALATING TO FOREIGN INVESTMENT IN LAO PDR

KEOSAYCHONG SAYSOUVANNAVONG: LEGAL PROBLEMS RELATING TO
FOREIGN INVESTMENT IN LAO PDR

THESIS ADVISOR: PROF. CHUMPHORN PACHUSANOND. Ph. D: 209 pp.

World economic system now is the free trade system. Lao PDR therefore has to revise the domestic statute in order to comply with the International obligations. The author will study 4 international regulations namely 1. The Agreement on Trade-Related Investment Measure (TRIM), 2. An agreement among the government of Brunei Darussalam, Republic of Indonesia, Malaysia, Republic of Philippine, Republic of Singapore and the Kingdom of Thailand for promotion and protection of investment, 3.The Convention on the Investment Disputes between States and nations of other states (ICSID) and 4.The Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA). Those regulations have the different purposes. The purpose of TRIM is to create the free and fair trade, the purpose of An agreement among the government of Brunei Darussalam, Republic of Indonesia, Malaysia, Republic of Philippine, Republic of Singapore and the Kingdom of Thailand for promotion and protection of investment is to promote and protect the investment, the ICSID is mainly aimed for settle the investment dispute between states and nations of other states. And MIGA is for the creation of investment guarantee.

In the future, if Lao PDR wants to join WTO and encourages the investment from the foreign investors, Lao PDR will have revised the domestic law according Lao PDR to the aforementioned regulations such as The Law on Promotion and Protection of foreign investment, the Law on State's owned Enterprises, Tax Law, Customs Duty Law, Labor Law, Land Law, and the Industrial Transform Law.

Besides the revision of the old law, have to implement the new law for governing those regulations such as the law regarding the enforcement of arbitral awards according to ICSID.

Field of study .....Laws.....

Academic year .....2006.....

Student's signature..........

Advisor's signature..........

กิตติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ปัจจุสานนท์ เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาสรรหาเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยได้ให้คำแนะนำต่างๆ ตั้งแต่การเสนอหัวข้อวิทยานิพนธ์ การสอบโครงร่าง การค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ตลอดทั้งการตรวจแก้ไขจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จโดยดี

นอกจากนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบรรดาคณาจารย์ทุกท่านกล่าวคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวานิต เกิดสมเกียรติ ที่ได้สละเวลาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ . รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กนิช บุญยัษฐิติ และท่าน พวง ศรีหอมวงศ์ ที่มาจากสถานทูต สปป ลาว ประจำบางกอกประเทศไทย ที่ได้สละเวลาเข้ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำต่างๆ ในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และท่าน ชมพู แก้วปัญญา ทูตศึกษาที่ได้ช่วยเหลือในการขอขยายทุนการศึกษาด้วย นอกนั้นขอขอบคุณเพื่อนๆ สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศพร้อมด้วยสาขาอื่นทุกคน ตลอดทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้ความสะดวกในการค้นหาข้อมูลต่างๆ

หากวิทยานิพนธ์นี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว ส่วนคุณความดีหากจะมีในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้เขียนขอมอบให้แก่ บิดามารดาและคณาจารย์เจ้าของตำราทุกท่านที่ผู้เขียนนำมาศึกษาค้นคว้า ณ ที่นี้ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฑ

บทที่

1 บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
3. สมมุติฐานของการวิจัยเรื่องนี้.....	3
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	3
5. วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย.....	3
6. ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	4
2 ข้อตกลงระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการลงทุน.....	5
2.1. ข้อตกลงต่างๆเกี่ยวกับการลงทุนขององค์การการค้าโลก(WTO).....	6
2.1.1. บรรดามติการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่ประเทศต่างๆประกาศใช้.....	9
2.1.1.1. การกำหนดให้ใช้เงินส่วนภายในประเทศ.....	10
2.1.1.2. การกำหนดให้มีการส่งออก.....	12
2.1.1.3. การให้สิ่งจูงใจในการลงทุน.....	13
2.1.1.4. ข้อกำหนดทางด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการอนุญาตสิทธิ.....	15
2.1.1.5. การกำหนดการขายภายในประเทศ.....	16
2.1.1.6. การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้น.....	17
2.1.1.7. การกำหนดผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก.....	17
2.1.1.8. การกำหนดดุลการค้า.....	17
2.1.1.9. ข้อจำกัดในการส่งเงินกลับต่างประเทศและเงินตราต่างประเทศอื่น.....	18
2.1.1.10. การกำหนดการผลิตหรือข้อจำกัดอื่น ๆ ภายในประเทศ.....	18

2.1.2. ข้อตกลงทริมส์(TRIMs) ขององค์การการค้าโลก(WTO).....	19
2.1.2.1. วัตถุประสงค์.....	19
2.1.2.2. หลักการของ TRIMs.....	20
2.1.2.2.1. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติและการจำกัดปริมาณ (ข้อ 2 TRIMs)..	20
2.1.2.2.2. หลักการจำกัดมาตรการมาตรการการลงทุนเกี่ยวกับการค้า	
(ข้อ 5 TRIMs).....	31
2.1.2.2.2.1. กระบวนการการแจ้ง มาตรการการลงทุนเกี่ยวกับการ	
การค้า(TRIMs).....	31
2.1.2.2.2.2. การดำเนินการในช่วงปรับเปลี่ยน	32
2.1.2.2.2.3. การขอขยายระยะเวลาการแจ้ง.....	33
2.2. ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน (ASEAN).....	36
2.2.1. วัตถุประสงค์ของความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน.....	37
2.2.2. การส่งเสริมการลงทุน.....	37
2.2.2.1. มาตรการที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากร.....	37
2.2.2.1.1. การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค.....	37
2.2.2.1.2. การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ.....	38
2.2.2.1.3. การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง.....	39
2.2.2.2. มาตรการทางด้านภาษี.....	39
2.2.3. การคุ้มครองการลงทุน.....	40
2.2.3.1. การจ่ายเงินชดเชย.....	40
2.2.3.2. การส่งเงินกลับสู่ประเทศ.....	41
2.2.3.3. การระงับข้อพิพาท.....	41
2.3. อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นภายใต้	
ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุน ปี ค.ศ. 1965. (ICSID).....	42
2.3.1. วัตถุประสงค์.....	43
2.3.2. โครงสร้างและสถานะของศูนย์ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุน.....	43
2.3.3. การระงับข้อพิพาทของศูนย์ระงับข้อพิพาท (ICSID).....	45

2.3.3.1. การประนอมข้อพิพาท (Conciliation).....	45
2.3.3.1.1. การร้องขอประนอมข้อพิพาท.....	46
2.3.3.1.2. การแต่งตั้งคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท.....	46
2.3.3.1.3. กระบวนการพิจารณาประนอมข้อพิพาท.....	47
2.3.3.1.4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาประนอมข้อพิพาท..	49
2.3.3.2. กระบวนการพิจารณาโดยการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration).....	50
2.3.3.2.1. การร้องขอให้มีการอนุญาโตตุลาการ.....	50
2.3.3.2.2. การแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ.....	51
2.3.3.2.3. อำนาจและหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ.....	52
2.3.3.2.4. ค่าชี้ขาด การยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาด.....	53
2.3.3.2.5. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการ.....	54
2.3.4. กฎหมายที่นำมาใช้ในการพิจารณา.....	54
2.3.4.1. กฎหมายวิธีพิจารณาความ.....	54
2.3.4.1.1. การประนอมข้อพิพาท.....	55
2.3.4.1.2. การอนุญาโตตุลาการ.....	56
2.3.4.2. กฎหมายที่นำมาใช้บังคับกับสัญญา.....	57
2.3.4.2.1. กฎหมายที่เลือกโดยคู่กรณี.....	58
2.3.4.2.2. กรณีที่ไม่มีการตกลงให้เลือกใช้กฎหมาย.....	58
2.4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี (MIGA).....	60
2.4.1. วัตถุประสงค์ของสถาบัน.....	60
2.4.2. การคุ้มครองความเสี่ยงจากสถาบัน.....	61
2.4.3. การลงทุนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครองจากสถาบัน.....	62
2.4.4. เอกชนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครอง.....	63
2.4.5. รัฐผู้รับการลงทุนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครอง.....	63
2.4.6. การส่งเสริมการลงทุนของสถาบัน.....	64
3 กฎหมายภายในของ สปป ลาว เกี่ยวกับการลงทุน.....	65
3.1. วิวัฒนาการของกฎหมายว่าด้วยการลงทุนของ สปป.ลาว.....	65

3.1.1. กิจการลงทุนใน สปป.ลาว.....	67
3.1.2.รูปแบบการลงทุนใน สปป.ลาว.....	68
3.2. บรรดากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนในสปป.ลาว.....	72
3.2.1. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ.....	74
3.2.1.1. วัตถุประสงค์.....	74
3.2.1.2. การส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ.....	75
3.2.1.3. การปกป้องการลงทุนต่างประเทศ.....	75
3.2.1.4. รูปแบบการลงทุนต่างประเทศ.....	76
3.2.1.4.1. ธุรกิจร่วมตามสัญญา.....	76
3.2.1.4.2. วิสาหกิจผสม.....	76
3.2.1.4.3. วิสาหกิจลงทุนต่างประเทศ (100%).....	76
3.2.1.5. สิทธิ ผลประโยชน์และพันธะของผู้ลงทุนต่างประเทศ.....	77
3.2.1.5.1. สิทธิ ผลประโยชน์ของผู้ลงทุนต่างประเทศ.....	77
3.2.1.5.2. พันธะของผู้ลงทุนต่างประเทศ.....	78
3.2.1.6. นโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ.....	79
3.2.1.6.1. กิจการของแผนงานที่ได้รับการส่งเสริม.....	79
3.2.1.6.2. เขตที่ได้รับการส่งเสริม.....	79
3.2.1.7. การขออนุญาตลงทุนต่างประเทศ.....	80
3.2.1.8. การคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ.....	81
3.2.1.8.1. คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนขั้นศูนย์กลาง และชั้นแขวง.....	81
3.2.1.8.2. แผนงานและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง.....	83
3.2.1.9. การแก้ไขข้อขัดแย้ง.....	84
3.2.1.10. นโยบายต่อบุคคลที่มีผลงานและมาตรการต่อบุคคลที่ละเมิด.....	84
3.2.1.10.1. นโยบายต่อบุคคลที่มีผลงาน.....	84
3.2.1.10.2. มาตรการต่อผู้ลงทุนที่ละเมิด.....	84
3.2.2. กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ.....	84

3.2.2.1. วัตถุประสงค์.....	84
3.2.2.2. ประเภท รูปการและรูปแบบวิสาหกิจ.....	85
3.2.2.3. แขนงธุรกิจที่สงวนไว้ให้พลเมืองลาว.....	86
3.2.3. กฎหมายภาษี.....	88
3.2.3.1. วัตถุประสงค์.....	88
3.2.3.2. ชนิดสินค้าสิ่งของและประเทศต้นกำเนิดสินค้าสิ่งของ.....	88
3.2.3.3. มูลค่าสินค้าสิ่งของ และ สินค้าสิ่งของประเภทต้องห้าม.....	89
3.2.3.4. การนำเข้าและการส่งออกชั่วคราว.....	90
3.2.3.5. การยกเว้นภาษีนำเข้า และสิทธิพิเศษทางการทูต.....	91
3.2.4. กฎหมายช่วยสาอากร.....	92
3.2.4.1. วัตถุประสงค์.....	93
3.2.4.2. ระเบียบการเกี่ยวกับอากรตัวเลขธุรกิจ.....	93
3.2.4.2.1. กิจการที่ต้องชำระอากรตัวเลขธุรกิจ.....	93
3.2.4.2.2. บุคคลที่มีหน้าที่ชำระอากรตัวเลขธุรกิจ.....	94
3.2.4.2.3. การยกเว้นอากรตัวเลขธุรกิจ.....	95
3.2.4.3. อากรชมพู.....	97
3.2.4.3.1. สินค้า สิ่งของ และการบริการที่ต้องเสียอากรชมพู.....	97
3.2.4.3.2. สินค้า สิ่งของ และการบริการที่ถูกยกเว้นอากรชมพู.....	98
3.2.4.3.3. การแจ้งและเสียอากรชมพู.....	98
3.2.4.4. อากรกำไรและอากรรายได้.....	99
3.2.4.4.1. รายได้ธุรกิจที่ต้องชำระอากรกำไร.....	99
3.2.4.4.2. รายได้ที่ต้องชำระอากรรายได้.....	99
3.2.4.4.3. บุคคลที่มีหน้าที่ในการชำระอากรรายได้.....	101
3.2.5. กฎหมายแรงงาน.....	101
3.2.5.1. หน้าที่ของกฎหมายแรงงาน.....	102
3.2.5.2. ระเบียบการคุ้มครองแรงงาน.....	102
3.2.5.2.1. การรับผู้ออกแรงงาน.....	102

3.2.52.2. การยกระดับทางวิชาการให้ผู้ออกแรงงาน.....	102
3.2.53. การคุ้มครองของรัฐต่อผู้ออกแรงงาน.....	103
3.2.54. การจำกัดสิทธิของผู้ใช้แรงงานในการยกเลิกสัญญาแรงงาน.....	103
3.2.55. เวลาทำงานและเวลาพักผ่อน.....	104
3.2.56. การเก็บอกรายได้จากผู้ออกแรงงาน.....	105
3.2.6. กฎหมายที่ดิน.....	105
3.2.6.1. วัตถุประสงค์.....	105
3.2.6.2. การคุ้มครองที่ดิน.....	106
3.2.6.3. สิทธิและพันธะของชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและคนต่างประเทศ เกี่ยวกับการเช่าหรือ สัมปทานที่ดิน.....	107
3.2.7. กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง.....	110
3.2.7.1. หน้าที่ของกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง.....	110
3.2.7.2. ประเภทโรงงาน.....	110
3.2.7.3. เงื่อนไขการดำเนินกิจการโรงงาน.....	112
3.2.7.4. สายเกี่ยวพันระหว่างโรงงานกับแหล่งวัตถุดิบ.....	112
3.2.7.5. สิทธิและพันธะของผู้ดำเนินกิจการโรงงานอุตสาหกรรมและ หัตถกรรมปรุงแต่ง.....	112
3.2.7.5.1. สิทธิของผู้ดำเนินกิจการโรงงาน.....	112
3.2.7.5.2. พันธะของผู้ดำเนินกิจการโรงงาน.....	113
4 การประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมาย สปป.ลาวกับข้อตกลงระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการลงทุน	115
4.1. ประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน ใน สปป. ลาว กับข้อตกลงทริมส์ TRIMs.....	115
4.1.1. กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว และบทบัญญัติของทริมส์(TRIMs) ที่นำมาพิจารณา.....	116
4.1.1.1. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศ.....	116
4.1.1.2. กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ.....	116

4.1.1.3. กฎหมายภาษี.....	118
4.1.1.4. กฎหมายส่วยสาอากร.....	118
4.1.1.5. กฎหมายแรงงาน.....	119
4.1.1.6. กฎหมายว่าด้วยที่ดิน.....	120
4.1.1.7. กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง.....	121
4.1.2. บทบัญญัติของกฏบัตรที่นำมาพิจารณา.....	121
4.2. ประเมินความสอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับ ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน(ASEAN).....	131
4.3. ประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นภายใต้ ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุนปีค.ศ.1965(ICSID).....	135
4.4. ประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี	140
5 สรุป และ ข้อเสนอแนะ.....	148
รายการอ้างอิง.....	153
ภาคผนวก.....	158
ภาคผนวก (ก) Statistics of Approved Foreign Investment by Country 1988- Jan/2005 \$US.....	159
ภาคผนวก (ข) Approved Foreign Investment by Country 2000- June 2005.....	161
ภาคผนวก (ง) แบบฟอร์มการขอลงทุนต่างประเทศอยู่ สปป ลาว.....	165
ภาคผนวก (ค) List : Yearly Report By Country.....	176
ภาคผนวก (ค) กฎหมายและนิติกรรมในเขตเศรษฐกิจและการเงินของ สปป ลาว.....	178
ภาคผนวก (ฆ) AGREEMENT ON TRADE-RELATED INVESTMENT MEASURES.....	181

ภาคผนวก (ง) คำแปล ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุน ที่เกี่ยวกับการค้า.....	188
ภาคผนวก(จ) คำแปลความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และ ราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน.....	195
ภาคผนวก (ฉ) คำแปลร่างพิธีสารแก้ไขความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐ สิงคโปร์และราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน.....	205
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	209

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ตารางมาตรการที่ขัดกับข้อตกลงทริมส์(TRIMs).....	30
2. ตารางยกเว้นข้อตกลงของข้อตกลงทริมส์(TRIMs).....	31
3. ตารางสังเกตและการแจ้งระยะเวลาจัดมาตรการที่ขัดกับข้อตกลงทริมส์(TRIMs).....	35
4. ประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับข้อตกลงทริมส์ (TRIMs).....	122
5. ประเมินความสอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับ ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน(ASEAN).....	131
6. ตารางความร่วมมือหรือสนธิสัญญาของสปป ลาวเกี่ยวกับการลงทุนกับบรรดาประเทศต่างๆ.....	139
5. ประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับอนุสัญญาว่า ด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี	140

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบัญญัติกฎหมายของรัฐต่างๆออกมาบังคับใช้นั้นถือเป็นหน้าที่ของรัฐเพื่อที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยภายในรัฐนั้นๆ และการบัญญัติกฎหมายออกมาบังคับใช้นั้นก็ต้องให้เหมาะสมกับสังคมภายในของรัฐนั้นด้วยแต่ในปัจจุบันสังคมระหว่างประเทศได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วโดยมีการติดต่อเชื่อมโยงกันไปทั่วโลกโดยเฉพาะการเข้ามาประกอบธุรกิจหรือ การลงทุนอยู่ในประเทศที่มีใช้ประเทศที่ตนถือสัญชาตินั้นจากการเข้ามาประกอบธุรกิจหรือการลงทุนดังกล่าวจึงเกิดมีปัญหากฎหมายตามมาอย่างมากมาย

ปัญหาเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนจึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่รัฐต่างๆให้ความสำคัญเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศเป็นอย่างมาก ความต้องการการลงทุนต่างประเทศหรือการพัฒนาในด้านต่างๆในประเทศกำลังพัฒนาต่างๆมีเพิ่มขึ้น ในขณะที่เงินทุนในประเทศที่พัฒนาแล้วมีจำกัดทำให้เกิดการแข่งขันกัน ในระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาในการที่จะชักจูงและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศของตน โดยการเร่งสร้างบรรยากาศการลงทุนของตนให้ดีขึ้นวิธีการสร้างบรรยากาศประการหนึ่งคือการออกกฎหมายเพื่อชักจูงการลงทุน กำหนดเป้าหมายและให้สิทธิประโยชน์พิเศษ บางประการแก่ผู้ลงทุนในกิจการที่รัฐเห็นว่าสำคัญและจำเป็นต่อเศรษฐกิจของประเทศทั้งนี้เพราะการลงทุนของประเทศถ้าได้มีการจัดสรรให้ถูกต้องเหมาะสมตามความต้องการของประเทศแล้ว การลงทุนก็จะมีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก¹

สำหรับ สปป ลาว แล้วนอกจากความจำเป็นและต้องการที่เหมือนกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาประเทศใหม่ของพรรคและรัฐบาลที่ถูกรับรอง โดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคครั้งที่ 4 เมื่อเดือน พฤศจิกายน 1986 และการประกาศร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกของลาวในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1991 โดยสภาประชาชนสูงสุดของลาว ในรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้ระบุให้พรรคประชาชนปฏิวัติลาวผูกขาดอำนาจการเมืองในลาวแต่ด้านเศรษฐกิจให้มีการปฏิรูปสู่กลไกตลาดแบบเสรียิ่งทำให้ประเทศลาวมีความจำเป็นจะต้องมีกฎหมายการลงทุนเพื่อรองรับนโยบายเปิดกว้างความร่วมมือกับต่างประเทศโดยเฉพาะการร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ

¹ โกลด์ นันธิกุล, “กฎหมายและปัญหาการส่งเสริมการลงทุน,”วารสารนิติศาสตร์ 12 (2525):1-7

ในวันที่ 25 กรกฎาคมปี ค.ศ.1988 สปป ลาว ได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศฉบับแรก แต่เมื่อนำมาใช้ได้ 5 ปีกว่า ก็ได้มีการยกเลิกโดยการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศใหม่ฉบับเลขที่ 01/94 ในเดือน มิถุนายนปี ค.ศ. 1994 โดยสภาแห่งชาติลาว(the National Assembly of the Lao PDR)เนื้อหาสาระของกฎหมายได้ถูกกำหนดให้ชัดเจนครบถ้วนและเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติให้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ยังครอบคลุมกฎหมายต่างๆโดยกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการลงทุนสิทธิและพันธะกรรมของนักลงทุนต่างชาติ การให้ความคุ้มครองแก่นักลงทุนต่างชาติโดยรัฐบาลไม่ยึดและโอนกิจการมาเป็นของรัฐเว้นเสียแต่เพื่อสาธารณประโยชน์ การอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนได้ถึง99%ของทุนทั้งหมด ในกรณีเป็นการร่วมลงทุน การให้บริการ ณ ที่เดียวและการกำหนดอัตราอากร กำไร ภาษีเงินเดือน และอากรขาเข้าตามหลักสากลตั้งนั้นกฎหมายลงทุนฉบับใหม่จึงได้รับคำยกย่องว่าเป็นกฎหมายลงทุนที่ให้เสรีภาพแก่นักลงทุนมากที่สุดฉบับหนึ่ง²

ควบคู่กับการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆและการออกกฎหมายลงทุนเพื่อรองรับนโยบายดังกล่าวแล้วรัฐบาลยังได้ปรับปรุงและแก้ไขบรรดากฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่โดยที่ สปป ลาว เป็นประเทศที่เล็กกว่าเพื่อนในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และก็เป็นประเทศถูกอาณานิคมครอบงำมาโดยตลอดโอกาสที่จะพัฒนาประเทศแทบจะไม่มีเลยในสามสิบกว่าปีที่ผ่านมาจึงทำให้ สปป ลาว มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจโดยเปิดประตูสู่โลกภายนอกใช้กลไกตลาดและหันมาร่วมมือกับนานาประเทศในการปรับปรุงพื้นฐานเศรษฐกิจตนเพื่อรองรับสถานะการเปลี่ยนแปลงของโลกและก็นำมาสนใจร่วมมือในภูมิภาคของกลุ่มภาคีอาเซียนเพื่อจะได้พัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้น

สปป ลาว ได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี ค.ศ.1997 ต่อมาได้ลดการควบคุมและให้ธุรกิจเอกชนและต่างประเทศมีเสรีภาพในการค้าและการลงทุนมากขึ้นในขณะเดียวกันรัฐบาลก็เร่งการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎระเบียบและกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนเพื่อดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติ แต่อย่างไรก็ตามในเมื่อ สปป ลาว เข้าเป็นภาคีสมาชิกของอาเซียนแล้วประเทศลาวก็ต้องได้ปฏิบัติพันธกรณีต่างๆ ที่ทางรัฐภาคีได้ตกลงกันอย่างเช่นการลงทุน การเข้า-ออกประเทศ การค้าการบริการ และอื่นๆ อีกโดยการปรับเปลี่ยนกฎหมายต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบรรดาประเทศต่างๆและการให้สิทธิแก่คนต่างด้าวโดยการปรับเปลี่ยนกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้อง กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ประกอบด้วยกฎหมายการส่งเสริมและคุ้มครองลงทุนของต่างประเทศ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน กฎหมายธุรกิจและระเบียบ

² สุรัช ศิริไกร, การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองลาว, พิมพ์ครั้งแรก, หน้า 257และ258

กฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกฎหมายเหล่านี้มีขึ้นเพื่อรองรับนโยบายเปลี่ยนแปลงใหม่ของพรรคและรัฐบาลลาว โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ไขความยากจนของประชาชนและพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศนอคนั้นในอนาคต สปป ลาว ก็อาจจะเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีเป้าหมายที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก(WTO) ดังนั้นกฎหมายการลงทุนและกฎหมายว่าด้วยว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศยังจะต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอีกเนื่องจากกฎหมายเหล่านี้ยังมีน้อยมีการพัฒนาขึ้นในระยะเวลาสั้นๆแต่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศจะมีการผันแปรไปในทิศทางนั้นขึ้นอยู่กับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพรรคและรัฐบาลลาวในอนาคตด้วย

จากการที่ออกกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนต่าง ๆ อย่างมากมายเพื่อรองรับการลงทุนนั้นจึงเกิดปัญหาว่ากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของ สปป ลาว มีมาตรฐานในการรองรับการลงทุนมากน้อยเพียงใดดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงปัญหาดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาถึงหลักกฎหมายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมายการลงทุนของประเทศลาว
- เพื่อศึกษาให้เห็นถึงปัญหาหากกฎหมายการลงทุนของประเทศลาว
- เพื่อศึกษาถึงข้อดี ข้อเสีย ของกฎหมายลงทุนของ สปป ลาว
- เพื่อค้นคว้าวิจัยถึงความสอดคล้อง และการรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศของกฎหมายลงทุนของลาว
- เพื่อศึกษาค้นคว้าหลักเกณฑ์และมาตรการในการส่งเสริมการลงทุนโดยเฉพาะการให้หลักประกัน การคุ้มครองและการให้สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายลงทุนและกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของ สปป ลาว

3. สมมุติฐานของการวิจัยเรื่องนี้

เมื่อสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเปิดประเทศสู่สากลให้นักลงทุนของต่างประเทศเข้ามาลงทุน จึงจำเป็นต้องปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศทั้งในการลงทุนและการค้าบริการ

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่องพันธกรณีระหว่างประเทศของกฎหมายลงทุนของประเทศลาวและจะมุ่งศึกษาถึงการให้สิทธิต่าง ๆ แก่ นักลงทุนในกฎหมายของประเทศลาว โดยเฉพาะ การให้สิทธิต่าง ๆ เกี่ยวกับการลงทุน การเข้า-ออกเมือง และการมีถิ่นที่อยู่ พร้อมนั้นการค้นคว้าครั้งนี้ก็ยังจะกล่าวถึงว่า

พันธกรณีระหว่างประเทศต่างที่กฎหมายลงทุนของลาวได้กำหนดหรือบัญญัติไว้นั้นมีว่าอย่างไร เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าวอนึ่งยังจะศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่ประเทศลาวจะเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก(WTO)ด้วย.

5. วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การดำเนินการศึกษาวิจัยจะเน้นวิจัยในลักษณะเชิงเอกสาร(Document Research) มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆที่เป็นภาษาลาวภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเช่น รัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่ง กฎหมายลงทุน กฎหมายธุรกิจและ บรรดากฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนพร้อมด้วยตำรา บทความ วารสาร และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยแล้วนำเอาข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบอย่างละเอียด โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ ตลอดจนประเด็นข้อโต้แย้งพร้อมทั้งหาข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงข้อบกพร่องของกฎหมายว่าด้วยการลงทุนของประเทศลาว

6. ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทำให้สามารถเข้าใจถึงบรรดาหลักเกณฑ์และมาตรการในการส่งเสริมการลงทุนและวิธีการหลักการในการบริหารการลงทุนและประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการลงทุนของลาวได้ดีขึ้น
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการลงทุนและประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้
3. เพื่อทราบถึงแนวทาง หลักเกณฑ์ และประสบการณ์ที่ดี ในการให้หลักประกัน การปกป้อง การให้สิทธิประโยชน์ต่างๆและหลักการในการบริหารการลงทุน
4. เพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องที่จะนำเอาผลของการวิจัยจากทำวิทยานิพนธ์นี้ไปปรับใช้และแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติตัวจริง

บทที่ 2

ข้อตกลงระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการลงทุน

ในบทนี้ผู้เขียนจะศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุนซึ่งข้อตกลงดังกล่าวผู้เขียนจะนำมาศึกษาในบทนี้มีอยู่ 4 ฉบับ คือ 1. ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (TRIMs) 2. ความตกลงระหว่างรัฐบาลรัฐในคารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน 3. อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น 4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าข้อตกลงทั้ง 4 ฉบับนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในสปปลาว โดยเฉพาะเกี่ยวกับการลงทุนซึ่งข้อตกลงทั้ง 4 ฉบับนี้จะทำให้ สปป ลาวมีผลประโยชน์อย่างมากมาจากการเข้าร่วมเป็นภาคีเช่น ทำให้เศรษฐกิจภายในมีการขยายตัวและเป็นเศรษฐกิจที่เป็นการค้าโดยเสรีซึ่งการค้าเสรีตามทฤษฎีหมายถึงการค้าระหว่างประเทศที่ไม่มีข้อจำกัดหรืออุปสรรคใด ๆ ไม่ว่าจะเป็น ภาษี โควตา ใบอนุญาตนำเข้า การนำเข้า ฯลฯ โดยในระบบเศรษฐกิจเสรีนั้นแต่ละประเทศจะผลิตสินค้าที่ตนมีความถนัดและนำเข้าสินค้าที่ตนไม่มีความถนัดในการผลิตตามหลักความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้การผลิตมีประสิทธิภาพ มีสินค้าให้อุปโภคบริโภคมากขึ้นในราคาที่ถูกลง¹ และ สปป ลาวก็สามารถส่งสินค้าออกขายต่างประเทศสร้างรายได้เข้าประเทศทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นพร้อมนั้นยังเป็นการทำให้ประชาชนมีงานทำนอกจากนั้นยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุนต่างประเทศในการที่จะเข้ามาลงทุนใน สปป ลาว โดยเฉพาะการเข้าร่วมในความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้าและอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นซึ่งข้อตกลงทั้งสองฉบับได้บัญญัติเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทที่สร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างประเทศที่จะเข้ามาลงทุนใน สปป ลาวมีความมั่นใจว่าถ้าหากเข้ามาลงทุนแล้วเวลาเกิดข้อพิพาทขึ้นรัฐบาล สปป ลาว ก็จะต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติดังกล่าวในสถานะที่ตนเป็นสมาชิกด้วย

ในอนาคต สปป ลาว ต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีของข้อตกลงบางฉบับและบางฉบับที่ สปป ลาวที่เข้าร่วมเป็นภาคีแล้วก็จำเป็นจะต้องได้ปฏิบัติตามและต้องได้มีการปรับปรุงกฎหมายที่ได้รองรับให้ดีขึ้น ส่วนข้อตกลงที่ สปป ลาว ยังมีไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาถึง

---

¹ ทัชชฌัย ฤกษ์สุด, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), หน้า 20.

บทบัญญัติในข้อตกลงดังกล่าวถึงความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วมเป็นภาคีและสปปลาวจะต้องได้มีการปรับปรุงกฎหมายภายใน โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนเพื่อรองรับการลงทุนจากต่างประเทศที่จะเข้ามาจากการเข้าร่วมเป็นภาคีของข้อตกลงดังกล่าวด้วย

2.1. ข้อตกลงต่างๆเกี่ยวกับการลงทุนขององค์การการค้าโลก(WTO)

ก่อนที่จะเข้าใจในเรื่องข้อตกลงต่างๆ เกี่ยวกับการลงทุนขององค์การการค้าโลก ก็ควรที่จะเข้าใจว่า องค์การการค้าโลก (WTO) มีวัตถุประสงค์อย่างไรเพื่อจะได้เข้าใจว่าเหตุใดจึงต้องจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ขึ้นมาและกำหนดกฎเกณฑ์ไว้มากมาย เพราะในบางครั้ง บางประเทศอาจเห็นว่ากฎเกณฑ์ดังกล่าวไม่ตอบสนองต่อผลประโยชน์ของประเทศตนและอาจทำให้ผลประโยชน์ของตนนั้นเสื่อมเสียไปด้วย และนอกจากนั้นแล้วยังจะต้องเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของแกตต์(GATT) ว่ามีอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์ขององค์การการค้าโลก (WTO) กำหนดไว้ในอรัมภบท(Preamble)² ของความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งระบุไว้ว่า ประเทศภาคีความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) เห็นพ้องต้องกันว่า ในการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ขึ้นมามีวัตถุประสงค์ดังนี้

---

² ความตกลงจัดตั้ง(WTO) : Preamble

The Parties to this Agreement

Recognizing that their relation in the field of trade and economic endeavour should be conducted with a view to raising standard of living, ensuring full employment and a large and steadily growing volume of real income and effective demand, and expanding the production of and trade in goods and services, while allowing for the optimal use of the worlds resources in accordance with the objective of sustainable development, seeking both to protect and preserve the environment and to enhance the means for doing so in the manner consistent with their respective needs and concerns at different levels of economic development

Recognizing further that there is need for positive efforts designed to ensure that developing countries, and especially the least developed among them, secure a share in the growth in international trade commensurate with the needs for their economic development,

Being desirous of contributing to there objectives by entering into reciprocal and mutually advantageous arrangements directed to the substantial reduction of tariffs and other barriers to trade and to the elimination of discriminatory treatment in international trade relations,

Resolved, therefore, to develop an integrated, more viable and durable multilateral trading system encompassing the General Agreement on Tariff and Trade, the results of past trade liberalization efforts, and all of the results of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations,

Determined to preserve the basic principles and to further the objectives underlying this multilateral trading system,

- (1) เพื่อยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่(Standard of Living)
- (2) เพื่อบรรลุถึงสภาพการณ์ที่ทำให้ทุกคนที่ต้องการงานทำสามารถหางานได้(Full Employment)
- (3) เพื่อเพิ่มรายได้ที่แท้จริง(real income)และเพิ่มปริมาณสินค้าที่จะถูกซื้อในราคาที่ผู้มีกำลังเงินพอจะซื้อได้(effective demand)
- (4) เพื่อขยายการผลิตและการซื้อขายสินค้าและบริการ

ในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้นองค์การการค้าโลก (WTO) จะต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการรักษาสันติภาพและความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาด้วย โดยต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศพัฒนาน้อยที่สุด(Least Developed Countries) ในระบบการค้าโลก (World Trading System)

เมื่อพิจารณาถ้อยคำตามอรรถบทของความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) จะเห็นถึงเจตนาของผู้เข้าร่วมเจรจาเพื่อจัดตั้ง องค์การการค้าโลก (WTO) ที่ยอมรับว่า การใช้ทรัพยากรธรรมชาติของโลกจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นการตีความตกลงต่าง ๆ ที่แทบท้ายความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ก็ต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของอรรถบทของความตกลงจัดตั้ง องค์การการค้าโลก (WTO) นี้เช่นกัน เมื่อแกตต์ (GATT) 1994 เป็นความตกลงหนึ่งที่แทบท้ายความตกลงจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ก็ต้องตีความมาตรา 20(จี) ของแกตต์ (GATT) ให้สอดคล้องกับอรรถบทดังกล่าวด้วย³

นอกจากที่ได้กล่าวถึงองค์การการค้าโลกแล้วต่อไปนี้จะได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของแกตต์(GATT) ก็คือ แกตต์เกี่ยวข้องกับการร่างกฎบัตรขององค์การการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Organization หรือ ITO) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง แนวความคิดของการร่วมมือแบบนี้เกิดมาจากสหรัฐอเมริกาซึ่งมีนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่สำคัญ 2 ประการคือ โครงการข้อตกลงการค้าตอบแทนกันในการค้า ซึ่งมีผลในทางกฎหมาย ปี ค.ศ. 1934 ให้อำนาจประธานาธิบดีที่จะเจรจาทวิภาคีการค้าเสรีและการ ส่วนประการที่สอง คือ นโยบายของสหรัฐที่มีความจำเป็นในการมีองค์การที่จะออกกฎเกณฑ์บังคับและขอความร่วมมือในการปฏิบัติต่าง ๆ ทางการค้าของประเทศในโลกโดยนโยบายนี้เป็นผลมาจากบทเรียนของสภาพเศรษฐกิจที่เลวร้ายในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2⁴

³ ทัชชชัย อุภยะสุด, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน,2549),หน้า19-20.

⁴ สตรีเยร์ดี เสตีเยร์ไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดยรัฐ, (คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2531,)หน้า 9.

ในปี ค.ศ. 1945 สภาคองเกรสได้ขยายข้อตกลงการต่างตอบแทนในทางการค้าโดยเชื้อเชิญประเทศต่าง ๆ เข้าเจรจาแบบพหุภาคีเพื่อลดกำแพงภาษีศุลกากร ในช่วงนั้นเป็นเวลาที่สหประชาชาติเริ่มก่อตั้งขึ้น ในการประชุมนัดแรกของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมในปี ค.ศ. 1946 สหรัฐได้เสนอข้อมติที่จะเรียกประชุมสหประชาชาติเกี่ยวกับการค้าและการมีงานทำ เพื่อจะร่างกฎบัตรของ องค์การการค้าระหว่างประเทศ(ITO)⁵

คณะกรรมการเตรียมการชุดแรกพบกันในปี ค.ศ. 1946 ที่กรุงลอนดอนเพื่อพิจารณาร่างกฎบัตรดังกล่าวซึ่งเสนอโดยสหรัฐ หลังจากนั้นมีการประชุมคณะอนุกรรมการที่ Lake Success กรุงนิวยอร์ก ในปี ค.ศ. 1947 และในปีเดียวกันได้มีการประชุมเตรียมตัวใหญ่ที่กรุงเจนีวาในระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1947⁶ ซึ่งมีจุดประสงค์ใหญ่สองประการ คือ การร่างกฎบัตรองค์การการค้าระหว่างประเทศ(ITO) ให้เสร็จสิ้นและการเจรจการค้าหลายฝ่ายซึ่งจะนำไปสู่ความผูกพันที่แต่ละประเทศจะให้ไว้ ในการประชุมครั้งนี้ได้ดำเนินการตามจุดประสงค์ไปพร้อมกันเพื่อจะให้เสร็จทันในการประชุมที่กรุงฮาวานา ในปี ค.ศ. 1948 ตัวข้อตกลงของแกตต์ (GATT) ได้ถูกร่างขึ้นในการประชุมที่กรุงเจนีวา พร้อม ๆ กับการเจรจาและการพิจารณาร่างกฎบัตรดังกล่าวข้างต้น การร่างข้อตกลงแกตต์ (GATT) นั้นมีความคิดอยู่ว่า จะเป็นข้อตกลงที่สรุปผลเจรจาพหุภาคีเพื่อลดกำแพงภาษีโดยไม่ได้คิดว่าจะจัดตั้งเป็นองค์การใด ๆ ขึ้นมา สหรัฐเองได้ตั้งใจว่าข้อตกลงแกตต์ (GATT) ในขณะนั้นจะเป็นองค์การไม่ได้เพราะสหรัฐไม่อาจเป็นภาคีกับองค์การใด ๆ ได้ ถ้าสภาคองเกรสยังไม่ได้พิจารณาอนุมัติ ดังนั้น จึงเป็นที่เข้าใจว่าร่างกฎบัตร องค์การการค้าระหว่างประเทศ (ITO) จะเป็นสิ่งที่ส่งให้สภาคองเกรสพิจารณา ข้อตกลงแกตต์ (GATT) จึงถูกมองว่าเป็นเพียงข้อตกลงย่อยภายใต้กฎบัตรองค์การการค้าระหว่างประเทศ (ITO) และมาตรการต่าง ๆ ของข้อตกลงแกตต์ (GATT) นั้นคาดกันว่าจะถูกนำไปบรรจุในกฎบัตรขององค์การการค้าระหว่างประเทศ (ITO)⁷

สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้น คือ กฎหมายข้อตกลงเกี่ยวกับภาษีศุลกากรของสหรัฐ จะสิ้นสุดในปี ค.ศ. 1948 ประเทศส่วนใหญ่จึงอยากให้ทุกประเทศยอมรับและใช้ข้อตกลงแกตต์ทันทีเพื่อจะได้เจรจาลดภาษีกันต่อไปได้โดยมีกฎหมายรองรับ แต่เนื่องจากหลายประเทศต้องอาศัยความเห็นชอบของสภาในการจะยอมรับข้อตกลงของแกตต์ ซึ่งใช้เวลานาน จึงตกลงกันว่าจะยังไม่ใช้ข้อตกลงของแกตต์ แต่ใช้พิธีสารการบังคับใช้ชั่วคราว (Protocol of Provisional Application หรือ PPA) ซึ่งมีการลงนามโดย 22 ประเทศในปี ค.ศ. 1946 และใช้บังคับในปี ค.ศ. 1948 ดังนั้นการบังคับใช้แกตต์นั้นจริง ๆ แล้วใช้บังคับผ่านพิธีสารนี้ ในขณะที่นั้นคิดกันว่ากฎบัตรองค์การการค้าระหว่างประเทศ

⁵ John Jackson, World Trade and the Law of GATT (1969), หน้า 35-42.

⁶ Ibid . หน้า 43.

⁷ John Jackson, Legal Problems of International Economic Relations (1977), p 396-398.

(ITO) ซึ่งมีเกณฑ์รวมอยู่เป็นข้อตกลงยอมจะใช้บังคับได้ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้นพิธีสารก็จะสิ้นผลไปอย่างไรก็ตามเหตุการณ์ไม่ได้เป็นดังที่คาดไว้เพราะแม้ร่างกฎบัตรองค์การการค้าระหว่างประเทศ (ITO) จะเสร็จในการประชุมฮาวานา แต่ทุกประเทศก็รอดูสหรัฐอเมริกาว่าจะลงนามหรือไม่ ซึ่งผลก็คือสหรัฐอเมริกาไม่ลงนามด้วยเหตุผลภายในประเทศและการเปลี่ยนแนวคิดทางความร่วมมือระหว่างประเทศ พอถึงปี ค.ศ. 1950 จึงเป็นที่แน่ชัดว่าร่างกฎบัตรองค์การการค้าระหว่างประเทศ (ITO) ไม่อาจจะเป็นกฎบัตรทางการค้าระหว่างประเทศได้ เพราะสภาองเกรสไม่เปลี่ยนท่าทีในการลงนามดังกล่าว⁸ ความล้มเหลวของร่างกฎบัตรองค์การการค้าระหว่างประเทศ (ITO) ทำให้ข้อตกลงของแกตต์กลายเป็นองค์การสำคัญในความร่วมมือทางการค้าระหว่างประเทศไปโดยไม่ได้ตั้งใจ⁹

พร้อมนั้น ก่อนจะศึกษาความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้านั้นผู้เขียนจะขอกล่าวถึงบรรดามาตรการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่ประเทศต่าง ๆ นำมาใช้โดยระบุไว้ในกฎหมายภายในของประเทศดังกล่าว ดังที่จะกล่าวดังต่อไปนี้

2.1.1. บรรดามาตรการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่ประเทศต่างๆประกาศใช้

มาตรการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้า เป็นมาตรการที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่นำมาใช้ ด้วยการกำหนดเงื่อนไข เช่น การให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ทางด้านการลงทุน ซึ่งการให้สิทธิพิเศษนั้นเป็นการชักจูงให้นักลงทุนต่างประเทศมาลงทุนในประเทศของตน และนอกจากนั้นประเทศกำลังพัฒนาอาจจะกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เพิ่มอีก ทั้งนี้ก็เพื่อผลประโยชน์ในการปกป้องและคุ้มครองอุตสาหกรรมการผลิตและการจ้างงานภายในประเทศของตน และเพื่อให้การลงทุนนั้นสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่รัฐบาลได้วางเอาไว้หมายความว่า รัฐบาลมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อสนองตอบความต้องการส่วนร่วมของประชาชน และรัฐบาลมีบทบาทที่จะดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจตามที่ได้คาดหวังไว้¹⁰ โดยมาตรการเหล่านี้มุ่งที่จะให้ใช้สินค้าหรือชิ้นส่วนต่างๆ ที่ผลิตภายในประเทศและในขณะเดียวกันก็มุ่งที่จะจำกัดการแข่งขันในตลาดภายในไม่ให้มีมากจนเกินไป

ตัวอย่าง ประเทศใน สหภาพยุโรปจำกัดการนำเข้าสินค้าเกษตรกรรมและให้การประกันราคาสินค้าเกษตรกรรมแก่เกษตรกรภายในประเทศ เพื่อให้การผลิตสินค้าเกษตรกรรมยังคงดำเนิน

⁸ Ibid., p 401-403.

⁹ สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดยรัฐ, (คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 10.

¹⁰ พนม ทินกร ณ อยุธยา, การบริหารการค้าสิ่งรัฐบาล มหาภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : บริษัทศิลป์สยามการพิมพ์, 2534), หน้า 19.

ไปได้ แม้ว่าจะมีต้นทุนการผลิตที่สูงก็ตามและเกษตรกรก็ยังมีงานทำไม่ต้องกลายเป็นคนว่างงาน หรือรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้ความคุ้มครองอุตสาหกรรมยานยนต์ของตนโดยได้ทำข้อตกลงกับ ญี่ปุ่นในการจำกัดการส่งออกรถยนต์ไปยังสหรัฐอเมริกา ส่งผลให้ราคาขายของรถยนต์ญี่ปุ่นใน สหรัฐอเมริกามีราคาแพงจนทำให้รถยนต์ของสหรัฐอเมริกาสามารถขายแข่งขันกับรถยนต์ญี่ปุ่นใน อุตสาหกรรมยานยนต์ของสหรัฐอเมริกาจึงอยู่รอดได้ ผู้ผลิตและแรงงานยังคงมีงานทำและมีรายได้

11

อย่างไรก็ตามก็มีนักเศรษฐศาสตร์ที่ไม่เห็นด้วยกับการใช้มาตรการดังกล่าว เพราะเห็นว่า มาตรการเหล่านั้นก่อให้เกิดการบิดเบือนทางค้าและการลงทุน(Trade and Investment Distortion) เป็นการที่รัฐเข้าแทรกแซงต่อกลไกการตลาดที่ขัดต่อหลักการแข่งขัน(Competition) นอกจากนี้ยัง เห็นว่ามาตรการเหล่านี้ทำให้อุตสาหกรรมขาดประสิทธิภาพในการผลิต บิดเบือนการจัดสรร ทรัพยากรของประเทศและในการขายในระยะยาวอีกด้วย¹²

บรรดามาตรการที่ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ประกาศใช้มีดังต่อไปนี้

2.1.1.1. การกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ

มาตรการการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศนี้เป็นมาตรการที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศต่าง ๆ เพื่อทดแทนการนำเข้า และ เป็นการชักจูงให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้มาตรการนี้ยังเป็นเงื่อนไขในการส่งเสริม และคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าสำเร็จรูปซึ่งเท่ากับเป็นการเอื้อยการส่งเสริมและคุ้มครองที่ ให้กับอุตสาหกรรมนั้น ไปยังอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนหรืออุตสาหกรรมการผลิตต้นน้ำ(upstream production) หากอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยังไม่ได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลเลยการมีการ กำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศก็จะเป็นการคุ้มครองชนิดหนึ่งซึ่งมีลักษณะที่ให้อำนาจผูกขาด กับอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนภายในประเทศเพราะมีผลทำให้การแข่งขันจากชิ้นส่วนนำเข้าลด น้อยลงไป แต่ถ้าวรัฐบาลให้การคุ้มครองอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอยู่แล้ว ก็จะเป็นการคุ้มครองมากขึ้น ไปกว่าเดิม¹³

ตัวอย่าง (1) เช่น ประเทศ ก ได้บัญญัติเกี่ยวกับการนำใช้ชิ้นส่วน ภายในประเทศไว้ในกฎหมายภายในเพื่อให้ผู้ที่มาลงทุนต้องปฏิบัติตาม คือ บัญญัติไว้ว่า ให้ผู้มา

¹¹ รัตนา สายคณิต, พุทธกาล รัชช., เศรษฐศาสตร์การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ, (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2549). หน้า 149.

¹² อวยชัย คูหากาญจน์., ข้อตกลง TRIMs และผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย, (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2537). หน้า 5.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

ลงทุนต้องใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ 70% การที่รัฐบาลของประเทศ ก กำหนดการนำเข้าชิ้นส่วนภายในประเทศดังกล่าวนี้ ถือเป็น การปกป้องและส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศโดยทำให้ อุตสาหกรรมภายในประเทศสามารถขายชิ้นส่วนที่ตนผลิตได้ให้ผู้ลงทุนต่างประเทศทำให้อุตสาหกรรมภายในสามารถดำรงคงตัวอยู่ได้และนอกจากนั้นยังทำให้การนำเข้าชิ้นส่วนจากต่างประเทศลดน้อยลงอีกด้วย

ตัวอย่าง (2) ตามพันธกรณีของความตกลงมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIMs) ประเทศไทยจะต้องยกเลิกมาตรการลงทุนที่มีผลเท่ากับการกีดกันการนำเข้าหรือส่งออกไม่ว่าจะเป็นการบังคับใช้โดยทั่วไป หรือเป็นเงื่อนไขของการให้สิทธิประโยชน์ ภายใน 5 ปี หรือวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งที่ผ่านมาสำนักงานต่าง ๆ มีการใช้มาตรการดังกล่าว คือ มาตรการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศหรือวัตถุดิบภายในประเทศเข้าในการผลิตสินค้าหรือที่เรียกว่า (Local Content Requirement) ซึ่งกำหนดให้ผู้ผลิตภายในประเทศ ปฏิบัติ เพื่อรับสิทธิ ยกเว้นภาษีรายได้นิติบุคคลและภาษีเครื่องจักรตามนโยบายส่งเสริมการลงทุน

สำนักงานต่าง ๆ ได้ทยอยยกเลิกกำหนดเงื่อนไขการใช้ชิ้นส่วน หรือวัตถุดิบที่ผลิตภายในประเทศเป็นส่วนใหญ่ นับจากการประกาศใช้นโยบาย การส่งเสริมการลงทุนในเดือน เมษายน พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา หากยังคงบังคับใช้เงื่อนไขการใช้ชิ้นส่วนหรือวัตถุดิบที่ผลิตในประเทศและขั้นตอนการผลิตในการให้การส่งเสริมการลงทุนในกิจการ

- (1) การผลิตนมและผลิตภัณฑ์นม
- (2) การประกอบรถจักรยานยนต์
- (3) การผลิตเครื่องยนต์สำหรับรถยนต์

ต่อมา กระทรวงอุตสาหกรรมได้ประกาศยกเลิกการกำหนดการใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศสำหรับการประกอบรถจักรยานยนต์ ยกเว้นรถจักรยานยนต์ที่มีขนาดเครื่องยนต์ไม่เกิน 150 CC ยังคงกำหนดให้ใช้เครื่องยนต์ที่ผลิตในประเทศ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2540 ตามด้วยมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 อนุมัติข้อเสนอของกระทรวงการคลังในการปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากรอุตสาหกรรมยานยนต์ และชิ้นส่วนยานยนต์เพื่อรองรับการยกเลิกการ บังคับการใช้ชิ้นส่วนในประเทศตามข้อผูกพันกับองค์การการค้าโลก (WTO) นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศก็ได้มีมติเมื่อวันที่ 4 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2542 ให้หน่วยงานต่าง ๆ ยกเลิกเงื่อนไขการใช้ชิ้นส่วนหรือวัตถุดิบที่ผลิตในประเทศตามพันธกรณีภายใต้ ความตกลง มาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIMs)

ดังนั้นที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนครั้งที่ 4/2542 เมื่อวันที่ 4 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2542 จึงได้มีมติยกเลิกเงื่อนไขการใช้ชิ้นส่วนหรือ วัตถุดิบในประเทศสำหรับการ ส่งเสริมการลงทุนในกิจการการผลิตนมและผลิตภัณฑ์นม การประกอบรถจักรยานยนต์และการ ผลิตเครื่องยนต์สำหรับรถยนต์ โดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 4/2542

ระบุให้ยกเลิกเงื่อนไขในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชิ้นส่วนและวัตถุดิบที่ผลิตในประเทศตามที่กำหนดไว้ในบัตรส่งเสริมของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทุกรายโดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 เป็นต้นไป¹⁴

การที่ประเทศไทยกำหนดให้มีการใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศหรือวัตถุดิบภายในประเทศที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีจุดประสงค์ในการที่จะปกป้องและคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในและในที่สุดประเทศไทยก็สามารถยกเลิกมาตรการดังกล่าวได้โดยที่ไม่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยานยนต์ภายในประเทศ โดยส่วนหนึ่งมาจากมาตรการคุ้มครองของรัฐบาลที่เพิ่มภาษีอากรขาเข้าจาก ร้อยละ 20 เป็นร้อยละ 33 ทั้งนี้ก็เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตชิ้นส่วนภายในประเทศแต่ขณะเดียวกันก็มีการลดภาษีสรรพสามิตลงเพื่อให้ภาระภาษีของผู้บริโภคยังคงเท่าเดิมและไม่กระทบต่อราคาและความต้องการรถยนต์ในประเทศ¹⁵

2.1.1.2. การกำหนดให้มีการส่งออก

มาตรการการกำหนดให้มีการส่งออกนี้ เป็นมาตรการหนึ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อแก้ไขความไม่สอดคล้องของนโยบายภาษี กล่าวคือ ในขณะที่รัฐบาลมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเน้นการส่งออก แต่รัฐบาลกลับมีการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าที่เป็นปัจจัยในการการผลิตเพื่อการส่งออกนั้น ในอัตราภาษีที่สูง ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่รัฐบาลได้วางไว้ นั้นรัฐบาลจึงต้องมีมาตรการการแก้ไขเพื่อลดต้นทุนของผู้ทำการผลิตต่างประเทศ เช่น การคืนภาษี เป็นต้น ซึ่งการที่จะได้รับสิทธิพิเศษ(การคืนภาษี) ดังกล่าวนั้น ผู้ลงทุนจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเพิ่มเติมต่าง ๆ ที่รัฐบาลวางออก เช่น การผลิตสินค้าแล้วให้ส่งออกขายไปยังต่างประเทศ ซึ่งการกำหนดให้มีการส่งออกนั้นก็เป็อีกมาตรการหนึ่ง ที่คุ้มครองผู้ผลิตภายในประเทศ โดยไม่ต้องการให้มีการขายสินค้าภายในประเทศมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วภายในประเทศ ดังนั้นการบังคับให้ส่งออกจึงเป็นการปกป้องคุ้มครองผู้ผลิตหรือตลาดภายในประเทศซึ่งอาจมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำกว่าการผลิตสินค้าของผู้ลงทุนต่างประเทศ และยังเป็น การสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการส่งออกของรัฐบาลอีกด้วย

ตัวอย่าง เช่น รัฐบาลของประเทศ ก ได้มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจโดยเน้นให้มีการส่งออก แต่รัฐบาล ของประเทศ ก กลับเก็บภาษีนำเข้าของวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบในการผลิตสินค้าในอัตราที่สูง ดังนั้นรัฐบาลของประเทศ ก ต้องหาทางแก้ไข ด้วยการให้การให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ลงทุน ซึ่งการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวนี้ อาจจะเป็นการคืนภาษี หรืออาจจะเป็นการลด

¹⁴ อรรถกา บริมเบิล., ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการลงทุนภายใต้โครงการการค้าโลก, (รายงาน, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย : 2547)). หน้า 6-7.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน., หน้า 7.

ภาษีการนำเข้าสินค้าของผู้ลงทุนดังกล่าว แต่การที่จะได้สิทธิพิเศษดังกล่าวนี้ผู้ลงทุนต่างประเทศต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของรัฐบาลของประเทศ ก คือ การผลิตสินค้าแล้วส่งออกขายต่างประเทศ 80% ของสินค้าที่ผลิตได้ ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขของรัฐบาลของประเทศ ก ดังกล่าวนั้นเป็นการปกป้องและคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศและเป็นการปฏิบัติตามแผนการพัฒนาเศรษฐกิจที่รัฐบาลได้วางออกด้วย เพราะถ้ารัฐบาลของประเทศ ก ไม่ต้องการให้สินค้าที่ผลิตโดยผู้ลงทุนต่างประเทศมีมากจนเกินไปในตลาด ฉะนั้นถ้าหากให้ผู้ลงทุนต่างประเทศขายสินค้าภายในประเทศของตน 100% แล้ว ผลที่จะตามมาก็คือสินค้าที่ผลิตจากผู้ลงทุนที่เป็นคนชาติของตนเองไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าของผู้ลงทุนต่างประเทศเพราะว่าสินค้าที่ผลิตโดยผู้ลงทุนต่างประเทศเป็นสินค้าที่ผลิตด้วยเครื่องมือที่ทันสมัยหรือมีเทคโนโลยีที่สูงกว่าดังนั้นสินค้าที่ผลิตออกมาขายจึงมีคุณภาพดีกว่าสินค้าที่ผลิตจากคนชาติของตนเอง

2.1.1.3. การให้สิ่งจูงใจในการลงทุน

การให้สิ่งจูงใจในการลงทุนส่วนใหญ่มักจะพบในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อเป็นการชักจูงให้นักลงทุนชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนซึ่งการลงทุนนั้นมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยสิ่งจูงใจเหล่านี้อาจไปผูกอยู่กับเงื่อนไขการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ หรือการกำหนดให้มีการส่งออก หรือ เงื่อนไขอื่น ๆ เช่น เงื่อนไขทางการเก็บภาษี

ตัวอย่าง (1) กฎหมายลงทุนภายในและลงทุนของต่างประเทศของประเทศเวียดนาม ได้บัญญัติแผนงานและพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนประกอบด้วย พื้นที่ที่มีเงื่อนไขเศรษฐกิจและสังคมยุ่งยาก และพื้นที่ที่มีเงื่อนไขเศรษฐกิจและสังคมยุ่งยากพิเศษ¹⁶ การให้สิทธิประโยชน์สำหรับกิจการลงทุนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ส่งเสริมการลงทุนนั้นจะขึ้นอยู่กับกิจการที่ลงทุนด้วย ตามมาตรา 39 ของกฎหมายลงทุนต่างประเทศของเวียดนาม โดยอิงตามกิจการและพื้นที่การลงทุน ผู้ลงทุนจะได้รับยกเว้นภาษีรายได้ต่ำสุด 2 ปี และสูงสุดไม่เกิน 8 ปี และยังได้ส่วนลดร้อยละ 50 ของจำนวนเงินภาษีที่จะต้องเสียต่อไปอีกเป็นเวลาอย่างต่ำ 2 ปีและสูงสุดไม่เกิน 4 ปี¹⁷

ตัวอย่าง (2) รัฐบาล สปป ลาว ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศ โดยได้กำหนดแผนงานที่ได้รับการส่งเสริมคือ

- (1) กิจการผลิตสินค้าเพื่อส่งออก

¹⁶ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม. 3. และ กฎหมายส่งเสริมการลงทุนภายในเวียดนาม ม. 15 และ ม. 16.

¹⁷ ดู กฎหมายลงทุนต่างประเทศในเวียดนาม ม. 39.

- (2) กิจการ กสิกรรม-ป่าไม้ ประมงแต่งผลิตภัณฑ์กสิกรรม-ป่าไม้ และหัตถกรรม
- (3) กิจการอุตสาหกรรมประมง อุตสาหกรรมที่นำใช้เทคนิค เทคโนโลยีที่ทันสมัย กิจการคั้นคว่ำวิจัยวิทยาศาสตร์ และการพัฒนา กิจการปศุสัตว์สิ่งแวดล้อมและชีวนา ๆ พัน
- (4) กิจการเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ฝีมือแรงงาน และการปกป้องรักษาสุขภาพของพลเมือง
- (5) กิจการก่อสร้างพื้นฐาน โครงสร้าง
- (6) กิจการผลิตวัตถุดิบ อุปกรณ์ เพื่อสนองให้แก่การผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญ
- (7) กิจการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการทางผ่าน¹⁸

นอกจากนี้รัฐบาล สปป ลาว ยังได้กำหนดเขตการส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศโดยอิงตามที่ตั้งภูมิประเทศ สภาพเศรษฐกิจ-สังคมของเขต ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 เขต และถ้าหากวิสาหกิจลงทุนของต่างประเทศตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและลงทุนในเขตส่งเสริมการลงทุนแล้วผู้ลงทุนต่างประเทศดังกล่าวก็จะได้รับนโยบายทางด้านภาษีและอากร โดยที่การลงทุนในเขตในเขตที่ 1 จะได้รับการยกเว้นอากรกำไรเป็นระยะเวลา 7 ปี และหลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรเต็ม ในอัตราส่วนร้อยละ 10 (10%) ถ้าลงทุนในเขตที่ 2 จะได้รับการยกเว้นอากรกำไรเป็นระยะเวลา 5 ปี และหลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรในอัตราลดผ่อนครั้งหนึ่งของร้อยละ 15 (15%) ในระยะเวลา 3 ปี หลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรเต็มในอัตราร้อยละ 15 (15%) และถ้าลงทุนในเขตที่ 3 จะได้รับการยกเว้นอากรกำไรเป็นระยะเวลา 2 ปี จากนั้นจะได้เสียอากรกำไรในอัตราลดผ่อนครั้งหนึ่งของร้อยละ 20 (20%) ในระยะเวลา 2 ปี และหลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรเต็มในอัตราร้อยละ 20 (20%) ระยะเวลายกเว้นอากรกำไรให้นับแต่วันที่วิสาหกิจของผู้ลงทุนต่างประเทศดำเนินธุรกิจเป็นต้นไป แต่สำหรับบางกิจการปลูกไม้เนื้อแข็งระยะเวลายกเว้นอากรกำไรให้นับแต่วันที่วิสาหกิจมีกำไรเป็นต้นไป ทุกวิสาหกิจที่ได้ลงทุนไปเมื่อหมดระยะเวลายกเว้นอากรกำไรแล้ว วิสาหกิจดังกล่าวต้องเสียอากรกำไรตามระเบียบกฎหมายและนอกจากนโยบายส่งเสริมที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว วิสาหกิจลงทุนของต่างประเทศยังจะได้รับนโยบายเพิ่มเติมอีก คือ

- (1) ในระยะเวลายกเว้นหรือลดผ่อนอากรกำไรนั้นวิสาหกิจลงทุนต่างประเทศจะได้รับการยกเว้นอากรต่ำสุด
- (2) กำไรที่ได้จากการลงทุนแล้วนำไปขยายต่อในกิจการของตนที่ได้รับอนุญาตไปแล้วนั้นจะถูกยกเว้นอากรกำไรในปีการบัญชี

¹⁸ หมายความว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศของ สปป ลาว ฉบับเลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 24 ตุลาคม 2004. ม. 16.

- (3) ได้รับนโยบายยกเว้นภาษีนำเข้าและอากรที่เก็บจากการนำเข้าอุปกรณ์ เครื่องมือ ผลิต พาหนะการผลิตโดยตรง วัตถุดิบที่ไม่มีมืออยู่ในประเทศหรือมีอยู่แต่หากไม่เพียงพอ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่นำเข้ามาเพื่อปรุงแต่ง หรือ ประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งออก
- (4) ได้รับนโยบายยกเว้นภาษีขาออก สำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออก ส่วนวัตถุดิบและ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่นำเข้าเพื่อปรุงแต่งหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อทดแทน สินค้าขาเข้าก็จะได้รับการยกเว้น หรือลดผ่อนภาษี อากรที่เก็บจากการนำเข้า และ สำหรับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตอุตสาหกรรม เขตการค้าชายแดน และเขตเศรษฐกิจ จำเพาะอื่น ๆ นั้น ต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายเฉพาะของแต่ละเขต¹⁹

จาก 2 ตัวอย่างที่ได้ยกมานั้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายลงทุนทั้งสองประเทศ ได้กำหนด เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนที่ได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ และการบัญญัติดังกล่าวก็เป็นการให้สิ่งจูงใจ ให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศของตน

2.1.1.4. ข้อกำหนดทางด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี

เนื่องจากประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ยังขาดแรงงานที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีที่จะนำไปใช้ในการผลิตสินค้า ดังนั้น การกำหนดให้มีการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับแรงงานของประเทศผู้รับการลงทุนจึงเป็นมาตรการหนึ่งในการช่วย พัฒนาฝีมือของแรงงานภายในประเทศให้มีคุณภาพและสามารถนำเทคโนโลยีเข้าไป ในอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าภายในประเทศ เพื่อให้สินค้าที่ผลิตภายในประเทศสามารถแข่งขัน กับสินค้าในต่างประเทศ ได้ และการถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีใหม่ ๆ และวิธีการ จัดการใหม่ ๆ นี้จะมีผลทำให้เกิดการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิตที่จะนำมาใช้ใน กระบวนการผลิต ทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มขึ้นและทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย²⁰ ซึ่ง หมายความว่า ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ มีแรงงานที่ไม่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยี หรือเครื่องมือที่ทันสมัยในการผลิตสินค้า จึงทำให้สินค้าที่ผลิตออกมาไม่มีคุณภาพ และไม่สามารถ แข่งขันกับสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ หรือไม่สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้ นอกนั้นแรงงานที่ไม่มีความรู้ความสามารถในการทำงานนั้นจะได้ค่าจ้างในการทำงานต่ำและจะทำให้ ชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานมีความยุ่งยากพร้อมนั้นยังทำให้เศรษฐกิจของประเทศไม่มีการ

¹⁹ ดูกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศของ สปป ลาว ฉบับเลขที่11/ สกข ลงวันที่ 24 ตุลาคม 2004. ม.17-18.

²⁰ นิธิดา เบนจุมสุทิน, นงนุช พันธกิจไพบูลย์, เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. (สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2547), หน้า 132.

ขยายตัวเท่าที่ควร ดังนั้นรัฐบาลจึงมีความจำเป็นในการกำหนดให้ผู้ลงทุนต่างประเทศต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่แรงงานของตนเอง เช่น ในกฎหมายแรงงานของ สปป ลาว ก็ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 8²¹ ถึงว่าการบัญญัติดังกล่าวของรัฐบาลนั้นจะเป็นการช่วยแรงงานภายในประเทศของตนก็ตามแต่ในทางการลงทุนนี้เป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเพราะภาระต่าง ๆ จะตกไปยังผู้ลงทุนซึ่งผู้ลงทุนจะต้องเสียเวลาในการถ่ายทอดเทคโนโลยี ทั้ง ๆ ที่เวลาที่ใช้นั้นน่าจะใช้เวลาในการทำงานคือ ให้ผู้ออกแรงงานทำงานพร้อมนั้นผู้ลงทุนยังจะเสียเงินในการใช้จ่ายเข้าในการฝึกอบรมอีกด้วย ดังนั้นการกำหนดดังกล่าว จึงถือเป็นข้อกำหนดที่เป็นอุปสรรคทางการค้าและทำให้การค้าไม่เป็นไปโดยเสรี

2.1.1.5. การกำหนดการขายภายในประเทศ

เป็นการกำหนดให้นักลงทุนต่างประเทศขายสินค้าที่ผลิตได้ในตลาดภายในประเทศโดยขายในราคาต่ำกว่าราคาตลาดโลก เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศ²² ซึ่งหมายความว่า ประเทศผู้รับการลงทุนอาจจะขาดสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนภายในประเทศ และประชาชนภายในประเทศก็จะได้ใช้สินค้าที่มีราคาถูกกว่าราคาของสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศหรืออีกอย่างหนึ่งก็คือการจำกัดไม่ให้นำสินค้าจากต่างประเทศเข้ามา เช่น ประเทศ ก กำหนดให้ผู้ลงทุน ข ขายสินค้าที่ผู้ลงทุน ข ผลิตได้ในประเทศของตนในราคาต่ำกว่าราคาตลาดโลก ตัวอย่าง เสื้อ 1 ผืน ถ้าส่งออกขายที่ต่างประเทศหรือขายในตลาดโลก ราคา อยู่ที่ 200 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่ประเทศผู้รับการลงทุน บังคับให้ขายภายในประเทศของตน 100 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเพราะว่าเป็นการบังคับให้ผู้ลงทุนขายสินค้าในราคาที่ถูกลงกว่าที่ควรจะเป็นและถือว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคทางการค้า

²¹ มาตรา 8 ของกฎหมายแรงงานของ สปป ลาว ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใช้แรงงานทุกคนมีพันธะโดยตรงต่อการฝึกอบรม ขกกระดับวิชาการและความชำนาญงานให้ผู้ออกแรงงานลาว ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตน เพื่อให้ผู้ออกแรงงานดังกล่าวเป็นแรงงานที่มีความชำนาญงานและกลายเป็นวิชาการที่ละชั้น

ทุกหัวหน่วยแรงงานของภาคส่วนเศรษฐกิจสังคมต่าง ๆ ต้องสร้างแผนการและกำหนดก่อนทุนที่แน่นอนในแต่ละปี เพื่อใช้จ่ายเข้าในการฝึกอบรม ขกกระดับทางด้านวิชาการทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว ทั้งอยู่ภายในและต่างประเทศให้แก่ผู้ออกแรงงานลาว”

²² อวยชัย คูหากาญจน์., ข้อตกลง TRIMs และผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย, (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2537) หน้า 7.

2.1.1.6. การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้น

การกำหนดสัดส่วนในการถือหุ้นนั้นถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่นำมาใช้ภายในประเทศของตนคือเป็นการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างประเทศเพื่อไม่ให้มีอำนาจในการควบคุมการดำเนินงานของกิจการทั้งหมดอันอาจเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศ เพราะว่าถ้าหากให้ผู้ลงทุนต่างประเทศถือหุ้นในกิจการการลงทุนทั้งหมดแล้ว เศรษฐกิจภายในประเทศอาจจะมี ความผันผวน หมายความว่า ผู้ลงทุนต่างประเทศมีเสียงข้างมากในบริษัทแล้วสามารถตัดสินใจในการที่จะกระทำการต่างๆ ได้ เช่น อาจจะมีการกักตุนสินค้า ทำให้สินค้าขาดตลาด ผลตามมาก็คือทำให้สินค้ามีราคาที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าที่มีราคาแพง ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศไม่มีเสถียรภาพเพราะถูกผูกขาดโดยบริษัทลงทุนของต่างประเทศ ดังนั้นประเทศกำลังพัฒนาจึงได้มีการกำหนดเกี่ยวกับสัดส่วนของการถือหุ้นของผู้ลงทุนต่างประเทศ ถึงอย่างไรก็ตามการกำหนดดังกล่าวอาจจะเป็นผลดีต่อประเทศผู้รับการลงทุนในการที่จะรักษาเศรษฐกิจภายในประเทศ แต่การกระทำดังกล่าวนี้ถือเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการเลือกปฏิบัติระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศกับผู้ลงทุนภายในประเทศผู้รับการลงทุน ดังนั้นการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นนี้จึงถือเป็นอุปสรรคทางการค้าอีกมาตรการหนึ่ง

2.1.1.7. การกำหนดผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก

เป็นการกำหนดให้นักลงทุนส่งออกผลิตภัณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเท่านั้น ซึ่งเป็นการจัดสรรตลาดและเป็นการลดดุลการชำระเงินของประเทศผู้รับการลงทุนด้วย หมายความว่า รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดขึ้นว่าผลิตภัณฑ์อะไรบ้างที่ผู้ลงทุนสามารถส่งออกได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการจัดสรรตลาดโดยการส่งสินค้าออกขายในตลาดโลก พร้อมนั้นการกระทำดังกล่าวของประเทศผู้รับการลงทุน ยังเป็นการลดดุลการชำระเงินภายในประเทศของตนด้วย โดยความหมายของคำว่าดุลการชำระเงิน(balance of payment) ตามคำจำกัดความของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ(international monetary fund) หมายถึงผลสรุปของการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจ(economic transaction) ระหว่างประชากร(resident) ของประเทศหนึ่งกับประชากรของต่างประเทศ(non-resident) ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง อาจจะเป็นรายเดือน รายไตรมาส หรือรายปี²³

2.1.1.8. การกำหนดดุลการค้า

เป็นการจำกัดปริมาณหรือมูลค่าการนำเข้าเป็นสัดส่วนกับการส่งออกสินค้านั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้นักลงทุนต่างประเทศนำเข้าในสัดส่วนที่สูงกว่าการส่งออก และ

²³ นิธิดา เบญจมาสุทิน, นงนุช พันธกิจไพบูลย์, เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ.(สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2547), หน้า 165.

เป็นการมีให้นำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศมากเกินไปจนมีผลทำให้ราคาวัตถุดิบในประเทศมีราคาตกต่ำ ตลอดจนเป็นการจำกัดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศเช่นกัน หมายความว่า การซื้อสินค้าหรือนำสินค้าเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมากแต่กลับมีการส่งออกสินค้าในจำนวนน้อยนั้น จะทำให้ประเทศผู้รับการลงทุนต้องเสียเงินให้แก่ต่างประเทศ ในการที่จะซื้อเอาสินค้าเข้ามาแต่ในขณะเดียวกันกลับมีการขายสินค้าออกไปยังต่างประเทศเพื่อเอาเงินตราต่างประเทศเข้ามานั้นมีน้อย จึงทำให้ประเทศขาดดุลการค้า (ดุลการค้า คือ ผลต่างสุทธิระหว่างมูลค่าสินค้าเข้าและมูลค่าสินค้าออก ถ้ามูลค่าสินค้าเข้ามากกว่ามูลค่าสินค้าออก แสดงว่าดุลการค้าขาดดุล แต่ถ้ามูลค่าสินค้าออกมีมากกว่ามูลค่าสินค้าเข้า แสดงว่าดุลการค้าเกินดุล)²⁴ นอกจากนี้จะเสียดุลการค้าแล้วการนำเข้าสินค้าจำนวนมากนั้นยังจะทำให้ราคาวัตถุดิบภายในประเทศตกต่ำเพราะว่าวัตถุดิบมีมากเกินไปและทำให้สินค้าของผู้ผลิตภายในประเทศไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าของผู้ลงทุนต่างประเทศได้

2.1.1.9. ข้อจำกัดในการส่งเงินกลับต่างประเทศและเงินตราต่างประเทศอื่น

เป็นการจำกัดในการส่งผลกำไรหรือเงินตราต่างประเทศกลับไปยังประเทศของผู้ลงทุนหรือประเทศที่สาม มาตรการนี้เป็นการควบคุมการไหลออกของเงินตราต่างประเทศและเป็นการลดภาวะดุลการชำระเงินของประเทศผู้รับการลงทุน การกำหนดเช่นนี้ถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งของรัฐผู้รับการลงทุน เพราะว่าถ้าหากไม่มีการจำกัดการส่งผลกำไรหรือเงินตราต่างประเทศแล้วประเทศผู้รับการลงทุนก็จะมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจภายในประเทศโดยประเทศผู้รับการลงทุนไม่มีเงินตราต่างประเทศที่จะนำมาใช้ในการชำระราคาสินค้านำเข้า เนื่องจากไม่สามารถหารายได้จากการส่งออกที่เป็นเงินตราได้อย่างพอเพียง²⁵ พร้อมนั้นยังทำให้ค่าเงินภายในประเทศตกต่ำไปด้วยเพราะว่าต้องใช้เงินสกุลของประเทศตนซื้อหรือแลกเปลี่ยนเอาเงินตราต่างประเทศเข้ามา

2.1.1.10. การกำหนดการผลิตหรือข้อจำกัดอื่น ๆ ภายในประเทศ

เป็นมาตรการที่รักษาตลาดภายในประเทศให้แก่อุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วภายในประเทศ เพื่อป้องกันมิให้อุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วในประเทศถูกทำลายและถูกเอาเปรียบจากบริษัทนักลงทุนต่างประเทศ ซึ่งหมายความว่า การกำหนดดังกล่าวคล้ายกับ บรรดามาตรการที่ได้

²⁴ เรื่องเดียวกัน., หน้า 166.

²⁵ ทักษมัย ฤกษ์สุด, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), หน้า 142.

กล่าวมาข้างต้น หรือรัฐบาลอาจจะ รัฐบาลอาจจะมีกำหนดเป็นอย่างอื่น หรือเพิ่มเติมข้อบัญญัติ ที่มีอยู่แล้วออกมาอีก

2.1.2. ข้อตกลงทริมส์(TRIMs)ขององค์การการค้าโลก(WTO)

แนวความคิดที่อยู่เบื้องหลังของความตกลงนี้ คือ ความสัมพันธ์ที่หลีกเลี่ยงมิได้ ระหว่างการค้าและการลงทุน และมาตรการการลงทุนบางประการสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การค้าด้วย เช่น การกำหนดให้บริษัทต้องใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศจำนวนหนึ่งนั้นถือว่าเป็นการ กีดกันสินค้านำเข้าในรูปแบบหนึ่งเนื่องจากบริษัทต้องใช้สินค้าในประเทศทั้ง ๆ ที่อาจต้องการใช้ สินค้านำเข้า หลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่พัฒนาแล้วจึงว่าควรจะมีการควบคุมการใช้ มาตรการการลงทุนเหล่านี้ซึ่งมีผลกระทบต่อการค้า

แม้ว่าความตกลงนี้จะนับเป็นฉบับแรกที่เกี่ยวข้องกับมาตรการการลงทุนโดยเฉพาะ แต่ก็มิได้ กำหนดจำกัดความของมาตรการการลงทุนไว้ เพียงแต่ระบุมาตรการใดบ้างที่ประเทศสมาชิก จะต้องยกเลิก อันที่จริงในระหว่างขั้นตอนการเจรจานั้น ประเทศอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐอเมริกาต้องการให้ข้อตกลงมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมมาตรการการลงทุนจำนวนมากแต่ ได้รับการต่อต้านจากประเทศกำลังพัฒนาหรือแม้แต่ประเทศพัฒนาแล้วบางประเทศเช่นออสเตรเลีย ซึ่งอาจมีการบังคับใช้มาตรการเหล่านี้อยู่ และในที่สุดประเทศสมาชิกก็ประนีประนอม โดยตกลง จำกัดขอบเขตข้อตกลงเพียงเรื่องที่ขัดกับบางมาตราในข้อตกลงแกตต์(GATT)เดิม คือ มาตรา 3 และ มาตรา 11²⁶

2.1.2.1. วัตถุประสงค์

ข้อตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้ามีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริม การขยายตัวและการเปิดเสรีทางการค้าตามลำดับของโลกและอำนวยความสะดวกต่อการลงทุนข้าม พรมแดนระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าทั้งหลาย เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อประกันให้มีการ แข่งขันเสรีและเพื่อไม่ให้มาตรการด้านการลงทุนที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางจำกัดการค้าและ บิดเบือนการค้าขึ้นได้

²⁶ ชูตาภรณ์ สาระ, กลยุทธ์ในการวางนโยบายการลงทุนของไทยภายใต้ความตกลงว่าด้วยการลงทุน ในกรอบองค์การการค้าโลก, (นักศึกษาระดับปริญญาโทป้องกันราชอาณาจักร, หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 42 ประจำปีการศึกษา : 2542-2543),, หน้า 5-6.

ข้อตกลงทริมส์(TRIMs)ประกอบด้วย 9 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อ 1 กล่าวถึงขอบเขตของข้อตกลงทริมส์(TRIMs) ข้อ 2 กล่าวถึงการปฏิบัติเยี่ยงชาติและการจำกัดปริมาณ ข้อ 3 กล่าวถึงข้อยกเว้น ข้อ 4 กล่าวถึงสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ข้อ 5 กล่าวถึงการแจ้งและการดำเนินการในช่วงปรับเปลี่ยน ข้อ 6 กล่าวถึงความโปร่งใส ข้อ 7 กล่าวถึงคณะกรรมการว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า ข้อ 8 กล่าวถึงการปรึกษาหารือและการระงับข้อพิพาท ข้อ 9 กล่าวถึงการทบทวนโดยคณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้า ดังนั้นทั้ง 9 ข้อของข้อตกลงทริมส์ (TRIMs) ได้บัญญัติถึงมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า นอกนั้นก็ยังมีภาคผนวกที่ได้บัญญัติเพิ่มเติม เพื่อขยายความในมาตรา III และ มาตรา XI ของแกตต์ 1947 อีกด้วย

2.1.2.2. หลักการของทริมส์ (TRIMs)

มาตรการการลงทุนที่มีผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศที่ได้มีการเจรจากันในการเจรจาอนุสัญญาของข้อตกลงทริมส์(TRIMs)นั้นกล่าวโดยสรุปเป็นมาตรการบังคับเกี่ยวกับมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าเท่านั้น²⁷ และเป็นการขยายความหลักปฏิบัติอย่างชาติในมาตรา III โดยเฉพาะมาตรา III วรรค 4 และการห้ามการจำกัดการนำเข้าและส่งออกตามมาตรา XI ของ GATT 1994(1947) โดยมุ่งเจรจาถึงการยกเลิกมาตรการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ มาตรการการลงทุนที่มีเงื่อนไขจำกัดการนำเข้าส่งออกและมาตรการบังคับให้ส่งออกซึ่งละเอียดมีคือ

2.1.2.2.1. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติและการจำกัดปริมาณ

ข้อ 2 ของข้อตกลงทริมส์(TRIMs)ได้บัญญัติไว้ว่า “โดยไม่กระทบต่อสิทธิพันธกรณีอื่น ๆ ภายใต้แกตต์ 1994 จะไม่มีสมาชิกใดใช้ข้อบังคับทริมส์(TRIMs) ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของข้อ III หรือ ข้อ XI ของแกตต์(GATT) 1994

รายการทริมส์(TRIMs)ที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่กำหนดไว้ตามวรรค 4 ของข้อ III ของแกตต์ (GATT) 1994 และพันธกรณีในการจัดการจำกัดปริมาณโดยทั่วไปตามที่ได้กำหนดไว้ในวรรค 1 ของข้อ XI ของแกตต์(GATT) 1994”²⁸ ซึ่งเป็นการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ หรือ การกำหนดเพื่อลดการค้าซึ่ง หรือการกำหนดปริมาณการนำเข้าซึ่งได้แก่

- (1). การปฏิบัติเยี่ยงชาติว่าด้วยด้วยการเก็บภาษีอากรและข้อบังคับภายใน

²⁷ ข้อ 1 ของข้อตกลง TRIMs

²⁸ ข้อ 2 ของข้อตกลง TRIMs

ข้อ III วรรค 4 ของแกตต์(GATT) 1994 ได้บัญญัติไว้ว่า “บรรดาสถิติภัณฑ์ของกลุ่มสัญญาใดซึ่งนำเข้ามาในอาณาเขตของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รับการปฏิบัติซึ่งไม่ด้อยไปกว่าการปฏิบัติที่ได้ให้แก่สินค้าชนิดเดียวกันในเรื่องทั้งปวงที่เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดซึ่งมีผลกระทบต่อการขายภายใน การเสนอขาย การซื้อ การขนส่ง การจำหน่าย หรือการใช้ บทบัญญัติของวรรคนี้อาจจะไม่ห้ามการใช้บังคับค่าภาระในการขนส่งภายในที่แตกต่างกันซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐาน โดยเฉพาะของการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของวิธีการขนส่งและมีใช้บนพื้นฐานของสถิติของผลิตภัณฑ์”²⁹

การที่ ข้อ III วรรค 4 ได้ระบุว่า กฎหมาย กฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้าที่มี “ผลกระทบ” ต่อการขาย การซื้อ การขนส่ง การจัดจำหน่าย การใช้สินค้าจะต้องใช้บังคับต่อสินค้านำเข้าไม่ด้อยไปกว่าการบังคับใช้กับสินค้าชนิดเดียวกันนั้นที่ผลิตภายในประเทศ และเมื่อพิจารณาคำว่า “ผลกระทบ” แล้วจะพบว่า การปฏิบัติอย่างชาติความรวมถึงทั้งกฎหมาย กฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้าที่บังคับโดยตรงต่อการขาย การซื้อ การขนส่ง การจัดจำหน่าย การใช้สินค้า และกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับดังกล่าวของประเทศผู้นำเข้าที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพการแข่งขันระหว่างสินค้านำเข้ากับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ³⁰ ในคดีข้อพิพาทระหว่างอังกฤษกับอิตาลีในปี ค.ศ. 1958³¹ “ได้ให้ความกระจ่างเล็กน้อยในเรื่องนี้ ในคดีนั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า อิตาลีมีระบบช่วยเหลือทางสินเชื่อโดยตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียน ซึ่งให้อำนาจกระทรวงเกษตรและป่าไม้ที่จะให้สินเชื่อพิเศษ เช่น ดอกเบี้ยต่ำ กำหนดเวลายาวนานกว่าปกติ แก่ผู้ซื้อเครื่องจักรการเกษตรที่ผลิตในอิตาลี ปัญหาอยู่ที่ว่า การมีมาตรการดังกล่าวกระทบต่อการขายภายในหรือไม่ หลังจากที่มีการรับฟังข้อถกเถียงทางกฎหมายแล้ว ที่ประชุมแกตต์มีความเห็นว่า คำว่า “กระทบ” ไม่ได้หมายความถึงกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ใช้ต่อการขายสินค้าเท่านั้น แต่ให้หมายความรวมไปถึงกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่อาจจะมีผลกระทบไปถึงการเปลี่ยนแปลงในสภาพของการแข่งขันในตลาดภายในประเทศระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในประเทศและสินค้าที่ส่งเข้ามาขายภายในประเทศ(เพราะหากมีความหมายเพียงเท่านั้นกรณีดังกล่าวนี้จะไม่เข้าตามกฎหมายเพราะระบบสินเชื่อพิเศษมิได้ใช้กับการขาย) ดังนั้น กระบวนการสินเชื่อพิเศษจึงถือเป็นหลักเกณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสภาพการแข่งขันในตลาดภายใน

²⁹ ข้อ 3 วรรค 4 ของ แกตต์ 1994.

³⁰ ทักษษย์ ฤกษ์สุด, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน,2549),หน้า 104.

³¹ United kingdom Complaint on Italian Discrimination Against Imported Agricultural Machinery, GATT Report by the panel for Conciliation, 15 July, 1958.,GATT Doc. L/833, 7th Supp BISD/60.

เพราะระบบดังกล่าวยอมมุ่งใจให้ผู้ซื้อเครื่องจักร ซื้อเครื่องจักรที่ผลิตในอิตาลี เพราะได้สินเชื่อบริหารและดอกเบี้ยต่ำเป็นต้น³²

ตัวอย่าง(1) คดี US TAXES on Petroleum and Certain Imported Substances³³ เมื่อเดือนมิถุนายน 1987 ซึ่งเป็นกรณีที่สหรัฐฯ เก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้านำเข้าสูงกว่าที่เก็บจากสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ โดยสหรัฐฯ อ้างว่า ส่วนต่างภาษี 3.5 Cent ต่อ Barrel ที่เก็บจากสินค้านำเข้าเป็นเพียงจำนวนเล็กน้อยซึ่งไม่ก่อให้เกิดการทำให้เสียไปหรือเสียหายไป ซึ่งผลประโยชน์ที่ประเทศสมาชิกได้รับไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมภายใต้ความตกลงของแกตต์ (GATT) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตัดสินว่า การเก็บภาษีในอัตราที่ต่างกันนี้ขัดต่อหลักปฏิบัติอย่างชาติ เพราะมาตรา III มีวัตถุประสงค์ในการสร้างสภาพการตลาดที่มีการแข่งขันกันโดยมิได้มีการกล่าวถึงการก่อให้เกิดผลทางการค้าแต่อย่างใด

ตัวอย่าง (2) คดี US Measures Affecting Alcoholic and Malt Beverages เมื่อเดือนมิถุนายน 1992 เป็นกรณีที่สหรัฐฯ ลดภาษีสรรพสามิตให้แก่เบียร์บางชนิดที่ผลิตภายในประเทศ โดยสหรัฐฯ อ้างว่า ภาษีสรรพสามิตที่เก็บจากเบียร์บางชนิดซึ่งผลิตภายในประเทศลดลงเพียง 1.5 % จากภาษีสรรพสามิตที่เก็บตามปกติ และเบียร์บางชนิดที่ผลิตภายในประเทศจะได้รับผลประโยชน์จากการลดภาษีนี้น้อยกว่า 1% ดังนั้น การลดภาษีดังกล่าวจึงไม่ใช้การเลือกปฏิบัติต่อเบียร์ที่นำเข้าและมีใช้การคุ้มครองเบียร์บางชนิดที่ผลิตภายในประเทศ ในที่สุด คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทมีคำตัดสินว่า การกระทำของสหรัฐฯ ขัดต่อหลักปฏิบัติอย่างชาติ เพราะมาตรา III ต้องการสร้างสภาพการตลาดที่มีการแข่งขัน โดยมิได้วางเงื่อนไขเกี่ยวกับการก่อให้เกิดผลทางการค้าแต่อย่างใด³⁴

ตัวอย่าง (3) คดี Japanese Tax Alcoholic Beverages³⁵ ซึ่งเป็นคดีระหว่างประเทศญี่ปุ่นและสหภาพยุโรป เมื่อญี่ปุ่นได้จัดเก็บภาษีภายในประเทศสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยแยกประเภทเป็น 10 หมวด คือ เหล้าสาเก, เหล้าสาเกผสม, เหล้ามิริน, เบียร์, ไวน์, shochu, วิสกี้, เหล้าขาว, เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และแยกเป็น 13 หมวดย่อย เช่น shochu แบ่งเป็นเกรด A, B เหล้ามิริน A, B วิสกี้แบ่งเป็นวิสกี้และบรันดี เหล้าสาเกแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ พิเศษ เกรด 1 เกรด 2 จากกาแยก

³² สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดยรัฐ (คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531,) หน้า 55-56.

³³ ทักษมัย ฤกษ์สุด, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), หน้า 98.

³⁴ BISD 39S/206 p. 270-271.

³⁵ Japan- Taxes on Alcoholic Beverages, WT/DS8,-10-11/AB/R/(4 October 1996)

ประเภทดังกล่าว สหภาพยุโรป กล่าวหาว่าการแยกประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของญี่ปุ่นเป็นการเลือกปฏิบัติ เนื่องจากการแบ่งแยกโดยพิจารณาจากแหล่งกำเนิดสินค้า โดยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นำเข้าจากต่างประเทศจะถูกเก็บภาษีในอัตราที่สูงกว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตภายในประเทศญี่ปุ่น ทั้งที่เครื่องดื่มดังกล่าวเป็นสินค้าชนิดเดียวกันควรจะได้รับปฏิบัติที่เท่าเทียมกันและไม่ใช่การแบ่งแยกพิกัดศุลกากรในลักษณะที่มีการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ การกระทำของญี่ปุ่นจึงเป็นการละเมิดมาตรา III ญี่ปุ่นแย้งว่าการเก็บภาษีของญี่ปุ่นเป็นไปตามมาตรา III เพราะการจำแนกพิกัดศุลกากรดังกล่าวไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะเลือกปฏิบัติต่อสินค้า เพราะการจำแนกนั้นไม่ได้คำนึงถึงว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใดเป็นสินค้าที่นำเข้าหรือที่ผลิตภายในประเทศ แต่ที่เก็บภาษีต่างกันเนื่องจากสินค้านั้นมีราคาและคุณภาพที่แตกต่างกัน ดังนั้นสินค้าที่มีคุณภาพและราคาสูงกว่าย่อมต้องเก็บภาษีในจำนวนที่มากกว่าสินค้าที่มีคุณภาพและราคาต่ำ คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทได้ดำเนินการพิจารณาและวินิจฉัยประเด็นการตีความคำว่า สินค้าชนิดเดียวกันในมาตรา III ด้วยวัตถุประสงค์ของมาตรา III ซึ่งห้ามการกระทำในลักษณะที่เป็นการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศนั้น แต่จะไม่สามารถบรรลุผลได้หากมีการตีความคำว่าสินค้าชนิดเดียวกัน ในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลือกปฏิบัติและการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ ซึ่งได้แก่การตีความคำว่าสินค้า ชนิดเดียวกันในความหมายที่แคบ ดังนั้นคำว่าสินค้า ชนิดเดียวกันในมาตรา III จึงไม่ได้ หมายความว่าเฉพาะสินค้าที่ถือว่าเป็นอันเดียวกัน หรือเป็นสินค้าที่เท่าเทียมกัน แต่ให้หมายความรวมถึงสินค้าที่มีความเหมือนกันในด้านคุณภาพโดยพิจารณาว่าสินค้านั้นสามารถแข่งขันโดยตรงหรือการใช้แทนกัน ดังนั้นเมื่อพิจารณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะพบว่า เหล้าshochu เป็นเหล้าที่มีคุณภาพเดียวกันกับเหล้าวิสกีแม้จะไม่เหมือนกันทุกประการแต่ก็เป็นสินค้าที่แข่งขันโดยตรงหรือสามารถใช้แทนกันได้³⁶ เหล้า shochu จึงเป็นสินค้าชนิดเดียวกันกับเหล้าวิสกีตามความหมายของมาตรา III ดังนั้นการเก็บภาษีของญี่ปุ่นจึงเป็นการละเมิดหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ³⁷

ดังนั้นมาตรการการลงทุนที่ขัดต่อข้อผูกพันของหลักปฏิบัติอย่างชาติตามข้อ III วรรค 4 ของแกตต์ (GATT)1994 นั่นก็คือมาตรการที่ประเทศผู้รับการลงทุนกำหนดเงื่อนไขของการลงทุนทั้งในรูปกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้ผู้ลงทุนปฏิบัติตามโดยได้รับผลประโยชน์เป็นการตอบแทน³⁸

³⁶ ปานชนก ชาญวุฒิ, การตีความคำว่า “สินค้าชนิดเดียวกัน” ภายใต้ความตกลงการตอบโต้การทุ่มตลาดขององค์การการค้าโลก, (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2545). หน้า 26-27.

³⁷ William J. Davey and Joost Pauwelyn, “MFN Unconditionality : A Legal Analysis of the Concept in view of its Evolution in the GATT/WTO Jurisprudence with Particular Reference to the Issue of “Like Product”, in *Regulatory Barriers and the Principle of Non-Discrimination in World Trade Law* , p. 37.

นอกจากนั้นใน Annex (1) ของข้อตกลงทริมส์(TRIMs)ยังได้ระบุนมาตรการที่ขัดกับ ข้อ III วรรค 4 ของแกตต์(GATT) คือ การกำหนดให้ซื้อหรือใช้สินค้าที่มีแหล่งกำเนิดในประเทศไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตัวสินค้า จำนวน มูลค่า หรือสัดส่วนและยังได้ระบุถึงการจำกัดในการนำเข้าสินค้าอีกด้วย ซึ่งใน Annex(1)ได้ระบุไว้ว่า

(a) “การกำหนดให้ซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตภายในประเทศ หรือใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ภายในประเทศเข้าในการผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาจจะกำหนดเป็นตัวสินค้า หรือปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าหรือสัดส่วนของปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศ”³⁹ หมายความว่า จะมีลักษณะการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศคือ เป็นกรณีที่รัฐกำหนดเอาไว้ว่าในการผลิตสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศเพื่อการผลิตสินค้านั้น ๆ เป็นสัดส่วนตามที่กำหนดเพื่อให้ได้รับอนุญาตให้ผลิต หรือรัฐอาจกำหนดเพิ่มเติมไปด้วยว่า ถ้าผู้ลงทุนกระทำตามเงื่อนไขการกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศดังกล่าวแล้วก็จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการลงทุน เช่น ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้และอาจจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ จากรัฐบาลที่รับการลงทุนกำหนดออกมาอีกด้วย(เพื่อความละเอียดในการอธิบาย ดูในข้อ 2.1.1.1. ที่ได้กล่าวมาแล้ว)

(b) การจำกัดการซื้อหรือใช้สินค้านำเข้าให้สอดคล้องกับปริมาณหรือมูลค่าของการส่งออกสินค้าที่ผลิตในประเทศ⁴⁰ เป็นลักษณะกำหนดเพื่อคุ้มครองการค้า ซึ่งหมายถึงการจำกัดปริมาณหรือมูลค่าการนำเข้าเป็นสัดส่วนกับการส่งออกสินค้านั้น เพื่อไม่ให้มีการเสียเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าแต่ฝ่ายเดียวมากเกินไป(ละเอียดดู ข้อ 2.1.1.2. และข้อ 2.1.1.8.)

แต่ยังมีข้อสังเกตอยู่ว่า ข้อ 1(b) ของ Annex ของข้อตกลงTRIMs ยังคงเป็นปัญหาในเชิงวิชาการคือ การกำหนดให้การซื้อสินค้าหรือใช้สินค้านำเข้าถูกจำกัดหรือสัมพันธ์อยู่กับปริมาณหรือมูลค่าการส่งออกนั้น จะมีความหมายรวมถึงการกำหนดให้มีการส่งออกที่ได้ตัดออกไปแล้วจากข้อตกลงของ TRIMs แล้วหรือไม่ เพราะการที่รัฐมีมาตรการกำหนดว่าต้องส่งออกเท่าใดจึงจะนำเข้าสินค้าที่มาใช้ในการผลิตได้เท่านั้น ในแง่มุมหนึ่งก็เป็นลักษณะหนึ่งของการบังคับให้ส่งออกหรือการกำหนดให้มีการส่งออกนั่นเอง ดังนั้นแม้ข้อ 1 (b) จะอยู่ในส่วนที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไปว่า เกี่ยวกับการกำหนดให้ชิ้นส่วนภายในประเทศ หรือการกำหนดเพื่อคุ้มครองการค้าแต่ข้อ 1 (b) นี้เป็น

³⁸ ข้อ 1 ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs

³⁹ ข้อ 1 (a) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs “the purchase or use by an enterprise of products of domestic origin or from any domestic source, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value of products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production”

⁴⁰ ข้อ 1 (b) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs “ that an enterprise’s purchase or use of imported products be limited to an amount related to the volume or value of local products that it export”

การควบคุมถึงการกำหนดให้มีการส่งออก ลักษณะหนึ่งด้วย เพราะถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติขัดต่อ ข้อ III วรรค 4 ของ แกตต์(GATT) 1994 ที่ปฏิบัติต่อสินค้าที่นำเข้าดีกว่าสินค้าที่ผลิตจาก ประเทศของตน⁴¹

นอกจากนี้ในประเด็นเดียวกันยังต้องพิจารณาด้วยว่า การ “กำหนดปริมาณการนำเข้า” โดยมีเงื่อนไขว่าต้องส่งออกตามที่กำหนดนั้นมีความหมายกว้างแคบเพียงใด ในกรณีที่การส่งออกเป็น เงื่อนไขที่จะได้รับการลดหรือยกเว้นภาษีนำเข้าซึ่งสินค้าบางอย่างนั้น จะถือว่าการไม่ยกเว้นภาษี นำเข้านั้นเป็นการจำกัดการนำเข้าลักษณะหนึ่งหรือไม่ เพราะสินค้าบางอย่าง เช่น วัตถุดิบที่เป็น ปัจจัยของการผลิตนั้น ถ้าไม่มีการยกเว้นภาษีนำเข้าก็จะมีราคาสูงจนทำให้ไม่คุ้มกับการผลิต ไม่ สามารถแข่งขันได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าถ้าไม่มีการยกเว้นภาษีนำเข้าก็จะมีกรณีนำเข้า ซึ่งก็คือถูก จำกัดนั่นเอง และเป็นการถูกจำกัดการนำเข้า เพราะไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่บังคับให้ส่งออก กล่าวคือ ถ้าผู้ลงทุนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่บังคับให้ส่งออกการจำกัดการนำเข้าทั้งหมดไป คือได้รับการ ยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ และถ้ากรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นการจำกัดการนำเข้าโดยขึ้นอยู่กับปริมาณที่ ส่งออกแล้ว มาตรการที่วางนี้ก็ต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดให้มีการส่งออกตาม ข้อ 1(b) ของ Annex ด้วย⁴²

แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อยกเว้นของหลักปฏิบัติเชิงชาติเช่น ข้อยกเว้นของข้อ 3 ที่ สำคัญนี้มีอยู่ 2 กรณี คือ เรื่องการซื้อโดยรัฐบาล ตาม ข้อ 3 วรรค 8 (a) และการช่วยเหลือหนุนในการ ผลิต ตาม ข้อ 3 วรรค 8(b)⁴³

- ข้อ 3 วรรค 8(a) ของแกตต์(GATT) 1994⁴⁴ ระบุว่า จะไม่นำหลักปฏิบัติ อย่างชาติมาใช้กับกฎหมาย ระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ เมื่อ สินค้าที่มีการซื้อมาเพื่อการใช้ของรัฐ มิใช่การนำมาขายต่อในเชิงพาณิชย์ หรือมิใช่การนำมาใช้ใน การผลิตสินค้าที่จะนำมาขายในเชิงพาณิชย์⁴⁵

⁴¹ อวยชัย คูหากาญจน์., ข้อตกลง TRIMs และผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย, (นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2537), หน้า 29.

⁴² เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

⁴³ คุรายละเอียดได้ใน สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้า ระหว่างประเทศโดยรัฐ, (คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 56-57.

⁴⁴ GATT 1994 : Article III (8).(a) The provisions of this Article shall not apply to laws, regulations or requirements governing the procurement by governmental agencies of products purchase for governmental purposes and not with a view to commercial resale or with a view to use in the production of goods for commercial sale.

⁴⁵ ทัชชมัย ฤกษ์สุด, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549), หน้า 110.

- ข้อ 3 วรรค 8(b) ของแกตต์(GATT) 1994⁴⁶ ระบุว่า ประเทศภาคีสามารถจ่ายเงินที่เป็นการอุดหนุนให้เป็นการเฉพาะแก่ผู้ผลิตภายในประเทศ โดยไม่ถือว่าเป็นการขัดต่อหลักปฏิบัติอย่างชาติ แต่ในกรณีนี้จะต้องพิจารณาเป็นกรณีไปเช่นเดียวกัน⁴⁷ คำตัดสินของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทในคดี US Measures Affecting Alcoholic and Malt Beverages เมื่อเดือนมิถุนายน 1992 ซึ่งสหรัฐฯ อ้างว่า ตนมีสิทธิตามข้อยกเว้นของหลักปฏิบัติอย่างชาติ ข้อ 3 วรรค 8 (b) ของแกตต์(GATT) เพราะมาตรการที่ตนนำมาใช้เป็นการอุดหนุนอย่างหนึ่งที่ทำให้แก่ผู้ผลิตเบียร์ภายในประเทศ แต่คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตัดสินว่า คำว่า “การจ่ายเงิน” ที่เป็นการอุดหนุนตามความหมายของข้อ 3 วรรค 8(b) ของ GATT นั้นหมายถึง การให้อุดหนุนโดยตรงด้วยวิธีการจ่ายเงินเท่านั้น ไม่รวมถึงมาตรการอื่น ๆ เช่น การลดภาษี หรือ การเครดิตภาษี(Tax credit)⁴⁸

(2). การจำกัดข้อจำกัดด้านปริมาณโดยทั่วไป

การจำกัดการนำเข้าโดยการกำหนดจำนวนนั้นเป็นอุปสรรคสำคัญในการค้าระหว่างประเทศ โดยทั่วไปเรียกสั้น ๆ ว่า “โควตา”(Quota) แท้ที่จริงแล้วการจำกัดดังกล่าวอาจเรียกว่า “อุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร” และอาจควบคุมหลายกรณีนอกจากการจำกัดโควตา เช่น กฎเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า ซึ่งมีผลทำให้สินค้าที่ไม่ถึงมาตรฐานที่กำหนดไม่สามารถเข้าไปขายได้ หรือการห้ามสินค้าเข้า เพราะเหตุทางด้านความปลอดภัยหรือสุขภาพ หรือกานอนุญาตให้สินค้าเข้าในช่วงใดช่วงหนึ่ง เป็นต้น แต่เพราะโควตาเป็นอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีที่ใช้กันมากที่สุด จึงมักเรียกโควตาแทนการจำกัดการนำเข้าโดยการจำกัดจำนวนดังกล่าว เรื่องโควตานี้ต่างจากภาษีศุลกากรเพราะเป็นมาตรการที่อาจไม่ต้องมีภาษีเข้ามาเกี่ยวข้องเลย เพียงแต่กำหนดเอาไว้ว่า เมื่อจำนวนสินค้าตามที่กำหนดเอาไว้เต็มแล้วจะนำเข้ามาอีกไม่ได้ ดังนั้นมาตรการเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนหนึ่งเป็นมาตรการที่ขาดความโปร่งใสเมื่อเทียบกับระบบภาษีนำเข้า ผู้ประกอบการค้ามักประสบปัญหาการทราบล่วงหน้าว่าจะส่งออกหรือนำเข้าได้มากน้อยเท่าใด⁴⁹

⁴⁶ GATT 1994 : Article III (8).(b) The provisions of this Article shall not prevent the payment of subsidies exclusively to domestic producers, including payments to domestic producers derived from the proceeds of internal taxes or charges applied consistently with the provisions of this Article and subsidies effected through governmental purchases of domestic products.

⁴⁷ ทัชชหัย ฤกษ์สุต, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน,2549),หน้า 111.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

⁴⁹ สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดยรัฐ (คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2531,)หน้า 59.

หลักการจำกัดการนำเข้าเป็นหลักที่ได้ระบุไว้ในข้อ 11 ของแกตต์ (GATT)1994 ที่มีสาระสำคัญตาม ข้อ 11(1)⁵⁰ คือ การห้ามหรือจำกัดใด ๆ ต่อการนำเข้าสินค้า นอกจากภาษีศุลกากร ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ไม่ว่าการห้ามนั้นจะเป็นในรูปโควตาหรือรูปใด ๆ ก็ตาม⁵¹

มาตรการการลงทุนที่ขัดต่อการจำกัดการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า ตาม ข้อ 11 วรรค 1 ของ แกตต์(GATT) 1994 ยังได้ระบุไว้ใน Annex ของข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) คือ

(a) การจำกัดการนำเข้าสินค้าที่บริษัทนำเข้ามาใช้ในการผลิตไม่ว่าจะเป็นการจำกัดโดยทั่วไปหรืออนุญาตให้นำเข้าได้เท่าจำนวนที่สอดคล้องกับปริมาณหรือมูลค่าการส่งออกสินค้าที่ผลิตในประเทศ⁵²

(b) การจำกัดการนำเข้าโดยจำกัดการใช้เงินตราต่างประเทศในจำนวนที่สอดคล้องกับเงินตราต่างประเทศที่บริษัทแสวงหามาได้⁵³

(c) การจำกัดการส่งออกไม่ว่าจะเป็นการกำหนดตัวสินค้า ปริมาณ หรือมูลค่าสินค้าของสัดส่วนของปริมาณหรือมูลค่าของการผลิตในประเทศ⁵⁴

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า มาตรการการลงทุนที่ขัดต่อการจำกัดการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าตาม ข้อ 11 วรรค 1 ของแกตต์ (GATT)1994 นี้ ถือเป็นกรณีที่มีการจำกัดการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าโดยขึ้นอยู่กับปริมาณหรือมูลค่าของการผลิตภายในประเทศ ประเด็นที่น่าจะพิจารณาในแง่ของการจำกัดการนำเข้าส่งออก คือ ข้อ 2(a) ของ Annex ระบุถึงการจำกัดการนำเข้าสินค้าที่ใช้ในการผลิตภายใน โดยโยงการจำกัดนั้นกับการส่งออก กรณีนี้คล้ายกับข้อ 1 (b) ซึ่งเป็นกรณีที่จำกัดการนำเข้าสินค้าโดยโยงกับปริมาณการส่งออกสินค้าที่ผลิตภายในประเทศที่ใช้สินค้า

⁵⁰ ข้อ 11(1)ของแกตต์(GATT) 1994.

⁵¹ ปานชนก ธนาวุฒิ,การตีความคำว่า “สินค้าชนิดเดียวกัน” ภายใต้ความตกลงการตอบโต้การทุ่มตลาดขององค์การการค้าโลก,(นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2545). หน้า 27.

⁵² ข้อ 2 (a) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs. ได้ระบุว่า “ the importation by an enterprise of products used in or related to its local production, generally or to an amount related to the volume or value of local production that it exports”

⁵³ ข้อ 2 (b) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs ได้ระบุว่า “ the importation by an enterprise of product used in or related to its local production by restricting its access to foreign exchange to an amount related to the foreign exchange inflows attributable to the enterprise”

⁵⁴ ข้อ 2 (c) ของ Annex ของข้อตกลง TRIMs. ได้ระบุว่า “ the exportation or sale for export by an enterprise of products, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value of products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production”

นำเข้าเป็นวัตถุดิบ แต่ในข้อ 2 (a) นี้เป็นกรณีที่โยกการจำกัดการนำเข้าสินค้าที่นำมาใช้ในการผลิตกับปริมาณการส่งออกสินค้า ประเด็นที่คล้ายคลึงกันที่ต้องพิจารณาก็คือ กรณีตามข้อ 2 (a) ของ Annex ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของมาตรการการกำหนดเพื่อดุลการค้าเช่นกัน จะถือเป็นลักษณะหนึ่งของการกำหนดให้มีการส่งออกหรือไม่ โดยมีการกำหนดว่า ถ้านำวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นปริมาณหนึ่งก็ต้องส่งออกสินค้าสำเร็จรูปเป็นปริมาณตามที่กำหนดเอาไว้จะต่ำกว่านั้นไม่ได้การตั้งเงื่อนไขให้ส่งออกเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตถือเป็นกรณีการจำกัดการนำเข้าด้วยหรือไม่ โดยถือว่าการไม่ยกเว้นภาษีนำเข้าก็เป็นการจำกัดการนำเข้าอย่างหนึ่ง⁵⁵

แต่อย่างไรก็ตาม ข้อ 11วรรค 2 ก็ได้กำหนดข้อยกเว้นของหลักการห้ามจำกัดจำนวนไว้หลายประการดังนี้

(a) การห้ามการส่งออกหรือข้อจำกัดที่ใช้บังคับชั่วคราวเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความขาดแคลนอย่างวิกฤตในเรื่องอาหาร หรือผลิตภัณฑ์อื่นซึ่งจำเป็นต่อภาคอุตสาหกรรมที่ส่งออก

(b) การห้ามนำเข้าและส่งออกหรือข้อจำกัดที่จำเป็นต่อการใช้มาตรฐาน หรือข้อบังคับในการจำแนกประเภท การแบ่งชนิดหรือการตลาดของสินค้าในการค้าระหว่างประเทศ

(c) การจำกัดการนำเข้าผลิตภัณฑ์เกษตรหรือประมง ไม่นำเข้าในรูปแบบใด ซึ่งจำเป็นในการบังคับใช้มาตรการของรัฐบาลซึ่งดำเนินงาน

(1) เพื่อจำกัดจำนวนสินค้าชนิดเดียวกันกับสินค้าภายในประเทศซึ่งอนุญาตให้มีการจำหน่าย หรือผลิต หรือถ้าไม่มีการผลิตจำนวนมากของสินค้าภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่นำเข้านั้นสามารถทดแทนได้โดยตรง หรือ

(2) เพื่อจำกัดการขึ้นตลาดชั่วคราวของสินค้าชนิดเดียวกันกับสินค้าภายในประเทศหรือถ้าไม่มีการผลิตจำนวนมากของสินค้าภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่นำเข้านั้นสามารถทดแทนได้โดยตรง ทั้งนี้โดยการจัดผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นตลาดนั้นให้กับผู้บริโภคมบางกลุ่มโดยให้เปล่า หรือคิดราคาต่ำกว่าราคาตลาดโลกในขณะนั้น หรือ

⁵⁵ อวยชัย คูหากาญจน์, ข้อตกลง TRIMs และผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย, (นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2537), หน้า 30.

(3) เพื่อจำกัดปริมาณผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่อนุญาตให้ผลิตทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ซึ่งโดยตรงต่อสินค้าที่นำเข้า หากการผลิตภายในประเทศของสินค้านั้นเมื่อเทียบเคียงแล้วมีจำนวนเพียงเล็กน้อย⁵⁶

หลักการจำกัดการนำเข้าใน ข้อ 11 ของเกตต์(GATT) 1994 ได้วางหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการอ้างข้อยกเว้นในการจำกัดจำนวนหรือการห้ามการนำเข้าไว้ โดยประเทศภาคีจะจำกัดจำนวนหรือการห้ามการนำเข้าได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นเท่านั้น หากมาตรการใดที่มีผลทำให้การค้าระหว่างประเทศถูกจำกัดในระดับที่เกินควร โดยปราศจากเหตุอันควร ก็ถือว่ามาตรการนั้นขัดต่อข้อ 11 โดยเฉพาะ ข้อ 11 วรรค 2

จากการที่ได้อธิบาย ข้อ 3 วรรค 4 และ ข้อ 11 วรรค 1 พร้อมด้วย Annex ในข้อตกลงทริมส์ (TRIMs) มาข้างต้นแล้วนั้น สามารถสรุปได้ดังนี้

บรรดามาตรการที่ได้กล่าวมา ในข้อ 2.1.1 คือ

1. การกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ
2. การกำหนดให้มีการส่งออก
3. การให้สิ่งจูงใจในการลงทุน
4. ข้อกำหนดทางด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี
5. การกำหนดการขายภายในประเทศ
6. การกำหนดสัดส่วนการถือหุ้น
7. การกำหนดผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก
8. การกำหนดดุลการค้า
9. ข้อจำกัดในการส่งเงินกลับต่างประเทศและเงินตราประเทศอื่น(ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตรา
10. การกำหนดผลิตภัณฑ์หรือข้อจำกัดอื่น ๆ ภายในประเทศ

ดังนั้นข้อกำหนดบางอย่างข้างต้นนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อข้อตกลงของเกตต์(GATT) (ข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับภาษีศุลกากรและการค้า) ในข้อ 3 และข้อ 11 ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวจึงถือว่าขัดต่อข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) เพราะข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) โดยทั่วไปเป็นมาตรการที่ห้ามมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่ขัดต่อ ข้อ 3 และข้อ 11 ของเกตต์(GATT) 1994 ดังนั้นข้อกำหนดได้สร้างให้เห็นภาพที่ชัดเจน มีอยู่ 4 ข้อกำหนด เช่นข้อกำหนด ให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ(Local Content) ข้อกำหนดเกี่ยวกับดุลการค้า(Trade Balancing) ข้อกำหนดในการ

⁵⁶ ละเอียดยุค สุเกียรติ์ เสดียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดยรัฐ, (คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531,) หน้า 61-63.

แลกเปลี่ยนเงินตรา(Exchange Balancing) ข้อกำหนดในการส่งออก(หรือการขายภายในประเทศ) (Export Restrictions or Domestic Sales Requirements) ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้ จัดต่อข้อ 3(4)และข้อ 11(1)ของแกตต์(GATT)1994 ⁵⁷ ซึ่งจะได้ศึกษาจากตารางดังนี้

ตัวอย่าง มาตรการที่ขัดต่อข้อตกลงของทริมส์(TRIMs)

<p>ข้อกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ(Local Content)</p>	<p>ข้อกำหนดในการซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศซึ่งมีการกำหนดปริมาณมูลค่าของวัตถุดิบที่แน่นอนหรือกำหนดอัตราส่วนของปริมาณและมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายใน (ขัดต่อข้อ 3 (4))ของแกตต์(GATT) 1994</p>
<p>ข้อกำหนดเกี่ยวกับดุลการค้า(Trade Balancing)</p>	<p>ข้อกำหนดเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าหรือการใช้สินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศต้องมีปริมาณจำกัด โดยเทียบกับปริมาณของสินค้าหรือมูลค่าของสินค้าที่ผลิตภายในประเทศเพื่อส่งออก(ขัดต่อข้อตกลงของแกตต์(GATT) ในข้อ 3 (4)) และข้อกำหนดการลดปริมาณสินค้าที่นำเข้าของผู้ประกอบการหรือผู้ผลิตสินค้าภายในต้องมีปริมาณที่แน่นอน โดยเทียบกับปริมาณและมูลค่าของสินค้าที่ส่งออก(ขัดต่อข้อตกลงของแกตต์(GATT) ข้อ 11(1))</p>
<p>ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตรา(Exchange Balancing)</p>	<p>ข้อกำหนดที่ใช้เกี่ยวกับกฎระเบียบในการนำเข้าสินค้าของผู้ประกอบการ หรือ เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าภายในประเทศโดยการแลกเปลี่ยนเงินตราเทียบกับจำนวนอัตราแลกเปลี่ยนขาเข้าของผู้ประกอบการ(ขัดกับข้อ 11 (1)ของแกตต์(GATT))</p>
<p>ข้อกำหนดในการส่งออกหรือการกำหนดให้ขายภายในประเทศ(Export Restrictions or Domestic Sales Requirements)</p>	<p>ข้อกำหนดเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าหรือขายสินค้าเพื่อส่งออกโดยผู้ประกอบการ โดยการกำหนดประเภทสินค้า กำหนดทางด้านปริมาณหรือมูลค่าของสินค้าหรือการกำหนดอัตราส่วนทางด้านปริมาณหรือมูลค่าของการผลิตภายใน(ขัดต่อข้อ 11 วรรค 1 ของแกตต์(GATT))</p>

⁵⁷ Report on the WTO Inconsistency of Trade Policies by Major Trading Partners 2006. (Industrial Structure Council., MITI,JAPAN.) P. 322.

นอกจากนั้นแล้วยังมีข้อยกเว้นในข้อตกลงทริมส์(TRIMs) ในตารางตัวอย่างดังนี้
ข้อยกเว้นในข้อตกลงของทริมส์(TRIMs)⁵⁸

<p>ระยะเวลาเปลี่ยนแปลง</p>	<p>ข้อกำหนดที่ขัดกับข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) ไม่จำเป็นต้องยกเลิกในทันทีแต่ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกต้องได้แจ้งต่อองค์การการค้าโลก ภายใน 90 วัน ภายหลังจากที่ข้อตกลงทริมส์ (TRIMs) มีผลบังคับใช้ ประเทศที่พัฒนาแล้ว มีระยะเวลา 2 ปี ประเทศกำลังพัฒนา มีระยะเวลา 5 ปี และประเทศด้อยพัฒนามีระยะเวลา 7 ปี</p>
<p>ข้อยกเว้นสำหรับประเทศกำลังพัฒนา</p>	<p>ประเทศกำลังพัฒนาได้รับอนุญาตให้รักษา มาตรการที่ขัดกับข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) ไว้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมาตรการดังกล่าว จะขัดกับแกตต์(GATT) ข้อ 3 หรือ ข้อ 11 แต่ต้องมีเงื่อนไขว่ามาตรการนั้นได้ระบุในแกตต์ (GATT) ข้อ 18</p>
<p>หลักการความเป็นธรรมและเสมอภาพ</p>	<p>เพื่อจะหลีกเลี่ยงความเสียหายของบริษัทอยู่ภายในข้อตกลง(TRIMs) รัฐบาลก็ต้องนำมาใช้ มาตรการ (TRIMs)อันเดียวกันนี้กับ ผู้ประกอบการรายใหม่ในระยะเวลาผ่อนผัน</p>

2.1.2.2.2. หลักการขจัดมาตรการมาตรการการลงทุนเกี่ยวกับการค้า (TRIMs)

ข้อตกลงทริมส์(TRIMs)มี หลักการขจัดมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้าที่สำคัญไว้ดังนี้คือ

2.1.2.2.2.1. กระบวนการการแจ้งมาตรการการลงทุนเกี่ยวกับการค้า(TRIMs)

ข้อตกลงนี้กำหนดว่าภายใน 90 วันหลังจากที่ข้อตกลงจัดตั้ง WTO มีผลใช้บังคับประเทศสมาชิกจะต้องแจ้งมาตรการทริมส์(TRIMs)ต่างๆ ของประเทศของตนที่

⁵⁸ Report on the WTO Inconsistency of Trade Policies by Major Trading Partners 2006. (Industrial Structure Council., MITI,JAPAN.) P. 323.

ขัดกับข้อตกลงนี้ (คือขัดกับมาตรา III และ มาตรา XI ของ GATT 1994) ต่อกณะมนตรีการค้าสินค้า⁵⁹

ระยะเวลาในการจัดมาตรการการลงทุนเกี่ยวกับการค้า ได้กำหนดระยะเวลาให้ประเทศต่าง ๆ มีเวลาในการเตรียมการ เพื่อให้สอดคล้องรองรับกับข้อตกลงนี้ คือ ต้องพยายามยกเลิกกฎหมาย หรือเกณฑ์การปฏิบัติและข้อบังคับต่างๆ เนื่องจากประเทศภาคี ซึ่งมีทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนาและแต่ละประเทศย่อมมีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน ข้อตกลงนี้จึงกำหนดให้มีระยะขจัดแตกต่างกันไปดังนี้ คือ ประเทศที่พัฒนาแล้ว(developed contracting party)มีระยะเวลาจัดมาตรการการลงทุนเกี่ยวกับการค้าเพียง 2 ปี ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนา(developing contracting party)มีระยะเวลาจัด 5 ปี และประเทศด้อยพัฒนา(least-developed contracting party)มีระยะเวลาจัดนานที่สุดคือ 7 ปี⁶⁰

นอกจากนั้นประเทศที่กำลังพัฒนาจะร้องขอขยายระยะเวลาจัดต่อกณะมนตรีการค้าสินค้าในการจัดมาตรการการลงทุนที่ขัดกับข้อตกลงนี้ออกไปอีก เนื่องจากมีความลำบากในการปฏิบัติตามข้อตกลง คณะมนตรีฯ นี้จะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป โดยคำนึงถึงการพัฒนาการเงินและการค้าของประเทศผู้ขอประกอบการพิจารณา⁶¹

2.1.2.2.2. การดำเนินการในช่วงปรับเปลี่ยน

ในช่วงระยะเวลาการปรับเปลี่ยนประเทศสมาชิกจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงมาตรการการลงทุนที่ได้แจ้งต่อกณะมนตรีการค้าสินค้า ตามมาตรา 5 วรรค 1 ในลักษณะที่ขัดกับข้อตกลงนี้ การกำหนดมาตรการการลงทุนที่ขัดกับหลักในข้อตกลงนี้ในช่วงเวลาน้อยกว่า 180 วัน ก่อนข้อตกลงจัดตั้ง WTO จะมีผลใช้บังคับจะไม่ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินการในช่วงระยะเวลาปรับเปลี่ยนตามที่กำหนดไว้ในวรรค 2⁶²

แต่กระนั้นก็ตาม เพื่อจะไม่ทำให้วิสาหกิจที่จัดตั้งแล้ว ซึ่งตกในบังคับของ ทริมส์ (TRIMs) ที่ได้แจ้งไว้ภายใต้วรรค 1 เสียเปรียบ บทบัญญัติของข้อ 2 จะไม่ใช่บังคับกับสมาชิกซึ่งอาจใช้ ทริมส์ (TRIMs) เดียวกันกับการลงทุนใหม่ในระหว่างช่วงปรับเปลี่ยน

(1) ในกรณีผลิตภัณฑ์จากการลงทุนดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกันกับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนแล้ว

⁵⁹ ข้อ 5 (1) ของข้อตกลง TRIMs

⁶⁰ ข้อ 5 (2) ของข้อตกลง TRIMs

⁶¹ เรื่องเดียวกัน., ข้อ 5 (3)

⁶² เรื่องเดียวกัน., ข้อ 5 (4)

(2) ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงการบิดเบือนเงื่อนไขของการแข่งขันกัน ระหว่างการลงทุนใหม่กับวิสาหกิจที่ได้จัดตั้งมาก่อน ทริมส์(TRIMs)ที่นำมาใช้บังคับกับการลงทุน รายใหม่ต้องแจ้งต่อคณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้าด้วย ข้อกำหนดของทริมส์(TRIMs)จะต้องมีผล ให้เกิดการแข่งขันที่เทียบเท่ากันกับข้อกำหนดที่บังคับใช้กับวิสาหกิจที่ได้จัดตั้งมาก่อนและจะต้อง ให้สิ้นผลไปในเวลาเดียวกันอีกด้วย⁶³

หมายความว่า เพื่อที่จะไม่ให้อุตสาหกรรมเดิมได้เปรียบอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ ใน ระยะเวลาปรับเปลี่ยนประเทศภาคีจะต้องใช้มาตรการการลงทุนต่ออุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้นใหม่ เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมเดิมและมาตรการการลงทุนที่จะใช้กับอุตสาหกรรมใหม่จะต้องแจ้งต่อ คณะมนตรีการค้าสินค้า โดยมาตรการการลงทุนที่ใช้กับอุตสาหกรรมเดิมและอุตสาหกรรมที่ตั้งขึ้น ใหม่ จะต้องมียุทธศาสตร์สิ้นสุดพร้อม ๆ กันเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน

2.1.2.2.3. การขอขยายระยะเวลาการแจ้ง

ภายใต้ข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) บรรดาสมาชิกต้องแจ้ง บรรดามาตรการที่ขัดกับข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) และต้องส่งรายงานเพื่อขจัดบรรดามาตรการที่ ขัดกับข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) โดยประเทศที่พัฒนาแล้วมีระยะเวลาในการขจัดภายใน 2 ปี ภายหลังจากที่ข้อตกลงขององค์การการค้าโลกมีผลบังคับใช้พร้อมนั้น ประเทศกำลังพัฒนามีระยะเวลา ในการขจัด 5 ปีและประเทศด้อยพัฒนามีระยะเวลาในการขจัด 7 ปี ภายใต้ข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) บรรดาสมาชิกจะขอเพิ่มระยะเวลาได้ก็ต่อเมื่อบรรดาสมาชิกนั้นมีเหตุผลเพียงพอ⁶⁴

ตัวอย่าง บรรดาประเทศที่ร้องขอเพิ่มระยะเวลาในการขจัดบรรดามาตรการที่ขัด ต่อข้อตกลงของทริมส์ (TRIMs) ประกอบไปด้วย Philippines (เดือนตุลาคม 1999), Columbia(เดือน พฤศจิกายน 1999), Mexico, Romania, Pakistan, Argentina, Malaysia, Chile (ทั้งหมด ในเดือน ธันวาคม 1999), Thailand (เดือนพฤษภาคม 2000), และ Egypt(เดือนกุมภาพันธ์ 2001)

กองประชุมระหว่างรัฐมนตรีอยู่ที่ Seattle ของสหรัฐอเมริกา ในเรื่องของการร้อง ขอ การเพิ่มระยะเวลาของบรรดาประเทศกำลังพัฒนา⁶⁵

ในเดือนพฤศจิกายน ปี 2001 ภายหลังจากที่ได้มีการหลุดพ้นระยะเวลาที่ยุ้งยาก การ พิจารณาขยายขอเพิ่มระยะเวลาในการขจัดมาตรการที่ขัดกับข้อตกลงของข้อตกลงทริมส์(TRIMs) ก็ ได้รับอนุญาต จนถึงเดือนธันวาคม ปี 2003 ได้แก่ Argentina, Columbia, Mexico, Malaysia,

⁶³ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 5 (5)

⁶⁴ Report on the WTO Inconsistency of Trade Policies by Major Trading Partners 2006. (Industrial Structure Council., MITI,JAPAN.) P. 323.

⁶⁵ Ibid., p 323.

Pakistan, Romania, และ Thailand, แต่สำหรับ Philippines ได้รับการขยายต่อเวลาถึงเดือน มิถุนายน ปี 2003 โดยบรรดาประเทศเหล่านี้ได้ส่งแผนงานขจัดมาตรการที่ขัดกับข้อตกลงของ ทริมส์(TRIMs)

แต่สำหรับประเทศ Chile ได้รับการอนุญาตขยายต่อระยะเวลาถึงท้ายเดือน ธันวาคม ปี 2001 เท่านั้น แต่คำร้องขอขยายระยะเวลาของประเทศ Egypt ไม่ได้รับการพิจารณา

ปัจจุบันบรรดาประเทศเหล่านี้คือ Argentina, Chile, Columbia, Thailand, Mexico, Malaysia, และ Romania สามารถปลงบรรดามาตรการต่าง ๆ ได้ตามกำหนดเวลา ส่วนประเทศ Philippines สามารถปลงได้ในเรื่อง การนำใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศและการ แลกเปลี่ยนเงินตราอยู่ในเรื่องของรถยนต์ ในวันที่ 1 เดือนกรกฎาคม ปี 2003 ถึงอย่างไรก็ตาม ประเทศ Philippines ก็ยังรักษาการนำใช้วัตถุดิบภายในประเทศ 60% อยู่ในเรื่องอื่น ๆ อีก และ ประเทศ Philippines เองก็ยังไม่มีการนำใช้วัตถุดิบที่เกี่ยวกับรถยนต์ในปี 2003 แต่ Pakistan ก็ได้ขอ เพิ่มระยะเวลาต่อคณะกรรมการ องค์การการค้าโลก และคณะบริหารของข้อตกลงทริมส์(TRIMs) ที่กำลังพิจารณา การขอเพิ่มระยะเวลาของประเทศ Pakistan อยู่⁶⁶

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

⁶⁶ Ibid., p 324.

ตาราง

ตารางสังเกตและการแจ้งระยะเวลาจัดมาตรการที่ขัดกับข้อตกลงทริมส์(TRIMs)⁶⁷

	วัตถุดิบ ภายในประเทศ (Local Content)	ดุลการค้า (Trade Balancing)	ดุลการ แลกเปลี่ยน เงินตรา (Exchange Balancing)	การกำหนด สินค้าส่งออก (Export Restrictions)	สถานะ ปัจจุบัน (Present Status)
Argentina	●	●			ขจัด
Bolivia				Δ	ขจัด
Barbados	◇				
Chile	○	○			ขจัด
Columbia	○ ◆	◆			ขจัด
Costa Rica	Δ				ขจัด
Cuba	Δ				
Cyprus	◇				ขจัด
Dominican Republic	Δ	◇ Δ			
Ecuador	○				
India	Δ			◇ Δ	ขจัด
Indonesia	○ ◇ Δ				ขจัด
Mexico	●	●			ขจัด
Malaysia	● ▲				ขจัด
Pakistan	● Δ				
Peru	◇				
Philippines	● Δ		●		
Poland	Δ				ขจัด
Romania	▲				ขจัด
South Africa	○ ◇ Δ				
Thailand	○ ◆ Δ				ขจัด
Uganda	Δ	Δ	Δ	Δ	
Uruguay		○			
Venezuela	○				

⁶⁷ Ibid., p 325.

เครื่องหมาย

1. ข้อตกลงทริมส์(TRIMs) ไม่ได้รับการขยายต่อระยะเวลา เช่น เครื่องยนต์ ◊, สินค้าเกษตร ◊, สินค้าอื่น ๆ ▲.
2. ข้อตกลงทริมส์(TRIMs) อนุญาตให้ได้รับระยะเวลาต่อ เช่น เครื่องยนต์ ●, สินค้าเกษตร ◆, สินค้าอื่น ๆ ▲
3. ประเทศ Egypt, ประเทศ Nigeria, และประเทศ Jordan ได้แจ้งรายละเอียดให้องค์การการค้าโลก(WTO) เกี่ยวกับการโฆษณา การให้สิ่งจูงใจทางด้านอุตสาหกรรมแต่ยังไม่รู้ถึงจำนวนที่ได้รับการคุ้มครอง
4. ประเทศ Poland ได้แจ้งรายละเอียดให้องค์การการค้าโลก(WTO) เกี่ยวกับการลดภาษีเงินได้สำหรับเงินสด
5. ตารางข้างบนแสดงให้เห็นถึงการแจ้งต่อองค์การการค้าโลกของประเทศต่าง ๆ

2.2. ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน (ASEAN)

ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียนนี้ผู้เขียนจะได้ยกเอาความตกลงระหว่างรัฐบาลรัฐในคารุชชาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ซึ่งความตกลงดังกล่าวนี้ประกอบ มี 14 ข้อ และมีร่างพิธีสารแก้ไขความตกลงดังกล่าวด้วยซึ่งประกอบ มี 7 ข้อ

ตามข้อความที่ปรากฏใน อารัมภบทของความตกลงนี้ได้มีการกำหนดหลักการของความตกลงไว้ดังนี้

(1) เพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือ ด้านอุตสาหกรรมในกลุ่มของประเทศอาเซียน โดยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศสมาชิกไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม โดยการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนระหว่างรัฐสมาชิกอาเซียน

(2) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ทางเทคโนโลยี โดยวัตถุประสงค์ก็เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและเทคโนโลยีทางการผลิต โดยผลของความตกลงนี้ต้องการให้ประเทศสมาชิกทั้งหมดได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี ทักษะการผลิตให้ทัดเทียมกัน การเพิ่มประสิทธิภาพตามความหมายนี้จึงน่าจะหมายถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูงด้วย รวมทั้งการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ เป็นต้น⁶⁸

---

⁶⁸ศิริชัย มงคลเกียรติศรี, “ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนอาเซียน ค.ศ. 1987: ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับความตกลงทวิภาคีที่ประเทศไทยทำกับสมาชิกอาเซียน”(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 13.

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าขอบเขตของการใช้บังคับความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ซึ่งความตกลงนี้เป็นความตกลงเพื่อคุ้มครองสิทธิของเอกชนคนชาติของประเทศใดประเทศหนึ่งในอาเซียน ที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศใด ๆ ของอาเซียนนั่นเอง โดยมีลักษณะเฉพาะดังนี้คือ

(ก) เป็นการลงทุนในอาณาเขตของภาคีผู้ทำสัญญาซึ่งหมายความถึงการลงทุนของคนชาติสมาชิกอาเซียนรัฐใดรัฐหนึ่งในดินแดนของรัฐภาคีอีกรัฐหนึ่ง

(ข) การลงทุนนั้น เป็นการลงทุนของคนชาติซึ่งรวมทั้งเอกชนและนิติบุคคลของภาคีในความตกลงโดยมิได้ขยายความไปถึงผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรของแต่ละภาคีด้วย ทั้งนี้เพราะ ผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรอาจมีสิทธิได้รับผลประโยชน์จากความตกลงโดยผ่านทางบริษัทหรือนิติบุคคลก็ได้ อีกทั้งยังเป็นการจำกัดขอบเขตความคุ้มครองอีกด้วย

(ค) การลงทุนนั้น ได้รับความเห็นชอบเป็นพิเศษโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับการจดทะเบียนจากประเทศผู้รับการลงทุน

2.2.1. วัตถุประสงค์ของความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

โดยวัตถุประสงค์ของความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน มุ่งเพื่อการสร้างความร่วมมือกันในระดับภูมิภาคตาม ปฏิญญาอาเซียน ในการเร่งรัดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคมและวิชาการแขนงต่าง ๆ เพื่อเสถียรภาพและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน

2.2.2. การส่งเสริมการลงทุน

มาตรการในการส่งเสริมการลงทุน เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมาสู่ประเทศของตนเอง จากการพิจารณาสิ่งจูงใจที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายการลงทุนนั้นอาจจัดกลุ่มมาตรการในการส่งเสริมการลงทุนออกเป็น 2 กลุ่มกว้างคือ

2.2.2.1. มาตรการที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากร

มาตรการสำคัญในทางกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุนที่สำคัญคือมาตรการในเรื่องของการปฏิบัติของรัฐผู้รับการลงทุนต่อปัจเจกชนที่ลงทุนในอาณาเขตรัฐของตน ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศในเรื่องการคุ้มครองการลงทุน กล่าวคือ

2.2.2.1.1. การปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค

เป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับในทางกฎหมายระหว่างประเทศ และใช้บังคับกับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติโดยจะปรับใช้หลักการนี้กับมาตรการอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน เช่น การเวนคืนกิจการ การส่งเงินกับสู่ประเทศ เป็นต้น การปฏิบัติอย่างเป็นธรรม

และเสมอภาคนั้น ถือเป็นหลักการในทางระหว่างประเทศซึ่งเกิดขึ้นเป็นรูปร่างโดยทางปฏิบัติของรัฐ⁶⁹ หากพิจารณาจากความหมายของคำอย่างกว้างแล้วการปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นธรรมเนียมหมายถึงการกระทำของรัฐต่อชาวต่างชาตินั้นจะต้องปฏิบัติด้วยเหตุและผลและตั้งอยู่บนพื้นฐานของมนุษยธรรมซึ่งโดยปกติต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่เรียกว่าหลักมนุษยธรรม เช่น ต้องไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

โดยมาตรการนี้ ถือเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศในการลงทุนให้กับนักลงทุนต่างชาติ โดยได้มีการกำหนดให้รัฐผู้รับการลงทุน จะต้องปฏิบัติให้นักลงทุนต่างชาติด้วยความเป็นธรรมและจะต้องปฏิบัติโดยเสมอภาค ทั้งนี้ยังหมายความรวมถึงรัฐผู้รับการลงทุนจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติด้วย⁷⁰ ซึ่งหลักการไม่เลือกปฏิบัตินี้หมายถึง การกระทำใด ๆ ของรัฐผู้รับการลงทุนจะต้องให้การปฏิบัติต่อชาวต่างชาติที่อยู่ในอาณาเขตของตนเองโดยมาตรการหรือวิธีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน⁷¹ เช่น หากรัฐผู้รับการลงทุนจำเป็นต้องใช้พื้นที่บางส่วนเพื่อสร้างเส้นทางคมนาคม จึงจะต้องเวนคืนที่ดินในบริเวณนั้น การเวนคืนที่ดินดังกล่าวนี้รัฐผู้รับการลงทุนจะต้องทำการเวนคืนตามวิธีการที่กฎหมายของรัฐได้กำหนดไว้โดยไม่เลือกที่จะเวนคืนเฉพาะในเขตธุรกิจใดธุรกิจหนึ่งเท่านั้น⁷²

2.2.2.1.2. การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ

หลักการปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอีกประการหนึ่งซึ่งกฎหมายระหว่างประเทศได้กำหนดไว้ คือการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติซึ่งการปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้หมายถึง การให้หลักประกันแก่นักลงทุนต่างชาติว่า นักลงทุนต่างชาตินั้นจะได้รับการปฏิบัติจากรัฐผู้รับการลงทุนเช่นเดียวกับที่รัฐนั้นได้ปฏิบัติต่อคนชาติของตนเอง⁷³ โดยหลักกฎหมายนี้ รัฐภาคีแต่ละฝ่ายตกลงที่จะให้การปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติที่ได้เข้ามาลงทุนในอาณาเขตของรัฐตนเช่นเดียวกันกับที่ได้ปฏิบัติต่อคนชาติของตนเองหลักการดังกล่าวมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่รัฐผู้ลงทุนทุกรัฐต้องการ อาทิรัฐผู้รับการลงทุนอาจมีกฎหมายสงวนอาชีพบางประเภทไว้ให้เฉพาะคน

⁶⁹ United Nation Centre on Transnational Corporations and International Chamber of Commerce, *Bilateral Investment Treaties 1959-1991*, (New York :United Nation, 1992), p . 30.

⁷⁰ Ibid

⁷¹ Ibid, p. 31.

⁷² ความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ข้อ 3.

⁷³ United Nation Centre on Transnational Corporations and International Chamber of Commerce, *Bilateral Investment Treaties 1959-1991*, (New York :United Nation, 1992), p . 33.

ชาติของตนหมายความว่าคนต่างชาติไม่มีสิทธิประกอบอาชีพที่กล่าวมานั้นหลักการปฏิบัติแย้งคนชาตินี้เป็นความคาดหวังสูงสุดที่รัฐผู้ลงทุนอยากจะได้จากรัฐผู้รับการลงทุน เพราะนั่นคือมาตรการสูงสุดที่รัฐผู้รับการลงทุนจะพึงให้ได้แต่ในความตกลงฉบับนี้ได้บัญญัติไว้เพียงแต่ให้อำนาจแก่รัฐภาคีสองฝ่ายหรือมากกว่านั้นอาจจะตกลงนักลงทุนต่างชาติก็คือการปฏิบัติแย้งชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์⁷⁴

2.2.2.1.3. การปฏิบัติแย้งชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง

หลักกฎหมายหนึ่งที่ยึดว่ามีความสำคัญต่อการส่งเสริมการลงทุนของปฏิบัติที่ไม่ค่อยไปกว่าชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งนั้นหมายถึง รัฐผู้รับการลงทุนจะให้การปฏิบัติต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติไม่น้อยไปกว่าที่ได้ให้แก่การลงทุนของประเทศที่สามใด ๆ ที่ได้ลงทุนในอาณาเขตของรัฐผู้รับการลงทุนเช่นกัน⁷⁵ มาตรการการปฏิบัติที่ไม่ค่อยไปกว่าคนชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง หรือ MFN นี้ได้บัญญัติรองรับไว้ในความตกลงฉบับนี้เช่นเดียวกันดังปรากฏในข้อ 4⁷⁶

2.2.2.2. มาตรการทางด้านภาษี

มาตรการทางด้านภาษีเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่ใช้เพื่อการส่งเสริมการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งหมายความถึงภาษีอากรที่รัฐผู้รับการลงทุนเรียกเก็บจากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีการค้า ภาษีสินค้านำเข้าและส่งออก เป็นต้น

รัฐผู้รับการลงทุนได้ใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการลงทุนในอาณาเขตของตนเองได้หลายวิธี โดยการงดหรือลดภาษีอากรขาเข้าและภาษีการค้าที่เรียกเก็บจากเครื่องจักร งดหรือลดภาษีเงินได้ที่เรียกเก็บจากรายได้หรือกำไรสุทธิ⁷⁷ หรืออาจจะเป็นการงดหรือลดภาษีให้ทั้งหมดเป็นระยะเวลาหนึ่งโดยวิธีการที่ได้กล่าวมาที่รัฐผู้รับการลงทุนได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือ

⁷⁴ ความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ข้อ 4 .

⁷⁵ United Nation Centre on Transnational Corporations and International Chamber of Commerce, *Bilateral Investment Treaties 1959-1991*, (New York :United Nation, 1992), p . 34.

⁷⁶ สิริชัย มงคลเกียรติศรี, “ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนอาเซียน ค.ศ. 1987: ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับความตกลงทวิภาคีที่ประเทศไทยทำกับสมาชิกอาเซียน”(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 17.

⁷⁷ โกศล ฉันทิกุล, “การให้สิ่งจูงใจและปัญหาทางกฎหมายสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ”(วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิตแผนกวิชานิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 42.

ในการส่งเสริมการลงทุนในรูปแบบของมาตรการทางด้านภาษี ทั้งนี้เพราะความแตกต่างกันในโครงสร้างทางเศรษฐกิจของแต่ละรัฐภาคีอันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการส่งเสริมการลงทุน เพราะหากนักลงทุนจะต้องแบกรับภาระในเรื่องภาษีก็จะทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มสูงขึ้นอันจะส่งผลให้ราคาผลิตภัณฑ์นั้นสูงขึ้นจนไม่สามารถที่จะแข่งขันในตลาดได้⁷⁸

2.2.3. การคุ้มครองการลงทุน

นอกจากมาตรการในการส่งเสริมการลงทุนแล้ว กฎหมายระหว่างประเทศยังได้กำหนดวิธีการ หรือมาตรการในการคุ้มครองการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติไว้เช่นเดียวกัน โดยวัตถุประสงค์ก็เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันและความมั่นใจในการลงทุนของนักลงทุนต่างชาตินั้น โดยได้กำหนดมาตรการต่างๆไว้ดังนี้

2.2.3.1. การจ่ายเงินชดเชย

มาตรการสำคัญในการคุ้มครองการลงทุนเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติคือมาตรการคุ้มครองทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติจากการเวนคืน คือ การกระทำของรัฐที่ได้ตัดสิทธิในการครอบครองทรัพย์สินหรือการใช้อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของบุคคลที่สามที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐตน⁷⁹ แต่การกระทำของรัฐเช่นนี้ถือว่าการขัดต่อกฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศ เว้นแต่รัฐที่ทำการเวนคืนนั้นจะต้องชดใช้จำนวนเงินที่รัฐผู้รับการลงทุนได้จ่ายให้กับนักลงทุนต่างชาติเพื่อเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อกิจการการลงทุนของนักลงทุนนั้น ๆ หรือที่เรียกว่า “การจ่ายเงินชดเชย” แต่เรื่องการจ่ายเงินค่าชดเชยนี้ จะไม่มีการระบุรายละเอียดไว้ก็ได้ เนื่องจากกฎหมายระหว่างประเทศได้ระบุหลักการจ่ายเงินชดเชยไว้เช่นเดียวกัน นั่นคือหลักการ Hull's Doctrine⁸⁰ ซึ่งกำหนดให้การจ่ายเงินชดเชยจะต้องเป็นลักษณะ just, prompt and appropriate คือ การจ่ายเงินชดเชยที่รัฐจะต้องจ่ายในจำนวนเงินที่สมเหตุสมผลและยุติธรรมต่อผู้ถูกกระทบกระเทือนสิทธิ โดยการจ่ายค่าชดเชยนั้นจะต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดได้และจะต้องจ่ายให้โดยไม่ชักช้า⁸¹

⁷⁸ ศิริชัย มงคลเกียรติศรี, “ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนอาเซียน ค.ศ. 1987: ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับความตกลงทวิภาคีที่ประเทศไทยทำกับสมาชิกอาเซียน”(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2540),หน้า18.

⁷⁹ Ian Brownlie, *Principle of Public International Law*, (New York : Oxford University Press,1990),p 530

⁸⁰ M. Somarajah, *The International Law on Foreign Investment*, (New York : Cambridge University Press, 1994), p . 359.

⁸¹ นฤมล กาญจนพงษ์, “ ค่าชดเชยในการโอนทรัพย์สินของคนต่างด้าวมาเป็นของรัฐ” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2529), หน้า 90 .

นอกนั้นเรื่องการโอนกิจการเป็นของรัฐซึ่งเป็นเรื่องที่ทำให้นักลงทุนได้รับความเสียหายพอ ๆ กับการเวนคืน การโอนกิจการเป็นของรัฐนี้ หมายความว่าเป็นการเปลี่ยนการยึดถือการครอบครอง หรือกรรมสิทธิ์ในกิจการหรือธุรกิจที่ประกอบการอยู่มาเป็นของรัฐในขณะที่การเวนคืนนั้นมุ่งไปที่ตัวสังหาริมทรัพย์มากกว่าแต่ทั้งสองวิธีการต่างก็ต้องชำระค่าชดเชยเช่นกัน⁸²

2.2.3.2. การส่งเงินกลับสู่ประเทศ

การโอนเงินถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการคุ้มครองการลงทุนเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติที่จะตัดสินใจในการลงทุนในดินแดนของรัฐผู้รับการลงทุนนั้นคือการที่รัฐผู้รับการลงทุนให้สิทธิแก่นักลงทุนต่างชาติโอนเงินของตนอันเกี่ยวเนื่องกับการลงทุนกลับสู่ประเทศของตนได้โดยเสรี⁸³ ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์หลักของนักลงทุนก็คือการแสวงหาผลประโยชน์หรือกำไรจากการลงทุนและนำเงินที่ได้จากการลงทุนนั้นกลับคืนสู่ประเทศของตน แต่หากนักลงทุนนั้นไม่ได้รับความสะดวก หรือมีข้อจำกัดในการโอนเงินออกนอกประเทศของรัฐผู้รับการลงทุน

ประเด็นสำคัญในการโอนเงินก็คือ จะต้องไม่มีการจำกัดการโอน หรือการใช้มาตรการหน่วงเหนี่ยวการโอนเงินเช่น ใช้เวลาในการพิจารณาคำขอโอนเงินนานหลายวัน และสกุลเงินต้องเป็นสกุลเงินที่ไหลแลกเปลี่ยนกันได้โดยเสรี มิฉะนั้น บางรัฐอาจจะบุให้โอนได้บางสกุลซึ่งทำให้นักลงทุนไม่สะดวก หรือเสียค่าธรรมเนียมการโอนเงินหลายครั้ง⁸⁴

2.2.3.3. การระงับข้อพิพาท

การระงับข้อพิพาทนั้น แต่เดิมจะเป็นการระงับข้อพิพาทระหว่างภาคีในการปรับใช้ หรือการตีความในสนธิสัญญา หรือความตกลงเท่านั้น ต่อมานั้นแนวโน้มของการระงับข้อพิพาทนั้นนอกจากจะเป็นการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐภาคีแล้ว ยังรวมถึงการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐผู้รับการลงทุนกับนักลงทุนด้วย⁸⁵ การระงับข้อพิพาทนี้ถือเป็นมาตรการที่

⁸² ความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ข้อ 6.

⁸³ United Nation Centre on Transnational Corporations and International Chamber of Commerce, *Bilateral Investment Treaties 1959-1991*, (New York :United Nation, 1992), p . 42.

⁸⁴ ความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทยเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ข้อ 7.

⁸⁵ United Nation Centre on Transnational Corporations and International Chamber of Commerce, *Bilateral Investment Treaties 1959-1991*, (New York :United Nation, 1992), p . 61.

สร้างความมั่นใจอย่างยิ่งให้กับนักลงทุนว่าหากเกิดกรณีข้อพิพาทขึ้นระหว่างตนเองและรัฐผู้รับการลงทุนแล้วตนจะได้รับความยุติธรรมในการระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้น โดยมาตรการที่นิยมใช้ในทางระหว่างประเทศคือการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี ซึ่งหนึ่งในวิธีนั้นคือ การอนุญาโตตุลาการ โดยอาจใช้องค์กรทางกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ศูนย์ระงับข้อพิพาทกรณีพิพาททางการลงทุนระหว่างเอกชนกับรัฐผู้รับการลงทุนหรือที่รู้จักกันในนาม ICSID (International Centre for the Investment Disputes) หรือ การอนุญาโตตุลาการเฉพาะกรณี (ad hoc arbitration)

ในความตกลงอาเซียนนี้ ก็ได้มีการกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทไว้ไม่แตกต่างไปจากความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนโดยทั่วไป คือ ได้มีการกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทไว้ในข้อ 10 ของความตกลงอาเซียน โดยกำหนดให้คู่กรณีจะต้องระงับข้อพิพาทกันด้วยวิธีการันท์มิตร หากไม่สามารถที่จะระงับได้ คู่กรณียังสามารถที่จะเสนอข้อพิพาทต่อสถาบันระงับข้อพิพาทได้

การระงับข้อพิพาทนี้ นอกจากที่จะได้กำหนดถึงวิธีการไว้ในข้อ 10 ของความตกลงอาเซียนแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงวิธีการในการระงับข้อพิพาทดังที่ได้บัญญัติไว้ในพิธีสารว่าด้วยกลไกในการระงับข้อพิพาทซึ่งลงนามโดยคณะรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ค.ศ. 1996 ด้วย โดยกำหนดให้คู่กรณีสามารถที่จะเสนอข้อพิพาทที่เกิดขึ้นต่อที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสทางเศรษฐกิจ (Senior Economic Officials Meeting) หรือที่เรียกว่า “SEOM”⁸⁶

2.3. อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นภายใต้ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุน ปี ค.ศ. 1965. (ICSID)

อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐกับคนชาติของรัฐอื่นประกอบมีทั้งหมด 75 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 10 บท บทที่ 1 ประกอบมี 6 ส่วน บทที่ 2 ประกอบมี 1 ส่วน บทที่ 3 ประกอบมี 3 ส่วน บทที่ 4 ประกอบมี 6 ส่วน บทที่ 5 ประกอบมี 1 ส่วน บทที่ 6 มี 1 ส่วน บทที่ 7 มี 1 ส่วน บทที่ 8 มี 1 ส่วน บทที่ 9 มี 1 ส่วน บทที่ 10 มี 1 ส่วน

⁸⁶ ศิริชัย มงคลเกียรติศรี, “ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนอาเซียน ค.ศ. 1987: ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับความตกลงทวิภาคีที่ประเทศไทยทำกับสมาชิกอาเซียน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540), หน้า 20.

2.3.1. วัตถุประสงค์

ในปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการลงทุนมีอย่างมากมาย เช่น การโอนกิจการของเอกชนเข้ามาเป็นของรัฐ การให้ความคุ้มครองทางการทูตตลอดจนความคุ้มครองของรัฐ รวมถึงการขาดกลไกที่มีประสิทธิภาพและเป็นกลางในการระงับข้อพิพาท ปัญหาดังกล่าวนี้จึงเป็นอุปสรรคในการลงทุน จึงทำให้เอกชนต่างชาติ ที่มีอำนาจในทางเศรษฐกิจขาดความมั่นใจและความไว้วางใจในการที่จะไปลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุนไปสู่ประเทศเหล่านั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนข้ามชาติ ธนาคารโลกจึงจำเป็นต้องมีการสร้างกลไกในการระงับข้อพิพาทที่เป็นกลางเพื่อความยุติธรรมระหว่างคู่กรณีที่เป็นรัฐและเอกชนคนชาติของรัฐอื่น⁸⁷ โดยอนุสัญญาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์

(1) จะเกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากประเทศพัฒนาไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา เพื่อกระตุ้นและเร่งให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศดังกล่าวด้วย

(2) เพื่อให้ผู้ลงทุนมีความไว้วางใจและมั่นใจในกลไกการระงับข้อพิพาทที่เป็นกลางและสามารถให้ความยุติธรรมแก่ผู้ลงทุนได้ ทั้งนี้เพราะความเสียหายจากการกระทำของรัฐ เช่น การโอนกิจการ หรือการเวนคืนทรัพย์สินของเอกชนเป็นของรัฐซึ่งทำให้ผู้ลงทุนวิตกกังวลและขาดความเชื่อมั่นในการเข้าไปลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศด้อยพัฒนาและทำให้เกิดความสมดุระหว่างผลประโยชน์ของรัฐและเอกชนต่างชาติ ทั้งยังช่วยลดปัญหาความตึงเครียดทางการเมืองได้ด้วย⁸⁸

2.3.2. โครงสร้างและสถานะของศูนย์ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุน

ศูนย์ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุน(International Centre for Settlement of Investment Disputes) ระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นมีสถานะในทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล ศูนย์จึงมีความสามารถในการทำนิติกรรมผูกพันศูนย์และก่อตั้งการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางกฎหมายดังนั้นบุคคลที่ทำงานให้กับศูนย์และทรัพย์สินของศูนย์ตลอดจนเอกสารของศูนย์จึงได้รับเอกสิทธิ์ความคุ้มกันและจะละเมิดมิได้⁸⁹ รายได้ของศูนย์จะได้จากค่าธรรมเนียมที่ศูนย์จัดเก็บจาก

⁸⁷ สุรางคณา แก้วจันทร์, “ความผูกพันและผลบังคับใช้ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นต่อไทย,”(วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2539),หน้า 27.

⁸⁸ Christopher M. Koa, *The International Bank for Reconstruction and Development and Dispute : Conciliating and Arbitrating with China through the International Centre for Settlement of Investment Disputes.* Vol.24 No.1 Fall New York University Journal of International Law and Politics, 439.446,(1991)

⁸⁹ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น.ข้อ 18, 19, 20, และ 23.

การอำนวยความสะดวกในการระดมข้อพิพาทหรืออนุญาโตตุลาการ แต่หากมีรายจ่ายสูงกว่ารายรับ ศูนย์ก็จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐภาคีตามสัดส่วนการถือหุ้นในธนาคารโลก และเงินจากรัฐภาคีที่มีได้เป็นสมาชิกธนาคารโลกตามข้อบังคับที่รับรองโดยคณะมนตรีบริหาร⁹⁰ ในการดำเนินงานของศูนย์จะดำเนินงานผ่านทางองค์กรหลัก 2 องค์กรคือ

1. คณะมนตรีบริหาร (The Administrative Council)

คณะมนตรีบริหารประกอบด้วยผู้แทนของรัฐภาคี รัฐละ 1 คน โดยแต่ละรัฐมีสิทธิแต่งตั้งผู้แทนสำรองได้ด้วยเพื่อให้กระทำหน้าที่แทนผู้แทนของรัฐในกรณีที่ผู้แทนของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้⁹¹ ทั้งนี้โดยทั่วไปบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของรัฐภาคีและผู้แทนสำรองของรัฐ ซึ่งจะได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกของคณะมนตรีบริหารจะเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งชาติ และรองผู้ว่าการธนาคารแห่งชาติของรัฐภาคีโดยลำดับ เว้นแต่รัฐภาคีจะแต่งตั้งบุคคลอื่นให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแทน⁹² และประธานธนาคารโลกจะทำหน้าที่เป็นประธานคณะมนตรีบริหารโดยตำแหน่ง โดยจะไม่มีสิทธิออกเสียงใด ๆ ทั้งสิ้นและหากประธานธนาคารโลกไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นประธานในขณะนั้นก็จะเป็ประธานคณะมนตรีบริหาร⁹³

2. สำนักงานเลขาธิการ (The Secretariat)

สำนักงานเลขาธิการได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ทางด้านบริหารและธุรการ รวมถึงเป็นนายทะเบียนในการรับจดทะเบียนคำร้องต่าง ๆ ที่ส่งมายังศูนย์

สำนักงานเลขาธิการจะประกอบด้วยเลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการ จำนวนหนึ่งคนหรือมากกว่านั้นรวมทั้งเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นคณะทำงาน⁹⁴ ทั้งตำแหน่งเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการจะต้องได้รับการแต่งตั้งโดยเสียงสองในสามของคณะมนตรีบริหาร โดยประธานคณะมนตรีบริหารจะเป็นผู้เสนอชื่อบุคคลเพื่อให้คณะมนตรีบริหารพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการและเป็นผู้กำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งดังกล่าว ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็นไปตามที่ประธานคณะมนตรีบริหารกำหนดแต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินคราวละ 6 ปี และสามารถเลือกกลับเข้ามาอีกครั้งเมื่อระยะเวลาดำรงตำแหน่งสิ้นสุดลง⁹⁵

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 17 .

⁹¹ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 4 (1) .

⁹² เรื่องเดียวกัน, ข้อ 4 (2) .

⁹³ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 5 .

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 9 .

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 10 .

2.3.3. การระงับข้อพิพาทของศูนย์ระงับข้อพิพาท (ICSID)

การระงับข้อพิพาทภายใต้เขตอำนาจของศูนย์มี 2 วิธี คือ การระงับข้อพิพาทโดยการประนีประนอมข้อพิพาท (Conciliation) และ การอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) ซึ่งพิจารณาได้ตามลำดับดังนี้

2.3.3.1. การประนีประนอมข้อพิพาท (Conciliation)

การระงับข้อพิพาทโดยการประนีประนอมข้อพิพาทเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทแบบหนึ่งที่บุคคลที่สามมีบทบาทในการชักจูงให้คู่พิพาทเจรจากันเพื่อระงับข้อพิพาท และบุคคลที่สามทำความตกลงของตนเสนอให้คู่พิพาทพิจารณาเพื่อปฏิบัติตาม หากคู่พิพาทเห็นคล้อยตามก็จะเกิดสัญญาประนีประนอมยอมความตามความเห็นของบุคคลที่สามนี้ ซึ่งมักได้รับการเลือกให้มาทำหน้าที่นี้ ก็เพราะเป็นบุคคลที่คู่พิพาทยอมรับนับถือในเรื่องคุณธรรมหรือความสามารถ แต่บุคคลที่สามที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางที่จัดให้มีการเจรจาเกิดขึ้นจึงไม่มีอำนาจในการชี้ขาดข้อพิพาทแต่ประการใด

การประนีประนอมข้อพิพาทตามอนุสัญญา⁹⁶ นอกจากจะต้องพิจารณาตามเนื้อหาของอนุสัญญานี้แล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงข้อบังคับการประนีประนอมข้อพิพาท (Conciliation Rules) และระเบียบข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนี้

รัฐภาคีแต่ละรัฐจะส่งรายชื่อบุคคลที่ทำหน้าที่ประนีประนอมข้อพิพาทมา รัฐละ 4 คน โดยไม่จำเป็นที่บุคคลดังกล่าวจะต้องเป็นคนชาติตน และประธานคณะมนตรีบริหารจะแต่งตั้งเพิ่มอีก 10 คน บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมสูง และได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทางกฎหมาย การพาณิชย์ การอุตสาหกรรมหรือการเงินและเชื่อมั่นได้ว่าสามารถทำหน้าที่ประนีประนอมข้อพิพาทได้โดยอิสระ บุคคลเหล่านี้จะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี หากมีการลาออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือตายผู้มีอำนาจแต่งตั้งเข้ามาก็มีสิทธิแต่งตั้งบุคคลอื่นแทนโดยสามารถดลาลงตำแหน่งเพียงเท่าเวลาที่เหลืออยู่เดิมของบุคคลที่มาแทน แต่คู่กรณีก็อาจแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่ไม่ได้อยู่ในรายชื่อข้างต้นเป็นผู้ประนีประนอมข้อพิพาทก็ได้เพียงแต่บุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติข้างต้นด้วย⁹⁶

⁹⁶ สุรางคณา แก้วจันทน์, “ความผูกพันและผลบังคับใช้ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นต่อไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 78-79.

2.3.3.1.1. การร้องขอประนอมข้อพิพาท

รัฐภาคีใดหรือคนชาติของรัฐภาคีใดที่ประสงค์จะตั้งต้นกระบวนการประนอมข้อพิพาทให้ทำการร้องขอเพื่อการดังกล่าวเป็นหนังสือต่อเลขาธิการซึ่งจะจัดส่งสำเนาคำร้องขอไปยังคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งคำร้องขอจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท การระบุตัวคู่พิพาท และความยินยอมของคู่พิพาท ในการประนอมข้อพิพาทตามความในกฎเกณฑ์วิธีพิจารณาว่าด้วยการตั้งต้นกระบวนการประนอมข้อพิพาทและการอนุญาตตุลาการและให้เลขาธิการการลงทะเบียนคำร้องขอ เว้นแต่จะเห็นว่า โดยพื้นฐานของข้อมูลที่ปรากฏในคำร้องขอ นั้น ข้อพิพาทดังกล่าวอยู่นอกเขตอำนาจของศูนย์โดยชัดแจ้งและให้เลขาธิการแจ้งแก่คู่พิพาทถึงการลงทะเบียนหรือการไม่รับลงทะเบียนคำร้องขอโดยไม่ชักช้า⁹⁷

หมายความว่า ผู้ร้องขอประนอมข้อพิพาทจะต้องยื่นข้อพิพาทต่อศูนย์โดยขอให้ศูนย์จัดตั้งคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทโดยอาจแต่งตั้งจำนวนหลายคนหรือจะแต่งตั้งผู้ประนอมข้อพิพาทเพียงคนเดียวก็ได้ ทั้งนี้ ลักษณะข้อพิพาทที่เสนอให้มีการประนอมข้อพิพาทนั้นต้องบรรยายรายละเอียดลักษณะข้อพิพาทที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของศูนย์ด้วยคือเป็นข้อพิพาททางข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นและคู่กรณีทั้งสองฝ่ายต้องให้ความยินยอมที่จะยื่นข้อพิพาทต่อศูนย์เพื่อให้มีการประนอมข้อพิพาท เลขาธิการจะรับจดทะเบียนคำร้องและสำเนาให้คู่กรณีอีกฝ่ายทราบ เว้นแต่จะปรากฏโดยชัดแจ้งว่าคำร้องนั้นอยู่นอกเขตอำนาจของศูนย์⁹⁸

2.3.3.1.2. การแต่งตั้งคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท

หลังจากที่เลขาธิการศูนย์ได้รับจดทะเบียนคำร้องและมีการส่งสำเนาคำร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งแล้ว คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทโดยเร็วที่สุด ซึ่งได้บัญญัติไว้ในอนุสัญญาดังนี้คือ

ให้จัดตั้งคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท(ต่อไปในที่นี้เรียกว่า “คณะกรรมการ”) โดยทันทีที่จะเป็นไปได้ ภายหลังจากที่มีการลงทะเบียนข้อเรียกร้องตามความในข้อ 28 ของอนุสัญญานี้ให้คณะกรรมการประกอบด้วยผู้ประนอมข้อพิพาทคนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนเลขคี่ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามที่คู่พิพาทตกลงกัน ในกรณีที่คู่พิพาทไม่ได้ตกลงกันไว้เกี่ยวกับจำนวนและวิธีแต่งตั้งผู้ประนอมข้อพิพาทให้คณะกรรมการประกอบด้วยผู้ประนอมข้อพิพาทจำนวนสามคน โดยให้คู่พิพาทแต่ละฝ่ายแต่งตั้งผู้ประนอมข้อพิพาทฝ่ายละหนึ่งคนและให้ผู้

⁹⁷ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น, ข้อ 28.

⁹⁸ สุรางคณา แก้วจางค์, “ความผูกพันและผลบังคับใช้ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นต่อไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 79.

ประนอมข้อพิพาทคนที่สามซึ่งจะทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการมาจากการแต่งตั้งโดยความตกลงร่วมกันของกลุ่มพิพาท⁹⁹

แต่ถ้าไม่มีการจัดตั้งกรรมการภายใน 90 วันหลังจากที่เลขานุการได้ส่งคำบอกกล่าวถึงการลงทะเบียนคำร้องขอตาม(3)ของข้อ 28 หรือภายในระยะเวลาอื่นใดตามที่คู่พิพาทตกลงกันเมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ และหลังจากได้ทำการปรึกษากับคู่พิพาททั้งสองฝ่ายมากที่สุดที่จะเป็นไปได้แล้ว ให้ประธานแต่งตั้งผู้ประนอมข้อพิพาทคนหนึ่งหรือหลายคนที่ยังไม่ได้ทำการแต่งตั้งให้ครบ¹⁰⁰ ผู้ประนอมข้อพิพาทได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ประนอมข้อพิพาทก็ได้เว้นแต่กรณีการแต่งตั้งโดยประธานตามความในข้อ 30 ของอนุสัญญา¹⁰¹ ผู้ประนอมข้อพิพาทที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ประนอมข้อพิพาทจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน(1)ของข้อ 14¹⁰¹ ของอนุสัญญา

2.3.3.1.3. กระบวนการพิจารณาประนอมข้อพิพาท

ก่อนการประนอมข้อพิพาทคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทหรือผู้ประนอมข้อพิพาท กรณีมีผู้ประนอมข้อพิพาทเพียงคนเดียวและทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทต้องนัดคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาตกลงกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ในการพิจารณาเสียก่อน ได้แก่ การกำหนดองค์ประชุม ภาษาที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา¹⁰² พยานหลักฐานทั้งพยานบอกเล่าและพยานเอกสารรวมทั้งตลอดทั้งการกำหนดระยะเวลาในการยื่นพยานหลักฐานต่างๆ จำนวนเอกสารและตราสารต่างๆ ที่ต้องยื่นแก่คู่กรณีอีกฝ่าย ลักษณะการบันทึกกระบวนการพิจารณาที่ต้องจัดเก็บและคู่กรณีอาจตกลงกำหนดกระบวนการโดยใช้กฎเกณฑ์อื่นก็ได้ และเมื่อมีการยื่นข้อพิพาทให้มีการประนอมข้อพิพาท¹⁰³ ให้คณะกรรมการเป็นผู้ตัดสินปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของตนเองและข้อโต้แย้งใด ๆ ของคู่พิพาทในข้อพิพาทนั้นว่า ข้อพิพาทดังกล่าวไม่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของศูนย์ หรือโดยอาศัยเหตุผลอื่นใดว่าไม่อยู่ภายใต้อำนาจของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการ

⁹⁹ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น, ข้อ 29.

¹⁰⁰ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น, ข้อ 30.

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 31.

¹⁰² ภาษาที่ใช้เป็นทางการของศูนย์มี 3 ภาษาคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน แต่คู่กรณีอาจเลือกภาษาอื่นนอกจาก 3 ภาษาข้างต้นได้หลังจากได้รับความยินยอมจากผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาท โดยปรึกษาร่วมกับเลขานุการ แต่หากมีการเลือกใช้ถึง 2 ภาษาในคดีเดียวกัน การพิจารณาก็ต้องทำเป็น 2 ภาษา โดยมีการแปลความและตีความสำคัญเท่าเทียมกันทั้งสองภาษา (Rule 21 (1) and (2) of Conciliation Rules)

¹⁰³ สุรางคนา แก้วจันทน์, “ความผูกพันและผลบังคับใช้ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นต่อไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 81.

พิจารณาว่าจะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อโต้แย้งดังกล่าวในฐานะที่เป็นประเด็นปัญหาเบื้องต้นหรือวินิจฉัยพร้อมกับหาสาระของข้อพิพาท¹⁰⁴

กระบวนการประนอมข้อพิพาทจะต้องทำตามบทบัญญัติทั้งหลายในส่วนนี้ และเว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น จะต้องทำตามกฎเกณฑ์ว่าด้วยการประนอมข้อพิพาทที่มีผลใช้บังคับอยู่ ณ วันที่คู่พิพาทให้ความยินยอมในการประนอมข้อพิพาท หากมีปัญหาใด ๆ เกี่ยวกับวิธีพิจารณาความเกิดขึ้น ซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้หรือกฎเกณฑ์ว่าด้วยการประนอมข้อพิพาทหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่คู่พิพาทตกลงกันไว้ครอบคลุมไปไม่ถึง ให้คณะกรรมการเป็นผู้ตัดสินปัญหานั้น¹⁰⁵ นอกนั้นให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะทำให้เกิดความชัดเจนในประเด็นข้อพิพาทระหว่างคู่พิพาทและพยายามทำให้เกิดข้อตกลงกันระหว่างคู่พิพาทอันเป็นที่ยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย เพื่อความมุ่งประสงค์นี้ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดของกระบวนการ คณะกรรมการอาจเสนอแนะข้อตกลงเพื่อให้คู่พิพาทระงับข้อพิพาทเป็นระยะ ๆ ไปก็ได้ คู่พิพาทจะต้องให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการด้วยความสุจริตเพื่อให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ได้และคู่พิพาทจะต้องให้การพิจารณาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอย่างจริงจังที่สุดหากคู่พิพาทตกลงกันได้ ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานโดยระบุถึงประเด็นข้อพิพาทและบันทึกว่าคู่พิพาทตกลงกันได้แล้วถ้าปรากฏต่อคณะกรรมการ ไม่ว่าจะในขั้นตอนใดของกระบวนการว่าไม่มีความเป็นไปได้ที่คู่พิพาทจะตกลงกันได้ ให้คณะกรรมการปิดกระบวนการและให้จัดทำรายงานระบุถึงการเสนอข้อพิพาทและบันทึกความล้มเหลวของคู่พิพาทที่จะบรรลุข้อตกลง ถ้าคู่พิพาทฝ่ายละเลยไม่มาปรากฏตัวหรือไม่เข้าร่วมในกระบวนการพิจารณาให้คณะกรรมการปิดกระบวนการและจัดทำรายงานระบุถึงการละเลยของคู่พิพาทที่ไม่มาปรากฏตัวหรือเข้าร่วมกระบวนการ¹⁰⁶

เว้นแต่คู่พิพาทในข้อพิพาทจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น มิให้คู่พิพาทใดในกระบวนการประนอมข้อพิพาทมีสิทธิขยับหรืออ้างความเห็น หรือข้อความ หรือการยอมรับหรือข้อเสนอในการระงับข้อพิพาทที่คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้ไว้ในกระบวนการประนอมข้อพิพาทหรือรายงานหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการเพื่อนำไปใช้ในกระบวนการพิจารณาอื่นไม่ว่าจะเป็นการอนุญาตตุลาการหรือการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมหรืออื่นใด¹⁰⁷

¹⁰⁴ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น, ข้อ 32.

¹⁰⁵ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 33.

¹⁰⁶ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 34.

¹⁰⁷ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 35.

2.3.3.1.4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาประนอมข้อพิพาท

ค่าธรรมเนียมต่างๆที่คู่พิพาทจะต้องชำระเพื่อการให้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของศูนย์นั้นให้เลขาธิการเป็นผู้กำหนดตามข้อบังคับซึ่งตราขึ้นโดยสภาบริหาร

108

ให้คณะกรรมการประนอมข้อพิพาทและคณะอนุญาโตตุลาการแต่ละคณะกำหนดค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายของผู้ประนอมข้อพิพาทและอนุญาโตตุลาการตามขอบเขตที่กำหนดเป็นระยะ โดยสภาบริหารและภายหลังจากที่ได้ปรึกษากับเลขาธิการแล้วและไม่มีข้อความใดในข้อ 1 ของข้อนี้ที่ห้ามคู่พิพาทจากการตกลงล่วงหน้ากับคณะกรรมการประนอมข้อพิพาทหรืออนุญาโตตุลาการที่เกี่ยวข้องในเรื่องของค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายของผู้ประนอมข้อพิพาทหรืออนุญาโตตุลาการ¹⁰⁹ นอกนั้นยังได้กำหนด

ในกรณีของกระบวนการประนอมข้อพิพาท ให้คู่พิพาทรับผิดชอบในค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายของผู้ประนอมข้อพิพาทตลอดจนค่าธรรมเนียมในการใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์เป็นจำนวนเท่ากันคู่พิพาทแต่ละฝ่ายจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายอื่นที่ตนก่อให้เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการในกรณีของกระบวนการอนุญาโตตุลาการให้คณะอนุญาโตตุลาการทำการประเมินค่าใช้จ่ายที่คู่พิพาทก่อให้เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการ และให้ตัดสินว่าค่าใช้จ่ายค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายของอนุญาโตตุลาการและค่าธรรมเนียมในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์ใครจะเป็นผู้ชำระและชำระอย่างไรทั้งนี้เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นคำตัดสินดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำชี้ขาด

ในกรณีของกระบวนการอนุญาโตตุลาการให้คณะอนุญาโตตุลาการทำการประเมินค่าใช้จ่ายที่คู่พิพาทก่อให้เกิดขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการ และให้ตัดสินว่าค่าใช้จ่าย ค่าป่วยการและค่าใช้จ่ายของอนุญาโตตุลาการและค่าธรรมเนียมในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์ใครจะเป็นผู้ชำระและชำระอย่างไรทั้งนี้เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นคำตัดสินดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำชี้ขาด¹¹⁰

ตัวอย่าง คดีที่มีการยื่นต่อศูนย์ให้ประนอมข้อพิพาท คือ SEDITEX Engineering Beratungsgesellschaft für die Textilindustrie m.b.H. v. Government of the Democratic Republic of Madagascar (Case No. CONC/82/1)¹¹¹ เป็นข้อพิพาทที่เกิดจากอุตสาหกรรมสิ่งทอแต่

¹⁰⁸ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 59.

¹⁰⁹ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 60.

¹¹⁰ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 61 .

¹¹¹ International Centre for Settlement of Investment Disputes, ICSID Case, op. cit., footnote 11 of Part 1 Chapter 3, p. 19.

คู่กรณีสามารถตกลงกันได้ก่อนมีการจัดตั้งคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท และคดี Tesoro Petroleum Corporation v. Government of Trinidad and Tobago (Case No. CONC/83/1)¹¹² เป็นข้อพิพาทที่เกิดจากอุตสาหกรรมสำรวจและการแสวงหาผลประโยชน์จากน้ำมัน มีการแต่งตั้งผู้ประนอมข้อพิพาทเพียงคนเดียว การระงับข้อพิพาทสามารถตกลงกันได้โดยคู่กรณีจึงปิดกระบวนการ

2.3.3.2. กระบวนการพิจารณาโดยการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration)

การอนุญาโตตุลาการเป็นกระบวนการพิจารณาเพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างคู่พิพาทซึ่งอาจมีมากกว่าสองฝ่ายด้วยการส่งข้อพิพาทไปให้บุคคลหนึ่งหรือหลายคนที่ได้รับการแต่งตั้ง เพื่อให้เป็นผู้วินิจฉัยและชี้ขาดข้อพิพาทซึ่งเรียกว่าอนุญาโตตุลาการ คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนั้นผูกมัดคู่กรณีเสมือนหนึ่งคำพิพากษาของศาล ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดนี้ ต้องทำตามหลักเกณฑ์ของประเทศนั้นๆ ว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการและกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการและข้อบังคับที่คู่กรณีตกลงไว้ล่วงหน้า หรือที่อนุญาโตตุลาการเลือกใช้เมื่อคู่กรณีไม่ได้ตกลงหรือกำหนดเสริมขึ้นจากกฎหมายและข้อบังคับ ในบางประเทศยอมให้คู่กรณีเลือกใช้กฎหมายว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการของต่างประเทศบังคับแก่การอนุญาโตตุลาการที่เกิดขึ้นในประเทศ สถานะของอนุญาโตตุลาการเช่นนี้ย่อมเป็นอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ แม้เกิดขึ้นในประเทศนั้นๆ ก็ตาม เพราะกฎหมายที่ใช้บังคับแก่การอนุญาโตตุลาการนั้นเป็นกฎหมายต่างประเทศข้อบังคับนั้นไม่ใช่กฎหมายแต่มีสภาพบังคับระหว่างคู่กรณีอย่างสัญญา¹¹³

2.3.3.2.1. การร้องขอให้มีการอนุญาโตตุลาการ

หากคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ว่าจะเป็นรัฐภาคีใดหรือคนชาติของรัฐภาคีใดที่ประสงค์จะตั้งต้นกระบวนการอนุญาโตตุลาการ ให้ทำการร้องขอเพื่อการดังกล่าวเป็นหนังสือต่อเลขาธิการ ซึ่งจะจัดส่งสำเนาคำร้องขอไปยังคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง ในนั้น คำร้องขอจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท การระบุตัวคู่พิพาทและความยินยอมของคู่พิพาทในการอนุญาโตตุลาการตามความในกฎเกณฑ์วิธีพิจารณาความว่าด้วยการตั้งต้นกระบวนการประนอมข้อพิพาทและการอนุญาโตตุลาการและให้เลขาธิการลงทะเบียนคำร้องขอ เว้นแต่จะเห็นว่าโดยพื้นฐานของข้อมูลที่ปรากฏในคำร้องขอนั้นข้อพิพาทดังกล่าวอยู่นอกเขตอำนาจของศูนย์โดยชัดแจ้ง และให้เลขาธิการแจ้งแก่คู่พิพาทถึงการลงทะเบียนหรือการไม่รับลงทะเบียนคำร้องขอโดยไม่ชักช้า¹¹⁴

¹¹² Ibid., p. 21.

¹¹³ พิษัยศักดิ์ ทรายนุร, พจนานุกรมศัพท์อนุญาโตตุลาการพร้อมดัชนี, หน้า 17

¹¹⁴ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น, ข้อ 36.

2.3.3.2.2. การแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ

หลังจากที่มีการลงทะเลเบียนคำร้องขอให้มีการอนุญาโตตุลาการแล้วให้จัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการโดยเร็วที่สุดซึ่งคณะอนุญาโตตุลาการอาจประกอบด้วยอนุญาโตตุลาการคนเดียวหรือหลายคนเป็นจำนวนเลขคี่ซึ่งแต่งตั้งขึ้นตามที่คู่พิพาทตกลงกัน

ในกรณีที่คู่พิพาทไม่ได้ตกลงกันไว้เกี่ยวกับจำนวนและวิธีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการประกอบด้วยอนุญาโตตุลาการจำนวนสามคนซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยคู่พิพาทฝ่ายละหนึ่งคนและให้อนุญาโตตุลาการคนที่สามซึ่งจะทำหน้าที่เป็นประธานคณะอนุญาโตตุลาการ มาจากการแต่งตั้งโดยความตกลงร่วมกันของคู่พิพาท¹¹⁵

ถ้าไม่มีการจัดตั้งคณะอนุญาโตตุลาการภายในกำหนด 90 วัน หลังจากที่ได้ขอการได้ส่งคำบอกกล่าวการลงทะเลเบียนคำร้องขอตามความใน(3)ของข้อ 36 หรือภายในระยะเวลาอื่นใดตามที่คู่พิพาทตกลงกันเมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอและหลังจากที่ได้ปรึกษากับคู่พิพาททั้งสองฝ่ายมากที่สุดที่จะเป็นไปได้แล้วให้ประธานแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการหนึ่งหรือคนที่ยังไม่ได้แต่งตั้งให้ครบ อนุญาโตตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งโดยประธานตามความในข้อนี้ จะต้องไม่ใช่คนชาติของรัฐภาคีที่เป็นคู่พิพาทในข้อพิพาทหรือของรัฐภาคีที่คนชาติของรัฐนั้นเป็นคู่พิพาทในข้อพิพาท¹¹⁶

อนุญาโตตุลาการส่วนใหญ่จะต้องเป็นคนชาติของรัฐอื่น ซึ่งมีรัฐภาคีที่เป็นคู่พิพาทในข้อพิพาทนั้นและรัฐภาคีที่คนชาติของรัฐนั้นเป็นคู่พิพาทในข้อพิพาท ทั้งนี้อย่างไรก็ตาม ความในตอนต้นของข้อนี้มีให้นำมาใช้บังคับกับกรณีที่อนุญาโตตุลาการที่มีอยู่เพียงผู้เดียวนั้นอนุญาโตตุลาการแต่ละคนในคณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ที่มาจากการแต่งตั้งโดยความตกลงของคู่พิพาท¹¹⁷ อนุญาโตตุลาการอาจได้รับการแต่งตั้งมาจากบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่ออนุญาโตตุลาการก็ได้ เว้นแต่กรณีการแต่งตั้งโดยประธานตามความในข้อ 38 อนุญาโตตุลาการที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากบุคคลที่ไม่ได้อยู่ในบัญชีรายชื่อ อนุญาโตตุลาการจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน (1)ของข้อ 14¹¹⁸ ของอนุสัญญา

¹¹⁵ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 37.

¹¹⁶ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 38.

¹¹⁷ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 39.

¹¹⁸ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 40.

2.3.3.2.3. อำนาจและหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการ

หากมีการคัดค้านอำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการให้ คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ตัดสินปัญหาเกี่ยวกับอำนาจของตนเอง และแม้เลขาธิการรับจดทะเบียน ข้อพิพาท หากพิจารณาเห็นว่าข้อพิพาทอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศูนย์แล้วก็ตาม คู่กรณีก็อาจโต้แย้ง เรื่องเขตอำนาจของศูนย์ได้อีก ไม่ว่าจะรู้ข้อเท็จจริงบางประการเพิ่มเติม หรือจะด้วยเหตุผลอื่นใดก็ตามแต่คณะอนุญาโตตุลาการจะพิจารณาประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาเบื้องต้น หรือจะพิจารณารวมไปกับเนื้อหาของข้อพิพาทก็ได้¹¹⁹

นอกจากนี้ให้คณะอนุญาโตตุลาการตัดสินข้อพิพาทไปตามหลักกฎหมายที่คู่พิพาทได้ตกลงกัน ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงดังกล่าว ให้คณะอนุญาโตตุลาการใช้กฎหมายของรัฐภาคีที่เป็นคู่พิพาทในข้อพิพาท(รวมทั้งหลักว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายและหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่อาจใช้บังคับได้ คณะอนุญาโตตุลาการจะปฏิเสธการตัดสินข้อพิพาท โดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายหรือกฎหมายไม่ชัดเจนไม่ได้และยังสามารถยกหลักความยุติธรรมและความสุจริตมาใช้ได้ด้วยหาก คู่กรณีตกลงกำหนดไว้ดังกล่าว¹²⁰

เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น ถ้าคณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่าจำเป็นในขั้นตอนใดของการพิจารณา คณะอนุญาโตตุลาการอาจจะ เรียกให้คู่พิพาทส่งมอบเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นใดและตรวจเยี่ยมสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทและทำการไต่สวน ณ สถานที่นั้นตามที่เห็นสมควร¹²¹

กระบวนการทางอนุญาโตตุลาการ จะต้องทำตามบทบัญญัติทั้งหลายในส่วนนี้และเว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น จะต้องทำตามกฎเกณฑ์ว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ ณ วันที่คู่พิพาทให้ความยินยอมในการอนุญาโตตุลาการ หากมีปัญหาใดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความเกิดขึ้นซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้หรือกฎเกณฑ์ว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่คู่พิพาทตกลงกันไว้ครอบคลุมไปไม่ถึง ให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ตัดสินปัญหานั้น¹²² การที่คู่พิพาทฝ่ายหนึ่งละเลยไม่มาปรากฏตัวหรือต่อสู้คดี ไม่ให้ถือว่าเป็นการยอมรับข้ออ้างของคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งและหากคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งละเลยไม่มาปรากฏตัว หรือต่อสู้คดีไม่ว่าในขั้นตอนใดของกระบวนการ คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งอาจขอให้คณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่เสนอต่อคณะอนุญาโตตุลาการและให้ทำคำชี้ขาดได้ก่อนที่จะทำการชี้ขาดให้คณะอนุญาโตตุลาการบอกกล่าวและกำหนดระยะเวลาการผ่อนผันให้แก่คู่พิพาทฝ่ายที่ละเลยไม่มา

¹¹⁹ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 41.

¹²⁰ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 42.

¹²¹ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 43.

¹²² เรื่องเดียวกัน. ข้อ 44.

ปรากฏตัว และต่อสู้อีกวันแต่จะเป็นที่พอใจแก่คณะอนุญาโตตุลาการว่าคู่พิพาทฝ่ายนั้นไม่มีความประสงค์ที่จะมาปรากฏตัวและสู้คดี¹²³ เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเมื่อคู่พิพาทฝ่ายหนึ่งร้องขอให้คณะอนุญาโตตุลาการพิจารณาข้อเรียกร้องที่เกี่ยวข้องหรือเพิ่มเติมหรือข้อเรียกร้องแย้งที่เกิดขึ้น โดยตรงจากเรื่องที่พิพาทกัน ทั้งนี้ข้อเรียกร้องเหล่านั้นจะต้องอยู่ภายในขอบเขตของความยินยอมของคู่พิพาทและอยู่ภายใต้เขตอำนาจของศูนย์ด้วย¹²⁴ และถ้าคณะอนุญาโตตุลาการเห็นว่ามี ความจำเป็นตามพฤติการณ์แวดล้อม คณะอนุญาโตตุลาการอาจเสนอแนะวิธีการชั่วคราวที่จะนำไปใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้องของคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง¹²⁵

เพื่อรักษาผลประโยชน์ของคู่กรณี การดำเนินกระบวนการพิจารณาจึงต้องกระทำโดยลับ หากมิใช่บุคคลที่คู่กรณียอมให้เข้าร่วมการพิจารณาคดีก็จะเข้าไปมีส่วนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ได้เลย¹²⁶

2.3.3.2.4. คำชี้ขาด การยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาด

คณะอนุญาโตตุลาการจะตัดสินคดีโดยเสียงข้างมากขององค์คณะ ในการทำคำชี้ขาดคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องพิจารณาและชี้ขาดทุกประเด็นแห่งคดี พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินชี้ขาดด้วยและอนุญาโตตุลาการแต่ละคนอาจให้ความเห็นส่วนตัวไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือเห็นแย้งแนบรวมไปกับคำชี้ขาดด้วยก็ได้ คำชี้ขาดนี้จะไม่ถูกเผยแพร่จนกว่าคู่กรณีจะยินยอม¹²⁷ ถ้าหากไม่มีการคัดค้านหรือยกเลิกกระบวนการพิจารณาแล้วให้ เลขานุการส่งสำเนาคำชี้ขาดที่ได้รับรองแล้วให้แก่คู่พิพาทโดยพลัน โดยให้ถือว่าคำชี้ขาดนั้นได้ทำ ขึ้น ณ วันที่มีการส่งสำเนาคำชี้ขาดที่ได้รับรองแล้วให้แก่คู่พิพาท อย่างไรก็ตามหากคู่กรณีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าบางประเด็นไม่ได้ชี้ขาดหรือมีความผิดพลาดในการคำนวณ ความผิดพลาดด้านงานธุรการ คู่กรณีก็สามารถยื่นคำร้องขอต่อเลขานุการภายใน 45 วันหลังจากที่ได้มีการทำการชี้ขาด¹²⁸ คำชี้ขาดย่อมมีผลผูกพันคู่พิพาทไม่ตกอยู่ภายใต้การอุทธรณ์หรือการเยียวยาใด ๆ ซึ่งคู่กรณีต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดโดยถือว่าคำชี้ขาดมีผลผูกพันที่มีพันธกรณีทางการเงินที่เป็นเสมือนคำพิพากษาสูงสุดของรัฐ โดยให้การบังคับคดีเป็นไปตามกระบวนการพิจารณาของรัฐที่มีการบังคับคดี การกำหนด

¹²³ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 45.

¹²⁴ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 46.

¹²⁵ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 47.

¹²⁶ Rule 15 of Arbitration Rule

¹²⁷ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น, ข้อ 48.

¹²⁸ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 49.

ให้ผลผูกพันเช่นนี้ก็เพื่อความสัมฤทธิ์ผลของคำชี้ขาดในการบังคับคำชี้ขาดของการอนุญาโตตุลาการภายใต้ศูนย์¹²⁹

2.3.3.2.5. คำใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอนุญาโตตุลาการ

คำใช้จ่ายในการในการดำเนินกระบวนการพิจารณาการอนุญาโตตุลาการนั้นจะปฏิบัติตามการพิจารณาการประนอมข้อพิพาทดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น

2.3.4. กฎหมายที่นำมาใช้ในการพิจารณา

กระบวนการพิจารณาภายใต้ศูนย์เป็นจุดเด่นอีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ ในความพยายามที่จะให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาภายใต้ศูนย์ดำเนินไปได้ โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุด และเพื่อให้คำชี้ขาดภายใต้ศูนย์มีผลผูกพันคู่กรณีและสามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ละเลยที่จะกำหนดให้มีเหตุอันอาจยกขึ้นปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดนั้นได้ด้วย

ในการระงับข้อพิพาทภายใต้ศูนย์กฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการดำเนินการพิจารณาและชี้ขาดข้อพิพาทสามารถพิจารณาได้ดังนี้

2.3.4.1. กฎหมายวิธีพิจารณาความ (Procedural Law)

การดำเนินกระบวนการพิจารณาภายใต้ศูนย์อนุสัญญาฯ ให้สิทธิคู่กรณีที่เลือกกฎหมายวิธีพิจารณาในรูปแบบใดก็ได้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา แต่ถ้าคู่กรณีไม่ตัดสินใจเลือกกฎหมายวิธีพิจารณาความใดมาใช้แล้วผู้ทำหน้าที่ประนอมข้อพิพาทหรืออนุญาโตตุลาการก็จะนำกฎหมายวิธีพิจารณาที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาฯ และกฎหมายที่ออกตามความในอนุสัญญาฯ มาใช้แทน วิธีการพิจารณาข้อพิพาทโดยการประนอมข้อพิพาทและอนุญาโตตุลาการจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันในหลักการสำคัญ เริ่มตั้งแต่การยื่นข้อพิพาท การบรรยายรายละเอียดของข้อพิพาท การเบิกความของคู่กรณีหรือพยานบุคคล การตรวจสอบพยานเอกสาร การตรวจสอบสถานที่พิพาท แต่จะแตกต่างกันก็เพียงบทบาทของผู้ประนอมข้อพิพาทและอนุญาโตตุลาการในการทำหน้าที่ระงับข้อพิพาท รวมทั้งผลและความผูกพันตามคำชี้ขาด เพราะผู้ประนอมข้อพิพาทจะทำหน้าที่แต่เพียงเป็นคนกลางในการจัดให้คู่กรณีมาพบปะเพื่อเจรจาทางยุติข้อพิพาทโดยเสนอความเห็นของตนให้คู่กรณีพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจที่จะยุติข้อ

¹²⁹ เรื่องเดียวกัน. ข้อ 53.

พิพาท โดยผลการตัดสินใจของคู่กรณีในการยุติข้อพิพาทจะไม่ผูกพันคู่กรณีและไม่อาจยกขึ้นพิจารณาได้ในศาลหรือศาลอนุญาโตตุลาการได้¹³⁰

กฎหมายวิธีพิจารณาความที่นำมาใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยแบ่งตามวิธีการระงับข้อพิพาทได้ 2 วิธี คือ

2.3.4.1.1. การประนอมข้อพิพาท

กระบวนการพิจารณาโดยการประนอมข้อพิพาทนั้น ข้อ 33 แห่งอนุสัญญาฯ ได้บัญญัติไว้ดังนี้

“กระบวนการพิจารณาโดยการประนอมข้อพิพาท จะต้องกระทำตามบทบัญญัติทั้งหลายในส่วนนี้ตามข้อบังคับว่าด้วยการประนอมข้อพิพาทซึ่งมีผลนับตั้งแต่วันที่คู่กรณีได้ให้ความยินยอมในการประนอมข้อพิพาทเว้นแต่คู่กรณีจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น หากมีปัญหาเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความเกิดขึ้น และบทบัญญัติในส่วนนี้หรือข้อบังคับว่าด้วยการประนอมข้อพิพาทใดๆ ที่คู่กรณีได้ตกลงกันไว้ครอบคลุมไปไม่ถึง ให้คณะกรรมการเป็นผู้ตัดสินเกี่ยวกับปัญหาเหล่านั้น”¹³¹

จากบทบัญญัติใน ข้อ 33 ของอนุสัญญาฯ ที่กล่าวไว้ข้างต้น เห็นว่าจะให้สิทธิคู่กรณีในการเลือกกฎหมายวิธีพิจารณาความใดก็ได้มาใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาประนอมข้อพิพาทโดยอนุสัญญาฯ โดยจะเคารพเจตจำนงของคู่กรณีเป็นสำคัญ ซึ่งอาจจะเลือกกระบวนการพิจารณาของ UNCITRAL Rules หรือ กระบวนการของ International Chamber of Commerce รวมตลอดทั้งอาจจะบังคับให้ใช้ข้อบังคับการประนอมข้อพิพาทของศูนย์เอง (Conciliation Rules) แต่ถ้าคู่กรณีไม่ได้เลือกกฎหมายวิธีพิจารณาความเพื่อใช้กับข้อพิพาท ผู้ประนอมข้อพิพาทก็จะดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้บทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ และกฎหมายที่ออกตามความแห่งอนุสัญญาฯ ซึ่งได้แก่

(1) Rules of Procedure for Conciliation Proceedings (Conciliation Rules) ซึ่งจะกำหนดตั้งแต่เรื่องการแต่งตั้งกรรมการประนอมข้อพิพาท การทำงานของคณะกรรมการประนอมข้อพิพาท บทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับการประนอมข้อพิพาท ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดลำดับการพิจารณา หรือการประชุมร่วมกับคู่กรณีก่อนการพิจารณา และภาษาที่ใช้ใน

¹³⁰ สุรางคณา แก้วจันทน์, “ความผูกพันและผลบังคับใช้ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นต่อไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 94.

¹³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 95.

การพิจารณา ทั้งนี้เพราะคู่กรณีอาจใช้ภาษาประจำชาติต่างกัน นอกจากนี้ก็ยังกำหนดเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินกระบวนการพิจารณาประนอมข้อพิพาท การเลิกกระบวนการพิจารณา

(2) บทบัญญัติเกี่ยวกับ Rules of Procedure for the Institution of Conciliation and Arbitration Proceedings ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคำร้อง การจดทะเบียนคำร้องและการถอนคำร้อง

อนึ่งในกรณีที่คู่กรณีเป็นผู้กำหนดกฎหมายวิธีพิจารณาความที่จะนำมาใช้ในการประนอมข้อพิพาท แต่วิธีพิจารณาความที่คู่กรณีเลือกใช้ไม่ครอบคลุมกระบวนการพิจารณาทั้งหมด ผู้ประนอมข้อพิพาทก็มีสิทธิที่จะตัดสินปัญหาเหล่านั้นเสียเอง¹³²

2.3.4.1.2. การอนุญาโตตุลาการ

บทบัญญัติเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความในการอนุญาโตตุลาการนั้นเป็นไปตามข้อ 44 แห่งอนุสัญญาฯ ดังนี้

“การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยการอนุญาโตตุลาการจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนนี้ เว้นแต่คู่กรณีไม่ได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่นข้อบังคับอนุญาโตตุลาการจะนำมาใช้นับแต่วันที่คู่กรณีได้ให้ความยินยอมต่อการอนุญาโตตุลาการ ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความเกิดขึ้นและบทบัญญัติในส่วนนี้หรือกฎหมายที่ว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการหรือกฎหมายใดๆ ที่คู่กรณีตกลงกันไว้ครอบคลุมไปไม่ถึง ให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ตัดสินปัญหานี้”¹³³

หลักการนำกฎหมายวิธีพิจารณาความมาใช้ในการอนุญาโตตุลาการจะเป็นไปในทำนองเดียวกับการประนอมข้อพิพาท เพราะอนุสัญญาฯ บัญญัติขึ้นโดยเคารพหลักการแสดงเจตนาของคู่กรณีที่มีสิทธิเลือกกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการพิจารณาความมาใช้ในการอนุญาโตตุลาการภายใต้เขตอำนาจของศูนย์ เช่น การนำเอาหลักวิธีพิจารณาความของ International Chamber of Commerce หลักวิธีพิจารณาความของ UNCITRAL Rules หรือ หลักวิธีพิจารณาความของ American Arbitration Association รวมทั้งข้อบังคับของศูนย์(Arbitration Rules)

ถ้าคู่กรณีไม่ได้เลือกกฎหมายวิธีพิจารณาความที่จะใช้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในการอนุญาโตตุลาการ คณะอนุญาโตตุลาการก็จะนำเอาบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ และกฎหมายที่ออกตามความในอนุสัญญาฯ ซึ่งได้แก่

¹³² เรื่องเดียวกัน.หน้า 96.

¹³³ เรื่องเดียวกัน.หน้า 97.

(1) Rules of Procedure for Arbitration Proceedings (Arbitration Rules) ซึ่งกำหนดการจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ การทำงานของคณะอนุญาโตตุลาการ บทบัญญัติทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณา การดำเนินการพิจารณาโดยลายลักษณ์อักษรและโดยวาจา การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเฉพาะ ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการเฉพาะกาล การโต้แย้งคำคัดค้าน การเลิกการระงับข้อพิพาท เป็นต้น คำชี้ขาด การตีความการแก้ไขและการยกเลิก คำชี้ขาด

(2) Rules of Procedure for the Institution of Conciliation and Arbitration Proceedings (Institution Rules) ซึ่งกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคำร้อง การจดทะเบียนคำร้องและการถอนคำร้อง

ในกรณีที่คู่กรณีเป็นผู้เลือกใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความ และกฎหมายที่เลือกใช้นั้นไม่ครอบคลุมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้น อนุสัญญาฯ กำหนดให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้ตัดสินปัญหาเหล่านั้น อนุสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องนำกฎหมายใดมาใช้ในการดำเนินการพิจารณา จึงน่าจะตีความได้ว่า เป็นดุลพินิจของคณะอนุญาโตตุลาการที่จะใช้กฎหมายในการพิจารณาความ¹³⁴

2.3.4.2. กฎหมายที่นำมาใช้บังคับกับสัญญา

ในการระงับข้อพิพาทอนุสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดเรื่องกฎหมายที่นำมาใช้บังคับสัญญาไว้ เนื่องจากผู้ประนอมข้อพิพาททำหน้าที่เพียงจัดให้คู่กรณีได้เจรจากัน ไม่ได้ทำหน้าที่ชี้ขาดเหมือนอนุญาโตตุลาการ อนุสัญญาฯ ได้กำหนดทางเลือกของคู่กรณีในการนำเอากฎหมายมาใช้บังคับกับสัญญาไว้ใน ข้อ 42 ดังนี้

“(1) ให้คณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทไปตามหลักกฎหมายที่คู่กรณีได้ตกลงกันในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงกันดังกล่าวให้คณะอนุญาโตตุลาการใช้กฎหมายของรัฐภาคีที่เป็นคู่กรณีในข้อพิพาท(รวมทั้งหลักว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย)และหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่อาจใช้บังคับได้

(2) อนุญาโตตุลาการจะปฏิเสธการตัดสินข้อพิพาท โดยอ้างว่าไม่มีกฎหมายหรือกฎหมายไม่ชัดเจนไม่ได้

(3) บทบัญญัติใน(1)และ(2)ย่อมไม่กระทบต่ออำนาจของคณะอนุญาโตตุลาการที่จะตัดสินข้อพิพาทตามหลักความยุติธรรมและหลักสุจริตถ้าคู่กรณีตกลงกันเช่นนั้น”¹³⁵

¹³⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 98.

¹³⁵ อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น, ข้อ 42.

เนื่องจากลักษณะสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างคู่กรณีที่ฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเอกชนต่างชาตินั้น อนุสัญญาฯ จึงกำหนดวิธีนำกฎหมายมาใช้ครอบคลุมลักษณะข้อพิพาทที่เกิดขึ้นไว้อย่างชัดเจนโดยพิจารณาได้ดังนี้

2.3.4.2.1. กฎหมายที่เลือกโดยคู่กรณี

อนุสัญญาฯ กำหนดไว้ใน ข้อ 42 (1) วางอยู่บนหลักอิสระของคู่กรณีในการเลือกใช้กฎหมาย ทั้งนี้เพื่อความยืดหยุ่นในการนำกฎหมายใดก็ได้มาบังคับใช้กับสัญญาของตน และหากคู่กรณีแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งว่าเลือกใช้กฎหมายใด ก็จะไม่มีปัญหาในการนำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับกับคู่กรณี แต่ถ้าไม่มีการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งคณะอนุญาโตตุลาการก็จะพิจารณาจาก “หลักการเลือกโดยปริยาย” ของคู่กรณี โดยคณะอนุญาโตตุลาการจะพิจารณาจากพฤติการณ์แวดล้อมเพื่อเสาะหาเจตจำนงอันแท้จริงของคู่กรณีซึ่งจะต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการทำสัญญาระหว่างคู่กรณี รูปแบบของการทำสัญญา สถานที่ทำสัญญา สถานที่สัญญาจะมีผลใช้บังคับ สัญชาติของคู่กรณี ภาษาที่ใช้ในสัญญา รวมทั้งพฤติการณ์แวดล้อมเพื่อพิจารณาความเกี่ยวเนื่องที่ใกล้ชิดที่สุดมาตัดสินใจในการเลือกใช้กฎหมาย¹³⁶

2.3.4.2.2. กรณีที่ไม่มีการตกลงให้เลือกใช้กฎหมาย

อนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้เลือกใช้กฎหมาย เมื่อคู่กรณีไม่ได้ตกลงเลือกใช้กฎหมายตามข้อ 24(1)แห่งอนุสัญญาฯ ดังนี้

“(1) ให้คณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทไปตามหลักกฎหมายที่คู่กรณีได้ตกลงกัน ในกรณีที่ไม่มี การตกลงกันดังกล่าวให้คณะอนุญาโตตุลาการใช้กฎหมายของรัฐภาคีที่เป็นคู่กรณีในข้อพิพาท(รวมทั้งหลักว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย) และหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่อาจใช้บังคับได้”

จาก ข้อ 24 (1)แห่งอนุสัญญาฯ กำหนดให้คณะอนุญาโตตุลาการนำเอากฎหมายของรัฐภาคีที่เป็นคู่กรณีในข้อพิพาทมาใช้ โดยรวมทั้งหลักการขัดกันแห่งกฎหมายด้วย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการที่ศาลให้นำหลักการขัดกันแห่งกฎหมายมาใช้เนื่องจากลักษณะข้อพิพาทอาจมีปัญหในเรื่ององค์ประกอบต่างชาติ ที่คู่กรณีอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายต่างกัน กฎหมายว่าด้วยการขัดกันจึงเป็นเครื่องมือในการหากฎหมายสารบัญญัติที่จะนำมาใช้บังคับกับคดีที่มีองค์ประกอบต่างชาติ กฎเกณฑ์ที่กำหนดวิธีการแก้ไขการขัดกันแห่งกฎหมาย จึงอาจทำได้ โดยหาจุดเกี่ยวพันให้กับนิติ

¹³⁶ M. Sornarajah, International Commercial Arbitration : The Problem of State Contracts, (Singapore : Longman, 1990), p.104.

สัมพันธ์ว่า นิติสัมพันธ์ใดควรมีจุดเกี่ยวข้องกับกฎหมายระบบใด¹³⁷ ส่วนคำว่าหลักกฎหมายระหว่างประเทศนั้น ตามการรายงานคณะกรรมการบริหารข้อ 40 ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า หลักกฎหมายระหว่างประเทศให้ความหมายถึงกฎหมายระหว่างประเทศตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญศาลสถิตยุติธรรมระหว่างประเทศ(Statute of the International Court of Justice)¹³⁸ ได้แก่

- (1) สนธิสัญญาระหว่างประเทศ (International Convention)
- (2) จารีตประเพณีระหว่างประเทศ (International Customs)
- (3) หลักทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศ (General Principles of Law)
- (4) คำตัดสินของศาล (Judicial Decisions)

สรุปแล้วอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นเป็นอนุสัญญาที่มีทุนทรัพย์สูงเพราะมีคู่สัญญาที่เป็นรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง มีระยะเวลาในการพิจารณาคดีค่อนข้างยาวนานเพราะรู้สึกลัวถูกเอกชนคนต่างชาติเอาเปรียบจึงทำให้อนุสัญญานี้มีจุดอ่อนที่จะเกิดข้อพิพาทขึ้นได้ อนุสัญญาดังกล่าวมีข้อสังเกตดังนี้

(ก) คู่สัญญาฝ่ายเอกชนต่างประเทศมักจะมีข้อสงวนหรือไม่มีความเชื่อมั่นในความเป็นกลางของศาลในประเทศที่ตนไปลงทุนเนื่องจากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ คู่สัญญาเอกชนต่างชาติมักจะมองว่าศาลเป็นหน่วยงานของรัฐอีกหน่วยงานหนึ่งจึงอาจไม่มีความยุติธรรม ซึ่งนำไปสู่การปฏิเสธให้มีการระงับข้อพิพาทในศาลของประเทศที่ไปลงทุน

(ข) หากมีการระบุในสัญญาให้มีการระงับข้อพิพาทในศาลต่างประเทศ รัฐที่เป็นคู่กรณีอาจจะยกเอาอำนาจอธิปไตยมาเป็นข้ออ้างในการได้รับความคุ้มครองจากเขตอำนาจของศาล ดังนั้นในการทำสัญญาระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชน เอกชนมักจะให้รัฐทำสัญญา ยกเว้นการอ้างความเป็นรัฐอธิปไตย ซึ่งจะทำให้รัฐที่เข้าร่วมไม่ได้รับความคุ้มครองและรัฐก็เสมือนเป็นเอกชนนั่นเอง

อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นได้รับการร่างขึ้นโดยธนาคารโลก หรือธนาคารระหว่างประเทศในปี ค.ศ. 1965 และอนุสัญญาดังกล่าวก็ได้สร้างตั้งศูนย์ระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างประเทศโดยเรียกย่อว่า ICSID โดยพิจารณาได้ดังนี้

¹³⁷ ชุมพร ปิจจุสานนท์, “หน่วยที่ 13 หลักทั่วไปเกี่ยวกับการขัดกันแห่งกฎหมาย.”(ในกฎหมายระหว่างประเทศ หน่วย 7-15 ,พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,2535) หน้า 462.

¹³⁸ สุรางคณา แก้วจางค์, “ความผูกพันและผลบังคับใช้ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นต่อไทย,”(วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2539),หน้า105.

(ก) ศูนย์ระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างประเทศมีหน้าที่ในการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนของรัฐอื่น โดยวิธีประนีประนอมข้อพิพาทและอนุญาโตตุลาการ

(ข) รัฐภาคีจะต้องยอมรับผูกพันตามคำชี้ขาดภายใต้อนุสัญญานี้ และจะบังคับคำชี้ขาดเสมือนหนึ่งว่าเป็นคำพิพากษาซึ่งถึงที่สุดแล้วในประเทศของตน¹³⁹ เงื่อนไขนี้เป็นเงื่อนไขที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดของอนุสัญญา คำชี้ขาดจะได้รับการบังคับเสมือนหนึ่งเป็นคำพิพากษาถึงที่สุดในรัฐที่ถูกบังคับโดยไม่จำเป็นผ่านการตรวจสอบใด ๆ ในศาลของประเทศนั้นอีก กล่าวคือในระบบของ ICSID ศาลจะมีคำพิพากษาตามคำชี้ขาดนั้นไม่ได้¹⁴⁰

(ค) การบังคับคำชี้ขาดให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาในประเทศที่นำคำชี้ขาดไปบังคับ

(ง) ถึงแม้ว่าอนุสัญญา ICSID จะไม่ยอมให้ศาลภายในประเทศที่นำคำชี้ขาดไปบังคับตรวจสอบคำชี้ขาด แต่ในระบบของ ICSID เองก็ยอมให้คู่กรณีร้องขอให้ทำการตีความความหมายหรือขอบเขตแห่งคำชี้ขาด เปลี่ยนแปลงแก้ไขคำชี้ขาด หรือเพิกถอนคำชี้ขาดได้

(จ) ในระหว่างการพิจารณาคำขอให้ตีความ เปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือเพิกถอนคำชี้ขาด คณะอนุญาโตตุลาการอาจสั่งให้ทุเลาการบังคับตามคำชี้ขาดไว้ก่อนจนกว่าจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอได้¹⁴¹

ในทางปฏิบัติการระงับข้อพิพาทโดยศูนย์ ICSID ประสบผลสำเร็จที่ค่อนข้างจำกัด เหตุผลที่สำคัญก็คือประเทศกำลังพัฒนาที่เข้ามาเป็นคู่พิพาทมักจะใช้สิทธิในการร้องขอให้ตีความเปลี่ยนแปลงแก้ไข และที่สำคัญก็คือการขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดจนทำให้การระงับข้อพิพาทของ ICSID ต้องใช้เวลานานนับสิบปี ระยะเวลาที่ยาวนานมิได้กระทบคู่ความฝ่ายรัฐเท่ากับคู่ความฝ่ายเอกชน ทั้งนี้เพราะรัฐสามารถถ่วงเวลาเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนฝ่ายเอกชนจะต้องคำนวณค่าใช้จ่ายในคดีด้วยดังนั้นสถานการณ์จึงมักกดดันให้ฝ่ายเอกชนต้องเจรจาเพื่อประนีประนอมกับฝ่ายรัฐในที่สุด

2.4. อนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี (MIGA)

อนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคีประกอบมี 11 หมวด และ 67 ข้อ

2.4.1. วัตถุประสงค์ของสถาบัน

วัตถุประสงค์ของสถาบัน คือการกระตุ้นให้มีการเคลื่อนย้ายการลงทุนเพื่อประโยชน์ในการผลิตระหว่างประเทศสมาชิก และโดยเฉพาะไปสู่ประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนาอันเป็นการ

¹³⁹ ข้อ 54(1)ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น

¹⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 23 และ 34.

¹⁴¹ เรื่องเดียวกัน, ข้อ 50(2), 51(4) 52(5)

เสริมกิจกรรมของธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนา(ต่อไปนี้เรียกว่า“ธนาคาร”) บริษัทการเงินระหว่างประเทศ และสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศสถาบันอื่น ๆ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ให้สถาบันรับประกันรวมถึงการรับประกันร่วมและการรับประกันต่อในความเสี่ยงที่ไม่ใช่ในเชิงพาณิชย์ สำหรับการลงทุนในประเทศสมาชิก ซึ่งเคลื่อนย้ายมาจากประเทศสมาชิกอื่น ๆ พร้อมดำเนินกิจกรรมเสริมที่เหมาะสมเพื่อการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายการลงทุนไปยังและในระหว่างประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนา และใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เท่าที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบันบัพัญญติของข้อนี้จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจทั้งมวลของสถาบัน¹⁴²

2.4.2. การคุ้มครองความเสี่ยงจากสถาบัน

สถาบันอาจรับประกันการลงทุนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครองในกรณีที่เกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากความเสี่ยงประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทดังต่อไปนี้

1. การโอน

การที่รัฐบาลประเทศผู้รับการลงทุนดำเนินมาตรการจำกัดการโอนเงินออกนอกประเทศผู้รับการลงทุน โดยไม่อนุญาตให้เงินสกุลของตนแลกเปลี่ยนเป็นเงินสกุลที่ใช้ได้โดยเสรีหรือเงินสกุลอื่นที่เป็นที่ยอมรับของผู้เอาประกัน รวมถึงกรณีที่รัฐบาลประเทศผู้รับการลงทุนไม่สามารถโอนเงินให้ได้ตามที่ผู้เอาประกันขอภายในระยะเวลาอันสมควร

2. การเวนคืนหรือมาตรการอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน

การกระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ ทางนิติบัญญัติหรือทางบริหารหรือรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุน ซึ่งมีผลทำให้ผู้เอาประกันเสียดินแดนในการเป็นเจ้าของหรือควบคุมหรือการได้รับผลประโยชน์เป็นจำนวนมากจากการลงทุน เว้นแต่เป็นมาตรการไม่เลือกปฏิบัติที่ใช้เป็นการทั่วไป ซึ่งรัฐบาลใช้ตามปกติ โดยความมุ่งประสงค์จะจัดระเบียบทางเศรษฐกิจในดินแดนของตน

3. การผิดสัญญา

การปฏิเสธภาวะผูกพันตามสัญญาหรือการผิดสัญญาโดยรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนกับผู้เอาประกัน เช่น ผู้เอาประกันไม่สามารถอาศัยกระบวนการทางศาลหรืออนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาชี้ขาดข้อเรียกร้องอันเนื่องมาจากการปฏิเสธภาวะผูกพันตามสัญญาหรือผิดสัญญาดังกล่าวหรือ ศาลหรืออนุญาโตตุลาการ ไม่มีคำตัดสินชี้ขาดภายในระยะเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในสัญญารับประกันซึ่งเป็นไปตามกฎระเบียบของสถาบันหรือ การตัดสินชี้ขาดเช่นนั้นไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้

¹⁴² ข้อ 2 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี.

4. สงครามและความไม่สงบภายใน

(ก) การปฏิบัติการทางทหารหรือการก่อความไม่สงบในดินแดนใด ๆ ของประเทศผู้รับการลงทุน ซึ่งอนุสัญญาฯ ใช้บังคับตามข้อ 66¹⁴³

(ข) เมื่อผู้ลงทุนและประเทศผู้รับการลงทุนยื่นคำขอร่วมกัน คณะกรรมการ โดยเสียงข้างมากพิเศษอาจให้ความเห็นชอบขยายการคุ้มครองตามข้อนี้ถึงความเสี่ยงที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์เฉพาะประเภทนอกเหนือไปจากที่ระบุใน (ก) ข้างต้นได้ แต่ต้องไม่ใช่ความเสี่ยงจากการลดค่าเงินหรือการเสื่อมค่าของเงิน

(ค) ความเสียหายอันเนื่องมาจากเหตุต่อไปนี้จะไม่อยู่ในข่ายได้รับความคุ้มครอง

1. การกระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ของรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนที่ผู้เอาประกันได้เห็นชอบไว้แล้ว หรือที่ผู้เอาประกันต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และ

2. การกระทำหรือการละเว้นการกระทำใด ๆ ของรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนเหตุการณ์อื่นใดที่เกิดขึ้นก่อนมีการตกลงทำสัญญารับประกัน¹⁴⁴

2.4.3. การลงทุนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครองจากสถาบัน

การลงทุนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครองให้รวมถึงการหาประโยชน์ต่างๆ จากการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ รวมทั้งเงินที่ระยะปานกลางหรือระยะยาวที่ให้กู้หรือค้ำประกัน โดยผู้ถือหุ้นในวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องและการลงทุนโดยตรง รูปแบบต่างๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

คณะกรรมการ โดยเสียงข้างมากพิเศษสามารถขยายขอบข่ายที่ได้รับความคุ้มครองไปยังการลงทุนระยะปานกลางหรือระยะยาวรูปแบบอื่นใดได้ยกเว้นเงินกู้ยืมอื่นนอกเหนือจากการที่ได้ระบุใน(ก)ซึ่งอาจอยู่ในข่ายได้รับการคุ้มครองถ้าเป็นเงินกู้ยืมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนเฉพาะที่สถาบันรับประกันหรือจะรับประกันและสถาบันจะรับประกันเฉพาะการลงทุนที่เริ่มดำเนินการภายหลังจากการที่ได้ลงทะเบียนคำร้องขอเอาประกันจากสถาบัน การลงทุนดังกล่าวอาจรวมถึงการโอน

¹⁴³ ข้อ 66 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี “อนุสัญญาฯ นี้ให้บังคับใช้กับดินแดนทั้งหลายที่อยู่ในเขตอำนาจศาลของสมาชิกซึ่งรวมถึงดินแดนที่สมาชิกมีความรับผิดชอบทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย ยกเว้นดินแดนซึ่งสมาชิกได้แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังผู้เก็บรักษาของอนุสัญญาฯ นี้ไม่ว่าจะ ณ ขณะให้สัตยาบันรับรองหรือให้ความเห็นชอบหรือในภายหลังให้ได้รับการยกเว้นการบังคับใช้”

¹⁴⁴ ข้อ 11 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี.

เงินตราต่างประเทศใด ๆ เพื่อปรับปรุงให้ทันสมัย ขยายหรือพัฒนาโครงการลงทุนที่มีอยู่ และการใช้รายได้จากการลงทุนที่มีอยู่แทนที่จะโอนออกไปจากประเทศผู้รับการลงทุน นอกจากนี้ในการรับประกัน สถาบันมีเกณฑ์พิจารณา เช่น ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐกิจของการลงทุนและการมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างการพัฒนาประเทศผู้รับการลงทุน การลงทุนที่ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของประเทศผู้รับการลงทุน การลงทุนที่สอดคล้องต่อเนื่องกับวัตถุประสงค์และลำดับความสำคัญในการพัฒนาที่ประกาศกำหนดไว้ของประเทศผู้รับการลงทุน และสถานะการลงทุนในประเทศผู้รับการลงทุน ซึ่งรวมถึงความถี่ของการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกันและมีกฎหมายให้ความคุ้มครองสำหรับการลงทุนนั้น¹⁴⁵

2.4.4. เอกชนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครอง

บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลใด ๆ อาจมีคุณสมบัติที่จะได้รับการประกันจากสถาบัน เช่น บุคคลธรรมดานั้นเป็นคนชาติของสมาชิกที่นอกเหนือจากประเทศผู้รับการลงทุนหรือนิติบุคคลนั้นได้จัดตั้ง และมีสถานประกอบธุรกิจหลักในประเทศสมาชิก หรือหุ้นส่วนใหญ่ของนิติบุคคลดังกล่าวเป็นของสมาชิกหนึ่งหรือหลายสมาชิก หรือคนชาติของสมาชิก ทั้งนี้เมื่อสมาชิกดังกล่าวไม่ใช่ประเทศผู้รับการลงทุนไม่ว่ากรณีข้างต้นใด ๆ ก็ตาม และนิติบุคคลนั้นไม่ว่าเอกชนจะเป็นเจ้าของหรือไม่ก็ตามประกอบกิจการเพื่อการพาณิชย์

ในกรณีที่ผู้ลงทุนมีมากกว่าหนึ่งสัญชาติ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาข้างต้นให้ถือเอาสัญชาติของสมาชิกมีผลเหนือสัญชาติของประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก และให้ถือว่าสัญชาติของประเทศผู้รับการลงทุนมีผลเหนือสัญชาติของสมาชิกอื่นใด

นอกจากนี้โดยคำร้องขอร่วมกันของผู้ลงทุนกับประเทศผู้รับการลงทุน คณะกรรมการโดยเสียงข้างมากพิเศษอาจขยายคุณสมบัติที่จะได้รับการประกันไปยังบุคคลธรรมดาที่เป็นคนชาติของประเทศผู้รับการลงทุนหรือนิติบุคคลซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในประเทศผู้รับการลงทุน หรือหุ้นส่วนใหญ่เป็นของคนชาตินั้น ทั้งนี้ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ลงทุนนั้นต้องนำมาจากภายนอกประเทศผู้รับการลงทุน¹⁴⁶

2.4.5. รัฐผู้รับการลงทุนที่มีคุณสมบัติที่จะได้รับความคุ้มครอง

รัฐผู้รับการลงทุนที่จะได้รับการคุ้มครองจากอนุสัญญานี้ต้องเป็นรัฐสมาชิกที่กำลังพัฒนาเท่านั้น หมายความว่าประเทศกำลังพัฒนาเท่านั้นที่จะได้รับความคุ้มครอง¹⁴⁷

¹⁴⁵ เรื่องเดียวกัน .ข้อ 12.

¹⁴⁶ เรื่องเดียวกัน .ข้อ 13.

¹⁴⁷ เรื่องเดียวกัน .ข้อ 14.

2.4.6. การส่งเสริมการลงทุนของสถาบัน

สถาบันต้องดำเนินการค้นคว้า กระทบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนย้ายการลงทุน และการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโอกาสการลงทุนในประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนาเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศให้มีการเคลื่อนย้ายการลงทุนต่างชาติไปยังประเทศเหล่านี้ สถาบันอาจให้ข้อเสนอแนะและความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อปรับปรุงสถานะการลงทุนในดินแดนต่างๆของสมาชิกรับนั้นเพื่อมีการร้องขอจากสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว โดยให้สถาบันใช้ความตกลงการลงทุนระหว่างประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางและหาทางจัดอุปสรรคต่างๆทั้งในประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วและประเทศสมาชิกกำลังพัฒนาที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายการลงทุนดังกล่าวและประสานงานกับสถาบันอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติและโดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรษัทการเงินระหว่างประเทศ

นอกจากนี้สถาบัน ต้องกระตุ้นให้มีการระงับข้อพิพาทอย่างฉันทมิตรระหว่างผู้ลงทุนและประเทศผู้รับการลงทุน พยายามให้มีการทำความเข้าใจกับประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนาและโดยเฉพาะกับประเทศที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นประเทศผู้รับการลงทุนเพื่อให้มั่นใจว่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนที่ประกัน โคนสถาบัน สถาบันจะให้การปฏิบัติด้วยความอนุเคราะห์อย่างน้อยที่สุดเท่ากับที่สมาชิกที่เกี่ยวข้องได้ตกลงให้ความอนุเคราะห์ให้แก่สถาบันประกันการลงทุน หรือรัฐให้ความตกลงที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนซึ่งความตกลงดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบโดยเสียงข้างมากพิเศษของคณะกรรมการ และส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการทำความตกลงระหว่างสมาชิกในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่าง ๆ พร้อมนั้นสถาบัน ต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในงานด้านการส่งเสริมแก่ความสำคัญของการเพิ่มการเคลื่อนย้ายการลงทุนในระหว่างประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนา¹⁴⁸

จากการที่ได้ศึกษาความตกลงและอนุสัญญาทั้ง 4 ฉบับนี้แล้วเห็นว่า ความตกลงและอนุสัญญาดังกล่าวทั้ง 4 ฉบับมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกที่เข้าร่วม เพราะทั้งนี้ ในความตกลงและอนุสัญญาได้กล่าวถึงโครงสร้างและหลักการพร้อมทั้งวิธีแก้ไขที่อำนวยความสะดวกให้แก่การลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากประเทศที่พัฒนาไปสู่ประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศที่ด้อยพัฒนาให้มากขึ้น พร้อมทั้งเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่นักลงทุนที่จะไปลงทุนในประเทศที่กำลังพัฒนา และทำให้การลงทุนมีการแข่งขันที่เป็นธรรมและเสมอภาค นอกจากนั้นการศึกษาในบทนี้จะได้นำเอาหลักการที่สำคัญของ ความตกลงและอนุสัญญาดังกล่าวไปเปรียบเทียบกับบรรดากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของ ส ป ป ลาว ในบทที่ 4 อีกด้วย

¹⁴⁸ เรื่องเดียวกัน .ข้อ 23.

กฎหมายภายในของ สปป.ลาว เกี่ยวกับการลงทุน

3.1. วิวัฒนาการของกฎหมายว่าด้วยการลงทุนของ สปป.ลาว

ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่กำลังเร่งรัดพัฒนาทางเศรษฐกิจของตนเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนของตน แก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ เกือบทุกประเทศได้ให้ความสนใจในการพัฒนาทางอุตสาหกรรมโดยหวังว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้จะป็นหนทางหนึ่งในการนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศได้ การที่จะบรรลุถึงการพัฒนาดังกล่าวมิใช่กระทำกันได้ง่ายๆ เพราะมีปัญหาในประเทศกำลังพัฒนาอีกหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาการขาดเงินทุน ขาดการจัดการ และเทคโนโลยี ปัจจัยทั้งสามเหล่านี้ลำพังรัฐบาลเองไม่สามารถหามาได้เต็มที่ ต้องอาศัยฝ่ายเอกชนช่วยเหลืออีกด้วย ดังนั้นการลงทุนของเอกชนจึงมีความสำคัญ การลงทุนของเอกชนต่างประเทศมีส่วนในการนำเข้ามาซึ่งเงินตรา การจัดการ และเทคนิคสมัยใหม่ เพื่อช่วยในการพัฒนาอุตสาหกรรม

ความต้องการการลงทุนต่างประเทศโดยประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ มีเพิ่มขึ้น ในขณะที่เงินทุนในประเทศที่พัฒนาแล้วมีจำกัด ทำให้เกิดการแข่งขันกัน ในระหว่างประเทศที่กำลังพัฒนาในการที่จะชักจูงและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศของตน โดยการเร่งสร้างบรรยากาศการลงทุนของตนให้ดีขึ้น วิธีการสร้างบรรยากาศประการหนึ่ง คือ การออกกฎหมายเพื่อชักจูงการลงทุน กำหนดเป้าหมาย และให้สิทธิประโยชน์พิเศษบางประการแก่ผู้ลงทุนในกิจการที่รัฐเห็นว่าสำคัญ และจำเป็นต่อเศรษฐกิจของประเทศทั้งนี้เพราะการลงทุนของประเทศถ้าไม่มีการจัดสรรให้ถูกต้องเหมาะสมตามความต้องการของประเทศแล้ว การลงทุนก็มีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก¹

ในวันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ 1988 สปป.ลาว ได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศฉบับแรก เมื่อนำมาใช้ได้ 5 ปีกว่า ก็ได้มีการยกเลิกโดยการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศใหม่ ฉบับเลขที่ 94/01 ในเดือนมิถุนายน 1994 โดยสภาแห่งชาติลาว(The National Assembly of The Lao PDR) เนื้อหาสาระของกฎหมายได้ถูกกำหนดให้ชัดเจนครบถ้วน และเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติให้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้กฎหมายการลงทุนฉบับใหม่ยังครอบคลุมกฎหมายต่างๆ กำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการลงทุน

¹ โกลด์ ฉันทิกุล, “กฎหมายและปัญหาการส่งเสริมการลงทุน,”วารสารนิติศาสตร์ 12(2525):1-47.

สิทธิและพันธกรณีของนักลงทุนต่างชาติ การให้ความคุ้มครองแก่นักลงทุนต่างชาติ² โดยรัฐบาลจะไม่ยึดและโอนกิจการมาเป็นของรัฐ เว้นเสียแต่เพื่อสาธารณประโยชน์ การอนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนได้ถึง 99% ของทุนทั้งหมด ในกรณีเป็นการร่วมลงทุน การให้บริการ ณ ที่เดียวและกำหนดอัตราอากรกำไร ภาษีเงินเดือน และอากรขาเข้าตามหลักสากล ดังนั้นกฎหมายลงทุนฉบับใหม่นี้จึงได้รับคำยกย่องเป็นกฎหมายลงทุนที่ให้เสรีภาพแก่นักลงทุนมากที่สุดฉบับหนึ่ง³

ควบคู่กับการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ และการออกกฎหมายลงทุนเพื่อรองรับนโยบายดังกล่าวแล้ว รัฐบาลยังได้ปรับปรุงและแก้ไขบรรดากฎหมายเก่าเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่และประกาศใช้บรรดากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนใหม่ เช่น กฎหมายว่าด้วยธุรกิจฉบับเลขที่/94/03สภข ลงวันที่ 94/7/18 กฎหมายว่าด้วยการล้มละลายของวิสาหกิจ เลขที่ 06/94 ลงวันที่ 1/10/94กฎหมายภาษี * เลขที่04/94ลงวันที่18/7/94 กฎหมายช่วยสาอากร* เลขที่04/95สภข ลงวันที่ 14/10/95คำสั่งว่าด้วยการคุ้มครองการดำเนินการของธนาคารธุรกิจ และสถาบันการเงินอื่นๆ เลขที่03/นย ลงวันที่5/2/92กฎหมายและระเบียบการอื่นๆ⁴ แต่ในปัจจุบันรัฐบาล สปป ลาวได้มีการปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใหม่ เช่น กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน ฉบับเลขที่ 03/95/สภข ลงวันที่ 14 ตุลาคม 1995 ถูกเปลี่ยนด้วยกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน ฉบับเลขที่ 10/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004 กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ ฉบับเลขที่ 01/94/สภข ลงวันที่14 มีนาคม 1994 ถูกเปลี่ยนด้วยกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ ฉบับเลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004 และกฎหมายว่าด้วยธุรกิจได้เปลี่ยนโดยกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ ฉบับเลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2005 ทั้งนี้ก็เพื่อให้ สปป ลาว สามารถมีระบบกฎหมายที่ครบถ้วนและมีลักษณะเป็นสากลสำหรับคุ้มครองการลงทุนทั้งภายในและนอกประเทศได้

กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ประกอบด้วยกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในของ สปป ลาว และ

² Constitution of The Lao People's Democratic Republic, on August 15,1991, Art,13-16 and 18.

³ พรหมมา อินทนาม,กฎหมายการลงทุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว:ศึกษารณณ์ การส่งเสริมการลงทุนทางตรง,(นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:2545).หน้า 21.

* (ถ้าหากเห็นคำว่า กฎหมายภาษี ตามความหมายของ สปป ลาว ในวิทยานิพนธ์นี้ ให้หมายความว่าเป็นส่วนหนึ่งของ กฎหมายภาษีศุลกากร ของประเทศไทย)

* (ถ้าเห็นคำว่า กฎหมายช่วยสาอากร ตามความหมายของ สปป ลาว ในวิทยานิพนธ์นี้ ให้หมายความว่าเป็นส่วนหนึ่งของ กฎหมายภาษีศุลกากร ของประเทศไทย)

⁴ กฎหมายธุรกิจลาว,จัดแปลและพิมพ์โดยสมาคมไทย-ลาว(บริษัท แอ็คควานซ์ อะ โกรจำกัด)(มหาชน).

ระเบียบกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กฎหมายเหล่านี้มีขึ้นเพื่อรองรับนโยบายเปลี่ยนแปลงใหม่ของพรรค และรัฐบาลลาว โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ไขความยากจนของประชาชนและพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศในอนาคต กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของ สปป ลาว ยังจะต้องได้ปรับปรุงเพิ่มเติมอีกเนื่องจากกฎหมายเหล่านี้ยังมีน้อย มีการพัฒนาขึ้นในระยะสั้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ และยังขาดผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย โดยเฉพาะด้านกฎหมายเศรษฐกิจ แต่กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของ สปป ลาว จะมีการผันแปรไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของพรรคและรัฐบาล สปป ลาว ในอนาคตด้วย

3.1.1. กิจการลงทุนใน สปป.ลาว

เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ลงทุนในการเลือกลงทุนในกิจการที่ตนมีความต้องการ และมีความเชี่ยวชาญ พร้อมทั้งได้รับทราบถึงกิจการที่ห้าม เงื่อนไขและข้อห้ามอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกิจการลงทุน ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่การลงทุน ส่วนภาครัฐก็สามารถที่จะกำหนดกิจการที่เป็นประโยชน์และต้องการที่จะส่งเสริมเพื่อให้เป็นไปตามแผน และเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในแต่ละยุคแต่ละสมัย

สำหรับการลงทุนใน สปป ลาว นั้น กฎหมายกำหนดให้ผู้ลงทุนภายในสามารถลงทุนทำการผลิต ธุรกิจได้ในสาขากรรม ป่าไม้ อุตสาหกรรมปรุ้งแต่ง* พลังงาน ขุดค้นเหมืองแร่ หัตถกรรม คมนาคมขนส่ง ก่อสร้าง ท่องเที่ยว การค้า บริการ การศึกษา วัฒนธรรม สาธารณสุข และอื่นๆ เว้นเสียแต่ในบรรดากิจการที่กระทบถึงความสงบของชาติ มีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน หรือในระยะยาว ต่อสุขภาพ วัฒนธรรมของชาติ หรือผิดต่อระเบียบกฎหมายของ สปป ลาว และกฎหมายฉบับใหม่ก็ได้กำหนดให้ผู้ลงทุนภายในสามารถลงทุนใส่การผลิต ธุรกิจได้ในทุกแขนงการและทุกเขตการลงทุนของ สปป ลาว เว้นเสียแต่ในบรรดากิจการที่เกี่ยวข้องถึงความมั่นคงของชาติ มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันหรือยาวนาน ต่อสุขภาพ หรือวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ พร้อมนั้นรัฐส่งเสริมให้ผู้ลงทุนภายใน ลงทุนใส่กิจการของแขนงการ เขตการลงทุน และได้วางนโยบายด้านภาษี อากร ระเบียบการ มาตรการ การสนองข้อมูลข่าวสาร การบริการ และความสะดวกอื่นๆแก่ลงทุนภายใน⁶

* ตามภาษาลาวเรียกว่า อุตสาหกรรมปรุ้งแต่ง ตรงกับภาษาไทยคือ อุตสาหกรรมแปรรูป

⁵ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมลงทุนภายใน เลขที่03/95/สภช ม.3 และคำสั่งเลขที่99/นย ม. 3

⁶ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมลงทุนภายใน เลขที่ 10/สภช ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004.

นอกจากนี้ผู้ลงทุนภายในที่ลงทุนในแขนง เขตบูรณสิทธิ หรือในโครงการขนาดใหญ่และโครงการที่ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า ยังจะได้รับสิทธิและผลประโยชน์พิเศษอื่นๆจากรัฐบาล สปป ลาว ด้วย⁷

ส่วนการลงทุนจากต่างประเทศใน สปป ลาว นั้น กฎหมายได้กำหนดประเภทการลงทุนไว้ในลักษณะที่คล้ายกับกรณีการลงทุนภายในประเทศ แต่ได้มีการแยกประเภทของกิจการลงทุนอย่างละเอียดดังนี้

- กิจการปิด คือกิจการที่ไม่อนุญาตให้ลงทุนเนื่องจาก เป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อความสงบ ความปลอดภัย วัฒนธรรม ของชาติ และสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ในบางกรณีรัฐบาลอาจอนุญาตให้ลงทุนได้ถ้ารัฐบาลเห็นว่ากิจการลงทุนมีความสำคัญและมีประโยชน์ใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของชาติ ส่วนกิจการใดเป็นกิจการปิดนั้นคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนจะเป็นผู้กำหนดและออกแจ้งการในแต่ละระยะ⁹

- กิจการเปิดแต่มีเงื่อนไข คือกิจการที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติสามารถลงทุนได้ แต่ผู้ลงทุนต้องยอมรับเงื่อนไขบางอย่างที่รัฐบาล สปป ลาว กำหนดไว้ เช่น รัฐบาลลาวจะต้องเข้าร่วมในการลงทุนหรือการลงทุนต้องมีสัญญาระหว่างรัฐบาลลาวและผู้ลงทุน ส่วนกิจการใดเป็นกิจการเปิดแต่มีเงื่อนไขนั้น คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนจะเป็นผู้กำหนดและออกแจ้งการเป็นแต่ละระยะ¹⁰

- กิจการส่งเสริมการลงทุน คือกิจการที่เปิดให้มีการลงทุนได้อย่างเสรีโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใดๆทั้งสิ้น สำหรับกิจการใดเป็นกิจการส่งเสริมการลงทุนนั้น คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศจะเป็นผู้กำหนดและออกประกาศ¹¹

3.1.2. รูปแบบการลงทุนใน สปป.ลาว

ตามหลักการแล้ว การลงทุนของต่างชาติ อาจมีขึ้นใน 3 รูปแบบใหญ่ คือ วิสาหกิจร่วมรวมลงทุน(Joint Venture) ธุรกิจตามสัญญา(Business by Contract)และวิสาหกิจต่างชาติลงทุนฝ่ายเดียว 100%(Wholly Foreign Owned Companies) ซึ่งคล้ายกับข้อกำหนดของกฎหมาย

⁷ ดูกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมลงทุนภายใน เลขที่ 03/95สภข ม.12-14

⁸ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ เลขที่01/94 ม. 2 และคำรื้อสนายกฯ เลขที่46/นย ม. 4

⁹ ดู คำรื้อสนายกฯเลขที่ 46/นย ม.5.

¹⁰ ดู คำรื้อสนายกฯเลขที่ 46/นย ม.6.

¹¹ ดู คำรื้อสนายกฯเลขที่ 46/นย ม.7.

ลงทุนต่างชาติฉบับแรกของลาว และสำหรับการลงทุนของต่างชาติใน สปป ลาว นั้นกฎหมายลงทุนต่างชาติฉบับที่สองกำหนดให้ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนได้ใน 2 รูปแบบเท่านั้นคือ

- วิสาหกิจร่วมลงทุนระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศกับผู้ลงทุนภายในประเทศ
- วิสาหกิจต่างประเทศลงทุนแต่ฝ่ายเดียว 100%

แต่กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของลาวฉบับที่สามที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้มีความแตกต่างจากฉบับแรกและฉบับที่สอง คือได้มีการกำหนดให้ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนอยู่ สปป ลาว ด้วยรูปการดังต่อไปนี้

- วิสาหกิจประสมระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศกับผู้ลงทุนภายในประเทศ
- วิสาหกิจลงทุนต่างประเทศร้อยละร้อย(100%)

ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถสร้างตั้งรูปแบบวิสาหกิจของตน โดยสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยธุรกิจดังนี้

- บริษัทหุ้นส่วน
- บริษัทจำกัด
- บริษัทมหาชน

นอกจากนั้นผู้ลงทุนต่างประเทศแต่ฝ่ายเดียวยังสามารถสร้างตั้งสำนักงานสาขาหรือสำนักงานตัวแทน¹²

ส่วนคำว่า “วิสาหกิจร่วมลงทุน” (Joint Venture) เป็นวิสาหกิจที่มีการลงทุนร่วมระหว่างระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับผู้ลงทุนฝ่ายลาว ทั้งนี้อัตราส่วนของทุนจากต่างประเทศจะต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของทุนจดทะเบียนทั้งหมด ผู้ลงทุนต่างประเทศอาจลงทุนในรูปของเงินสดและวัตถุก็ได้ ทรัพย์สินที่ใช้ลงทุนอาจประเมินเป็นค่าเงินกิบหรือเงินตราสกุลต่างชาติตามอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่งชาติลาวในวันที่ร่วมลงทุน สำหรับการร่วมลงทุน ในกิจการเปิดที่มีเงื่อนไขนั้น คณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดอัตราการถือหุ้นพร้อมเงื่อนไขต่างๆที่เกี่ยวข้อง ส่วนระเบียบการก่อตั้งการคุ้มครองและการดำเนินการทุกอย่างในวิสาหกิจ จะต้องกำหนดไว้ในสัญญาระหว่างสองฝ่ายและกฎระเบียบของวิสาหกิจร่วมลงทุน โดยสอดคล้องกับระเบียบกฎหมายของ สปป ลาว¹³

แต่คำว่า “วิสาหกิจลงทุนของต่างประเทศแต่ฝ่ายเดียว” เป็นการลงทุนขององค์กรหรือเอกชนต่างชาติทั้งหมด โดยไม่มีการร่วมทุนกับผู้ลงทุนภายในประเทศและอาจจัดตั้งเป็นบริษัทใหม่ สาขาหรือบริษัทตัวแทนก็ได้ ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล¹⁴

¹² คำว่า “สำนักงานตัวแทน” ในภาษาลาวเรียกว่า “ห้องการผู้ต่างหน้า”

¹³ ดูกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและการคุ้มครองฯ เลขที่ 01/94 ม.7. และ 8. และคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 46/นย ม.11

¹⁴ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมฯ เลขที่ 01/94 ม.7.

สาขาบริษัทก็คือหน่วยงานย่อยของบริษัทแม่ที่ตั้งอยู่ต่างประเทศและช่วยบริษัทแม่ในการดำเนินธุรกิจ ใน สปป ลาว สาขาของบริษัทต่างประเทศต้องมีกฎระเบียบเป็นของตนเองโดยสอดคล้องกับระเบียบกฎหมายของ สปป ลาว และต้องได้รับรองโดยคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศแห่ง สปป ลาว¹⁵

ผู้ลงทุนต่างประเทศที่ลงทุนในกิจกรรมธนาคารหรือกิจกรรมสถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย บริษัทปริกษาสากล และบริษัทการบินต่างประเทศ สามารถสร้างตั้งนิติบุคคลใหม่หรือสาขาของตนใน สปป ลาว ได้ นอกจากกิจการเหล่านี้ กฎหมายจะไม่อนุญาตให้สร้างตั้งสาขาหรือนิติบุคคลใหม่ ยกเว้นที่คณะกรรมการมีประกาศเพิ่มกิจการที่อนุญาตให้สร้างตั้งได้ ส่วนการสร้างตั้ง การดำเนินงานและการคุ้มครอง สาขาหรือนิติบุคคลใหม่ ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ สปป ลาว ในขณะเดียวกัน บรรดาสาขาคหรือนิติบุคคลใหม่จะได้รับการปกป้องสิทธิ และต้องปฏิบัติตามพันธะของตนตามที่กำหนดไว้ในคำรัสฯ เลขที่ 46/นย¹⁶

คำว่า “สำนักงานตัวแทน” ก็คือตัวแทนของนิติบุคคลต่างประเทศใดหนึ่ง โดยทำหน้าที่แทนนิติบุคคลดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการเจรจา เช่น สัญญาธุรกิจ รวมทั้งการดำเนินธุรกิจต่างๆตามการมอบหมาย

ผู้ลงทุนต่างประเทศที่เป็นองค์กร บริษัทหรือสมาคมซึ่งถูกตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของประเทศอื่น หรือถูกสร้างตั้งขึ้นโดยสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างสองหรือหลายประเทศสามารถสร้างตั้งสำนักงานตัวแทนของตนใน สปป ลาว ได้ การสร้างสำนักงานตัวแทนจะถือว่าถูกต้องตามกฎหมาย ก็ต่อเมื่อได้ขึ้นทะเบียนนำแผนการค้าและท่องเที่ยวเป็นที่เรียบร้อยแล้วเท่านั้น ส่วนรูปแบบของการสร้างตั้งสำนักงานตัวแทนใน สปป ลาว นั้น ให้ถือเอาตามรูปแบบของบริษัทแม่ของสำนักงานตัวแทนนั้น สำนักงานตัวแทนต้องมีกฎระเบียบที่เป็นของตนเองโดยสอดคล้องกับกฎหมายของ สปป ลาว รัฐบาล สปป ลาว จะไม่อนุญาตให้สำนักงานตัวแทนนำกฎระเบียบของบริษัทแม่มาใช้เป็นอันขาด คำร้องขอตั้งสำนักงานตัวแทนจะต้องยื่นต่อคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนตามแบบและเอกสารที่คณะกรรมการกำหนด ส่วนโครงสร้างการจัดตั้งของสำนักงานนั้นอาจประกอบด้วยผู้จัดการหนึ่งหรือสองคนซึ่งจะมีอำนาจ และหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎระเบียบหรือตามการมอบหมายของบริษัทแม่¹⁷

สำนักงานตัวแทนมีสิทธิในการเคลื่อนไหวทำกิจกรรมได้ดังนี้

¹⁵ ดู กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ เลขที่ 01/94 ม.8.

¹⁶ ดู คำรัสฯ เลขที่46/นย ม.12.

¹⁷ พรหมมา อินทนาม,กฎหมายการลงทุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว:ศึกษารณณี การส่งเสริมการลงทุนทางตรง,(นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:2545).หน้า 35.

- เก็บข้อมูลและศึกษาความเป็นไปได้สำหรับโครงการลงทุนใน สปป ลาว เพื่อรายงานให้บริษัทแม่
- เป็นสถานที่ติดต่อและประสานงานทางธุรกิจกับภายในและระหว่างประเทศให้บริษัทแม่
- ทำสัญญาการลงทุนและเอกสารต่างๆ สำหรับการรับเหมาก่อสร้างหรือการบริการตามการมอบหมายของบริษัทแม่
- ติดตามการปฏิบัติตามสัญญาลงทุน การรับเหมาก่อสร้าง หรือการบริการในนามของบริษัทแม่

ส่วนกิจกรรมที่ห้ามสำนักงานตัวแทนทำ มีคือ

- ทำหรือลงนามในสัญญาและเอกสารต่างๆ โดยไม่มีการมอบหมายอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรของบริษัทแม่
- ดำเนินการหรือเคลื่อนไหวกิจการใดหนึ่ง เพื่อหากำไร หรือรายได้ ยกเว้นเงินสนับสนุนของบริษัทแม่
- ประกาศให้ตนเองไม่อยู่ในฐานะที่จะใช้หนี้สินได้ตามกำหนด หรือล้มละลาย
- นำเข้าเครื่องมือ เครื่องใช้และพาหนะการผลิต ยกเว้นเครื่องมือและพาหนะการผลิตที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

นอกจากกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาข้างบนแล้ว สำนักงานตัวแทนยังสามารถถือสมุดบันทึก สมุดบัญชี และข้อมูลทางการเงินแบบง่าย เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเสียภาษีอากร สำนักงานอาจถูกยกเลิกในกรณีที่มีการตกลงของบริษัทแม่ การยกเลิกของบริษัทแม่เอง หรือตามการตกลงของคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุน ส่วนใบอนุญาตตั้งสำนักงานจะมีอายุใช้ได้เพียง หนึ่งปีและสามารถต่อได้ครั้งละ หนึ่งปีตามการอนุมัติของคณะกรรมการคุ้มครองการลงทุน

ผู้ลงทุนต่างประเทศนอกจากจะสร้างตั้งสาขาหรือสำนักงานตัวแทนของตนได้แล้ว ยังสามารถสร้างตั้งวิสาหกิจของตนตามรูปแบบบริษัทได้ด้วย ซึ่งประกอบด้วยบริษัทหุ้นส่วน บริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนดังอธิบายไว้แล้วข้างต้น¹⁸

แต่ในเรื่องวิสาหกิจที่มีการลงทุนของต่างชาติ 100% สปป ลาว น่าจะศึกษาและหาช่องทางที่จะให้ผู้ลงทุนฝ่ายลาวเข้าร่วมทุนหรือถือหุ้นบางส่วนก็ได้เพื่อสร้างตั้งวิสาหกิจร่วมทุนซึ่งจะเป็นผลดีแก่วิสาหกิจของลาวและคนลาวโดยรวมในอนาคต.

---

¹⁸ พรหม อินทนาม,กฎหมายการลงทุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว:ศึกษารณคดี การส่งเสริมการลงทุนทางตรง,(นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:2545).หน้า 36.

3.2. บรรดากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว

กฎหมายการลงทุนเป็นกฎหมายที่กำหนดถึงนโยบายและเป้าหมายการลงทุนของประเทศ ทั้งนี้เพราะรัฐเล็งเห็นว่า ถ้าการลงทุนภายในประเทศลาวได้มีการจัดสรรที่ถูกต้องเหมาะสมทั้งด้านเวลาและประเภทแล้ว การลงทุนก็มีส่วนในการพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก กฎหมายลงทุนในบางประเทศแยกออกเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงทุนจากต่างประเทศ เช่นเดียวกับกฎหมายลงทุนต่างประเทศของอินโดนีเซียและเวียดนาม แต่ส่วนใหญ่มีได้แยกออกคงเป็นกฎหมายลงทุนที่ใช้บังคับแก่การลงทุนภายในประเทศและต่างประเทศเหมือนกันเช่นพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ.2520 ของไทยและกฎหมายลงทุนของกัมพูชา

ในกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงทุนจากต่างประเทศที่มีลักษณะที่น่าสนใจแตกต่างกัน สองประการคือ กฎหมายลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะเป็นกฎหมายประเภทเร่งรัดและส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ แต่ในประเทศที่ประสบหรือคุ้นเคยกับการลงทุนจากต่างประเทศมาเป็นเวลายาวนาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนจากต่างประเทศจะเป็นกฎหมายที่มุ่งวาง ระเบียบ กฎเกณฑ์ ควบคุม จำกัดในการเข้ามาและดำเนินการของการลงทุนจากต่างประเทศเป็นสำคัญ¹⁹

สำหรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของ สปป ลาว นั้นได้แยกออกเป็นกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ กฎหมายลงทุนภายใน รวมทั้งกฎหมายและระเบียบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน กฎหมายเหล่านี้เป็นประเภทเร่งรัดและส่งเสริมการลงทุน โดยทำให้เสรีภาพและสิทธิประโยชน์ต่างๆแก่นักลงทุน เนื่องจาก สปป ลาว เพิ่งเปิดประเทศและต้องการการลงทุนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศต่างๆ และองค์การระหว่างประเทศอื่นๆเป็นอย่างยิ่ง

ส่วนเนื้อหาและขอบเขตของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของ สปป ลาว ก็ยังแตกต่างกันไป ยังไม่ได้มาตรฐานและขอบเขตที่แน่นอนทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนมีลักษณะเป็นกฎหมายประยุกต์โดยการนำกฎหมายที่มีอยู่แล้วมาใช้กับการลงทุนหรืออีกนัยหนึ่งคือ กฎหมายที่มีผลกระทบต่อการลงทุน

การลงทุนอาจเป็นการลงทุนจากเอกชน หรือ โดยรัฐ ก็ได้ เฉพาะการลงทุนโดยเอกชนก็อาจเป็นการลงทุนโดยบุคคลภายในประเทศนั่นเอง อันได้แก่การที่เจ้าของทุนหรือผู้ลงทุนได้ลงทุน

¹⁹ โกลด์ ลันธิกุล, “การให้สิ่งจูงใจและปัญหาทางกฎหมายสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศ ในประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520). หน้า 12-13.

หรือประกอบธุรกิจในประเทศของตน หรือ การลงทุนจากต่างประเทศ อันได้แก่ การที่เจ้าของทุน หรือผู้ลงทุนอยู่ในประเทศหนึ่งได้เข้าไปลงทุนหรือประกอบธุรกิจอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง

การลงทุนจากต่างประเทศยังแบ่งออกเป็นการลงทุนโดยตรง อันได้แก่ การลงทุนในกิจการ ใดๆ ที่ผู้ลงทุน ซึ่งอาจเป็นบุคคล หรือบริษัทต่างประเทศที่ยังคงความเป็นเจ้าของและควบคุมจัดการ อยู่ การลงทุนโดยการซื้อหุ้น อันได้แก่ การลงทุนในหุ้นหรือหลักทรัพย์ในบริษัท ซึ่งปกติจะ ดำเนินการผ่านตลาดหุ้นของประเทศที่ไปลงทุนอยู่และการกู้ยืมเงินระหว่างประเทศ ซึ่งถือเป็นการ ลงทุนในแง่ที่ได้มีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศหนึ่งไปใช้ใน โครงการ หรือเพื่อการลงทุนในอีก ประเทศหนึ่ง และการลงทุนจากต่างประเทศจะเกี่ยวข้องกับกฎหมายของประเทศผู้ลงทุนเอง ประเทศผู้รับการลงทุนและความตกลงระหว่างประเทศด้วย

สำหรับกฎหมายและคำรัสเกี่ยวกับการลงทุนที่มีลักษณะส่งเสริมการลงทุนที่สำคัญ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการลงทุนของต่างประเทศใน สปป ลาว ที่ประกาศใช้นับตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม ค.ศ 1988ซึ่งเป็นกฎหมายลงทุนจากต่างประเทศฉบับแรกของ สปป ลาว พร้อมด้วยคำรัสของสภา รัฐมนตรีเกี่ยวกับการปฏิบัติกฎหมายฉบับนี้ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนจาก ต่างประเทศใน สปป ลาว เลขที่01/94 ลงวันที่14/3/94 พร้อมคำรัสนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปฏิบัติ กฎหมายฉบับนี้ เพื่อใช้แทนกฎหมายและคำรัสฉบับแรก กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน ภายในเลขที่ 03/95สภข ลงวันที่14/10/95 คำรัสเกี่ยวกับการปฏิบัติกฎหมายส่งเสริมการลงทุน ภายใน เลขที่ 99/นย แต่ในปัจจุบันกฎหมายทั้งสองฉบับได้มีการปรับปรุงใหม่โดยกฎหมายว่าด้วย การส่งเสริมและคุ้มครองจากต่างประเทศเปลี่ยนเป็นเป็นกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครอง การลงทุนต่างประเทศ ฉบับเลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004 และกฎหมายว่าด้วยการ ส่งเสริมการลงทุนภายในก็ได้มีการปรับปรุงใหม่ เป็นกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน ฉบับเลขที่ 10/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004 นอกจากนี้ ก็ยังมีกฎหมายและคำรัสจำนวนหนึ่งที่ เกี่ยวกับการลงทุนดังเช่น กฎหมายภาษี เลขที่04/94 ลงวันที่18/7/94คำรัสว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติ กฎหมายภาษีเลขที่01/นย ลงวันที่3/2/95 กฎหมายช่วยสาอากร เลขที่04/95สภข ลงวันที่14/10/95 คำรัสว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติตามกฎหมายช่วยสาอากร เลขที่72/นย ลงวันที่22/3/96 คำรัสว่าด้วยการ คุ้มครองหมุนเวียนเงินตราต่างประเทศและวัตถุประสงค์ เลขที่53/ ปสส ลงวันที่7/9/90 กฎหมายแรงงาน เลขที่ 02/94ลงวันที่ 14/3/94 คำรัสว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายแรงงานเลขที่98/นย ลงวันที่ 14/12/95 คำรัสและกฎหมายอื่นๆ กฎหมายและคำรัสต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเกี่ยวข้องหรือมี ผลกระทบต่อการลงทุนมากน้อยอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับประเภทและชนิดของการลงทุนนั้น

นอกจากนั้น สปป ลาว ยังได้ทำความตกลงกับประเทศไทยเพื่อยกเว้นการเก็บภาษีซ้อนและ การป้องกันการเลี่ยงรัฐกรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีเก็บจากเงินได้ เมื่อวันที่20 มิถุนายน ค.ศ .1997 ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะให้ผู้ลงทุนของสองประเทศไม่ต้องเสียภาษีซ้ำซ้อนมากเกินไปและเพื่อส่งเสริมการลงทุน ระหว่างสองประเทศ

สำหรับความตกลงเกี่ยวกับการลงทุนแบบพหุภาคีนั้นถึงแม้จะได้พยายามในการร่างและเสนอสนธิสัญญาเกี่ยวกับการลงทุนแบบพหุภาคีหลายครั้งหลายคราซึ่งแต่ละครั้งก็ประสบปัญหาและอุปสรรคทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จแต่สำหรับ สปป ลาว แล้วในปัจจุบันได้เข้าเป็นสมาชิกของสนธิสัญญาว่าด้วยการยอมรับและปฏิบัติตามคำพิพากษาของอนุญาโตตุลาการของคณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติและสนธิสัญญาดังกล่าวได้มีผลบังคับใช้กับ สปป ลาว นับตั้งแต่วันที่ 15/09/1998 เป็นต้นมา และเนื่องจากลาวได้เข้าเป็นสมาชิกของอาเซียน เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 1997 จึงเป็นเหตุให้ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน ก็มีผลผูกพัน สปป ลาว ด้วย.²⁰

ดังนั้นกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ประกอบด้วยกฎหมาย ต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

3.2.1. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ*

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศเป็นกฎหมายฉบับที่รัฐบาล สปป ลาว ได้มีการปรับปรุงจากกฎหมายฉบับแรกและกฎหมายฉบับที่สองดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่รัฐบาล สปป ลาว ได้นำใช้ในปัจจุบันและถือว่าเป็นกฎหมายฉบับล่าสุดของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ที่มีอยู่

3.2.1.1. วัตถุประสงค์

กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ ได้มีการกำหนดหลักการ ระเบียบการและมาตรการที่เกี่ยวกับการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ อยู่ สปป ลาว โดยมีจุดประสงค์เพื่อเสริมขยายความสัมพันธ์ การร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ การนำใช้แหล่งทุน ความรู้ความสามารถ เพื่อขยายกำลังการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ รับผิดชอบปรับเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมและให้ทันสมัยที่ละชั้น โดยมีส่วนร่วมเข้าในการแก้ไขชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น และพัฒนาประเทศชาติให้ร่มมีเข้มแข็ง²¹

²⁰ พรหม อินทนาม,กฎหมายการลงทุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.ศึกษากรณี การส่งเสริมการลงทุนทางตรง,(นิติศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:2545).หน้า 26.

* (ภาษาลาวเรียกว่า บุริมสิทธิ์ ในวิทยานิพนธ์นี้ ภาษาไทยหมายถึง สิทธิพิเศษ)

²¹ มาตรา 1 กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ เลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004.

นอกจากนี้ ในกฎหมายฉบับนี้ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับคำศัพท์ต่าง ๆ คือ การลงทุนต่างประเทศ หมายถึงการนำเอาทุน ซึ่งประกอบด้วยทรัพย์สิน เทคโนโลยีและบทเรียนเข้ามาประยุกต์ใช้ใน สปป ลาว โดยผู้ลงทุนต่างประเทศ เพื่อดำเนินธุรกิจ

- ผู้ลงทุนต่างประเทศ หมายถึงบุคคล หรือนิติบุคคลต่างประเทศที่มาลงทุนอยู่ใน สปป ลาว

- ผู้ลงทุนภายใน หมายถึงผู้ร่วมทุน หรือผู้ร่วมมือทำธุรกิจกับต่างประเทศโดยบุคคล หรือนิติบุคคลของกคนลาวที่อยู่ สปป ลาว ซึ่งประกอบมีบุคคล หรือการจัดตั้งของกคนลาวชาวต่างด้าวและคนไม่มีสัญชาติ

- ทรัพย์สิน หมายถึง เงินตรา ทรัพย์สินสมบัติ และทรัพย์สินทางปัญญา

- วิสาหกิจ หมายถึงวิสาหกิจลงทุนต่างประเทศร้อยละร้อย วิสาหกิจผสม และธุรกิจร่วมตามสัญญา ที่ได้สร้างตั้งขึ้นอยู่ สปป ลาว²²

3.2.1.2. การส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ

ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนในกิจการผลิต ธุรกิจได้ในทุกแผนก และทุกเขตการลงทุนของ สปป ลาว เว้นเสียแต่ในบรรดากิจการที่เกี่ยวข้องถึงความมั่นคงของชาติ มีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน หรือ ยาวนาน ต่อสุขภาพ หรือ วัฒนธรรม ที่ดีงามของชาติ

รัฐส่งเสริมให้ผู้ลงทุนต่างประเทศ ลงทุนในกิจการของแผนก เขตการลงทุน ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 16 และ 17 ของกฎหมายฉบับนี้ ด้วยการวางนโยบายด้านภาษี อากร ระเบียบการ มาตรการ การตอบสนองข้อมูลข่าวสาร การบริการ และความสะดวกอื่น ๆ แก่นักลงทุนต่างประเทศ²³

3.2.1.3. การปกป้องการลงทุนต่างประเทศ

ทรัพย์สินสมบัติ และการลงทุนของผู้ลงทุนต่างประเทศ อยู่ สปป ลาว จะถูกปกป้องอย่างเต็มส่วนด้วยระเบียบกฎหมายของ สปป ลาว โดยจะไม่ถูกเก็บเกณฑ์ ไม่ถูกยึด รวมทั้งจะไม่โอนเป็นของรัฐ เว้นแต่หากมีความจำเป็นนำไปใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งผู้ลงทุนต่างประเทศจะได้รับค่าทดแทนตามระเบียบกฎหมาย²⁴

²² เรื่องเดียวกัน. มาตรา 2 .

²³ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 3 .

²⁴ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 4 .

นอกจากนี้ รัฐยังส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศอยู่ สปป ลาว ด้วยการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การนำเอาทุน เทคโนโลยี และการคุ้มครองที่ก้าวเข้าสู่ขบวนการผลิต ธุรกิจ และการบริการ ทรัพย์สินสมบัติและทุนที่ถูกต้องตามกฎหมายของผู้ลงทุนอยู่ สปป ลาว จะไม่ถูกเก็บเกณฑ์ ไม่ถูกยึด หรือโอนเข้าเป็นของรัฐ²⁵

3.2.1.4. รูปการลงทุนต่างประเทศ

รูปการลงทุนต่างประเทศที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศนั้น ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนอยู่ สปป ลาว ด้วยรูปการดังต่อไปนี้

3.2.1.4.1. ธุรกิจร่วมตามสัญญา*

ธุรกิจร่วมตามสัญญาถือเป็นการร่วมธุรกิจด้วยกันระหว่างนิติบุคคลลงทุนภายในกับฝ่ายลงทุนต่างประเทศ โดยไม่ได้สร้างตั้งนิติบุคคลใหม่ขึ้นอยู่ สปป ลาว ซึ่งวัตถุประสงค์ รูปแบบความร่วมมือ ระยะเวลาของการดำเนินธุรกิจ สิทธิ พันธะ ความรับผิดชอบ และผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายให้กำหนดไว้ในสัญญา

3.2.1.4.2. วิสาหกิจผสม

วิสาหกิจผสม หมายถึงวิสาหกิจที่สร้างตั้งขึ้นและจดทะเบียนตามระเบียบกฎหมายของ สปป ลาว ซึ่งมีการดำเนินธุรกิจ และเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมกันระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศและผู้ลงทุนภายใน การจัดตั้ง การคุ้มครอง การเคลื่อนไหว และการพัวพันระหว่างผู้ร่วมลงทุนในวิสาหกิจผสม ถูกกำหนดด้วยสัญญาระหว่างสองฝ่าย และกฎระเบียบของวิสาหกิจผสมนั้น แต่สำหรับผู้ลงทุนต่างประเทศที่ลงทุนในวิสาหกิจผสม ต้องประกอบทุนไม่น้อยกว่าสามสิบส่วนร้อย(30%)ของทุนจดทะเบียน การประกอบทุนที่เป็นเงินตราต่างประเทศต้องเปลี่ยนเป็นเงินกีบของ สปป ลาว ตามอัตราแรกเปลี่ยนของธนาคารแห่ง สปป ลาว ในวันประกอบทุน

3.2.1.4.3. วิสาหกิจลงทุนต่างประเทศ (100%)

วิสาหกิจลงทุนต่างประเทศ ร้อยส่วนร้อย(100%) หมายถึงวิสาหกิจของต่างประเทศที่ลงทุนแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งสร้างตั้งอยู่ใน สปป ลาว การสร้างตั้งวิสาหกิจดังกล่าวอาจจะสร้างเป็นนิติบุคคลใหม่หรือ เป็นสาขาของวิสาหกิจต่างประเทศก็ได้²⁶

²⁵ รัฐธรรมนูญแห่ง สปป ลาวฉบับปรับปรุง, มาตรา 15 .

* (ภาษาลาวเรียกว่า ธุรกิจร่วมตามสัญญา มีความหมายตามภาษาไทยคือ ธุรกิจร่วมทุน)

3.2.1.5. สิทธิ ผลประโยชน์และพันธะของผู้ลงทุนต่างประเทศ

3.2.1.5.1. สิทธิ ผลประโยชน์ของผู้ลงทุนต่างประเทศ

ผู้ลงทุนต่างประเทศมีสิทธิและผลประโยชน์ดังนี้คือ

1. ได้รับความสะดวกจากรัฐในการสร้างตั้งและการเคลื่อนไหวการผลิตธุรกิจ ตามระเบียบกฎหมาย
2. ได้รับการปกป้องสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมที่ได้มาจากการดำเนินธุรกิจของตน
3. เป็นเจ้ากรรมสิทธิ์ต่อทรัพย์สินของตน
4. ได้รับผลประโยชน์จากการเช่า หรือสัมปทานที่ดิน เช่น นำไปใช้ ขาย หรือเอาทรัพย์สินของที่ติดพันกับที่เช่าดิน หรือ สัมปทาน เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันนำบุคคลอื่น หรือนำสถาบันการเงิน หรือร่วมทุน ให้เช่าต่อสิทธินำใช้ที่ดิน ให้สิทธิค้ำประกันเช่า หรือสัมปทาน ที่ดินตามอายุของสัญญา ใช้สัญญาเช่า หรือสัมปทานที่ดินเพื่อร่วมทุนหรือค้ำประกันกับบุคคลอื่น ส่วนละเอียดเกี่ยวกับสิทธิและผลประโยชน์เกี่ยวกับที่ดินจะกล่าวในกฎหมายว่าด้วยที่ดินต่อไป
5. นำไปใช้แรงงานต่างประเทศ ถ้าหากเห็นว่าจะมีความจำเป็นแต่ไม่ให้เกิน สิบส่วนร้อย(10%) ของแรงงานวิสาหกิจ
6. ผู้ลงทุนต่างประเทศ และสมาชิกครอบครัวรวมถึงนักวิชาการ เจ้าหน้าที่ ที่เป็นคนต่างประเทศของวิสาหกิจลงทุน จะได้รับความสะดวกในการขอวีซ่าเข้า-ออกหลายครั้ง และอาศัยอยู่ในดินแดนของ สปป ลาว ในระยะยาว ตามการตกลงของรัฐบาล และก็มีเงื่อนไขขอถือสัญชาติลาวได้ตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติลาว
7. ได้รับการปกป้องทรัพย์สินสิทธิทางปัญญา ที่จดทะเบียนนำแผนงานที่เกี่ยวข้องของ สปป ลาว
8. ส่งผลกำไร ทุน และรายรับอื่นๆ คืนประเทศของตนหรือประเทศที่สาม โดยผ่านธนาคารที่ตั้งอยู่ สปป ลาว ภายหลังจากที่ได้ปฏิบัติตามพันธะทางด้านภาษีอากร และค่าธรรมเนียมอื่นๆครบถ้วน ตามระเบียบกฎหมายแล้ว
9. เปิดบัญชีเป็นเงินกิบ และเงินตราต่างประเทศอยู่ธนาคาร ที่ตั้งอยู่ สปป ลาว

²⁶ ดูกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ เลขที่ 11/สภช ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004.ม.

10. ร้องขอความเป็นธรรม หรือร้องฟ้อง ต่อองค์การที่เกี่ยวข้อง ในกรณี que เห็นว่าคนถูกอับประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ
11. ได้รับสิทธิและผลประโยชน์อื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย²⁷

3.2.1.5.2. พันธะของผู้ลงทุนต่างประเทศ

พันธะของผู้ลงทุนต่างประเทศมีดังนี้

1. ดำเนินการผลิตธุรกิจตามใบอนุญาต ขั้นตอนที่บดวิพากษ์เศรษฐกิจ- เทคนิค ตามสัญญาและตามระเบียบกฎหมาย
2. ถ้อยสัญญาตามกฎหมายว่าด้วยบัญชีวิสาหกิจของ สปป ลาว ในกรณีที่จำเป็นก็สามารถนำใช้ระบบบัญชีอื่นที่สากลรับรู้ได้แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง รายงานการเคลื่อนไหวธุรกิจ และการสรุปบัญชีประจำปีของตนให้คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน และแผนงานที่เกี่ยวข้อง
3. ปฏิบัติพันธะภาษี อากร และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของตนอย่างครบถ้วนและทันเวลา
4. อำนวยความสะดวกให้แก่การจัดตั้ง และการเคลื่อนไหวขององค์การจัดตั้งมหาชนในวิสาหกิจของตน
5. ให้ บูริมสิทธิในการนำใช้แรงงานลาว พร้อมกับการให้สร้างและยกระดับวิชาเฉพาะ รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่แรงงานลาว
6. เอาใจใส่ด้านสวัสดิการ สุขภาพ และความปลอดภัยของผู้ออกแรงงานในวิสาหกิจของตน
7. ปกป้องและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม รั้งประกันไม่ให้เกิดการดำเนินธุรกิจ มีผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงต่อสาธารณชน ต่อความปลอดภัยของชาติ หรือต่อความสงบของสังคม
8. สร้างคลังสะสมตามระเบียบกฎหมาย
9. ให้มีการประกันภัย และประกันสังคม ตามระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยและประกันสังคม

²⁷ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 12 .

10. กรณีที่มีการยกย้ายที่ตั้งของวิสาหกิจ ต้องแจ้งการให้
 แขนงการคุ้มครองที่เกี่ยวข้องทราบ พร้อมกันนั้นก็ต้องบูรณะสถานที่ให้อยู่ในสภาพปกติ
11. รายงานการเคลื่อนไหวกการผลิต การดำเนินธุรกิจ
 ของตนเอง องค์กรคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศและแขนงการที่เกี่ยวข้อง
12. ปฏิบัติพันธะอื่นๆตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย²⁸

3.2.1.6. นโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ

รัฐพิจารณาให้นโยบายส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ โดยอิงใส่กิจการของ
 แขนงการและเขตส่งเสริมการลงทุนดังต่อไปนี้

3.2.1.6.1. กิจการของแขนงการที่ได้รับการส่งเสริม

รัฐกำหนดกิจการของแขนงการที่ได้รับการส่งเสริมดังนี้

1. กิจการ การผลิตสินค้าเพื่อส่งออก
2. กิจการเกษตร-ป่าไม้ ประมงแต่ง(แปรรูป)ผลิตภัณฑ์เกษตร-ป่าไม้
 และหัตถกรรม
3. กิจการ อุตสาหกรรมประมงแต่ง อุตสาหกรรมที่นำใช้เทคนิค
 เทคโนโลยีที่ทันสมัย กิจการค้นคว้าวิจัยวิทยาศาสตร์และการพัฒนา กิจการปกป้องคุ้มครอง
 สิ่งแวดล้อมและ พฤษชาชาติ
4. กิจการเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ฝีมือแรง
 งานและการปกป้องคุ้มครองรักษาสุขภาพของพลเมือง
5. กิจการก่อสร้างพื้นฐาน โครงสร้าง
6. กิจการผลิตวัตถุดิบอุปกรณ์เพื่อสนองให้แก่การผลิตอุตสาหกรรม
 ที่สำคัญ
7. กิจการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการทางผ่าน²⁹

3.2.1.6.2. เขตที่ได้รับการส่งเสริม

รัฐบาลกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ โดยอิงใส่ที่ตั้ง
 ทางด้านภูมิศาสตร์ สภาพทางด้านเศรษฐกิจ -สังคม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 เขต คือ

²⁸ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 13 .

²⁹ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 16 .

- เขต 1 เขตภาคย(ภูเขา) ที่ราบสูง และทุ่งราบ ที่ไม่มี
โครงร่างเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยแก่การลงทุน
- เขต 2 เขตภาคย ที่ราบสูง และทุ่งราบ ที่ไม่มีพื้นฐาน
โครงร่างเศรษฐกิจ สามารถรองรับการลงทุนได้ส่วนใดส่วนหนึ่ง
- เขต 3 เขตภาคย ที่ราบสูง และทุ่งราบที่มีพื้นฐานโครง
ร่างเศรษฐกิจรองรับการลงทุนได้ดีแล้วส่วนรายละเอียดของการแบ่งนั้น³⁰

3.2.1.7. การขออนุญาตลงทุนต่างประเทศ

เพื่อให้การคัดเลือกโครงการลงทุนต่าง ๆ เป็นไปตามเป้าหมายของ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ที่ต้องการจะ
ลงทุน รัฐบาล สปป ลาว ได้มอบอำนาจให้แก่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนซึ่งเป็น
หน่วยงานเพื่อให้การบริการ การอนุญาตและการคุ้มครองรวมศูนย์ “ณ จุดเดียว” (A One –Top
Service Center) โดยมีการเข้าร่วมของของบรรดากระทรวง แขนงการ และท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

การลงทุนของต่างประเทศจะถือว่าได้รับการก่อตั้งอย่างถูกต้องใน สปป ลาว ก็ต่อเมื่อ
ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนเท่านั้น

ผู้ลงทุนต่างประเทศที่มีจุดประสงค์อยากลงทุนอยู่ สปป ลาว ต้องยื่นคำร้องต่อ
คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนชั้นศูนย์กลาง หรือชั้นแขวงแล้วแต่กรณี พร้อม
เอกสารประกอบคือ สำเนาหนังสือผ่านแดน(PASSEPOET) ประวัติผู้ลงทุน บทวิพากษ์เศรษฐกิจ-
เทคนิค ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ ถ้าหากคนที่เป็นนิติบุคคล สัญญาร่วมทุน ถ้าจะลงทุนในรูปการ
วิสาหกิจผสมหลังจากที่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนได้รับคำร้องพร้อมเอกสาร
ประกอบตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต้องสมทบ
กับแขวงและท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เห็นว่ามีความจำเป็นเพื่อพิจารณาและให้คำตอบเป็น
ลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ลงทุนต่างประเทศตามกำหนดเวลาดังนี้

- โครงการที่อยู่ในบัญชีส่งเสริมมีกำหนดเวลาอยู่ สิบห้าวัน(15 วัน) ราชการ
- โครงการที่อยู่ในบัญชีเปิดมีเงื่อนไข สิบวัน(20 วัน) ราชการ
- โครงการที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิ์สัมปทาน สิบห้าวัน (45 วัน) ราชการ

ผู้ลงทุนต่างประเทศที่มีเงื่อนไขถูกต้องตามที่ได้กำหนดไว้จะได้รับใบอนุญาต ทะเบียน
วิสาหกิจ และทะเบียนอากรพร้อมกันอยู่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ตนได้รับ
อนุญาตนั้น จากนั้นจึงถือว่าเป็นวิสาหกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่ สปป ลาว และหลังจากที่ได้รับ

³⁰ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 17 .

อนุญาตลงทุนแล้ว ภายใน 90 วัน(เก้าสิบวัน) เป็นต้นไปวิสาหกิจลงทุนต่างประเทศต้องเริ่มจัดตั้ง ปฏิบัติกิจการลงทุนของตน ตามขั้นตอนของบทวิพากษเศรษฐกิจ-เทคนิคที่ได้กำหนดไว้ใน ใบบอนุญาตลงทุน โดยถูกต้องตามระเบียบกฎหมายของ สปป ลาว ถ้าไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด ดังกล่าว คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนจะพิจารณายกเลิกใบบอนุญาตลงทุนดังกล่าว³¹

3.2.1.8. การคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ*

เพื่อให้มีองค์การบริหารและคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศใน สปป ลาว รัฐบาลแห่ง สปป ลาวได้สร้างตั้งหน่วยงานรัฐหนึ่งขึ้น ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “ องค์การคุ้มครองการลงทุนของสาธารณรัฐแห่ง สปป ลาว” ในปี ค.ศ.1989 หลังจากกฎหมายลงทุนต่างประเทศฉบับแรกถูกนำมาใช้มาได้ประมาณ 6 ปี รัฐบาลก็ได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ เลขที่ 01/94 ลงวันที่ 14/3/1994 แทนกฎหมายฉบับแรก แต่ในปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของต่างประเทศได้มีการประกาศใช้ใหม่ เรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ” เลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้จัดตั้ง องค์การรัฐเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ ซึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน” ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1.8.1. คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนขั้นศูนย์กลางและชั้นแขวง

- คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนขั้นศูนย์กลาง

คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนขั้นศูนย์กลาง ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง มีสำนักงานตั้งอยู่คณะกรรมการแผนการและการลงทุน มีสิทธิหน้าที่ดังนี้

1. ค้นคว้ายุทธศาสตร์ นโยบายการส่งเสริม และดึงดูดการลงทุนต่างประเทศเพื่อเสนอให้รัฐบาลพิจารณาคกลง
2. ออกข้อตกลง คำสั่ง คำแนะนำ และแจ้งการเกี่ยวกับการปกป้องและส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ
3. สร้างแผนการ และรวบรวมบัญชีโครงการลงทุนที่ต้องการดึงดูดการลงทุนต่างประเทศ

³¹ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 19-20 .

* (ตามความหมายในกฎหมาย สปป ลาว แขวงในวิทยานิพนธ์นี้ หมายถึง จังหวัดตามความหมายในภาษาไทย)

4. โฆษณาเผยแพร่นโยบาย ระเบียบกฎหมาย เพื่อสนองข้อมูลข่าวสาร อำนวยความสะดวกให้ผู้ลงทุนต่างประเทศ

5. พิจารณาออก หรือ ถอนใบอนุญาตการลงทุนต่างประเทศ ในขอบเขตสิทธิและหน้าที่ของตน เป็นต้นคือ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการให้สิทธิสัมปทาน

6. ชี้นำ และสมทบกับแผนงาน และท้องถิ่นในการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ

7. ติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานให้รัฐบาลทราบเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจลงทุนต่างประเทศ

8. เป็นจุดศูนย์กลางประสานงานในการผลักดัน ส่งเสริม และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจลงทุนต่างประเทศ

9. จัดกองประชุมประจำปีของคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

10. ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย

- คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนชั้นแขวง

คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศชั้นแขวง ซึ่งประธานคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนชั้นศูนย์กลางเป็นผู้แต่งตั้งและคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนชั้นแขวงเป็นตัวแทนให้แก่เจ้าแขวง เจ้าครองนคร หลวง หัวหน้าเขตพิเศษ รวมถึงคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนชั้นศูนย์กลางในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ โดยมีสำนักงานตั้งอยู่แผนกแผนการและการลงทุน ซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ดังนี้

1. จัดตั้งปฏิบัติแผนยุทธศาสตร์ นโยบายการส่งเสริมและดึงดูดการลงทุนของต่างประเทศอยู่ที่ท้องถิ่นของตน

2. โฆษณาเผยแพร่กฎหมาย ระเบียบกฎหมาย สนองข้อมูลข่าวสาร อำนวยความสะดวกให้ผู้ลงทุนต่างประเทศ

3. พิจารณาออกหรือถอนใบอนุญาตลงทุนในขอบเขตสิทธิและหน้าที่ของตน

4. ประสานสมทบกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดตั้งปฏิบัตินโยบายส่งเสริมต่างๆ ในโครงการที่ตนเองมีและในการจัดตั้งปฏิบัติข้อตกลง คำสั่ง คำแนะนำ และคำประกาศของชั้นศูนย์กลาง

5. ติดตามตรวจตรา ประเมินผล รายงานให้เจ้าแขวง เจ้าครอง
 กำแพงนครหลวง หรือหัวหน้าเขตพิเศษ และคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนชั้น
 ศูนย์กลางเกี่ยวกับการลงทุนต่างประเทศ

6. เป็นศูนย์กลางประสานงานในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
 เกี่ยวกับการลงทุนต่างประเทศ

7. จัดกองประชุมประจำปีของคณะกรรมการส่งเสริมและ
 คุ้มครองการลงทุนต่างประเทศชั้นแขวง และกองประชุมปรึกษากับผู้ลงทุนต่างประเทศ

8. ปฏิบัติและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบ
 กฎหมาย³²

3.2.1.8.2. แขนงการและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บรรดาระทรวง องค์กรเทียบเท่ากระทรวง และภาคส่วนต่าง ๆ ที่
 เกี่ยวข้องต้องดำเนินการส่งเสริม คุ้มครองการลงทุนต่างประเทศตามสิทธิและหน้าที่ดังนี้

1. ประสานสมทบกับคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการ
 ลงทุนชั้นศูนย์กลางในการสร้างระเบียบกฎหมาย นโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการลงทุน
 ต่างประเทศ

2. สร้างแผนงาน และบัญชีโครงการลงทุนที่ต้องการดึงดูดการ
 ลงทุนของต่างประเทศในแขนงของตน จัดตั้งโฆษณา ปกคลุมและส่งเสริมการลงทุน

3. เข้าร่วมพิจารณาตกลงโครงการลงทุน

4. ชี้นำแขนงการของตนที่อยู่ศูนย์กลางและท้องถิ่นในการจัดตั้ง
 ปฏิบัตินโยบายส่งเสริมและแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติโครงการลงทุน

5. ตรวจตรา และประเมินผล กิจกรรมของวิสาหกิจลงทุน
 ต่างประเทศและคู่สัญญาดำเนินธุรกิจตามสัญญาในขอบเขตสิทธิ หน้าที่ของตนและรายงานให้ชั้น
 บนของตนทราบ

6. ปฏิบัติสิทธิและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบ
 กฎหมาย

สำหรับองค์กรปกครอง และแขนงการชั้นท้องถิ่นที่กล่าวมานี้ก็ให้ประสานสมทบกับ
 คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนชั้นท้องถิ่นตามสิทธิและหน้าที่ ที่ได้กำหนดไว้ใน
 ระเบียบกฎหมาย³³

³² เรื่องเดียวกัน. มาตรา 21.22.23..

³³ เรื่องเดียวกัน. มาตรา 24 .

3.2.1.9. การแก้ไขข้อขัดแย้ง

โดยปกติเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น คู่กรณีต้องดำเนินการแก้ไขโดยกระบวนการภายในประเทศผู้รับการลงทุนเสียก่อน ซึ่งเป็นหลักที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ดังที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศได้บัญญัติไว้คือ “ในการดำเนินธุรกิจ ถ้าหากมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น คู่กรณีต้องได้ปฏิบัติหลักการแก้ไขด้วยวิธีการประนีประนอม ใกล้เคียงหรือร้องฟ้อง

ในการแก้ไขข้อขัดแย้งนั้น ถ้าหากคู่กรณีไม่สามารถแก้ไขด้วยการประนีประนอมแล้ว ก็ให้เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ตนได้รับอนุญาตนั้นเป็น

ในกรณีที่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนไม่สามารถใกล้เคียงกันได้ก็ให้เสนอต่อคณะกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ*หรือศาลพิจารณาแก้ไขตามกระบวนการยุติธรรม³⁴

3.2.1.10. นโยบายต่อบุคคลที่มีผลงานและมาตรการต่อบุคคลที่ละเมิด

3.2.1.10.1. นโยบายต่อบุคคลที่มีผลงาน

บุคคลหรือองค์การจัดตั้งหากมีผลงานดีเด่น ในการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้และได้ประกอบส่วนเข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของชาติจะได้รับการยกย่อง ตามความเหมาะสม

3.2.1.10.2. มาตรการต่อผู้ลงทุนที่ละเมิด

บุคคลหรือนิติบุคคล หากละเมิดกฎหมายฉบับนี้ จะถูกปฏิบัติตามมาตรการแล้วแต่กรณี โดยการกล่าวเตือน หยุดชั่วคราว ถอนใบอนุญาตลงทุนที่ได้รับไปแล้วนั้น หรือมอบให้ศาลพิจารณา

3.2.2. กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ

3.2.2.1. วัตถุประสงค์

กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ ได้กำหนดหลักการ ระเบียบการ และ มาตรการเกี่ยวกับการสร้างตั้ง การเคลื่อนไหว และ การคุ้มครองวิสาหกิจ อยู่ สปป ลาว เพื่อส่งเสริมการผลิต ธุรกิจ และการบริการของทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ เพื่อขยายการผลิต การพัฒนาการผลิต ทำให้

³⁴ ดูกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ.มาตรา 21.

* คำว่า “สำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ” มีความหมายในภาษาไทยคือ “สำนักงานอนุญาโตตุลาการ

การเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติมีการเติบโตใหญ่เข้มแข็ง โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติ
ยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนบรรดาเผ่าให้ดีขึ้น³⁵

3.2.2.2. ประเภท รูปการ และรูปแบบวิสาหกิจ

ก. ประเภทวิสาหกิจ

วิสาหกิจอยู่ สปป ลาว มี 4 ประเภท คือ วิสาหกิจเอกชน วิสาหกิจของรัฐ
วิสาหกิจผสม และวิสาหกิจรวมหมู่

สำหรับวิสาหกิจเอกชน สามารถเลือกนำไปใช้รูปการและรูปแบบวิสาหกิจ ใน
การสร้างตั้งและการเคลื่อนไหวธุรกิจของตน

สำหรับวิสาหกิจของรัฐและวิสาหกิจผสมนั้นสามารถสร้างตั้งและ
เคลื่อนไหวธุรกิจของตนตามรูปแบบบริษัทเท่านั้น วิสาหกิจของรัฐ เรียกว่า “บริษัทรัฐ” และ
วิสาหกิจผสม เรียกว่า “บริษัทผสม”³⁶

ข. รูปการวิสาหกิจ

รูปการวิสาหกิจ คือการจัดตั้งธุรกิจที่เป็นพื้นฐานของการสร้างตั้ง และการ
เคลื่อนไหว ธุรกิจของทุกประเภทวิสาหกิจ

วิสาหกิจมี 3 รูปการ

1. วิสาหกิจส่วนบุคคล
2. วิสาหกิจหุ้นส่วน
3. บริษัท³⁷

ค. รูปแบบวิสาหกิจหุ้นส่วนและบริษัท

วิสาหกิจหุ้นส่วนและบริษัทมี 4 รูปแบบดังนี้

1. วิสาหกิจหุ้นส่วนมี 2 รูปแบบ
  - วิสาหกิจหุ้นส่วนสามัน
  - วิสาหกิจหุ้นส่วนจำกัด
2. บริษัทมี 2 รูปแบบ
  - บริษัทจำกัด รวมถึงบริษัทจำกัดผู้เดียว
  - บริษัทมหาชน³⁸

³⁵ กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ เลขที่ 11/สภช ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2005.

³⁶ เรื่องเดียวกัน. ม 9.

³⁷ เรื่องเดียวกัน. ม 10.

³⁸ เรื่องเดียวกัน. ม 11.

3.2.2.3. แขนงธุรกิจที่สงวนไว้ให้พลเมืองลาว

อาชีพที่สงวนสำหรับพลเมืองลาว เป็นอาชีพที่อนุญาตให้เฉพาะคนลาวเท่านั้นที่จะประกอบการหรือลงทุนได้เนื่องจากเป็นอาชีพที่ไม่ใช้ความรู้ ทุนและเทคโนโลยีสูง และเป็นอาชีพที่พลเมืองลาวมีความชำนาญมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะรักษาวัฒนธรรมและจารีตประเพณีอันดีงามของคนลาวไว้ แต่ในบางกรณี ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนหรือประกอบธุรกิจในอาชีพเหล่านี้ได้ หากได้รับอนุญาตจาก คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ ส่วนอาชีพใดเป็นอาชีพที่สงวนนั้น คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนจากต่างประเทศจะเป็นผู้กำหนด³⁹

แขนงอาชีพที่สงวนไว้ให้พลเมืองลาว

* แขนงการกรสิกรรม-ป่าไม้

- งานขุดค้นไม้ในป่าผลิต
- งานขุดค้นเครื่องป่าของดง(ภาษาไทยเรียกว่า “ของป่า”)

* แขนงการอุตสาหกรรม-หัตถกรรม

- งานปั้นดินเผา
- งานช่างทอง เงิน และทองคำ(ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ ทองเหลือง เงิน และทองคำ)
- งานหัตถกรรมทอผ้าและเย็บปักถักร้อย
- งานเย็บผ้า และทอผ้าอยู่โรงงาน
- งานจักสานที่ทำจากไม้ไผ่ และหวาย
- งานทำตุ๊กตาลาว
- งานทำผ้าห่ม และเสื่อผ้า ด้วยใยฝ้าย หรือนุ่น
- งานช่างเหล็ก
- งานเชื่อมไฟฟ้าด้วยตะกั่ว

* แขนงการธนาคาร

- งานจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เงิน ทองคำ ทองเหลือง และวัตถุมูลีค่าอื่นๆ

* แขนงการค้า

- กานค้าขายย่อย เคลื่อนที่และคงที่
- งานบริการค้าขายน้ำมันเชื้อเพลิง
- งานเสมียน หรือเลขานุการ

³⁹ ดู คำร้สนายกฯเลขที่ 46/นย ม.8.และคำร้สว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยธุรกิจเลขที่ 31/นย ม.

* **แผนงานการเงิน**

- งานคุ้มครองตรวจตรา หรือให้บริการด้านบัญชี (ยกเว้นตรวจตราอยู่ภายใน
บางครั้งคราว)

* **แผนงานการศึกษา**

- งานทำพระพุทธรูป
- งานแกะสลักไม้
- งานทำเครื่องดนตรีลาวเดิม
- งานเรียบเรียง พิมพ์ตัวอักษรด้วยมือ
- งานออกแบบและเขียนโฆษณาต่างๆ
- งานประดับประดาสถานที่ต่างๆ
- งานเสริมสวย

* **งานแผนงานท่องเที่ยว**

- งานนำเที่ยวและจัดนำเที่ยว

* **แผนงานคมนาคมขนส่งไปรษณีย์และก่อสร้าง**

- งานขับรถขนส่งต่างๆ

- งานขับรถหนัก รถเกรด รถตัด รถกวาด รถขุดเจาะ รถแบคโฮ (ในกิจการ
ก่อสร้างต่างๆ)

- งานส่งจดหมาย หนังสือพิมพ์ และเอกสารต่างๆ
- งานกฏลับ(งานที่มีความลับ)
- งานขับรถให้บริการต่างๆ
- งานอัดฉีดล้างรถในศูนย์บริการต่างๆ

* **แผนงานแรงงานและสวัสดิการสังคม**

- งานกรรมกรทั่วไป
- งานอนามัยทั่วไป
- งานป้องกันเวณยาม(รปภ) ในสถานที่ต่างๆ
- งานแม่บ้านบริการให้คนต่างประเทศ

* **แผนงานอาหารและยา**

- งานผลิตและผลิตภัณฑ์นมเงิน⁴⁰

---

⁴⁰ มาตรา 7, คำรัฐว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าธุรกิจ เลขที่ 31/นย ลงวันที่ 01/02/1996

ถึงแม้ว่า สปป.ลาว จะอนุญาตให้มีการลงทุนในทุกกิจการและทุกพื้นที่ ยกเว้นพื้นที่หรือกิจการที่กฎหมายห้ามก็ตาม แต่ ควรคำนึงถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งปัญหาสภาพแวดล้อมควบคู่กันด้วยเพื่อการลงทุนจะดำเนินตรงกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศแต่ละยุคสมัยและการลงทุนจะช่วยสร้างอุตสาหกรรมและปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของคนลาวได้อย่างแท้จริง⁴¹

3.2.3. กฎหมายว่าด้วยภาษี*

3.2.3.1. วัตถุประสงค์

กฎหมายว่าด้วยภาษี กำหนดระเบียบหลักการเกี่ยวกับการส่งออก การนำเข้า และการจรจรสินค้าอยู่ใน สปป ลาว เพื่อปกป้องและผลักดันการผลิตสินค้า และดำเนินธุรกิจภายในประเทศ ส่งเสริมการลงทุนและการร่วมมือกับต่างประเทศ ส่งเสริมการส่งสินค้าออกนอกประเทศ รับผิดชอบต่อแหล่งรายได้เข้างบประมาณของรัฐ โดยมีส่วนร่วมเข้าในการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ⁴²

3.2.3.2. ชนิดสินค้าสิ่งของและประเทศต้นกำเนิดสินค้าสิ่งของ

สินค้าสิ่งของทุกชนิด ที่ส่งออก หรือนำเข้า ต้องได้แจ้งตามเลขรหัส และตามชนิดของสินค้าสิ่งของที่บ่งไว้ในหนังสือสารบัญชีอัตราภาษี ซึ่งสารบัญดังกล่าวได้กำหนดขึ้นโดยอิงตามสารบัญระบบเอกภาพของสากล

สำหรับต้นกำเนิดของสินค้า หมายถึงประเทศที่ได้ขุดค้น ผลิต หรือผ่านขบวนการผลิตหรือปรุงแต่งสินค้า สิ่งของ ตามระเบียบการที่ได้กำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับระเบียบการ การนำเข้า สารบัญอัตราภาษี การกำหนดปริมาณของส่วนประกอบ หรือระเบียบการอื่น ๆ ทางด้านการค้า ดังนั้นสินค้า สิ่งของที่นำเข้า จะถูกกำหนดต้นกำเนิดอย่างถูกต้อง ก็ต่อเมื่อมีสิ่งยืนยันต้นกำเนิด และการจัดส่งสินค้าจากประเทศต้นกำเนิดมายังประเทศนำเข้าสินค้าอย่างถูกต้องตามระเบียบหลักการ⁴³ ดังนั้นเพื่อเป็นการตอบแทนซึ่งกันและกัน ภายใต้พื้นฐานที่ต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์และประธานประเทศสามารถออกรัฐบัญญัติกำหนดอัตราภาษีลดหย่อนเป็นลักษณะพิเศษ ต่อประเทศ

⁴¹ พรหม อินทนาม,กฎหมายการลงทุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว:ศึกษารณิ การส่งเสริมการลงทุนทางตรง,(นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:2545),หน้า 33.

* (กฎหมายว่าด้วยภาษีในภาษาลาวหมายถึงการเก็บภาษีในด่านพรมแดนที่นำสินค้าเข้า-ออก ในกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายภาษีเป็นส่วนหนึ่งในกฎหมายศุลกากร)

⁴² กฎหมายว่าด้วยภาษี ฉบับปรับปรุงเลขที่ 05/สภข ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2005. ม. 1.

⁴³ เรื่องเดียวกัน. ม .11

ใดหนึ่ง สำหรับการนำเข้าสินค้าจากประเทศเกี่ยวข้อง แต่ในภาคปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ภาษีต้องรับประกันว่าสินค้านำเข้ามีต้นกำเนิดจากประเทศนั้นจริง โดยอิงใส่เอกสารยืนยันจากองค์การที่มีอำนาจของประเทศดังกล่าว⁴⁴

รัฐบาลเป็นผู้ออกระเบียบการเกี่ยวกับต้นกำเนิดสินค้า สิ่งของ รวมถึงต้นกำเนิดของสินค้า สิ่งของที่ผลิตอยู่ในประเทศใดหนึ่ง ซึ่งได้นำใช้วัตถุดิบ หรือส่วนประกอบมาจากประเทศอื่น⁴⁵

3.2.3.3. มูลค่าสินค้าสิ่งของ และ สินค้าสิ่งของประเภทต้องห้าม

มูลค่าแจ้งภาษีขาออก คือมูลค่าตัวจริงของสินค้าสิ่งของที่นำส่งถึงด่านภาษีชายแดน สปป ลาว สถานที่ส่งออก โดยอิงตามสัญญาซื้อขาย

มูลค่าแจ้งภาษีนำเข้า คือปฏิบัติตามหลักการที่ได้กำหนดไว้ในข้อตกลงทั่วไป ว่าด้วยภาษีและการค้า 1994 ขององค์การการค้าโลก

นอกนั้นยังมีสินค้า สิ่งของประเภทจำกัด เช่นสินค้า สิ่งของ ซึ่งการส่งออกหรือนำเข้าถูกจำกัดด้วยกฎหมาย หรือ ระเบียบการอื่น ๆ ของรัฐด้วยเหตุผลด้านการคุ้มครอง ด้านคุณภาพของสินค้า สิ่งของที่ไม่ได้มาตรฐาน และการคุ้มครอง แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นรัฐบาลต้องออกคำรัฐเพื่อคุ้มครองอย่างเข้มงวด ต่อบางประเภทสินค้า สิ่งของเพื่อห้ามการนำเข้าหรือส่งออกในระยะเวลาใดหนึ่งภายใต้เงื่อนไขเฉพาะ ถ้าหากมีการนำเข้าหรือส่งออกสินค้า สิ่งของประเภทจำกัดดังกล่าวมาแล้วต้องมีใบอนุญาตจากแผนกที่เกี่ยวข้องของรัฐแนบไปพร้อมกับการแจ้งภาษี⁴⁶

พร้อมนั้นยังมีสินค้า สิ่งของประเภทต้องห้าม ซึ่งสินค้านี้ดังกล่าวหมายความถึง สินค้า สิ่งของที่รัฐไม่อนุญาตให้นำเข้า หรือส่งออก ชื่อ ขยาย มีไว้ในครอบครอง หรือนำใช้เพื่อรับประกันเงื่อนไขต่อไปนี้

1. ความมั่นคง ความสงบ และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม
2. การปกป้องชีวิต และสุขภาพของประชาชน สัตว์และ พืชกษชาติ
3. มาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีของประชาชน รัตนกรรประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีของชาติ
4. การปกป้องรักษามรดกแห่งชาติ
5. การปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
6. การปฏิบัติพันธะภายใต้กฎบัตรสหประชาชาติ

⁴⁴ คู่มือว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายภาษี เลขที่ 01/นย ลงวันที่ 1 มกราคม 1995.

⁴⁵ กฎหมายว่าด้วยภาษี ฉบับปรับปรุงเลขที่ 05/สภข ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2005. ม. 11.

⁴⁶ เรื่องเดียวกัน. ม.14

7. การปฏิบัติข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องของ สปป ลาว⁴⁷

3.2.3.4. การนำเข้าและการส่งออกชั่วคราว

(1) ระเบียบการนำเข้าสินค้าสิ่งของเป็นการชั่วคราวต้องปฏิบัติดังนี้

ก. สินค้า สิ่งของจะถูกจัดเข้าในระบบการนำเข้าชั่วคราวได้ก็ต่อเมื่อในเวลานำเข้านั้นได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า สินค้า สิ่งของนั้นจะถูกนำออกคืน ตามจำนวนเดิมและในระยะเวลาที่ทางการกำหนดไว้แต่ไม่ให้เกินสองปี(2 ปี) ในกรณีที่มีโครงการยาวนานก็สามารถต่อได้ครั้งละสองปี แต่สูงสุดไม่ให้เกินกำหนดในระยะเวลาที่สิ้นสุดโครงการ

ข. สินค้า สิ่งของที่นำเข้าชั่วคราวต้องได้รับการงดเก็บภาษีในเวลานำเข้า และยกเว้นภาษีในเวลาส่งออก แต่ต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ภาษีจนถึงเวลาส่งออกคืน

ค. ประเภทสินค้า สิ่งของ ที่จัดเข้าอยู่ในระบบการนำเข้าชั่วคราว คือ

(ก) สินค้า สิ่งของที่นำเข้ามาเพื่อรับใช้จุดประสงค์ใดหนึ่งเช่น รับใช้นักการทูต และองค์การจัดตั้งสากลประจำ สปป ลาว

(ข) สินค้า สิ่งของที่นำเข้าเพื่อรับใช้งานวางแสดง การศึกษา การทดลอง แล้วนำออกคืนตามจำนวนและสภาพเดิม

(ค) สินค้า สิ่งของที่นำเข้ามาเพื่อปรุงแต่ง(แปรรูป) ประกอบเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ครึ่งสำเร็จรูป คัดแปลง หรือซ่อมแซมแล้วนำออกคืน

(ง) พาหนะรับใช้การผลิตทางตรง เครื่องจักรหนัก อุปกรณ์ เครื่องมือการผลิต เครื่องอะไหล่ วัสดุหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่นำเข้ามาใช้ในโครงการเฉพาะ หรือการผลิตเฉพาะใดหนึ่งเช่น โครงการประมูลสากล บริษัทต่างประเทศ โครงการช่วยเหลือโดยไม่มีค่าตอบแทนของต่างประเทศ สำหรับการนำเข้าพาหนะรับใช้การผลิตทางอ้อม โดยเฉพาะรถที่มีที่นั่ง 30 ที่นั่งลงมาต้องเสียภาษีและพันธะอื่น ๆ ตามระเบียบการในเวลานำเข้า เมื่อสำเร็จกิจการแล้วเจ้าของพาหนะต้องนำออกคืน ส่วนค่าภาษีและพันธะอื่น ๆ ที่ได้ชำระในเวลานำเข้าก็จะถูกส่งคืน

(จ) ถังว่าง ตู้บรรจุสินค้าว่าง วัสดุหุ้มห่อสำหรับสินค้าส่งออก

(ฉ) फिल्मภาพยนตร์ที่เข้ามา

(ช) สินค้า สิ่งของอื่นๆตามระเบียบกฎหมาย

ง. สินค้านำเข้าชั่วคราวภายใต้ระบอบงดเก็บภาษี ห้ามโอน ขาย หรือแลกเปลี่ยนเงินเสียแต่ได้รับอนุญาต จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ถ้าหากขาย โอน หรือ แลกเปลี่ยนต้องได้เสียภาษี และพันธะอื่นๆอย่างครบถ้วน ตามระเบียบการ แต่ถ้าหากการขาย โอน แลกเปลี่ยนโดย

⁴⁷ เรื่องเดียวกัน. ม.15.

ไม่ได้รับอนุญาต จะถือว่าเป็นผู้หลีกเลี่ยงอำนาจ โดยมีจุดประสงค์ลดหย่อนหรือหลีกเลี่ยงการเสียภาษีและพันธะอื่น ๆ จะต้องเสียภาษีและพันธะอื่น ๆ ตามระเบียบกฎหมายให้ครบถ้วน พร้อมกับจะถูกปรับหนึ่งเท่าของค่าภาษีและพันธะอื่น ๆ ที่หลีกเลี่ยงและอำนาจ สินค้าสิ่งของพร้อมวัตถุสิ่งของที่น่าใช้เพื่อปกปิดและพาหนะที่รับใช้การกระทำผิด ที่ถูกยึดไว้นั้นจะถูกส่งคืนให้เจ้าของภายหลังได้ชำระค่าภาษีและพันธะอื่น ๆ และค่าปรับอย่างครบถ้วนแล้ว⁴⁸

จ. สิ่งของที่เหลือจากการปรุงแต่ง จากการตัดแปลง หรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ครึ่งสำเร็จรูป ที่มีคุณภาพไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขส่งออกคืนได้นั้น ถ้าจะเอาไปนำใช้หรือเอาไปจำหน่ายภายในประเทศ จะต้องได้เสียภาษีและพันธะอื่น ๆ อย่างครบถ้วนตามระเบียบการ

ฉ. ผู้ที่เดินทางเข้ามาชั่วคราวใน สปป ลาว ที่มีสิ่งของส่วนตัวติดมาด้วย ซึ่งเหมาะสมในการนำใช้ในระยะเวลาค่าลงชีพอยู่ใน สปป ลาว และไม่ใช้ประเภทสินค้า สิ่งของที่จำกัดหรือต้องห้ามนั้นจะได้รับการงดเก็บภาษีและพันธะอื่น ๆ แต่ต้องนำสิ่งของเหล่านั้นออกคืนตามกำหนดเวลาที่ได้รับการอนุญาตให้อยู่ สปป ลาว โดยต้องมีใบแจ้งภาษีค้ำประกัน⁴⁹

(2) การส่งออกสินค้า สิ่งของชั่วคราว

การนำเอาสินค้า สิ่งของออกนอกประเทศเป็นการชั่วคราว ในเวลานำกลับคืนประเทศถ้าหากมีการตัดแปลง เสริมแต่ง หรือเพิ่มเติมอุปกรณ์ใดหนึ่ง ต้องได้เสียภาษีและพันธะอื่น ๆ ตามระเบียบการ โดยถือเอามูลค่าของการตัดแปลง เสริมแต่งหรือมูลค่าวัตถุสิ่งของ ที่ได้ซื้อเพิ่มเข้ามาใหม่ มาเป็นพื้นฐานในการคิดค่าเสียภาษีและพันธะอื่น ๆ และผู้ที่เดินทางออกนอกประเทศชั่วคราวจะนำเอาสิ่งของส่วนตัว ซึ่งไม่ใช่ประเภทสินค้าจำกัดหรือห้ามส่งออกไปด้วยก็ได้ โดยจะได้งดเก็บภาษีและพันธะอื่น ๆ แต่ผู้นำออกต้องแจ้งสิ่งของส่วนตัวนั้นลงในแบบพิมพ์ที่เจ้าหน้าที่ภาษีได้กำหนดไว้⁵⁰

3.2.3.5. การยกเว้นภาษีนำเข้า และสิทธิพิเศษทางการทูต

วัตถุสิ่งของที่นำเข้ามา สปป ลาว ซึ่งจะได้รับการยกเว้นภาษี มีคือ เสนิยงอาหารบางชนิดของผู้เดินทาง เครื่องใช้ครอบค้วบางประเภทในเวลาย้ายที่อยู่ใหม่ วัตถุสิ่งของบางชนิดที่ได้มาจากการสืบทอดมรดก สิ่งของติดตามและของที่ระลึกของคณะผู้แทนรัฐบาลที่ไปเคลื่อนไหวกงานอยู่ต่างประเทศ

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน. ม.52

⁴⁹ เรื่องเดียวกัน. ม.39.

⁵⁰ เรื่องเดียวกัน. ม.37.

สิ่งของส่วนตัวบางชนิด และบางจำนวนของนักศึกษา เจ้าหน้าที่ราชการและ
นักการทูตลาว ที่เข้ามาเวลาสิ้นสุดการศึกษา การฝึกอบรม หรือการเคลื่อนไหวกงานที่ต่างประเทศ
สิ่งของรับใช้อันจำเป็นแก่การศึกษาและวัตถุนำเข้าเพื่อผลิตทดลองที่ไม่มีลักษณะ
ทางการค้า

นอกจากนี้ยังมีน้ำมันเชื้อเพลิงที่เหลือถึงของพาหนะที่ทำงานด้วยแรงจักรและน้ำมันเชื้อเพลิง
ที่รับใช้การบินระหว่างชาติของเครื่องบินลาวและเครื่องบินต่างประเทศภายใต้เงื่อนไขที่ได้ตกลง
กัน หรือตอบแทนซึ่งกันและกัน ในกรณีที่จำเป็นรัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดละเอียดเกี่ยวกับสินค้า
สิ่งของที่ยกเว้นภาษีเพิ่มเติมได้⁵¹

การยกเว้นภาษีขาเข้ายังไม่เฉพาะแต่สำหรับคนลาวเท่านั้นแต่ยังมี ของใช้ส่วนตัวของ
นักการทูตต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ขององค์การจัดตั้งสากลที่มี สิทธิพิเศษทางการทูตสิ่งของ ของ
บรรดาสถานทูตและองค์การจัดตั้งสากลประจำ สปป ลาว บนพื้นฐานการอนุมัติของกระทรวงการ
ต่างประเทศของ สปป ลาว สิ่งของติดตามของคณะผู้แทนชั้นสูง จากต่างประเทศที่เป็นแขกของ
รัฐบาลจะได้รับการยกเว้น หรืองดการเก็บภาษีบนพื้นฐานการตอบแทนซึ่งกันและกัน

ในกรณีที่มีการสงสัยอย่างแน่นอนว่ามีสิ่งของที่ผิดกฎหมายเจ้าหน้าที่ภาษีจะทำการตรวจ
ค้นได้ แต่ต้องดำเนินโดยต่อหน้าเจ้าของ หรือผู้ต่างหน้าที่ได้รับการมอบฉันทะ ผู้ต่างหน้ากระทรวง
การต่างประเทศและผู้ต่างหน้าของรัฐที่เกี่ยวข้อง สำหรับสิ่งของ ขององค์การจัดตั้งของรัฐบาล
ต่างประเทศ องค์การจัดตั้งสากล หรือองค์การที่ไม่ขึ้นกับรัฐบาล ให้ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ลงนาม
กันไว้ระหว่างรัฐบาล สปป ลาว และองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้สิ่งของที่ส่งทางไปรษณีย์
ของสถานทูต หากมีแหล่งข่าวที่แน่นอนและรับประกันอย่างแน่แท้ว่า บรรจุสิ่งของประเภท
ต้องห้ามก็ให้เจ้าหน้าที่ภาษีทำบันทึกส่งกลับคืนประเทศในทันที โดยการสมทบกับผู้ต่างหน้า
กระทรวงการต่างประเทศและเจ้าหน้าที่ของสถานทูตที่เกี่ยวข้อง⁵²

3.2.4. กฎหมายช่วยเหลืออากร*

กฎหมายช่วยเหลืออากรได้มีการปรับปรุงใหม่และได้มีการรับรองโดยมติของสภาแห่งชาติ
แห่ง สปป ลาว เลขที่ 27/สภช ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2005 และตามการเสนอของคณะประจำภา
แห่งชาติ เลขที่ 008/คปจ ลงวันที่ 23 พฤษภาคม 2005 และได้มีการประกาศใช้โดยประธานประเทศ
เลขที่ 46/สปป ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2005.⁵³

⁵¹ เรื่องเดียวกัน. ม. 43.

⁵² เรื่องเดียวกัน. ม.45

* (กฎหมายช่วยเหลืออากร มีความหมายในภาษาไทยคือ กฎหมายภาษีศุลกากร)

⁵³ รัฐบัญญัติประธานประเทศ เลขที่ 64/สปป.ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2002.

3.2.4.1. วัตถุประสงค์

กฎหมายช่วยสาอากร กำหนด หลักการ ระเบียบการ วิธีการและมาตรการ เกี่ยวกับงานช่วยสาอากร โดยมีเป้าหมายผลักดันการส่งเสริมการผลิต การบริการ การปฏิบัติพันธะ ของบุคคล นิติบุคคลและการจัดตั้ง ที่ดำเนินธุรกิจหรือทำมาหากินถาวรหรือชั่วคราว อยู่ สปป ลาว หรืออยู่ต่างประเทศ ซึ่งมีภูมิลำเนา สถานที่ดำเนินธุรกิจอยู่ลาวเพื่อตัดเฉลี่ยรายได้ระหว่างทุกชั้นคน อย่างยุติธรรม รับประกันการแจกจ่ายคืนใหม่ของรัฐ โดยมีส่วนร่วมทำให้เศรษฐกิจ-สังคมมีการ ขยายตัว⁵⁴ ขอบเขตการนำใช้กฎหมายช่วยสาอากร ได้มีการนำใช้ต่อบุคคล นิติบุคคล และการ จัดตั้ง รวมถึงชาวต่างประเทศที่ดำเนินธุรกิจหรือทำมาหากินอย่างถาวร หรือชั่วคราวอยู่ สปป ลาว ก็ คือผู้ที่มิมีภูมิลำเนาหรือสถานที่ดำเนินธุรกิจอยู่ สปป ลาว ไปเคลื่อนไหวยุ่ต่างประเทศที่มีรายได้ ต้องได้เสียอากรตามอัตราที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ด้วย⁵⁵

ระบบช่วยสาอากรเป็นระบบหนึ่งเดียว ที่ต้องปฏิบัติอย่างเป็นเอกภาพกันในทุกประเทศ ห้ามบุคคล หรือนิติบุคคลเปลี่ยนแปลงอัตราอากร ที่ได้บ่งไว้ในกฎหมายช่วยสาอากร หรือตั้งระบบ ช่วยสาอากรของตนต่างหากอย่างเด็ดขาด⁵⁶

นอกนั้นประเภทช่วยอากรประกอบมี ช่วยอากรทางตรงและช่วยอากรทางอ้อม

1. ช่วยอากรทางอ้อม คืออากรที่เก็บจากผู้บริโภคใช้สินค้า สิ่งของจากการนำเข้า การขาย สินค้า สิ่งของและการบริการทั่วไป โดยผ่านผู้ดำเนินการอยู่ดินแดนของ สปป ลาว ซึ่งช่วย ทางอ้อมประกอบด้วย อากรตัวเลขธุรกิจและอากรชมใช้

2. ช่วยอากรทางตรง คืออากรที่เก็บจากบุคคล นิติบุคคล การจัดตั้งรวมถึงคน ต่างประเทศ ที่มีรายได้อยู่ใน สปป ลาว ก็คือผู้ที่มิมีภูมิลำเนา หรือสถานที่ดำเนินธุรกิจอยู่ สปป ลาว ที่ไปเคลื่อนไหวที่ต่างประเทศ ช่วยอากรทางตรงประกอบด้วย อากรกำไร อากรค่าสุด อากร รายได้ ค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ⁵⁷

3.2.4.2. ระเบียบการเกี่ยวกับอากรตัวเลขธุรกิจ

อากรตัวเลขธุรกิจ คือ ช่วยอากรทางอ้อม ซึ่งผู้บริโภคใช้สินค้า สิ่งของของการบริการ ทั่วไป ต้องเสียพันธะเชิงงบประมาณแห่งรัฐ โดยผ่านผู้ดำเนินการต่าง ๆ

3.2.4.2.1. กิจการที่ต้องชำระอากรตัวเลขธุรกิจ

⁵⁴ ดูกฎหมายว่าด้วยช่วยสาอากร เลขที่ 04/สภข ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005. ม.1.

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน.ม 3.

⁵⁶ ดูคำรัฐว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายช่วยสาอากร เลขที่ 72/นย ลงวันที่ 22 มีนาคม 1996. ม. 2.

⁵⁷ ดูกฎหมายว่าด้วยช่วยสาอากร เลขที่ 04/สภข ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005. ม.7.8.9.

กิจการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ล้วนแต่ต้องมอบอากรตัวเลขธุรกิจเข้า
งบประมาณแห่งชาติ

1. การนำเข้าสินค้า สิ่งของ จากต่างประเทศ ซึ่งเป็นการ
นำเอาสินค้า สิ่งของ เข้ามาในดินแดนของ สปป ลาว
2. การขายสินค้า สิ่งของนำเข้า หรือสินค้าที่ผลิต
ภายในประเทศ โดยไม่จำแนกการขายส่ง ขายปลีก ขายเป็นเงินสด ขายเป็นเงินผ่อน ขายฝากหรือ
แลกเปลี่ยน
3. การบริการทั่วไป ซึ่งไม่ใช้การนำเข้า หรือการผลิต การ
ขายสินค้า แต่เป็นการสนองแรงงานให้แก่ผู้อื่น โดยได้รับค่าบริการเป็นสิ่งตอบแทน เช่นกิจการ
ขนส่ง ไปรษณีย์ โทรคมนาคม ก่อสร้าง รับซ่อม การรับเหมา หรือจัดสรรคุ้มครองตลาด การ
พัฒนาที่ดิน เพื่อขายสิทธิ์นำใช้ที่ดิน กิจการโรงแรม ท่องเที่ยว ร้านอาหาร กิจการแสดง ศิลปะ
กีฬา กิจการบันเทิง กิจการพยาบาล การเป็นนายหน้า หรือตัวแทน การประกันภัยทรัพย์สิน
คาสีโน(บ่อนการพนัน) และกิจการอื่น ๆ ที่มีการสนองแรงงาน โดยได้รับค่าตอบแทน

ผู้ทำธุรกิจ การนำเข้าสินค้าสิ่งของจากต่างประเทศ และ ผู้ทำธุรกิจการผลิตสินค้าสิ่งของ อยู่
ภายในประเทศ มีสิทธิ์ขายส่ง และ ขายปลีก อยู่ในสถานที่เดียวกันโดยไม่จำเป็นต้องมีใบทะเบียน
แยกต่างหากอีกด้วย⁵⁸

3.2.4.2.2. บุคคลที่มีหน้าที่ชำระอากรตัวเลขธุรกิจ

บุคคลที่มีหน้าที่ชำระอากรตัวเลขธุรกิจ คือบุคคล นิติบุคคล หรือการ
จัดตั้ง ที่ดำเนินกิจการ ที่ดำเนินกิจการต้องมอบอากรตัวเลขธุรกิจ โดยไม่จำแนกว่า ผู้เสียอากรตาม
ระบบการถือบัญชีแบบขายตัว แบบธรรมดาหรือแบบพื้นฐาน ไม่จำแนกการเคลื่อนไหว หรือ
ดำเนินกิจการนั้น จะทำอย่างต่อเนื่องหรือเป็นบางครั้งคราวจะมีลักษณะธุรกิจหรือไม่ก็ตาม⁵⁹
บุคคลและนิติบุคคลต้องแจ้งและเสียอากรตัวเลขธุรกิจตามแต่ละกรณีดังต่อไปนี้

1. สำหรับผู้นำเข้าสินค้า สิ่งของ จากต่างประเทศ ทุกครั้งผู้นำเข้า
สินค้าต้องยื่นใบแจ้งภาษีขาเข้าต่อด่านภาษีเพื่อเสียภาษีและอากร อากรต้องมอบให้ครบถ้วนก่อน
นำสินค้าสิ่งของออกจากด่านภาษี
2. ในกรณีที่ขายสินค้า สิ่งของจากผู้ผลิต ผู้บริการ ผู้นำเข้า และผู้ขาย
นั้น ต้องยื่นใบแจ้งรายรับธุรกิจของตน ต่อเจ้าหน้าที่ส่วยสาอากร ที่ที่ตนขึ้นทะเบียนอากร ก่อนวันที่
15 ของเดือนต่อไป เพื่อเสียอากรตัวเลขธุรกิจประจำเดือน ในกรณีวิสาหกิจที่ดำเนินธุรกิจหรือ

⁵⁸ คู่มือว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายส่วยสาอากร เลขที่ 72/นย ลงวันที่ 22 มีนาคม 1996.ม.7.

⁵⁹ กฎหมายว่าด้วยส่วยสาอากร เลขที่ 04/สภข ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005. ม.12.

เจ้าของโครงการอยู่ สปป ลาว ได้รับใบเก็บเงิน(ใบเสร็จ)จากบุคคลหรือนิติบุคคลอยู่ต่างประเทศ
ที่มาจากเพื่อนไหวและมีรายรับจากการดำเนินธุรกิจ เช่น การนำเข้าสินค้า การขายสินค้าและการ
บริการทั่วไป ต้องหักเงินเงินอากรตัวเลขธุรกิจไว้เพื่อมอบเข้างบประมาณแห่งรัฐ⁶⁰

3.2.4.2.3. การยกเว้นอากรตัวเลขธุรกิจ

กิจการที่ถูกยกเว้นอากรตัวเลขธุรกิจ มีดังนี้

1. การนำเข้า พืชยาชาติ พันธุ์สัตว์ และยาปราบแมลง
2. การนำเข้า วัสดุอุปกรณ์เคมีสำหรับค้นคว้าและวิจัยทาง
วิทยาศาสตร์
3. การนำเข้า ทองคำ เพื่อสถาบันการพิมพ์จำหน่ายธนบัตร
4. การนำเข้าธนบัตรเป็นกระดาษหรือเป็นโลหะ
5. การนำเข้าหรือกิจการเกี่ยวกับแสดมปีอากร หรือแสดมปี
ไปรษณีย์ที่นำใช้ทางราชการ
6. การนำเข้าเครื่องบิน และอุปกรณ์รับใช้การขนส่งสากลทาง
อากาศ
7. การนำเข้าสินค้า สิ่งของ รวมถึงน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันอื่น
ๆ เพื่อเติมใส่เรือบินที่ดำเนินการขนส่งสากล
8. การนำเข้าสินค้า สิ่งของ เพื่อจำหน่ายให้แก่พนักงานทูต
สถานทูต และองค์การจัดตั้งสากลอยู่ สปป ลาว ตามการอนุญาตของกระทรวงการต่างประเทศ
9. การนำเข้าสินค้า สิ่งของที่ได้รับการยกเว้น หรืองดเก็บภาษี
ขาเข้า ชั่วคราว ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายภาษี
10. การนำเข้า การขาย ยาวัคซีน ยารักษาโรคของสัตว์และยา
พื้นเมือง
11. การขายผลิตภัณฑ์เกษตร โดยเกษตรกรที่ผลิตด้วยตนเอง
12. การขายผลิตภัณฑ์เกษตร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม โดย
ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ราชการที่อยู่ในขอบเขตเศรษฐกิจครอบครัว หรือสมาชิกสหกรณ์ต่าง ๆ
13. กิจการกล้าเบี้ยไม้ ปลูกต้นไม้เป็นป่า ต้นไม้อุตสาหกรรม
ต้นไม้ให้ผล และต้นไม้เป็นยา(ต้นไม้ที่นำมาใช้เป็นยาพื้นเมือง)

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน ม . 18.

14. การขายสินค้า สิ่งของออกนอกประเทศ ค่าบริการหุ้มห่อ และประกันภัย ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออก

15. การขายหนังสือ ตำราเรียน หนังสือพิมพ์ และวารสารต่าง ๆ ที่ได้รับอนุญาต

16. การขนส่งสากล และการบริการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการขนส่งสากล (การขนส่งสากล หมายถึงการขนส่งผู้โดยสาร หรือ สินค้า สิ่งของมาจากต่างประเทศหรือไปต่างประเทศโดยทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ)

17. การขนส่งด้วยแรงงานคน แรงงานสัตว์ทุกประเภท และเรือ ไม่มีเครื่องจักร

18. การให้เช่าทรัพย์สินคงที่ เช่น ที่ดิน บ้าน หรือ ทรัพย์สินอื่น ๆ ของบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจ

19. การบริการส่งออกต่อ หรือไปต่างประเทศ

20. การเคลื่อนไหวอาชีพอิสระของบุคคลซึ่งไม่มีสถานประกอบการธุรกิจถาวร

21. กิจการเกี่ยวกับการศึกษา เช่น โรงเรียนเด็ก โรงเรียนอนุบาล ประถม มัธยมศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย โรงเรียนวิชาชีพทั่วไป และศูนย์ฝึกอบรม

22. กิจการหารายได้เพื่อการกุศล ซึ่งได้จัดขึ้นโดยองค์การจัดตั้งของรัฐ แนวลาวสร้างชาติ องค์การจัดตั้งมหาชน และองค์การจัดตั้งสังคม ที่ได้รับการอนุญาตอย่างถูกต้อง

23. กิจการธนาคาร สถาบันการเงิน การประกันสุขภาพ การประกันชีวิต การประกันสัตว์เลี้ยง และการประกันต้นไม้ปลูก

24. ปู่ยชะภาพที่ผลิตภายในประเทศ

25. รถดับเพลิง รถพยาบาล รถเข็นสำหรับคนพิการ และรถรับใช้ราชการของรัฐ รวมถึงรถรับใช้ป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบ

26. อยัวะเทียมของคน และสัตว์ เพื่อรับใช้การค้นคว้าวิทยาศาสตร์ ทางการแพทย์

27. สินค้า สิ่งของ และการบริการที่สนองให้แก่โครงการช่วยเหลือด้า(free) ซึ่งได้กำหนดไว้ในระเบียบการเฉพาะ⁶¹

⁶¹ ดูกฎหมายว่าด้วยศัวยศัวยอากร เลขที่ 04/สภข ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005. ม.13.

* (ในวิทยานิพนธ์นี้ ภาษาลาวเรียกว่า อากรชมใช้ ในภาษาไทยหมายความถึง ภาษีสรรพสมิต)

3.2.4.3. อารมณ์ใช้*

อารมณ์ใช้หมายถึงอารมณ์ทางอ้อมที่เก็บจากสินค้า สิ่งของและการบริการบางประเภท ที่มีลักษณะฟุ่มเฟือย

ขอบเขตของอารมณ์ใช้คือเก็บจากสินค้า สิ่งของและการบริการบางประเภทที่จำหน่ายหรือบริการอยู่ดินแดน สปป ลาว⁶²

3.2.4.3.1. สินค้า สิ่งของ และการบริการที่ต้องเสียอารมณ์ใช้

สินค้า สิ่งของและการบริการบางประเภทที่ต้องเสียอารมณ์ใช้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. น้ำมันเชื้อเพลิง
2. เหล้า หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
3. น้ำอัดลม น้ำแร่ โซดา เครื่องดื่มชูกำลัง เครื่องดื่มสำเร็จรูป และเครื่องดื่มอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน
4. บุหรี่สำเร็จรูปที่เป็นเส้น เป็นซอง ซิการ์
5. น้ำหอม เครื่องเสริมสวย
6. เครื่องเล่นการพนัน เช่น ไพ่ และประเภทใกล้เคียง บั้งไฟ ดอกไม้ไฟ
7. รถตู้ รถเมล์(รถบัส รถโดยสารประจำทาง) รถบรรทุก รถเก๋ง รถกระบะ รถจี๊ป จักรยายนต์
8. เรือเร็ว เรือกีฬาที่ใช้เครื่องจักร(jet ski) รวมทั้งเครื่องจักร และเครื่องประกอบ
9. เครื่องไฟฟ้าเช่น เครื่องเย็น เครื่องรับสัญญาณโทรทัศน์ ผ่านดาวเทียม เครื่องเสียงที่มีภาพ กล้องถ่ายรูป เครื่องอัดเสียงที่มีภาพ เครื่องดนตรี รวมถึงอุปกรณ์และเครื่องประกอบ
10. ตู้แช่เย็น เครื่องทำน้ำอุ่น เครื่องซักผ้า เครื่องดูดฝุ่น
11. การนำเข้า ขยาย และบริการโต๊ะสนุกเกอร์ ตู้เกมส์และเครื่องเล่นเกมส์ต่างๆ
12. การบริการบันเทิง เช่น สถานที่เต้นรำ ดิสโก้เทค คาราโอเกะ

⁶² ดูกฎหมายว่าด้วยสำเนาอารกร เลขที่ 04/สภข ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005.. ม. 23-24.

- อินเทอร์เนต
13. การใช้บริการ โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์ไร้สาย
  14. กิจการหอย(ตลาดกินแบ่ง)
  15. กิจการคาสีโน⁶³

3.2.4.3.2. สินค้า สิ่งของและการบริการที่ถูกยกเว้นอากรชมพู

สินค้า สิ่งของ และการบริการที่ถูกยกเว้นอากรชมพู มีดังนี้

1. สินค้า สิ่งของ และการบริการที่กำหนดไว้ในข้อแรกข้างต้น (มาตรา 25 ของกฎหมายฉบับนี้) ซึ่งส่งออกไปขายต่างประเทศตามการยื่นยื่นของเจ้าหน้าที่ ๓ เกี่ยวข้องของ สปป ลาว
2. น้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ให้แสงสว่าง
3. เหล้าเก้าสิบดีกรี(แอลกอฮอล์)ที่ใช้สำหรับงานแพทย์โดยเฉพาะ
4. สินค้า สิ่งของ และการบริการบางประเภท ที่จำหน่าย หรือบริการให้แก่องค์กรจัดตั้ง การทูตของประเทศและองค์การจัดตั้งสากล อยู่ สปป ลาว ตามระเบียบการของกระทรวงการต่างประเทศกำหนดออก
5. สินค้า สิ่งของ ที่ได้รับการยกเว้นภาษีขาเข้าตามกฎหมายว่าด้วยภาษี⁶⁴

3.2.4.3.3. การแจ้งและเสียอากรชมพู

ผู้นำเข้า ผู้ผลิตสินค้า สิ่งของ และการบริการที่ได้กล่าวมาข้างต้น (มาตรา 25) มีหน้าที่แจ้งและ เสียอากรชมพูตามแต่ละกรณีดังต่อไปนี้

1. สำหรับการนำเข้า ผู้นำเข้าต้องยื่นใบแจ้งภาษีขาเข้าทุก ๆ ครั้ง เมื่อมีการนำเข้ามาสินค้า สิ่งของที่ด่านภาษีเพื่อเสียอากร อากรต้องมอบให้ครบถ้วนก่อนนำสินค้าออกจากด่านภาษี
2. สำหรับการผลิต และการบริการ อยู่ภายในประเทศ ผู้ผลิต และผู้ดำเนินการบริการใดหนึ่ง ต้องยื่นใบแจ้งอากรชมพูของตนทุก ๆ เดือนต่อเจ้าหน้าที่สรรพากรก่อนวันที่สิบห้าของเดือนต่อไป เพื่อเสียอากรชมพูประจำเดือน⁶⁵

⁶³ เรื่องเดียวกัน. ม. 25.

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน. ม. 26.

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน. ม. 29.

3.2.4.4. อากรกำไร* และอากรรายได้*

3.2.4.4.1. รายได้ธุรกิจที่ต้องชำระอากรกำไร

อากรกำไร คือ อากรทางตรง ซึ่งเก็บจากกำไรของบุคคล หรือ นิติบุคคล ที่ดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า และการบริการที่มีกำไรประจำปี โดยไม่จำแนกว่าผู้มีกำไรเป็นบุคคล หรือนิติบุคคลที่อยู่ใน สปป ลาว หรืออยู่ต่างประเทศ และกำไรที่ต้องเสียอากรก็คือกำไรจากการดำเนินธุรกิจ ที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจการผลิตเกษตร-ป่าไม้อุตสาหกรรม และหัตถกรรม รวมถึงการขุดค้นทรัพยากรธรรมชาติ การค้าขาออก-ขาเข้า ขยายส่ง ขยายปลีก และการบริการทั่วไป เช่น ขุดค้นแร่ การขนส่ง ไปรษณีย์ โทรคมนาคม ก่อสร้าง การซ่อม การพัฒนาที่ดินเพื่อขายสิทธิ์นำใช้ การรับเหมา หรือ จัดสรร คຸ້ມກອງຕາລາດ การประมูล และการรับเหมาก่อสร้าง โครงการที่จ่ายเงินงบประมาณของรัฐ เงินช่วยเหลือ(free) หรือ เงินกู้จากต่างประเทศ กิจการธนาคาร สถาบันการเงิน การประกันภัย โรงแรม ท่องเที่ยว ร้านอาหาร คาสิโน หวยผลลากกินแบ่ง) การแสดงศิลปะ กีฬา กิจการนายหน้า หรือ ตัวแทน

วิสาหกิจส่วนบุคคลและนิติบุคคลที่เป็นของคนลาว ชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติรวมถึงชาวต่างประเทศ ซึ่งดำเนินกิจการที่มีกำไรอยู่ใน สปป ลาว ต้องเสียอากรกำไรให้แก่งบประมาณแห่งรัฐและในกรณี วิสาหกิจที่ดำเนินอยู่ต่างประเทศ แต่มาเคลื่อนไหวหรือร่วมทุนตามสัญญาที่มีรายรับเกิดขึ้นอยู่ สปป ลาว วิสาหกิจดังกล่าวต้องแจ้งเสียอากรกำไรอยู่ สปป ลาว ก่อนการเบิกจ่ายเงินให้วิสาหกิจต่างประเทศนั้น เจ้าของโครงการหรือวิสาหกิจต้องหักเงินอากรกำไรไว้เพื่อมอบเข้างบประมาณแห่งรัฐ

ถึงอย่างไรก็ตามผู้ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้ลงทุนใส่โครงการ และ เขตบูรณิมสิทธิ์ต่าง ๆ อยู่ใน สปป ลาว จะได้รับการยกเว้น หรือเสียอากรกำไรในอัตราลดหย่อน เป็นกรณีไป ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน แต่ผู้ที่จะได้รับต้องปฏิบัติตามบัญชีให้ถูกต้อง ตามที่ได้กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการบัญชีวิสาหกิจ

ในกรณีที่เกิดภัยธรรมชาติโดยมาจากสาเหตุ พายุ อุทกภัย อัคคีภัย สงครามนั้นการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรกำไร รัฐบาลจะเป็นผู้ตกลง⁶⁶

3.2.4.4.2. รายได้ที่ต้องชำระอากรรายได้

* ภาษาลาวเรียกว่า “อากรกำไร” ภาษาไทยเรียกว่า “ภาษีมูลค่าเพิ่ม”

* ภาษาลาวเรียกว่า “อากรรายได้” ภาษาไทยเรียกว่า “ภาษีเงินได้”

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน. ม. 30.31.32.33.34. และคู่มือว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายส่วยสาอากร เลขที่ 72/นข ลงวันที่ 22 มีนาคม 1996.ม 19.20.21.

อากรรายได้คือ อากรรายได้ทางตรง ซึ่งรายได้ที่ต้องเสียอากร มีดังนี้

1. รายได้จากเงินเดือน ค่าแรงงานทั่วไป เงินเพิ่ม เงินตำแหน่ง เงินหน้าที่ เงินบำเหน็จประจำปี เงินประชุมสภาบริหารของบริษัท และผลประโยชน์อื่นเป็นเงินหรือวัตถุที่ได้รับรับ

2. รายได้จากทุนสังหาริมทรัพย์เช่น เงินปันผลกำไรหรือผลประโยชน์อื่น ให้แก่ข้าหุ้น* หรือ ผู้ถือหุ้นของบริษัท กำไรจากการขายหุ้น ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืม ค่าธรรมเนียมค้ำประกันที่ได้รับตามสัญญา หรือ ข้อผูกพันอื่น ๆ เว้นแต่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น ระหว่างรัฐบาลแห่ง สปป ลาว กับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

รายได้จากเงินปันผลกำไรหรือผลประโยชน์อื่นที่ต้องเสียอากรนั้น รวมถึงเงินกำไรที่ถูกนำไปใช้ในทุกรูปแบบ ทางตรงและทางอ้อม เว้นเสียแต่กำไรที่เก็บไว้ในคลังสะสมหรือถูกบรรจุเข้าเป็นทุนของบริษัท เงินบำเหน็จประจำปี เงินประชุมสภาบริหารบริษัท ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเพิ่มหรือลดต้นทุนของบริษัท การร่วมบริษัทเข้าด้วยกัน การโอนหุ้น มูลค่าเพิ่มจากการยกเลิก หรือการชำระหนี้สินของบริษัท

3. รายได้จากอสังหาริมทรัพย์ เช่น ค่าเช่าที่ดิน บ้าน หรือทรัพย์สินอื่น ๆ รวมถึงผลประโยชน์อื่นทางด้านวัตถุ

4. รายได้จากสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ⁶⁷

จากการที่ได้กล่าวมาเกี่ยวกับรายได้ที่ต้องเสียอากรรายได้ข้างต้นมาแล้วก็ยังมีรายได้ที่ถูกยกเว้นอากรรายได้ด้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รายได้จากการเกษตร ที่ผลิตจากเกษตรกรโดยตรง

2. รายได้จากเงินเดือนที่ต่ำกว่าระดับเงินเดือนต่ำสุด

3. เงินเดือนของผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศที่เข้ามาปฏิบัติโครงการช่วยเหลือโดยไม่มีค่าตอบแทนอยู่ สปป ลาว ซึ่งได้ระบุไว้ในสัญญาระหว่างรัฐบาล สปป ลาว กับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4. เงินเดือนของพนักงานการทูต และพนักงานขององค์การจัดตั้งสากลอื่น ๆ ที่ประจำอยู่ สปป ลาว

5. เงินอุดหนุนประเภทต่าง ๆ ที่อนุมัติอยู่ในขอบเขตของกฎหมายแรงงาน

* ในภาษาลาวเรียกว่า “ข้าหุ้น” ในภาษาไทยเรียกว่า “หุ้นส่วน”

⁶⁷ เรื่องเดียวกัน. ม 56.

6. เงินที่หักเก็บไว้เพื่อคลังบ้านนาญ หรือคลังสวัสดิการอื่น ๆ เงินอุดหนุนสามเณรหรือภริยา และ ลูก
7. เงินบำเหน็จ เงินบ้านนาญ เงินเบี้ยเลี้ยง
8. รายได้จากการเคลื่อนไหวนิวเคลียส กิฬาเพื่อการกุศลหรือสาธารณประโยชน์อื่น ๆ ที่ได้รับการอนุมัติอย่างถูกต้อง
9. ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยธนบัตร หรือหุ้นที่กู้ยืมรัฐบาล
10. เงินประกันสังคม
11. รายได้จากการถูกรางวัลหอย(สลากกินแบ่ง)
12. เงินบำเหน็จที่เป็นการยกย่อง หรือ รางวัล ที่ทางราชการจ่ายให้แก่ผู้ที่มีผลงาน ในการติดตาม เสาะหา ป้องกัน ต่อต้านและสกัดกั้น การกระทำผิดต่อระเบียบกฎหมาย
13. รางวัลจากผลสำเร็จของการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์และการประดิษฐ์⁶⁸

3.2.4.4.3. บุคคลที่มีหน้าที่ในการชำระอากรรายได้

บุคคลที่มีหน้าที่ในการชำระอากรรายได้ คือ การจัดตั้ง บุคคล นิติบุคคลที่เป็นคนลาว ชาวต่างด้าว ชาวต่างประเทศรวมถึงคนไม่มีสัญชาติที่มีรายได้ อยู่ สปป ลาว ต้องได้เสียอากรรายได้ให้แก่บประมาณแห่งรับ นอกนั้นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ สปป ลาว ที่ไปทำงานอยู่ต่างประเทศต่ำกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบวัน(180 วัน) ซึ่งมีรายได้ ต้องแจ้งเสียอากรรายได้ อยู่ สปป ลาว ถ้าหากมีการยกเว้นการเสียอากรรายได้ อยู่ต่างประเทศ และพนักงานลาวที่ประจำอยู่ สถานทูต สถานกงสุล หรือองค์การจัดตั้งสากลอยู่ต่างประเทศให้แจ้งเสียอากรรายได้ตามระเบียบการของ สปป ลาว

สำหรับคนงานต่างประเทศที่เข้ามาทำงานอยู่ สปป ลาว แต่ได้รับเงินเดือนอยู่ต่างประเทศนั้น ต้องเสียอากรรายได้ อยู่ สปป ลาว ถ้าหากได้ดำรงชีวิต ในปีเสียอากร นับแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวัน (180 วัน) ขึ้นไป เว้นแต่จะมีข้อตกลงเฉพาะระหว่างรัฐบาล สปป ลาว กับพากส่วนที่เกี่ยวข้อง⁶⁹

3.2.5. กฎหมายแรงงาน

⁶⁸ เรื่องเดียวกัน. ม 57.

⁶⁹ เรื่องเดียวกัน. ม 55.

กฎหมายแรงงานได้ถูกประกาศใช้ตามรัฐคำรัสของประธานประเทศ เลขที่ 24/สปป ลงวันที่ 21 เมษายน 1994

3.2.5.1. หน้าที่ของกฎหมายแรงงาน

หน้าที่ของกฎหมายแรงงานคือการปรับความสัมพันธ์ของแรงงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของแรงงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของแรงงานในสังคม อันจะทำให้ผู้ออกแรงงานมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น⁷⁰

3.2.5.2. ระเบียบการคุ้มครองแรงงาน

3.2.5.2.1. การรับผู้ออกแรงงาน

ผู้ใช้แรงงานมีสิทธิรับเอาผู้ออกแรงงานตามความต้องการของหัวหน้าแรงงานที่ตนควบคุมอยู่ แต่ต้องให้บุริมสิทธิแก่พลเมืองลาวก่อน การรับเอาผู้ออกแรงงานต้องทำสัญญาแรงงานเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างผู้ใช้แรงงานกับผู้ออกแรงงานบนหลักความเสมอภาพ และความสมัครใจทั้งสองฝ่าย โดยไม่ขัดกับระเบียบกฎหมายที่รัฐวางออก⁷¹

หัวหน้าแรงงานของภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ อาจจะได้รับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศที่เห็นว่ามีความจำเป็นเข้ามาทำงานกับตน ถ้าหากว่าแรงงานวิชาชีพเหล่านั้นอยู่ สปป ลาว ยังขาดแคลน การรับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศเข้ามาทำงานอยู่ สปป ลาว นั้น ต้องมีการกำหนดจำนวนผู้ออกแรงงานและระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน และต้องมีการวางแผนการที่ละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางวิชาการแก่ผู้ออกแรงงานลาว เพื่อทดแทนผู้ออกแรงงานต่างประเทศ ภายหลังจากครบกำหนดระยะเวลาทำงานอยู่ สปป ลาวแล้ว การนำเข้าผู้ออกแรงงานต่างประเทศเพื่อมาทำงานใน สปป ลาวในระยะสั้นหรือระยะยาวต้องได้รับการอนุญาตจากองค์การคุ้มครองแรงงานก่อนจึงจะสามารถนำเข้ามาได้ เว้นแต่เข้ามาทำงานตามโครงการช่วยของต่างประเทศและองค์การจัดตั้งสากลต่าง ๆ จึงจะต้องปฏิบัติตามระเบียบเฉพาะ

รัฐจะไม่อนุญาตให้ผู้ออกแรงงานต่างประเทศเข้าทำงานหรือประกอบอาชีพที่เห็นว่ามีความจำเป็นต้องสงวนไว้ให้แก่พลเมืองลาวเท่านั้น⁷²

3.2.5.2.2. การยกระดับทางวิชาการให้ผู้ออกแรงงาน

⁷⁰ ดูกฎหมายแรงงาน ของ สปป ลาว ม.1.

⁷¹ เรื่อง เดียวกัน. ม. 6.

⁷² เรื่อง เดียวกัน. ม.7.

ผู้ใช้แรงงานมีพันธะโดยตรงต่อการฝึก อบรม ยกระดับวิชาชีพ และความชำนาญงานให้แก่ผู้ออกแรงงานลาว ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตนเพื่อให้กลายเป็นผู้ออกแรงงานที่ชำนาญงาน ทุกหัวหน่วยแรงงานของภาคส่วนเศรษฐกิจ สังคมต่าง ๆ ต้องสร้างงานและกำหนดต้นทุนที่แน่นอนในแต่ละปีเพื่อใช้จ่ายเข้าในการฝึกอบรม ยกระดับวิชาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งภายในและต่างประเทศให้แก่ผู้ออกแรงงานลาว⁷³

3.2.5.3. การคุ้มครองของรัฐต่อผู้ออกแรงงาน

องค์การคุ้มครองแรงงานมีหน้าที่ดังนี้ คุ้มครองแรงงานและติดตามตรวจตราการนำใช้แรงงานอย่างถูกต้อง วางระเบียบคุ้มครองแรงงานและการนำใช้แรงงาน รวมถึงชี้แนะตรวจตราการปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดและกฎระเบียบดังกล่าว ฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีความชำนาญงาน จัดหาตำแหน่งงานว่างให้แก่ผู้ออกแรงงาน นอกนั้นผู้ใช้แรงงานมีพันธะปฏิบัติทุกมาตรการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ออกแรงงาน โดยองค์การคุ้มครองแรงงานเป็นผู้ประกาศใช้ เช่น ระเบียบการรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน ขึ้นทะเบียนแรงงาน รวบรวมสถิติแรงงาน รวมถึงมาตรการอย่างอื่น⁷⁴

3.2.5.4. การจำกัดสิทธิของผู้ใช้แรงงานในการยกเลิกสัญญาแรงงาน(สัญญาจ้างงาน)

ผู้ใช้แรงงานไม่ยกเลิกสัญญาจ้างแรงงานหรือบังคับให้ผู้ออกแรงงานหยุดงานในกรณีดังนี้

1. ผู้ออกแรงป่วยและขณะเข้ารับรักษาหรืออยู่ในระยะฟื้นฟูสุขภาพ ภายหลังเข้ารับการรักษาตามคำแนะนำของแพทย์ หรือประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ไฟไหม้บ้าน
2. ผู้ออกแรงงานหญิงที่ตั้งครรภ์หรือที่คลอดบุตรแล้วแต่ยังไม่ครบกำหนดเวลา 9 เดือน
3. ผู้ออกแรงงานที่อยู่ในระยะเวลาพักผ่อนประจำปีหรือหยุดงานตามที่ผู้ใช้แรงงานอนุญาต
4. ผู้ออกแรงงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ในสถานที่อื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ใช้แรงงาน

⁷³ เรื่อง เดียวกัน. ม.8.

⁷⁴ เรื่อง เดียวกัน. ม.10.

5. ผู้ออกแรงงานที่ยื่นข้อเสนอหรือฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ใช้แรงงาน หรือผู้
ออกแรงงานให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกร้องถึงการบังคับใช้กฎหมายแรงงานของผู้ใช้
แรงงาน และเกิดข้อพิพาทแรงงานภายในหน่วยงานของตน

6. ผู้ออกแรงงานที่เป็นตัวแทนของผู้ออกแรงงานทั้งหมดหรือเป็นตัวแทนของ
องค์กรจัดตั้งของสังคม เว้นแต่ผู้ออกแรงงานที่เป็นตัวแทนผู้ออกแรงงานทั้งหมดกระทำผิดตาม
มาตรา 19 ของกฎหมายแรงงาน⁷⁵

3.2.5.5. เวลาทำงานและเวลาพักผ่อน

ก. เวลาทำงาน

เวลาทำงานของผู้ออกแรงงานในหน่วยงาน 6 วันต่อสัปดาห์ หนึ่งวัน
ทำงานไม่เกิน 8 ชั่วโมงหรือหนึ่งสัปดาห์ไม่เกิน 48 ชั่วโมง โดยไม่จำแนกประเภทของการรับ
เงินเดือนหรือค่าจ้างแรงงาน แต่ก็มีกรยกเว้นชั่วโมงทำงานของผู้ออกแรงงานที่ปฏิบัติงานอยู่ใน
กลุ่มหรือแผนกงานดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่ทำงานโดยตรงกับสารกัมมันตภาพรังสีหรือโรคติดต่อ
2. ผู้ที่ทำงานโดยตรงกับกลิ่น กลิ่นที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
3. ผู้ที่ทำงานโดยตรงกับวัตถุเคมีที่เป็นอันตราย เช่น วัตถุระเบิด
4. ผู้ที่ทำงานในอุโมงค์ใต้ดิน ใต้พื้นน้ำ และบนอากาศ
5. ผู้ที่ทำงานในสถานที่ที่มีความร้อนหรือเย็นผิดปกติ
6. ผู้ที่ทำงานโดยตรงกับเครื่องจักรที่มีความสั่นสะเทือนตลอดเวลา

⁷⁶

ข. เวลาพักผ่อน

การทำงานที่ติดต่อกันนานๆ แต่ในทุกชั่วโมงให้มีเวลาพักผ่อนไม่เกิน 15
นาที และเวลารับประทานอาหาร 45 นาที การทำงานที่ติดต่อกันครบทุก ๆ 2 ชั่วโมง ผู้ใช้
แรงงานต้องจัดให้ผู้ออกแรงงานมีเวลาพักอย่างน้อย 5-10 นาที และถ้ามีการทำงานเกินเวลาใน 1
เดือน ต้องไม่เกิน 30 ชั่วโมง เว้นแต่มีเหตุฉุกเฉินเกิดขึ้น เช่น เตรียมการป้องกันภัยธรรมชาติ
หรือเหตุบังเอิญที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน การทำงานล่วงเวลาแต่ละครั้งไม่เกิน 3
ชั่วโมง และห้ามมิให้ผู้ใช้แรงงานให้ผู้ออกแรงงานทำงานล่วงเวลาติดต่อกันทุกวัน นอกจากนี้ยัง
ต้องมีวันหยุดประจำสัปดาห์อย่างน้อย 1 วันต่อสัปดาห์ ตามข้อตกลงระหว่างผู้ใช้แรงงานและผู้
ออกแรงงาน ส่วนวันหยุดราชการรัฐบาลจะเป็นผู้กำหนด เช่น วันชาติ และยังมีวันหยุดประจำปี

⁷⁵ เรื่อง เดียวกัน. ม.17.

⁷⁶ เรื่อง เดียวกัน. ม.25.

และวันหยุดเนื่องจากการป่วย ซึ่งวันหยุดประจำปีผู้ออกแรงงานที่ทำงานตามสัญญาจ้างโดยไม่มี การกำหนดระยะเวลาจ้างแรงงานและสัญญาจ้างแรงงานที่มีระยะเวลาตามสัญญาเกิน 1 ปีขึ้นไป และได้ทำงานมาแล้วครบ 1 ปี มีสิทธิขอหยุดพักประจำปี 15 วัน แต่สำหรับผู้ที่ทำงานที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพมีสิทธิหยุดพักประจำปี 18 วัน โดยได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างแรงงานตามปกติ วันหยุดประจำปีไม่ให้นับรวมวันหยุดประจำปีสัปดาห์และวันวันราชการเข้าด้วย⁷⁷

3.2.5.6. การเก็บอากรรายได้จากผู้ออกแรงงาน

ผู้ออกแรงงานทุกคนที่ทำงานอยู่ใน สปป ลาวรวมถึงผู้ออกแรงงานลาวที่ทำงาน อยู่ในต่างประเทศต้องเสียอากรรายได้บุคคล(ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา) ให้รัฐตามระเบียบอากร ซึ่งผู้ใช้แรงงานและแผนกการคุ้มครองแรงงานเหล่านี้มีหน้าที่เก็บอากรรายได้บุคคลจากเงินเดือน หรือค่าแรงงานของผู้ออกแรงงานที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตน และส่งมอบให้รัฐ ผู้ออก แรงงานที่เป็นบุคคลต่างประเทศ ที่ทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในสปป ลาว ต้องเสียอากรรายได้ บุคคลให้รัฐตามระเบียบการเฉพาะ⁷⁸

3.2.6. กฎหมายว่าด้วยที่ดิน

โดยมีมติรับรองของสภาแห่ง แห่ง สปป ลาว ฉบับเลขที่ 48/สภข ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2003 และได้มีการเสนอของคณะประจำสภาแห่งชาติ ฉบับเลขที่ 24/คปจ ลงวันที่ 27 ตุลาคม 2003 และได้มีรัฐด้ารชของประธานประเทศประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยที่ดินฉบับปรับปรุงใหม่ ฉบับ เลขที่ 61/สปป ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2003

3.2.6.1. วัตถุประสงค์

กฎหมายว่าด้วยที่ดินได้กำหนดระบอบการคุ้มครอง การปกป้องรักษาและการ นำใช้ที่ดินให้มีประสิทธิผล โดยถูกต้องตามเป้าหมายและระเบียบกฎหมาย โดยมีส่วนร่วมเข้าใน การขยายการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติรวมถึงการปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม และเขตนาดินแดน ของ สปป ลาว⁷⁹

ความหมายของคำว่า “ที่ดิน” ที่ดินแห่ง สปป ลาว หมายรวมถึงเนื้อที่ดินที่นอนอยู่ในเขต แดนของ สปป ลาว ซึ่งประกอบด้วยหน้าดิน พื้นดิน ภูเขา เกาะดอน รวมถึงพื้นน้ำ น่าน้ำ และน่าน้ำ ฟ้า

⁷⁷ เรื่อง เดียวกัน, ม.26.2728.29.30.

⁷⁸ เรื่อง เดียวกัน, ม.47.

⁷⁹ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน,ม 1.

ที่ดินแห่ง สปป ลาว คือ ทรัพยากรอันสำคัญของชาติที่ที่เป็นสถานที่ค้าลงชีพของพลเมืองลาว เป็นพาหนะที่สำคัญแห่งการผลิต การพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมและการป้องกันชาติ-ป้องกันความสงบ⁸⁰

ที่ดินแห่ง สปป ลาว เป็นกรรมสิทธิ์ของประชาชนทั้งชาติ ซึ่งรัฐเป็นผู้คุ้มครองรวมศูนย์และเป็นเอกภาพทั่วประเทศ รัฐมอบให้บุคคล ครอบครัวและการจัดตั้งเศรษฐกิจ นำใช้ เช่า หรือสัมปทาน และมอบให้กรมประกอบอาวุธ องค์กรของรัฐ องค์กรจัดตั้งการเมือง แนวลาวสร้างชาติและองค์กรจัดตั้งมหาชนนำใช้ สำหรับคนต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ คนต่างประเทศและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าวมีสิทธิ์เช่าและสัมปทานเท่านั้น⁸¹

3.2.6.2. การคุ้มครองที่ดิน

การคุ้มครองที่ดินใน สปป ลาว รัฐบาลได้มีการจัดตั้งองค์กรคุ้มครองที่ดินขึ้น ซึ่งองค์กรดังกล่าวประกอบด้วย

1. องค์กรคุ้มครองที่ดินแห่งชาติ
2. องค์กรคุ้มครองที่ดิน ประจำแขวง นคร
3. องค์กรคุ้มครองที่ดินประจำอำเภอเมือง เทศบาล
4. หน่วยงานที่ดินประจำหมู่บ้าน

สำหรับภาระบทบาท สิทธิ์และหน้าที่ขององค์กรคุ้มครองที่ดินนั้นรัฐบาลจะเป็นผู้กำหนด⁸² รัฐเป็นผู้คุ้มครองที่ดินอย่างรวมศูนย์เป็นเอกภาพในทั่วประเทศ โดยรัฐบาลมอบให้องค์กรคุ้มครองที่ดินแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบตามหน้าที่คือ

1. ค้นคว้าร่างนโยบาย กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ คำรัส ข้อกำหนด และระเบียบหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองที่ดิน
2. สำรวจ จัดสรร และสร้างแผนที่นำใช้ที่ดินระดับท้องถิ่น เขต แคว้น
3. ประสานงานกับแผนการที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อวางแผนนำใช้ ปกปักษ์รักษา พัฒนาที่ดิน จัดประเภทที่ดิน ประเมินคุณภาพที่ดิน กำหนดเขตที่ดิน และตรวจตราการนำใช้ที่ดิน
4. มอบสิทธิ์นำใช้ที่ดิน ให้เช่า ให้สัมปทาน และถอนสิทธิ์นำใช้ที่ดิน

⁸⁰ เรื่อง เดียวกัน. ม.2.

⁸¹ เรื่อง เดียวกัน. ม.3.(ใหม่)

⁸² เรื่อง เดียวกัน. ม.8.(ใหม่)

5. สร้างโฉนดที่ดิน ประเมินมูลค่าที่ดิน ขึ้นและจดทะเบียนที่ดิน ออกโฉนดที่ดินและเก็บสถิติที่ดิน

6. เก็บค่าธรรมเนียมที่ดิน
7. แก้ไขข้อขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดิน
8. คຸ້ມครองที่ดินของรัฐและปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม
9. วางนโยบายเพื่อคຸ້ມครองการจัดตั้งและการเคลื่อนไหวซื้อ-ขายที่ดิน
10. สร้างระบบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับที่ดิน
11. วางนโยบายและระเบียบหลักการเพื่อคຸ້ມครองผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน เช่น นักสำรวจ นักประเมินราคา นายหน้า หรือ ตัวแทนผู้ซื้อ-ขาย สิทธินำใช้ที่ดิน

12. ปฏิบัติสิทธิ์และหน้าที่อื่น ๆ ตามการมอบหมายของรัฐบาล⁸³

นอกจากนั้นองค์การคຸ້ມครองที่ดินต้องประสานงานกับแผนการที่เกี่ยวข้องและองค์การปกครองท้องถิ่น และมอบหมายความรับผิดชอบคຸ້ມครองที่ดิน ตามแผนงานให้ กระทรวงเกษตรและป่าไม้ กระทรวงอุตสาหกรรม และหัตถกรรม กระทรวงคมนาคม ขนส่ง ไปรษณีย์และก่อสร้าง กระทรวงแร่และพลังงาน กระทรวงป้องกันประเทศ* และกระทรวงป้องกันความสงบ*⁸⁴

3.2.6.3. สิทธิและพันธะของชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและคนต่างประเทศ เกี่ยวกับการเช่าหรือ สัมปทานที่ดิน

ชาวต่างประเทศ คนไม่มีสัญชาติ คนต่างประเทศและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าวที่ค้าลงชีพ ลงทุน หรือเคลื่อนไหวอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่ สปป ลาว นั้น ก็สามารถเช่าหรือสัมปทานที่ดินกับรัฐบาล สปป ลาวได้

ชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ และการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าวที่ต้องการเช่าที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาวจะต้องได้รับอนุญาตจากองค์การปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่ สำหรับคนต่างประเทศและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว ที่ต้องการเช่าที่ดินที่มีการพัฒนา

⁸³ เรื่อง เดียวกัน. ม.10.(ใหม่)

* ภาษาลาวเรียกว่า “กระทรวงป้องกันประเทศ” ภาษาไทยเรียกว่า “กระทรวงกลาโหม”

* ภาษาลาวเรียกว่า “กระทรวงป้องกันความสงบ” ภาษาไทยเรียกว่า “กระทรวงมหาดไทย”

⁸⁴ เรื่อง เดียวกัน. ม.9.(ใหม่)

แล้วจากพลเมืองลาว จะต้องได้รับอนุญาตจากองค์การคุ้มครองที่ดินแห่งชาติตามการเสนอของ องค์การปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่⁸⁵

กำหนดเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินจากรัฐโดยชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและการจัดตั้ง ของบุคคลดังกล่าว แต่ต้องอิงตามลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ ระยะเวลาการเช่าหรือ สัมปทานที่ดินสูงสุดไม่เกิน 30 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีและต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล สำหรับระยะเวลาเช่าหรือ สัมปทานที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาวโดยชาวต่างด้าว คนไม่มี สัญชาติ และองค์การจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว ระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานสูงสุดไม่เกิน 20 ปี และ สามารถต่อได้แล้วแต่กรณี ตามการตกลงของกลุ่มสัญญาและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การ ปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่

สำหรับการกำหนดระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินจากรัฐโดยคนต่างประเทศที่มาลงทุน อยู่ สปป ลาว โดยอิงตามลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ โครงการ ระยะเวลาการเช่าหรือ สัมปทานสูงสุดไม่เกิน 50 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีตามการตกลงของรัฐบาล และ กำหนดระยะเวลาเช่าที่ดินจากพลเมืองลาวโดยคนต่างประเทศที่มาลงทุนอยู่ สปป ลาว ต้องอิงตาม ลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ โครงการ ระยะเวลาการเช่าสูงสุดไม่เกิน 30 ปี และ สามารถต่อได้แล้วแต่กรณี ตามการตกลงของกลุ่มสัญญาและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การ คุ้มครองที่ดินแห่งชาติตามการเสนอขององค์การปกครองแขวง นคร

สำหรับเขตเศรษฐกิจเฉพาะ และ เขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดระยะเวลาเช่าหรือ สัมปทาน ที่ดินระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานสูงสุดไม่เกิน 75 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีโดยการ รับรองจากสภาแห่งชาติ

สำหรับการเช่าหรือสัมปทานตัวจริงนั้น ต้องอิงใส่ลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของแต่ละ กิจการ

สำหรับสถานทูต หรือองค์การจัดตั้งสากล ที่ต้องการนำใช้ที่ดินอยู่ สปป ลาว ก็สามารถเช่า แลกเปลี่ยน โอน ตามการตกลงระหว่างรัฐบาลแห่ง สปป ลาว กับรัฐบาลประเทศที่เกี่ยวข้อง ใน กรณีเช่า ระยะเวลาการเช่าสูงสุดไม่เกิน 99 ปี⁸⁶

นอกจากระยะเวลาการเช่าหรือสัมปทานที่ดินจากรัฐบาลหรือพลเมืองลาวแล้ว คนต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ ชาวต่างประเทศและองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้องของบุคคลดังกล่าวก็มีสิทธิ์และพันธะ จากที่ดินที่ใดเช่าหรือสัมปทานดังนี้

ก. สิทธิ์ของชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ คนต่างประเทศ

⁸⁵ เรื่อง เดียวกัน. ม.64.(ใหม่)

⁸⁶ เรื่อง เดียวกัน. ม.65.(ใหม่)

สิทธิได้รับผลประโยชน์จากการเช่าหรือสัมปทานที่ดินของคนต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ ชาวต่างประเทศและองค์การจัดตั้งที่เกี่ยวข้องของบุคคลดังกล่าว อย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมายคือ

1. ขายทรัพย์สิน ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตน ที่ติดพันกับสัญญาเช่า หรือสัมปทานที่ดิน แต่รัฐมีบุริมสิทธิ ในการซื้อทรัพย์สินเหล่านั้น
2. นำใช้ทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนที่ติดพันกับสัญญาเช่า หรือสัมปทานที่ดิน เพื่อใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันอยู่ธนาคาร หรือ สถาบันการเงินอื่น ๆ ที่เคลื่อนไหวอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่ สปป ลาว สำหรับอสังหาริมทรัพย์นั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลก่อน
3. ให้เช่าต่อสิทธินำใช้ที่ดิน แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลก่อน และสัญญาเช่าต่อ ไม่ให้เกินระยะเวลานำใช้ที่ยังเหลือของสัญญาฉบับแรก
4. สืบทอดสัญญาเช่า หรือ สัมปทานที่ดิน ตามอายุของสัญญา
5. ใช้สัญญาเช่า หรือ สัมปทานที่ดิน เพื่อร่วมทุนกับบุคคลอื่น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลก่อน

สำหรับการเช่าที่ดินของชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ คนต่างประเทส และการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าวจากพลเมืองลาวก็ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกัน⁸⁷

ข. พันธะของชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ คนต่างประเทส และการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว ในการเช่าหรือ สัมปทานที่ดินมีดังนี้

1. ใช้ที่ดินโดยถูกต้องตามเป้าหมาย
2. ไม่สร้างความเสียหายให้แก่คุณภาพของดิน ไม่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสังคม
3. ไม่ละเมิดสิทธิและผลประโยชน์ของบุคคลอื่น
4. ปฏิบัติสภาวะความเป็นจริงที่ต้องยอมรับตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมาย
5. จ่ายค่าเช่า หรือ ค่าสัมปทานที่ดิน และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ เกี่ยวกับที่ดินอย่างครบถ้วน
6. ปฏิบัติตามระเบียบการและเงื่อนไขของการเช่า หรือ สัมปทานที่ดินอย่างครบถ้วน⁸⁸

⁸⁷ เรื่อง เดียวกัน. ม.66.(ใหม่)

⁸⁸ เรื่อง เดียวกัน. ม.67.(ใหม่)

3.2.7. กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง

กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่งลงวันที่ 3 เดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1999 ได้มีมติรับรองจากสภาแห่งชาติ ฉบับเลขที่ 01-99/สภช ลงวันที่ 3 เมษายน ปี ค.ศ. 1999 และได้มีรัฐดำรัสของประชาชนประเทศเกี่ยวกับการประกาศใช้กฎหมายอุตสาหกรรมปรุงแต่ง เลขที่ 10/สปป ลงวันที่ 26 เมษายน ปี ค.ศ. 1999

3.2.7.1. หน้าที่ของกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง

กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่งมีหน้าที่ในการกำหนด หลักการ ระเบียบการ และมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับการจัดตั้ง การเคลื่อนไหว การคุ้มครองกิจการอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง โดยมีเป้าหมายขยายอุตสาหกรรมและหัตถกรรม โดยถือเอาอุตสาหกรรมปรุงแต่งเชื่อมโยงกับการเกษตร-ป่าไม้ เปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจธรรมชาติของเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจสินค้า ทำให้โครงประกอบเศรษฐกิจเกษตร-ป่าไม้ อุตสาหกรรมและการบริการเชื่อมโยงเข้ากันเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนบรรดาเผ่าให้ดีขึ้น⁸⁹

อุตสาหกรรมปรุงแต่ง คืออุตสาหกรรมและหัตถกรรมเกี่ยวกับกิจการโรงงาน ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงวัตถุดิบ หรือ วัตถุดิบสำเร็จรูปจากสภาพเดิมไปสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้วยการนำใช้เครื่องจักรหรือแรงงานคนอยู่ในโรงงานหรือสถานที่ออกแรงงานที่ใดที่หนึ่งก็ได้ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านั้นสามารถนำไปจำหน่ายเป็นสินค้าได้⁹⁰

3.2.7.2. ประเภทโรงงาน

ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่งประกอบมีหลายกลุ่มโรงงานตามระดับความสำคัญดังต่อไปนี้

1. โรงงานปรุงแต่งเสบียงอาหาร(อุตสาหกรรมด้านอาหาร) และเครื่องดื่ม
2. โรงงานปรุงแต่ง ไม้และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้และหวาย
3. โรงงานผลิตแผ่นผ้า เส้นด้าย และเส้นใย
4. โรงงานผลิตเครื่องนุ่งห่ม
5. โรงงานผลิตกระดาษ และผลิตภัณฑ์จากกระดาษ
6. โรงงานพิมพ์จำหน่าย อุปกรณ์การศึกษาและวารสาร
7. โรงงานผลิตเครื่องจักร ไฟฟ้าและอุปกรณ์ไฟฟ้า
8. โรงงานปรุงแต่งเคมี ผลิตภัณฑ์เคมี และการผลิตยารักษาโรค

⁸⁹ กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่งของ สปป ลาว ม. 1.

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน ม. 2.

9. โรงงานปรุงแต่งยางและพลาสติก
10. โรงงานปรุงแต่งแร่ธาตุ อะโลหะ
11. โรงงานปรุงแต่งผลิตภัณฑ์บุหรี
12. โรงงานปรุงแต่งหนังและผลิตภัณฑ์จากหนัง
13. โรงงานเกี่ยวกับถ่านหินและเชื้อเพลิง
14. โรงงานปรุงแต่งโลหะขั้นต้น
15. โรงงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์โลหะยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์รับใช้
16. โรงงานผลิตหรือประกอบเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ
17. โรงงานผลิตเครื่องใช้สำนักงาน การบัญชี และเครื่องจักรสมองกล(computer)
18. โรงงานผลิตหรือประกอบวิทยุ โทรทัศน์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์การสื่อสารและเครื่องมือรับใช้
19. โรงงานผลิตหรือประกอบอุปกรณ์การแพทย์
20. โรงงานผลิตหรือประกอบพาหนะขนส่งทางบก
21. โรงงานผลิตหรือประกอบพาหนะขนส่งอื่นๆ
22. โรงงานผลิตเครื่องเรือน(furniture) เครื่องดนตรี เครื่องกีฬา เครื่องเล่น
23. โรงงานเกี่ยวกับการปรุงแต่งคืนใหม่⁹¹(recycle)

เพื่อเป็นพื้นฐานในการแบ่งชั้นคุ้มครอง ประเภทโรงงานที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นในกฎหมายฉบับนี้ได้จัดประเภทโรงงานเป็น 3 ระดับ โดยอิงตามขนาดกำลังของเครื่องจักร จำนวนแรงงานและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้คือ

โรงงานระดับที่ 1 หมายถึงประเภทโรงงานขนาดใหญ่ที่มีจำนวนแรงงานเกิน 200 คน หรือ กำลังแรงของเครื่องจักรแต่ 51-200 แรงม้า หรือ มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูง

โรงงานระดับที่ 2 หมายถึงประเภทโรงงานขนาดกลางที่มีจำนวนแรงงานแต่ 51-200 คน หรือ กำลังแรงของเครื่องจักรแต่ 51-200 แรงม้า หรือที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมปานกลาง

โรงงานระดับที่ 3 หมายถึงประเภทโรงงานขนาดเล็กที่มีจำนวนแรงงานแต่ 10-50 คน หรือ กำลังแรงของเครื่องจักรแต่ 5-50 แรงม้าหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพียงเล็กน้อย

ระดับของโรงงานอาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงประเภทกิจการ อุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง หรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านจำนวนของแรงงาน หรือกำลังแรงของเครื่องจักรหรือการเปลี่ยนแปลงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม⁹²

⁹¹ เรื่องเดียวกัน ม.9.

⁹² เรื่องเดียวกัน ม.10.

3.2.7.3. เงื่อนไขการดำเนินงาน

โรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินงานแล้วต้องดำเนินการผลิตตามเป้าหมาย รับประกันคุณภาพ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ปฏิบัติระเบียบการต่าง ๆ เกี่ยวกับความปลอดภัย สุขภาพ และสิ่งแวดล้อมโรงงาน นอกจากนี้ผู้ดำเนินการโรงงานสามารถเอาผลิตภัณฑ์ของตน ไปจดทะเบียนคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ตามระเบียบการของแขนงอุตสาหกรรมและ หัตถกรรมและของแขนงการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง⁹³

3.2.7.4. สายเกี่ยวพันระหว่างโรงงานกับแหล่งวัตถุดิบ

การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่งต้องได้อิงใส่แหล่งวัตถุดิบ เกษตร-ป่าไม้และแร่ธาตุภายในประเทศเป็นต้นต่อ⁹⁴ หมายความว่าโรงงานอุตสาหกรรมและ หัตถกรรมปรุงแต่งที่ตั้งขึ้นนั้น ต้องใช้แหล่งวัตถุดิบภายในประเทศเป็นส่วนสำคัญ ซึ่งในกฎหมาย ฉบับนี้ไม่ได้ระบุไว้ว่าจะต้องใช้วัตถุดิบภายในประเทศเท่าไรแต่ได้ระบุเพียงว่าใช้วัตถุดิบ ภายในประเทศเป็นต้นตอดังนั้นในที่นี้อาจจะหมายความว่าต้องใช้วัตถุดิบภายในประเทศ 51% ขึ้นไป หรืออาจจะมากกว่านั้นหรืออาจจะน้อยกว่านั้นอีกก็เป็นไปได้เช่นกัน

นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้นักลงทุนภายในประเทศและต่างประเทศลงทุนใส่ กิจการอุตสาหกรรมและหัตถกรรมที่นำใช้วัตถุดิบภายในประเทศ เช่น วัตถุดิบจากการเกษตร-ป่าไม้ และแร่ธาตุเพื่อปรุงแต่งเป็นสินค้ารับใช้ภายในประเทศและส่งออก สำหรับวัตถุดิบที่มีความจำเป็น นำเข้าจากต่างประเทศมารับใช้ให้แก่โรงงานในเขตที่ได้กำหนดไว้ให้นำมาใช้เพื่อปรุงแต่งเป็นสินค้า ส่งออกเป็นสำคัญ⁹⁵ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้วางนโยบายด้านภาษีและอากรที่มีลักษณะในเป็นการ ผลักดันกิจการ อุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง เช่น กิจการที่ได้รับบุริมสิทธิจากรัฐบาล พร้อมนั้นการนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับการตั้งและดำเนินงาน การจำหน่าย ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่งภายในประเทศและส่งออกจะได้รับการยกเว้น หรือ ลดอัตราภาษีและอากร⁹⁶

3.2.7.5. สิทธิและพันธะของผู้ดำเนินการโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง

3.2.7.5.1. สิทธิของผู้ดำเนินการโรงงาน

ผู้ดำเนินการ โรงงานมีสิทธิดังนี้

⁹³ เรื่องเดียวกัน ม.14-15.

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน ม. 16.

⁹⁵ เรื่องเดียวกัน ม. 27.

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน ม.38.

1. ได้รับการปกป้องตามกฎหมาย
2. ดำเนินกิจการโรงงานตามขอบเขตที่ได้รับอนุญาต
3. เป็นเจ้ากรรมสิทธิของกิจการ โรงงานและผลที่ได้รับจากการดำเนิน

กิจการดังกล่าว

4. ได้รับการส่งเสริม การช่วยเหลือ แนะนำจากรัฐบาลและภาคส่วน
อื่นๆ ทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับการดำเนินกิจการ โรงงาน
5. มีสิทธิขอต่ออายุใบอนุญาตดำเนินกิจการ โรงงานตามระเบียบการ
6. ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและติดตั้งเครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ให้แก่การ
ดำเนินกิจการ โรงงานตามระเบียบการของแผนงานที่เกี่ยวข้อง
7. ให้เช่า โอน มอบ สืบทอด ซื้อขายกิจการ โรงงานตามระเบียบการ⁹⁷

3.2.7.5.2. พันธะของผู้ดำเนินการโรงงาน

ผู้ดำเนินการ โรงงานมีพันธะดังนี้

1. ปฏิบัติตามแผนการและบทวิพากษ์เศรษฐกิจเทคนิคเกี่ยวกับ
การตั้ง และดำเนินกิจการ โรงงาน
2. รักษาสิ่งแวดล้อมตามระเบียบการที่กำหนดไว้
3. ถิ่นบัญชีวิสาหกิจถูกต้องตามระเบียบการ
4. ปฏิบัติพันธะภาษีและอากร พันธะด้านแรงงานและอื่นๆ
เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ โรงงานให้ถูกต้อง ครบถ้วนและทันตามกำหนดเวลา
5. รายงานผลของการดำเนินกิจการ โรงงานตามกำหนดเวลา
6. อบรมและก่อสร้างพนักงานวิชาเฉพาะให้แก่คนลาวรวมถึง
การรับประกันการเบิกจ่ายเงินเดือน ประกันสังคม ประกันสุขภาพ และความปลอดภัยของคนงาน
7. เอาใจใส่ นำใช้แรงงานขึ้นท้องถิ่นที่ ที่โรงงานตั้งอยู่และถ้า
จำเป็นสามารถนำใช้แรงงานในท้องถิ่นอื่นก็ได้
8. คิดค้นกับอำนาจการปกครองท้องถิ่นที่ที่ตนเคลื่อนไหว
เพื่อที่จะได้รับความช่วยเหลือและความสะดวกอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจการ โรงงานและเข้าร่วม
ในการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของท้องถิ่น พร้อมทั้งรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
9. ผลักดันการผลิตและนำใช้วัตถุดิบของประชาชนบรรดา
ชนเผ่าและวางแผนการตลาดเพื่อรองรับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้อย่างสะดวกทั้งรับประกันการ
ผลิตเปิดกว้าง

⁹⁷ เรื่องเดียวกัน ม.41.

10. อำนาจความสะดวกให้แก่องค์การจัดตั้งมหาชนได้
เคลื่อนไหวประกอบส่วนผลักดันให้โรงงานดำเนินกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ⁹⁸

สรุปแล้วในบทที่ 3 นี้ได้กล่าวถึงบรรดากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ว่ามี
หน้าที่อย่างไรบ้างเพื่อที่จะนำไปประเมินความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบรรดาข้อตกลงหรือ
อนุสัญญาต่างๆ ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ซึ่งการประเมินความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องนั้นจะได้
กล่าวต่อไปในบทที่ 4

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน ม.42.

บทที่ 4

การประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมาย สปป.ลาวกับ ข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุน

จากที่ได้ศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ในบทที่ 2 มาแล้ว 4 ฉบับจะเห็นได้ว่า สปป.ลาวยังมีได้เข้าร่วมเป็นภาคีของข้อตกลงดังกล่าวบางฉบับ เช่น ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (TRIMs) อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างประเทศระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี ส่วนข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนของอาเซียนนั้น สปป.ลาวได้เข้าเป็นภาคีของอาเซียนแล้วจึงเห็นว่า สปป.ลาว จำเป็นจะต้องได้เข้าร่วมเป็นภาคีของข้อตกลงดังกล่าวด้วย

ดังนั้นในบทนี้ผู้เขียนจะศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีของความตกลงและอนุสัญญาที่ สปป.ลาวที่ยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีโดยการประเมินความความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนภายในของ สปป.ลาว กับบทบัญญัติของความตกลงและอนุสัญญาทั้งสามฉบับเพื่อประโยชน์ในการที่จะนำมาปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป.ลาวเพราะในอนาคต สปป.ลาว มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าเป็นภาคีของความตกลงและอนุสัญญาดังกล่าว โดยเฉพาะ การเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO)

4.1. ประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับลงทุนใน สปป.ลาว กับข้อตกลงทริมส์ (TRIMs)

การที่ได้ศึกษามาเกี่ยวกับข้อตกลงทริมส์ (TRIMs) ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนของอาเซียน (ASEAN) อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น ภายใต้ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุน ปี ค.ศ. 1965 (ICSID) พร้อมด้วยอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี (MIGA) อยู่ในบทที่ 2 และกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนอยู่ใน สปป.ลาวในบทที่ 3 แล้ว ในบทที่ 4 นี้จะได้ศึกษาถึงความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป.ลาว กับ ข้อตกลงและอนุสัญญาต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วว่า มีความสอดคล้องและไม่มีความสอดคล้องกันอย่างไร ซึ่งจะได้ศึกษาดังต่อไปนี้

4.1.1. กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว และ บทบัญญัติของทริมส์(TRIMs)ที่นำมาพิจารณา

4.1.1.1. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศของ สปป ลาว

กฎหมายการลงทุนต่างประเทศ ฉบับเลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004 ได้มีบางมาตราที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของแกตต์ได้แก่

- มาตรา 3 ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนในกิจการผลิต ธุรกิจได้ในทุกแขนงการ และทุกเขตการลงทุนของ สปป ลาว เว้นเสียแต่ในบรรดากิจการที่เกี่ยวข้องถึงความมั่นคงของชาติ มีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน หรือ ยาวนาน ต่อสุขภาพ หรือ วัฒนธรรม ที่ดีงามของชาติ

รัฐส่งเสริมให้ผู้ลงทุนต่างประเทศ ลงทุนในกิจการของแขนงการ เขตการลงทุน ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 16 และ 17 ของกฎหมายฉบับนี้ ด้วยการวางนโยบายด้านภาษี อากร ระเบียบการ มาตรการ การสนองข้อมูลข่าวสาร การบริการ และความสะดวกอื่นๆแก่นักลงทุนต่างประเทศ

- มาตรา16 รัฐกำหนดกิจการของแขนงการที่ได้รับการส่งเสริมดังนี้

1. กิจการ การผลิตสินค้า เพื่อส่งออก
2. กิจการเกษตร-ป่าไม้ ประมงแต่ง(แปรรูป)ผลิตภัณฑ์เกษตร-ป่าไม้และหัตถกรรม
3. กิจการ อุตสาหกรรมประมงแต่ง อุตสาหกรรมที่นำใช้เทคนิค เทคโนโลยีที่ทันสมัย กิจการค้นคว้าวิจัยวิทยาศาสตร์และการพัฒนา กิจการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและพฤษชาชาติ
4. กิจการเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ฝีมือแรงงานและการปกป้องคุ้มครองรักษาสุขภาพของพลเมือง
5. กิจการก่อสร้างพื้นฐาน โครงร่าง
6. กิจการผลิตวัตถุดิบ อุปกรณ์เพื่อสนองให้แก่การผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญ
7. กิจการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการบริการทางผ่าน

4.1.1.2. กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ

กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ ฉบับเลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2005 ได้มีมติรับรองเอาจากสภาแห่งชาติ ฉบับเลขที่ 55/สภข ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2005 และได้มีรัฐดำรัสประกาศใช้ของประธานประเทศ ฉบับเลขที่ 141/สปป ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2005 โดยได้มีการบัญญัติไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ ได้กำหนดหลักการ ระเบียบการ และมาตรการเกี่ยวกับการสร้างตั้ง การเคลื่อนไหว และการคุ้มครองวิสาหกิจ อยู่ สปป ลาว เพื่อส่งเสริมการผลิต ธุรกิจ และการบริการของทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ เพื่อขยายการผลิต การพัฒนาการผลิต ทำให้การเศรษฐกิจ-สังคมแห่งชาติมีการเติบโตใหญ่เข้มแข็ง โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติ ยกกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนบรรดาเผ่าให้ดีขึ้น¹

2. ประเภท รูปการ และรูปแบบวิสาหกิจ

ก. ประเภทวิสาหกิจ

วิสาหกิจอยู่ สปป ลาว มี 4 ประเภท คือ วิสาหกิจเอกชน วิสาหกิจของรัฐ วิสาหกิจผสม และวิสาหกิจรวมหมู่

สำหรับวิสาหกิจเอกชน สามารถเลือกนำใช้รูปการและรูปแบบวิสาหกิจ ในการสร้างตั้ง และการเคลื่อนไหวธุรกิจของตน

สำหรับวิสาหกิจของรัฐและวิสาหกิจผสมนั้นสามารถสร้างตั้งและเคลื่อนไหวธุรกิจของตนตามรูปแบบบริษัทเท่านั้น วิสาหกิจของรัฐ เรียกว่า “บริษัทรัฐ” และวิสาหกิจผสม เรียกว่า “บริษัทผสม”²

ข. รูปการวิสาหกิจ

รูปการวิสาหกิจ คือการจัดตั้งธุรกิจที่เป็นพื้นฐานของการสร้างตั้ง และการเคลื่อนไหว ธุรกิจของทุกประเภทวิสาหกิจ

วิสาหกิจมี 3 รูปการ

1. วิสาหกิจส่วนบุคคล
2. วิสาหกิจหุ้นส่วน
3. บริษัท³

ค. รูปแบบวิสาหกิจหุ้นส่วนและบริษัท

วิสาหกิจหุ้นส่วนและบริษัทมี 4 รูปแบบดังนี้

1. วิสาหกิจหุ้นส่วนมี 2 รูปแบบ
  - วิสาหกิจหุ้นส่วนสามัน
  - วิสาหกิจหุ้นส่วนจำกัด
2. บริษัทมี 2 รูปแบบ
  - บริษัทจำกัด รวมถึงบริษัทจำกัดผู้เดียว

¹ กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ เลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2005.

² เรื่องเดียวกัน. ม 9.

³ เรื่องเดียวกัน. ม 10.

- บริษัทยักษ์ใหญ่⁴

4.1.1.3. กฎหมายภาษี

กฎหมายภาษี ฉบับปรับปรุง เลขที่ 28/สภข ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2005. ได้มีการรับรองโดยมติของสภาแห่งชาติ ฉบับเลขที่ 28/สภข ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2005 และได้มีรัฐดำรัสประกาศใช้ของประธานประเทศ ฉบับเลขที่ 05/สภข ฉบับเลขที่ 47/สปป ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2005

จากการศึกษาในบทที่ 3 แล้วเห็นว่ากฎหมายภาษีฉบับปรับปรุงนี้มีบางมาตราที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงของทริมส์ เช่น

- มาตรา 11 ต้นกำเนิดสินค้า ได้มีการกำหนดไว้ว่า “ต้นกำเนิดสินค้า หมายถึงประเทศที่ได้ขุดค้น ผลิต หรือ ผ่านกระบวนการผลิต หรือปรุงแต่งสินค้า สิ่งของตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับระเบียบการของการนำเข้าสารบัญชีอัตราภาษีการกำหนดทางด้านปริมาณของส่วนประกอบ หรือระเบียบการอื่น ๆ ทางด้านการค้า

สินค้า สิ่งของจะถูกกำหนดต้นกำเนิดอย่างถูกต้องได้ก็ต่อเมื่อมีสิ่งยืนยันต้นกำเนิด และการจัดส่งสินค้าจากประเทศต้นกำเนิด ไปประเทศที่นำเข้าอย่างถูกต้องตามระเบียบการ

รัฐบาลเป็นผู้ออกระเบียบการเกี่ยวกับต้นกำเนิดสินค้า สิ่งของ ที่ผลิตอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งได้นำใช้วัตถุดิบ หรือส่วนประกอบมาจากประเทศอื่น

- มาตรา 44 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นและลดภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนไว้ว่า “ทุกการนำเข้าตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนจะได้รับการปฏิบัติตามเงื่อนไขบรรณวิธีที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในและกฎหมายการลงทุนต่างประเทศเท่านั้น”

4.1.1.4. กฎหมายศุลกากร

กฎหมายศุลกากร ฉบับเลขที่ 04/สภข ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005 ได้มีมติของสภาแห่งชาติรับรอง ฉบับเลขที่ 27/สภข ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2005 และได้มีการประกาศใช้ตามรัฐดำรัสของประธานประเทศ ฉบับเลขที่ 46/สปป ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2005

จากการศึกษาในบทที่ 3 แล้วเห็นว่ากฎหมายศุลกากรได้มีบางมาตราที่ยังไม่สอดคล้องกับข้อตกลงของทริมส์ คือ

- มาตรา 21 การนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตส่งออกและการนำเข้าเพื่อส่งออกต่อ ได้บัญญัติคือ “ผู้ผลิตหรือผู้บริการที่นำเข้าวัตถุดิบเข้ามาผลิตสินค้าเพื่อส่งออกและผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพื่อส่งไปขายต่อประเทศที่สามซึ่งได้เสียอากรตัวเลขธุรกิจอยู่ต้นทางแล้วมีสิทธิได้รับการหักค่าอากรดังกล่าวออกจากจำนวนอากรที่ตนจะได้มอบในแต่ละเดือน”

⁴ เรื่องเดียวกัน. ม 11.

- มาตรา 34 การยกเว้น ลดหย่อนอากรกำไร ได้มีการกำหนดไว้ดังนี้ “ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้ลงทุนในโครงการ และ เขตภูมิสิทธิ์ต่าง ๆ อยู่ใน สปป ลาว จะได้รับการยกเว้น หรือเสียอากรกำไรในอัตราลดหย่อน เป็นกรณีไป ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน แต่ผู้ที่ได้รับต้องปฏิบัติตามบัญชีให้ถูกต้อง ตามที่ได้กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการบัญชีวิสาหกิจ

ในกรณีที่เกิดภัยธรรมชาติโดยมาจากสาเหตุ เกิดพายุ อุทกภัย อัคคีภัย สงครามนั้นการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรกำไร รัฐบาลจะเป็นผู้ตกลง”

4.1.1.5. กฎหมายแรงงาน

กฎหมายแรงงาน ได้มีรัฐคำร์สของประเทศประกาศใช้ ฉบับเลขที่ 24/สปป ลงวันที่ 21 เมษายน 1994

จากการศึกษา ในบทที่ 3 แล้วเห็นว่าได้บางมาตรา ที่ไม่สอดคล้องกับของตกลงของทริมส์ คือ

- มาตรา 7 การรับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศ ได้มีการบัญญัติไว้ว่า “หัวหน้าหน่วยงานของภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ อาจจะได้รับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศที่เห็นว่ามีคุณสมบัติเข้ามาทำงานกับตน ถ้าหากว่าแรงงานวิชาชีพเหล่านั้นอยู่ใน สปป ลาว ยังขาดแคลน การรับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศเข้ามาทำงานอยู่ สปป ลาวนั้น ต้องมีการกำหนดจำนวนผู้ออกแรงงานและระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน และต้องมีการวางแผนการที่ละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางวิชาการแก่ผู้ออกแรงงานลาว เพื่อทดแทนผู้ออกแรงงานต่างประเทศ ภายหลังครบกำหนดระยะเวลาทำงานอยู่ สปป ลาวแล้ว การนำเข้าผู้ออกแรงงานต่างประเทศเพื่อมาทำงานใน สปป ลาวในระยะสั้นหรือระยะยาวต้องได้รับการอนุญาตจากองค์การคุ้มครองแรงงานก่อนจึงจะสามารถนำเข้ามาได้ เว้นแต่เข้ามาทำงานตามโครงการช่วยเหลือของต่างประเทศและองค์การจัดตั้งสากลต่าง ๆ จึงจะต้องปฏิบัติตามระเบียบเฉพาะ”

- มาตรา 8 การยกระดับวิชาชีพให้ผู้ออกแรงงาน ได้มีการกำหนดไว้ว่า “ผู้ใช้ แรงงานมีพันธะโดยตรงต่อการฝึก อบรม ยกระดับวิชาชีพ และความชำนาญงานให้แก่ผู้ออกแรงงานลาวที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตนเพื่อให้กลายเป็นผู้ออกแรงงานที่ชำนาญงาน

ทุกหัวหน้าหน่วยงานของภาคส่วนเศรษฐกิจ สังคมต่าง ๆ ต้องสร้างงานและกำหนดต้นทุนที่แน่นอนในแต่ละปีเพื่อใช้จ่ายเข้าในการฝึกอบรม ยกระดับวิชาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งภายในและต่างประเทศให้แก่ผู้ออกแรงงานลาว”

4.1.1.6. กฎหมายว่าด้วยที่ดิน

กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ได้มีรัฐดำรัสของประธานประเทศ ฉบับเลขที่ 61/สปป
ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2003

จากการที่ได้ศึกษาในบทที่ 3 เห็นว่าใน ได้มีบางมาตรา ที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลง
ของทริมส์ ดังนี้คือ

- มาตรา 64 (ใหม่) การเช่าหรือสัมปทานที่ดินโดยชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและคน
ต่างประเทศ ได้กำหนดไว้ว่า “ชาวต่างประเทศ คนไม่มีสัญชาติ คนต่างประเทศและการจัดตั้งของ
บุคคลดังกล่าวที่ด้าลงชีพ ลงทุน หรือเคลื่อนไหวอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่ สปป ลาว นั้น ก็
สามารถเช่าหรือสัมปทานที่ดินกับรัฐบาล สปป ลาวได้ ชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ และการ
จัดตั้งของบุคคลดังกล่าวที่ต้องการเช่าที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาวจะต้องได้รับอนุญาต
จากองค์การปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่ สำหรับคนต่างประเทศและการจัดตั้งของบุคคล
ดังกล่าว ที่ต้องการเช่าที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาว จะต้องได้รับอนุญาตจากองค์การ
คุ้มครองที่ดินแห่งชาติตามการเสนอขององค์การปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่”

- มาตรา 65 (ใหม่) กำหนดเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดิน ได้กำหนดไว้ว่า “กำหนดเวลาเช่า
หรือสัมปทานที่ดินจากรัฐ โดยชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว แต่ต้อง
อิงตามลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ ระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินสูงสุดไม่เกิน 30
ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีและต้องได้รับเห็นชอบจากรัฐบาล สำหรับระยะเวลาเช่าหรือ
สัมปทานที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาวโดยชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ และองค์การ
จัดตั้งของบุคคลดังกล่าว ระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานสูงสุดไม่เกิน 20 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่
กรณี ตามการตกลงของกลุ่มสัญญาและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การปกครองแขวง นคร ที่
ที่ดินตั้งอยู่ สำหรับการกำหนดระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินจากรัฐโดยคนต่างประเทศที่มา
ลงทุนอยู่ สปป ลาว โดยอิงตามลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ โครงการ ระยะเวลาเช่า
หรือสัมปทานสูงสุดไม่ให้เกิน 50 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีตามการตกลงของรัฐบาล และ
กำหนดระยะเวลาเช่าที่ดินจากพลเมืองลาวโดยคนต่างประเทศที่มาลงทุนอยู่ สปป ลาว ต้องอิงตาม
ลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ โครงการ ระยะเวลาเช่าสูงสุดไม่ให้เกิน 30 ปี และ
สามารถต่อได้แล้วแต่กรณี ตามการตกลงของกลุ่มสัญญาและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การ
คุ้มครองที่ดินแห่งชาติตามการเสนอขององค์การปกครองแขวง นคร สำหรับเขตเศรษฐกิจเฉพาะ
และ เขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดระยะเวลาเช่าหรือ สัมปทานที่ดินระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานสูงสุด
ไม่ให้เกิน 75 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีโดยการรับรองจากสภาแห่งชาติ

4.1.1.7. กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง

ได้มีบางมาตรา ในกฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่งเช่น

- มาตรา 16 ได้บัญญัติไว้ว่า “การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง ต้องอิงใส่แหล่งวัตถุดิบ เกษตร-ป่าไม้และแร่ธาตุภายในประเทศเป็นต้นต่อ”
- มาตรา 28 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐส่งเสริมให้นักลงทุนภายในและต่างประเทศลงทุนใส่กิจการอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่งที่นำใช้วัตถุดิบภายในประเทศ เช่น วัตถุดิบจากเกษตร-ป่าไม้และแร่ธาตุ เพื่อปรุงแต่งเป็นสินค้ารับใช้ภายในและส่งออก สำหรับวัตถุดิบที่มีความจำเป็นนำเข้าจากต่างประเทศมาใช้ให้แก่โรงงานในเขตที่กำหนดไว้ นั้นโดยให้มีเป้าหมายเพื่อปรุงแต่งเป็นสินค้าส่งออกเป็นต้นต่อ”
- มาตรา 38 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐวางนโยบายภาษีและอากรที่มีลักษณะผลักดันกิจการอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง เป็นต้นเช่น กิจการที่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาล การนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับการตั้งและดำเนินกิจการ โรงงาน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่งอยู่ภายในประเทศและส่งออก จะได้รับการยกเว้นหรือ ลดอัตราภาษีและอากร”

4.1.2. บทบัญญัติของแกตต์(GATT)ที่นำมาพิจารณา

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่สองเกี่ยวกับบทบัญญัติของข้อตกลงทริมส์(TRIMs) แต่ในข้อตกลงทริมส์(TRIMs) ไม่ได้บัญญัติบรรดามาตรการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้าไว้ เพียงแต่ได้บัญญัติบรรดาหลักการที่ประเทศเข้าร่วมเป็นภาคีต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นในข้อนี้ผู้เขียนจะนำเอาบรรดามาตรการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่ประเทศต่าง ๆ ประกาศใช้นั้นมา ประเมินความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของ สปป ลาว โดยถือเอาบทบัญญัติของข้อตกลงทริมส์(TRIMs)เป็นพื้นฐาน ซึ่งบรรดามาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้ามีอยู่ 7 ประเด็น ดังนี้คือ

- (ก) การกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ(Local Content)
- (ข) ข้อกำหนดเกี่ยวกับดุลการค้า(Trade Balancing)
- (ค) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตรา(Exchange Balancing)
- (ง) การกำหนดในการส่งออกหรือการกำหนดให้ขายภายในประเทศ(Export Restrictions or Domestic Sales Requirements)
- (จ) การให้สิ่งจูงใจในการลงทุน
- (ฉ) ข้อกำหนดทางด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- (ช) การกำหนดสัดส่วนในการถือหุ้น

ตารางประเมินความไม่สอดคล้องระหว่างกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับข้อตกลง
ของทริมส์(TRIMs)

	การกำหนดให้ ใช้ชิ้นส่วน ภายในประเทศ (Local Content)	ข้อกำหนด เกี่ยวกับ ดุลการค้า (Trade Balancing)	ข้อกำหนด เกี่ยวกับ การ แลกเปลี่ยน เงินตรา (Exchange Balancing)	การกำหนดใน การส่งออก หรือการ กำหนดให้ขาย ภายในประเทศ (Export Restrictions or Domestic Sales Requirements)	การให้ สิ่งจูงใจ ในการ ลงทุน	ข้อกำหนด ทางด้าน การ ถ่ายทอด เทคโนโลยี	การ กำหนด สัดส่วน ในการ ถือหุ้น	ความไม่ สอดคล้อง
กฎหมายว่า ด้วยการ ส่งเสริมและ คุ้มครองการ ลงทุน ต่างประเทศ					●		■	ขัด
กฎหมายว่า ด้วยวิสาหกิจ							■	ขัด
กฎหมายภาษี	○				●			ขัด
กฎหมายว่า ด้วย อาคาร					●			ขัด
กฏหมาย แรงงาน						△		ขัด
กฎหมายว่า ด้วยที่ดิน					●			ขัด
กฎหมาย อุตสาหกรรม ปรุงแต่ง	○							ขัด

- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ

● สำหรับในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศของ สปป ลาว นั้นส่วนมากแล้วจะเป็นการให้สิ่งจูงใจในการลงทุนโดยการกำหนดเงื่อนไขต่างๆเช่น นโยบายทางด้านภาษี ซึ่งระบุไว้ใน

- มาตรา 3 คือ “ผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถลงทุนในกิจการผลิต ธุรกิจได้ในทุกแขนงการ และทุกเขตการลงทุนของ สปป ลาว เว้นเสียแต่ในบรรดากิจการที่เกี่ยวข้องถึงความมั่นคงของชาติ มีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน หรือ ยาวนาน ต่อสุขภาพ หรือ วัฒนธรรม ที่ดีงาม ของชาติ รัฐส่งเสริมให้ผู้ลงทุนต่างประเทศ ลงทุนในกิจการของแขนงการ เขตการลงทุน ซึ่งได้ กำหนดไว้ในมาตรา 16 และ 17 ของกฎหมายฉบับนี้ ด้วยการวางนโยบายด้านภาษี ออกร ระเบียบ การ มาตรการ การสนองข้อมูลข่าวสาร การบริการ และความสะดวกอื่นๆแก่นักลงทุน ต่างประเทศ”

- มาตรา 16 ได้บัญญัติไว้ “รัฐกำหนดกิจการของแขนงการที่ได้รับการส่งเสริมดังนี้

1. กิจการ การผลิตสินค้า เพื่อส่งออก
2. กิจการเกษตร-ป่าไม้ ประมงแต่งผลิตภัณฑ์เกษตร-ป่าไม้และหัตถกรรม
3. กิจการ อุตสาหกรรมประมงแต่ง อุตสาหกรรมที่นำใช้เทคนิค เทคโนโลยีที่ทันสมัย กิจการค้นคว้าวิจัยวิทยาศาสตร์และการพัฒนา กิจการปกป้องคุ้มครอง สิ่งแวดล้อมและ พกภาษาชาติ
4. กิจการเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ฝีมือแรงงานและ การปกป้องคุ้มครองรักษาสุขภาพของพลเมือง
5. กิจการก่อสร้างพื้นฐาน โครงสร้าง
6. กิจการผลิตวัตถุดิบอุปกรณ์เพื่อสนองให้แก่การผลิตอุตสาหกรรมที่ สำคัญ
7. กิจการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการทางผ่าน

- มาตรา 17 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐบาลกำหนดเขตส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ โดยอิงตาม ที่ตั้งทางด้านภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ –สังคม ซึ่งแบ่งเป็น 3 เขตคือ

1. เขต 1 เขตฤดูคอย ที่ราบสูง และทุ่งราบ ที่ไม่มีโครงสร้างเศรษฐกิจที่ เอื้ออำนวยแก่การลงทุน
2. เขต 2 เขตฤดูคอย ที่ราบสูง และทุ่งราบ ที่ไม่มีพื้นฐานโครงสร้าง เศรษฐกิจ สามารถรองรับการลงทุนได้ส่วนใดส่วนหนึ่ง
3. เขต 3 เขตฤดูคอย ที่ราบสูง และทุ่งราบที่มีพื้นฐาน โครงสร้างเศรษฐกิจ รองรับการลงทุนได้ดีแล้วส่วนรายละเอียดของการแบ่งนั้น”

- มาตรา 18 ได้ระบุไว้ว่า “ วิสาหกิจลงทุนต่างประเทศ ที่ลงทุนตามกิจการของแผนการและเขตส่งเสริมการลงทุนที่ได้กล่าวมาแล้วในมาตรา 16 และมาตรา 17 ข้างต้นจะได้รับนโยบายส่งเสริมทางด้าน ภาษีและอากร ดังต่อไปนี้

ถ้าลงทุนในเขต 1 จะได้รับการยกเว้นอากรกำไรเป็นระยะเวลา 7 ปี และหลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรเต็มในอัตราร้อยละสิบ(10%)

ถ้าลงทุนในเขต 2 จะได้รับการยกเว้นอากรกำไรเป็นระยะเวลา 5 ปี หลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไร ในอัตราลดครึ่งหนึ่งของร้อยละสิบห้า(15%) ในระยะเวลา 3 ปี และหลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรเต็มในอัตราร้อยละสิบห้า(15%)

ถ้าลงทุนในเขต 3 จะได้รับการยกเว้นอากรกำไรเป็นระยะเวลา 2 ปีจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรในอัตราลดครึ่งหนึ่งของร้อยละยี่สิบ(20%) ในระยะเวลา 2 ปี และหลังจากนั้นจะได้เสียอากรกำไรเต็มในอัตราร้อยละยี่สิบ(20%)

ในระยะยกเว้นอากรกำไร ให้นับแต่วันที่วิสาหกิจลงทุนต่างประเทศดำเนินธุรกิจเป็นต้นไป สำหรับบางกิจการปลูกต้นไม้ในระยะเวลายกเว้นอากรกำไร ให้นับแต่วันที่วิสาหกิจมีกำไรเป็นต้นไป เมื่อหมดระยะยกเว้นอากรกำไรแล้ววิสาหกิจลงทุนต่างประเทศต้องเสียอากรกำไรตามระเบียบกฎหมาย

นอกจากนโยบายส่งเสริมที่ได้กล่าวมาแล้ววิสาหกิจลงทุนต่างประเทศยังจะได้รับนโยบายเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ในระยะเวลายกเว้นหรือลดอากรกำไรนั้นจะได้รับการยกเว้นอากรต่ำสุด
2. กำไรที่นำไปขยายต่อในกิจการของคนที่ได้รับอนุญาตไปแล้วนั้นจะถูกยกเว้นอากรกำไรในปีการบัญชี
3. ได้รับนโยบายยกเว้นภาษีนำเข้าและอากรที่เก็บจากการนำเข้าต่อกับอุปกรณ์ เครื่องอาไหล่ พาหนะการผลิตโดยตรง วัตถุดิบที่ไม่มีภายในประเทศ หรือมีอยู่แต่หากไม่เพียงพอ ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่นำเข้ามาเพื่อการปรุงแต่ง หรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออก
4. ได้รับนโยบายยกเว้นภาษีขาออก สำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อส่งออก ส่วนวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปที่นำเข้ามาเพื่อปรุงแต่งหรือประกอบเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อทดแทนสินค้าขาเข้า ก็จะได้รับยกเว้น หรือลดภาษี อากรที่เก็บจากการนำเข้า”

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ถือเป็นมาตรการหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศของ สปป ลาว ซึ่งได้วางมาตรการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการยกเว้นภาษีนำเข้าหรือระยะเวลาในการยกเว้นอากรโดยกำหนดการยกเว้นอากร คือ 7 ปี 5 ปี และ 2 ปี และถ้าหากผู้ลงทุนต่างประเทศลงทุนในกิจการที่รัฐบาลได้วางออกมานั้นก็จะได้รับสิ่งตอบแทนดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการที่รัฐบาล สปป ลาวได้นำใช้มาตรการการดึงดูดการลงทุน

ดังกล่าวนี้จึงขัดกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) โดยเฉพาะข้อ III วรรค 4 ของเกณฑ์ 1994 นั่นก็คือ หลักปฏิบัติเชิงชาติ ซึ่งได้ระบุว่า กฎหมาย กฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้า ที่มี “ผลกระทบ” ต่อการขาย การซื้อ การขนส่ง การจัดจำหน่าย การใช้สินค้าจะต้องใช้บังคับต่อสินค้านำเข้าไม่ด้อยไปกว่าการบังคับใช้กับสินค้าชนิดเดียวกันนั้นที่ผลิตภายในประเทศ

เมื่อพิจารณาคำว่า “ผลกระทบ” แล้วจะพบว่า การปฏิบัติอย่างชาติหมายความว่ารวมถึงทั้ง กฎหมาย กฎระเบียบและข้อกำหนดต่าง ๆ ของประเทศผู้นำเข้าที่บังคับโดยตรงต่อการขาย การซื้อ การขนส่ง การจัดจำหน่าย การใช้สินค้า และกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับดังกล่าวของประเทศผู้นำเข้าที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพการแข่งขันระหว่างสินค้านำเข้ากับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ

ดังนั้น ถ้าหาก สปป ลาว จะเข้าร่วมเป็นภาคีขององค์การการค้าโลกแล้ว กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศก็เป็นอีกกฎหมายฉบับหนึ่งที่จะต้องมีการปรับให้ถูกต้องกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs)

■ การกำหนดสัดส่วนในการถือหุ้น ถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ ที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 ได้ระบุไว้ว่า “วิสาหกิจผสมคือวิสาหกิจที่สร้างตั้งและจดทะเบียนตามระเบียบกฎหมายของ สปป ลาว ซึ่งมีการดำเนินธุรกิจและเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศและผู้ลงทุนอยู่ภายใน การจัดตั้ง การคุ้มครอง การเคลื่อนไหวและการพัวพันระหว่างผู้ร่วมลงทุนในวิสาหกิจผสม ถูกกำหนดด้วยสัญญาระหว่างสองฝ่ายและกฎระเบียบของวิสาหกิจผสมนั้น สำหรับผู้ลงทุนต่างประเทศที่ลงทุนในวิสาหกิจผสมนี้ ต้องประกอบทุนอย่างน้อยไม่ให้ต่ำกว่าสามสิบส่วนร้อย(30%) ของทุนจดทะเบียน การประกอบทุนเป็นเงินตราต่างประเทศต้องคิดเป็นเงินกิบ ตามอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่ง สปป ลาวในวันที่ประกอบทุน”

การที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศได้กำหนดเกี่ยวกับการประกอบทุนของผู้ลงทุนต่างประเทศก็ถือเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่จำกัดสิทธิของคนต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนดังนั้นจึงเห็นได้ว่ามาตรการดังกล่าวขัดกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) โดยเฉพาะข้อ III วรรค 4 ของเกณฑ์ 1994 คือ หลักปฏิบัติเชิงชาติ

- กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ

สำหรับกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ ถือว่าการบัญญัติส่วนใหญ่ เป็นการบัญญัติถึงการสร้างตั้งวิสาหกิจและบริษัทต่าง ๆ แต่ก็มีบางมาตราที่กล่าวถึงการกำหนดสัดส่วนในการถือหุ้น คือ

■ มาตรา 224 เป็นการสร้างตั้งบริษัทผสม ซึ่งเป็นการสร้างตั้งบริษัทระหว่างภาครัฐกับภาคส่วนอื่นที่เป็นคนลาวหรือต่างประเทศโดยมีหุ้นฝ่ายละห้าสิบส่วนร้อย(50%) ดังนั้นการกำหนดสัดส่วนในการถือหุ้นของนักลงทุนต่างประเทศเพื่อไม่ให้อำนาจในการควบคุมการดำเนินงานของ

กิจการนี้เพราะถ้าหากให้สิทธิ์มากเกินไปแก่ผู้ลงทุนต่างประเทศ ผู้ลงทุนต่างประเทศก็สามารถควบคุมกิจการและสามารถที่จะกระทำการที่จะเกิดผลเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศได้ แต่การกำหนดดังกล่าวถือว่าเป็นมาตรการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้า

- กฎหมายภาษี

สำหรับในกฎหมายภาษีของ สปป ลาว ได้มีบางมาตราที่กล่าวถึง การกำหนดการนำใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศและการให้สิ่งจูงใจให้แก่นักลงทุนต่างประเทศ

○ มาตรา 11 ได้บัญญัติไว้ว่า “ ต้นกำเนิดสินค้า หมายถึงประเทศที่ได้ขุดค้น ผลิต หรือผ่านกระบวนการผลิต หรือปรุงแต่งสินค้า สิ่งของตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับระเบียบการของการนำใช้สารบัญชีอัตราภาษีกำหนดทางด้านปริมาณของส่วนประกอบ หรือระเบียบการอื่น ๆ ทางด้านการค้า สินค้า สิ่งของจะถูกกำหนดต้นกำเนิดอย่างถูกต้องได้ก็ต่อเมื่อมีสิ่งยืนยันต้นกำเนิด และการจัดส่งสินค้าจากประเทศต้นกำเนิด ไปประเทศที่นำเข้าอย่างถูกต้องตามระเบียบการ รัฐบาลเป็นผู้ออกระเบียบการเกี่ยวกับต้นกำเนิดสินค้า สิ่งของ ที่ผลิตอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งได้นำใช้วัตถุดิบ หรือส่วนประกอบมาจากประเทศอื่น”

สำหรับมาตรา 11 นี้เป็นการกำหนดเกี่ยวกับต้นกำเนิดของสินค้าที่จะนำเข้ามาใน สปป ลาว โดยต้องสอดคล้องกับสารบัญชีอัตราภาษีและต้องมีสิ่งยืนยันต้นกำเนิดด้วย และรัฐบาลจะเป็นผู้ออกระเบียบในการนำใช้วัตถุดิบหรือส่วนประกอบของสินค้าที่ผลิตในประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่การบัญญัติดังกล่าวนี้เป็นการจำกัดปริมาณในการนำวัตถุดิบเข้ามาใช้ในการผลิตสินค้า และถือว่าเป็นมาตรการการลงทุนที่เป็นอุปสรรคทางการค้าและไม่สอดคล้องกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) โดยเฉพาะ ข้อ III วรรค 4 และข้อ XI วรรค 1 ของ แกดต์ 1994

● มาตรา 44 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นและลดภาษีเพื่อส่งเสริมการลงทุนไว้ว่า “ทุกการนำเข้าตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนจะได้รับการปฏิบัติตามเงื่อนไขขุมนสิทธิที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายในและกฎหมายการลงทุนต่างประเทศเท่านั้น”

ดังนั้นถ้าการยกเว้นและลดอัตราภาษีเพิ่มส่งเสริมนั้น โดยอิงตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนที่ได้กล่าวไว้ในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศนั้นถือว่า มาตรานี้ขัดกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) โดยเฉพาะ ข้อ III วรรค 4 ของ แกดต์ 1994

- กฎหมายช่วยเหลือ

สำหรับกฎหมายศุลกากร ได้มีบางมาตราที่ได้กล่าวถึงสิ่งจูงใจในการลงทุนเพื่อให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุน เช่น

● มาตรา 21 ได้กล่าวถึง การนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าส่งออกและการนำเข้าเพื่อส่งออกต่อ ซึ่งในมาตรา 21 ได้บัญญัติไว้ว่า “การนำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตส่งออกและการนำเข้าเพื่อ

ส่งออกต่อ ได้บัญญัติคือ “ผู้ผลิตหรือผู้บริการที่นำเอาวัตถุดิบเข้ามาผลิตสินค้าเพื่อส่งออกและผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพื่อส่งไปขายต่อประเทศที่สามซึ่งได้เสียอากรตัวเลขธุรกิจอยู่ต้นทางแล้ว มีสิทธิ์ได้รับการหักค่าอากรดังกล่าวออกจากจำนวนอากรที่ตนจะได้มอบในแต่ละเดือน”

การที่กฎหมายศุลกากรของ สปป ลาว ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 21 นี้เป็นมาตรการส่งเสริมซึ่งถือเป็นสิ่งจูงใจให้มีการเข้ามาลงทุนให้มากขึ้นของต่างประเทศโดยไม่เก็บอากรนำผู้ผลิตที่นำเข้าวัตถุดิบเพื่อผลิตแล้วส่งออกหรือผู้ที่นำเอาวัตถุดิบเพื่อผ่านไปยังประเทศที่สาม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการบัญญัติเช่นนี้ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงทริมส์ (TRIMs) โดยเฉพาะ ข้อ III วรรค 4 ของเกณฑ์ 1994

- มาตรา 34 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้ลงทุนในโครงการ และเขตภูมิสิทธิ์ต่าง ๆ อยู่ใน สปป ลาว จะได้รับการยกเว้น หรือเสียอากรกำไรในอัตราลดหย่อน เป็นกรณีไป ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน แต่ผู้ที่จะได้รับต้องปฏิบัติตามบัญชีให้ถูกต้องตามที่ได้กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการบัญชีวิสาหกิจ

ในกรณีที่เกิดภัยธรรมชาติโดยมาจากสาเหตุ เกิดพายุ พยาธิ อากาศภัย สงครามนั้นการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรกำไร รัฐบาลจะเป็นผู้ตกลง

ส่วนมาตรา 34 เป็นการบัญญัติที่ให้การส่งเสริมการลงทุนเช่นเดียวกันโดยที่ผู้ลงทุนที่ได้ลงทุนในโครงการและเขตภูมิสิทธิ์ต่าง ๆ นี้ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ ซึ่งการบัญญัติดังกล่าวถือเป็นมาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงทริมส์ (TRIMs) โดยเฉพาะ ข้อ III วรรค 4 ของเกณฑ์ 1994

- กฎหมายแรงงาน

สำหรับกฎหมายแรงงานได้มีบางมาตราที่ได้กำหนดเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่พลเมืองลาวที่เป็นแรงงาน คือ

Δ - มาตรา 7 การรับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศ ได้มีการบัญญัติไว้ว่า “หัวหน้าหน่วยงานของภาคส่วนเศรษฐกิจต่าง ๆ อาจจะรับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศที่เห็นว่ามีควมจำเป็นเข้ามาทำงานกับตน ถ้าหากว่าแรงงานวิชาชีพเหล่านั้นอยู่ใน สปป ลาว ยังขาดแคลน การรับเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศเข้ามาทำงานอยู่ สปป ลาวนั้น ต้องมีการกำหนดจำนวนผู้ออกแรงงานและระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน และต้องมีการวางแผนการที่ละเอียดเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางวิชาการแก่ผู้ออกแรงงานลาว เพื่อทดแทนผู้ออกแรงงานต่างประเทศ ภายหลังครบกำหนดระยะเวลาทำงานอยู่ สปป ลาวแล้ว การนำเข้าผู้ออกแรงงานต่างประเทศเพื่อมาทำงานใน สปป ลาวในระยะสั้นหรือระยะยาวต้องได้รับการอนุญาตจากองค์การคุ้มครองแรงงานก่อนจึงจะสามารถนำเข้ามาได้ เว้นแต่เข้ามาทำงานตามโครงการช่วยเหลือของต่างประเทศและองค์การจัดตั้งสากลต่าง ๆ จึงจะต้องปฏิบัติตามระเบียบเฉพาะ”

- มาตรา 8 การยกระดับวิชาชีพให้ผู้ออกแรงงาน ได้มีการกำหนดไว้ว่า “ผู้ใช้แรงงานมีพันธะโดยตรงต่อการฝึก อบรม ยกระดับวิชาชีพ และความชำนาญงานให้แก่ผู้ออกแรงงานลาว ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตนเพื่อให้กลายเป็นผู้ออกแรงงานที่ชำนาญงาน

ทุกหัวหน่วยแรงงานของภาคส่วนเศรษฐกิจ สังคมต่าง ๆ ต้องสร้างงานและกำหนดต้นทุนที่แน่นอนในแต่ละปีเพื่อใช้จ่ายเข้าในการฝึกอบรม ยกระดับวิชาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งภายในและต่างประเทศให้แก่ผู้ออกแรงงานลาว”

การที่กฎหมายแรงงานของ สปป ลาว ได้กำหนดไว้ใน 2 มาตรา ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นเป็นการบัญญัติที่ไม่ถูกต้อง เพราะว่าการกำหนดดังกล่าวนี้เป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้ลงทุน เพราะต้องเสียงบประมาณเข้าในการฝึกอบรมความรู้ให้แก่แรงงานลาวพร้อมนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าหากแรงงานลาวไม่ขาดแคลนแล้วก็ไม่สามารถนำเอาผู้ออกแรงงานต่างประเทศเข้ามาได้และสำหรับผู้ลงทุนถ้าหากไม่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่แรงงานแล้วก็จะไม่สามารถเข้ามาลงทุนได้ ดังนั้นการบัญญัติดังกล่าวจึงถือเป็นมาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้า แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะไปขัดกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) เพราะว่าความตกลงทริมส์(TRIMs)นั้นต้องการที่จะขจัดบรรดามาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้ามีอยู่ 4 อย่าง คือ การกำหนดให้ใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศ (Local Content) ข้อกำหนดเกี่ยวกับดุลการค้า(Trade Balancing) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตรา(Exchange Balancing) การกำหนดในการส่งออกหรือการกำหนดให้ขายภายในประเทศ (Export Restrictions or Domestic Sales Requirements) ดังนั้น การบัญญัติดังกล่าวอาจจะไปขัดความตกลงอื่นเช่น การค้าบริการ

- กฎหมายว่าด้วยที่ดิน

กฎหมายว่าด้วยที่ดินของ สปป ลาว ได้มีบางมาตรา ได้กำหนดเกี่ยวกับการให้สิ่งจูงใจแก่นักลงทุนต่างประเทศไว้ คือ

● - มาตรา 64 (ใหม่) การเช่าหรือสัมปทานที่ดินโดยชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและคนต่างประเทศ ได้กำหนดไว้ว่า “ชาวต่างประเทศ คนไม่มีสัญชาติ คนต่างประเทศและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าวที่ค้าลงชีพ ลงทุน หรือเคลื่อนไหวอย่างถูกต้องตามกฎหมายอยู่ สปป ลาว นั้น ก็สามารถเช่าหรือสัมปทานที่ดินกับรัฐบาล สปป ลาวได้ ชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ และการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าวที่ต้องการเช่าที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาวจะต้องได้รับอนุญาตจากองค์การปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่ สำหรับคนต่างประเทศและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว ที่ต้องการเช่าที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาว จะต้องได้รับอนุญาตจากองค์การคุ้มครองที่ดินแห่งชาติตามการเสนอขององค์การปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่”

- มาตรา 65 (ใหม่) กำหนดเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดิน ได้กำหนดไว้ว่า “กำหนดเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินจากรัฐโดยชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติและการจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว แต่ต้อง

อิงตามลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ ระยะเวลาการเช่าหรือสัมปทานที่ดินสูงสุดไม่เกิน 30 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีและต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล สำหรับระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินที่มีการพัฒนาแล้วจากพลเมืองลาวโดยชาวต่างด้าว คนไม่มีสัญชาติ และองค์การจัดตั้งของบุคคลดังกล่าว ระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานสูงสุดไม่เกิน 20 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณี ตามการตกลงของกลุ่มสัญญาและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การปกครองแขวง นคร ที่ที่ดินตั้งอยู่ สำหรับการกำหนดระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินจากรัฐโดยคนต่างประเศที่มาลงทุนอยู่ สปป ลาว โดยอิงตามลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ โครงการ ระยะเวลาการเช่าหรือสัมปทานสูงสุดไม่ให้เกิน 50 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีตามการตกลงของรัฐบาล และกำหนดระยะเวลาเช่าที่ดินจากพลเมืองลาวโดยคนต่างประเศที่มาลงทุนอยู่ สปป ลาว ต้องอิงตามลักษณะ ขนาด และเงื่อนไขของกิจการ โครงการ ระยะเวลาการเช่าสูงสุดไม่ให้เกิน 30 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณี ตามการตกลงของกลุ่มสัญญาและจะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การคุ้มครองที่ดินแห่งชาติตามการเสนอขององค์การปกครองแขวง นคร

สำหรับเขตเศรษฐกิจเฉพาะ และ เขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดระยะเวลาเช่าหรือ สัมปทานที่ดินระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานสูงสุดไม่ให้เกิน 75 ปี และสามารถต่อได้แล้วแต่กรณีโดยการรับรองจากสภาแห่งชาติ”

การกำหนดเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินในกฎหมายว่าด้วยที่ดินของ สปป ลาว นั้นเป็นสิ่งหนึ่งอีกที่สามารถดึงดูดการลงทุนของต่างประเทศได้โดยมีการกำหนดระยะเวลาเช่าหรือสัมปทานที่ดินแยกเป็นสองส่วนคือการเช่าที่ดินจากพลเมืองลาวและการเช่าหรือสัมปทานที่ดินจากรัฐบาลอย่างเห็นได้ชัดเจนนอกนั้นระยะเวลาดังกล่าวก็สามารถต่อได้แล้วแต่กรณี แต่ถึงอย่างไรก็ตามการกำหนดระยะเวลาของการเช่าหรือสัมปทานที่ดินของกฎหมายว่าด้วยที่ดินของ สปป ลาวนั้น ถือเป็นมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า แต่ในข้อตกลงทริมส์ (TRIMs) ไม่ได้ห้ามไว้และมาตรการดังกล่าวนี้ก็จะไปขัดในส่วนอื่นก็ได้เช่น การค้าบริการ

- กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง

กฎหมายอุตสาหกรรมปรุงแต่งก็ได้มีบางมาตราที่ได้กล่าวถึงการนำใช้วัตถุดิบภายในประเทศดังต่อไปนี้

○ มาตรา 16 ได้บัญญัติไว้ว่า “การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง ต้องอิงใส่แหล่งวัตถุดิบ เกษตร-ป่าไม้และแร่ธาตุภายในประเทศเป็นต้นต่อ”

- มาตรา 28 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐส่งเสริมให้นำนักลงทุนภายในและต่างประเทศลงทุนใส่กิจการอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่งที่นำใช้วัตถุดิบภายในประเทศ เช่น วัตถุดิบจากเกษตร-ป่าไม้และแร่ธาตุ เพื่อปรุงแต่งเป็นสินค้ารับใช้ภายในและส่งออก สำหรับวัตถุดิบที่มีความจำเป็น

นำเข้าจากต่างประเทศมาใช้ให้แก่โรงงานในเขตที่กำหนดไว้ นั้นโดยให้มีเป้าหมายเพื่อปรุงแต่งเป็นสินค้าส่งออกเป็นต้นต่อ”

- มาตรา 38 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐวางนโยบายภาษีและอากรที่มีลักษณะผลกีดกันกิจการอุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่ง เป็นต้นเช่น กิจการที่ได้รับบริบทสิทธิจากรัฐบาล การนำเข้าเครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับการตั้งและดำเนินกิจการโรงงาน การจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและหัตถกรรมปรุงแต่งอยู่ภายในประเทศและส่งออก จะได้รับการยกเว้นหรือ ลดอัตราภาษีและอากร”

สำหรับการบัญญัติเกี่ยวกับการนำใช้แหล่งวัตถุดิบจากเกษตร-ป่าไม้และแร่ธาตุภายในประเทศเป็นต้นตอ นั้น ในกฎหมายดังกล่าวไม่ได้บัญญัติไว้ว่าต้องใช้วัตถุดิบภายในประเทศร้อยละเท่าไร ดังนั้นอาจตีความหมายได้ว่าอาจจะนำใช้วัตถุดิบภายในประเทศร้อยละห้าสิบเอ็ด (51%) หรืออาจจะมากกว่านั้นก็ได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการบัญญัติดังกล่าวนี้ถือว่าขัดกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) โดยเฉพาะ ข้อ III วรรค 4 ของภาค 4 ของแกตต์ 1994

ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับลงทุนของ สปป ลาว ส่วนมากแล้วจะเป็นการกำหนดสิ่งจูงใจในการลงทุนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) ก็เป็นข้อตกลงที่มีจุดประสงค์ในการขจัด บรรดามาตรการที่ส่งเสริมการลงทุนดังกล่าว ถึงว่าข้อตกลงทริมส์(TRIMs) จะไม่ได้ระบุบรรดามาตรการที่เป็นการส่งเสริมการลงทุนที่จะต้องขจัดก็ตามแต่ในข้อตกลงทริมส์(TRIMs)ก็ได้ระบุบรรดาระเบียบการที่บรรดาประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตามโดยการแจ้ง บรรดามาตรการต่างๆที่เห็นว่าไม่สอดคล้องกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs)ภายใน 90 วัน หลังข้อตกลงมีผลบังคับใช้ ก็คือ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2538 มาตรการใดที่ไม่ได้แจ้งไว้จะไม่ได้รับระยะเวลาผ่อนผัน ซึ่งระยะเวลาผ่อนผัน ขึ้นอยู่กับการพัฒนาประเทศโดยใช้สูตร 2-5-7 ซึ่งหมายถึงประเทศที่พัฒนาแล้วได้เวลา 2 ปี ในการยกเลิกมาตรการเหล่านี้ ประเทศกำลังพัฒนาได้เวลา 5 ปี และประเทศด้อยพัฒนาได้ 7 ปี การกำหนดเช่นนี้ก็เพื่อมิให้ประเทศสมาชิกทั้งหมด หรือรีบประกาศใช้มาตรการต้องห้ามก่อนข้อตกลงมีผลบังคับใช้เพื่อเอาประโยชน์จากระยะเวลาผ่อนผัน ดังนั้น ถ้าหาก สปป ลาวที่จะเข้าเป็นภาคีขององค์การการค้าโลก (WTO) สปป ลาวก็ต้องคำนึงถึงว่าระยะเวลาในการขจัดบรรดามาตรการที่ขัดกับข้อตกลงของทริมส์(TRIMs) นั้น เพราะวาระเวลาของการผ่อนผันนั้นถือว่าได้หมดไปนานแล้ว เกือบ 10 กว่าปีแล้ว ดังนั้น สปป ลาว น่าจะถือเอาโอกาสนี้ที่จะขอเวลาผ่อนผันระยะเวลาในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เช่น การปรับกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน เพื่อที่จะประกาศ หรือ แจ้งบรรดามาตรการที่ถือว่าขัดต่อข้อตกลงของทริมส์(TRIMs)นั้นต่อองค์การการค้าโลก(WTO) ด้วย

4.2. ประเมิน ความสอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป.ลาวกับ ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน (ASEAN)

ภายหลังที่ สปป ลาว ได้เข้าเป็นสมาชิกของอาเซียน เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 1997 แล้ว สปป ลาวได้มีการปรับกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับบรรดากฎหมายของประเทศสมาชิกต่าง ๆ และสปป ลาวยังได้เปิดให้มีการลงทุนหรือร่วมมือในบางประเภทในกรอบของอาเซียน(ดูตาราง)⁵

ลำดับ	ประเภทและการบริการโดยรวม	ประเภทและการบริการโดยย่อย	pcc
1	การโทรคมนาคม	1)บริการทางโทรศัพท์ 2)บริการทางโทรเลข 3)บริการทางโทรพิมพ์ 4)บริการทางแฟกซ์(FAX)	7521 7523 7522 7521
2	การขนส่งทางทะเล	1)การขนส่งสินค้าผ่านแดนทางทะเล 2)การบริการคลังสินค้า 3)การบริการรักษาสินค้าในคลังสินค้า 4)ตัวแทนของการบริการขนส่งสินค้าผ่านแดน	7212 741 742 748
3	ธนาคาร-การคลัง	1)การบริการการจ่ายและโอนด้วยทุกรูปแบบ 2)การค้าประกันและการใช้ข้อผูกพัน 3)การทำธุรกิจด้วยทุนของตนเองหรือด้วยบัญชีของลูกค้า - เครื่องมือตลาดเงินตรา - หลักทรัพย์ที่มอบ-โอนได้	81339 81199 81339 81321
4	การบริการด้านการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง	1)งานก่อสร้างทั่วไปสำหรับอาคาร 2)งานติดตั้งและการประกอบ 3)งานก่อสร้างที่สำเร็จและสมบูรณ์แบบ	512 513 517
5	การบริการธุรกิจ	1)การบริการด้านสถาปนิก 2)การบริการด้านวิศวกรรม 3)การบริการออกแบบผังเมืองและบริการด้านสถาปนิก	8671 8672
6	การบริการด้านการบิน(การขนส่งทางอากาศ)	1)ระบบของตัวเครื่องบินโดยคอมพิวเตอร์ 2)ระบบการจัดขายตัวเครื่องบิน	
7	การบริการด้านการท่องเที่ยว	1)การบริการ โรงแรมระดับสากล	641-643

⁵ พรหมมา อินทนาม,กฎหมายการลงทุนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว:ศึกษารณีก การส่งเสริมการลงทุนทางตรง,(นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:2545).หน้า 29.

ความตกลงเกี่ยวกับการลงทุนแบบพหุภาคีได้มีความพยายามในการร่างและเสนอสนธิสัญญาเกี่ยวกับการลงทุนแบบพหุภาคีหลายครั้งหลายครา ซึ่งแต่ละครั้งก็ประสบปัญหาและอุปสรรค ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ แต่สำหรับ สปป ลาว ในปัจจุบันได้เข้าเป็นสมาชิกของสนธิสัญญาว่าด้วยการยอมรับและปฏิบัติตามคำพิพากษาของอนุญาโตตุลาการของคณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ(UNCITRAL) และสนธิสัญญาดังกล่าวได้มีผลบังคับใช้กับ สปป ลาว นับตั้งแต่วันที่ 15/09/1998 เป็นต้นมา และเนื่องจาก สปป ลาว ได้เข้าเป็นสมาชิกของอาเซียนเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 1997 จึงเป็นเหตุให้ความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของอาเซียนก็มีผลผูกพัน สปป ลาว ด้วย

ตัวอย่าง สปป ลาว ได้ทำสัญญากับบรรดาประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันคือ

1. สปป ลาว ได้ทำสัญญากับ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เกี่ยวกับการส่งเสริมและปกป้องการลงทุน ซึ่งสัญญาดังกล่าวจะให้เป็นสองฉบับที่กรุงจาการ์ตาประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ในวันที่ 18 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1994 และมีผลบังคับใช้ ในวันที่ 5 กรกฎาคม ปี ค.ศ.1995 โดยในสัญญามีอยู่ 13 มาตรา ซึ่งมาตรา 2 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมและการปกป้องการลงทุนว่า “ภาคีฝ่ายหนึ่งจะต้องผลักดันและสร้างเงื่อนไขที่อำนวยความสะดวกให้แก่คนชาติของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อลงทุนอยู่ในดินแดนของตน และจำยอมรับการลงทุนดังกล่าว โดยสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบการของประเทศตน

การลงทุนของคนชาติของภาคีฝ่ายหนึ่งจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นทางการและเสมอภาคและจะต้องได้รับการปกป้องและความปลอดภัยที่เหมาะสมในดินแดนของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง” นอกจากนั้นในมาตรา 3 ยังได้บัญญัติเกี่ยวกับฐานะชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์อย่างยิ่ง ไว้ว่า “ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องรับประกันการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเสมอภาคต่อการลงทุนของคนสัญชาติของภาคีอีกฝ่ายหนึ่งและจะต้องไม่สร้างความเสียหายให้แก่การดำเนินงาน การคุ้มครอง การบำรุงรักษา การนำใช้ การได้รับผล หรือการโอนการลงทุนของคนสัญชาติดังกล่าว ด้วยการจำแนกแบ่งแยก หรือขาดเหตุผลที่ไม่เพียงพอ ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องรับประกันความปลอดภัยและการปกป้องที่เหมาะสมแก่การลงทุนดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้นภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องให้การปฏิบัติต่อการลงทุนดังกล่าว ซึ่งในกรณีใดก็ตามจะต้องไม่มีลักษณะเอื้ออำนวยที่ต่ำกว่าที่ได้ให้แก่การลงทุนของคนชาติของรัฐที่สาม และถ้าว่าภาคีฝ่ายหนึ่งได้ให้ความสะดวกพิเศษแก่คนสัญชาติของรัฐที่สามใดหนึ่งบนพื้นฐานของสัญญาสร้างตั้ง สะหะพันภาษี สะหะภาพเศรษฐกิจ สมาคมการเงิน หรือสถาบันต่าง ๆ ที่คล้ายกันนี้ หรือบนพื้นฐานของสัญญาชั่วคราวที่จะนำไปสู่สะหะสถาบันดังกล่าว ภาคีฝ่ายดังกล่าวนี้ไม่จำเป็นที่จะให้ความสะดวกดังกล่าวแก่คนสัญชาติของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง”

6 เรื่องเดียวกัน หน้า 26.

2. สัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกันระหว่าง สปป ลาว กับสิงคโปร์ ในวันที่ 24 มีนาคม 1997 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 25 มีนาคม 1998 ในสัญญามีทั้งหมด 16 มาตรา ซึ่งในมาตรา 3 ของสัญญาได้ระบุถึงการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนดังนี้ “คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องผลักดันและสร้างเงื่อนไขอันสะดวกให้แก่คนชาติและบริษัทของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อทำการลงทุนอยู่ในดินแดนของตน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรวมทางด้านเศรษฐกิจของประเทศคน” นอกนั้น ในมาตรา 4 ยังได้ระบุถึงข้อบัญญัติเกี่ยวกับฐานะชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ซึ่ง คือ “ต่อการลงทุนอยู่ในดินแดนของตนซึ่งได้ถูกรับรองเอา โดยสอดคล้องกับข้อบัญญัติของมาตรา 2 หรือต่อผลได้ของคนสัญชาติและบริษัทของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งนั้น ไม่มีคู่สัญญาฝ่ายใดจะให้การปฏิบัติที่เอื้ออำนวยต่ำกว่าการปฏิบัติต่อการลงทุนที่ตนได้ให้แก่การลงทุน หรือ ผลได้ของคนสัญชาติและบริษัทของรัฐที่สาม”⁷

3. สัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกัน ระหว่าง สปป ลาว กับ ราชอาณาจักรไทยในวันที่ 22 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1990 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 1990 ซึ่งในสัญญามีทั้งหมด 10 มาตรา ในนั้นมาตรา 4 ของสัญญาได้ระบุไว้ว่า “ (1) การลงทุนของคนสัญชาติ หรือบริษัทของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งอยู่ในดินแดนของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง รวมถึงผลได้ต่าง ๆ จากการลงทุน จะได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและถูกต้อง จากคู่สัญญาโดยไม่ต่ำกว่าการปฏิบัติต่อการลงทุนและผลได้ต่าง ๆ จากการลงทุนของคนสัญชาติและบริษัทของประเทศตน หรือของประเทศที่สาม พร้อมนั้นคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะอำนวยความสะดวกให้แก่คนสัญชาติ หรือบริษัทของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งอยู่ในดินแดนของตนได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรมและถูกต้องสอดคล้องกับหลักกฎหมายสากลและไม่ต่ำกว่าการปฏิบัติต่อคนสัญชาติและบริษัทของประเทศตนหรือต่อคนสัญชาติและบริษัทของประเทศที่สาม เกี่ยวกับการจัดการ การนำใช้ การชมเชย หรือการจำหน่ายในด้านการลงทุน ในนั้นทุกข้อความของสัญญานับนี้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ไม่ต่ำกว่าการปฏิบัติต่อคนสัญชาติหรือบริษัทของประเทศที่สามใดหนึ่งดังกล่าว จะต้องได้รับการปฏิบัติในทันทีทันใดและโดยไม่มีเงื่อนไขและในเวลาใดสัญญานับนี้กำหนดให้มีทางเลือกเกี่ยวกับการปฏิบัติเหมือนกันกับคนสัญชาติหรือบริษัทของตน หรือการปฏิบัติไม่ต่ำกว่าคนสัญชาติหรือ บริษัทของประเทศที่สาม จะเกี่ยวกับปัญหาใดหนึ่ง การเลือกระหว่างสองทางนี้จะขึ้นอยู่กับคู่สัญญาผู้รับประโยชน์เป็นแต่กรณีไป (2) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะปฏิบัติข้อผูกพันใดหนึ่งที่ได้เพิ่มเติมเข้าในข้อผูกพันที่ได้ระบุไว้ในสัญญานับนี้ ซึ่งฝ่ายหนึ่งอาจจะได้ทำขึ้นเกี่ยวกับการลงทุนของคนสัญชาติหรือบริษัทของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งก็ได้”นอกนั้นในมาตรา 5 ยังได้ระบุไว้ว่า “บรรดาข้อความของสัญญานับนี้เกี่ยวกับ

⁷ คู่สัญญาระหว่าง สปป ลาว กับ สิงคโปร์ ฉบับลงวันที่ 24 มีนาคม ปี ค.ศ. 1997.

การปฏิบัติที่ไม่ต่ำกว่าการปฏิบัติต่อคนสัญชาติหรือบริษัทของกลุ่มสัญญาฝ่ายใดหนึ่งหรือต่อประเทศที่สามจะไม่ให้ถือว่าเป็นการบังคับกับคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง ต้องขยายประโยชน์ของการปฏิบัติบุริมสิทธิหรือเอกสิทธิ์ของกลุ่มสัญญาฝ่ายหนึ่งนั้นไปให้แก่คนสัญชาติหรือบริษัทของกลุ่มสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพราะว่า

(ก) การก่อตั้ง หรือการขยายการร่วมทางภาษี หรือเขตการค้าเสรีหรือเขตที่มีอัตราภาษีภายนอกร่วมกัน หรือการร่วมทางการเงินหรือการเกี่ยวพันทางด้านภูมิภาคเพื่อการร่วมมือทางเศรษฐกิจ หรือ

(ข) การรับรองเอาสัญญาเพื่อนำไปสู่การก่อตั้งหรือการขยายความร่วมมือ หรือร่วมเขตในกำหนดเวลาระยะเวลาหนึ่งที่สมเหตุสมผล หรือ

(ค) การตกลงกับประเทศที่สามหรือหลายประเทศในเขตภูมิภาคเดียวกันซึ่งแนบได้ส่งเสริมความร่วมมือภายในเขตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม แรงงาน อุตสาหกรรมหรือ การเงินภายใต้ขอบเขตของโครงการใดหนึ่งโดยเจาะจง หรือ

(ง) การอนุญาตให้บุคคลหรือบริษัทใดหนึ่งมีฐานะเป็น บุคคลผู้ถูกส่งเสริม ภายใต้กฎหมายของ สปป ลาว หรือภายใต้กฎหมายของราชอาณาจักรไทยว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน หรือ

(จ) สัญญาระหว่างชาติหรือข้อตกลง หรือกฎหมายภายในใด ๆ ซึ่งเกี่ยวพันกับภาษีทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง”⁸

4. สัญญาระหว่าง สปป ลาว กับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เกี่ยวการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกัน ฉบับลงวันที่ 14 มกราคม 1996 และมีผลบังคับใช้ วันที่ 22 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1996. สัญญาฉบับนี้มีทั้งหมด 11 มาตรา ในนั้น มาตรา 2 ของสัญญาได้ระบุไว้ว่า “(1) คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องผลักดันและสร้างเงื่อนไขอันสะดวกให้แก่ผู้ลงทุนของกลุ่มสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่ลงทุนอยู่ในดินแดนของตนและจะรับรองเอาการลงทุนดังกล่าวตามสิทธิของตนในการใช้อำนาจที่กฎหมาย ระเบียบการ และข้อกำหนดในภาคปฏิบัติของการปกครองของตนที่อนุญาต (2) การลงทุนของผู้ลงทุนของกลุ่มสัญญาแต่ละฝ่ายจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเที่ยงธรรมและจะต้องได้รับการปกป้องและความปลอดภัยอย่างเต็มที่อยู่ในดินแดนของกลุ่มสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง” นอกนั้นในมาตรา 3 ยังได้กล่าวถึงบทบัญญัติเกี่ยวกับฐานะชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง คือ “(1) การลงทุนของผู้ลงทุนของกลุ่มสัญญาฝ่ายใดหนึ่ง อยู่ในดินแดนของกลุ่มสัญญาอีกอย่างหนึ่งจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเที่ยงธรรมไม่ต่ำกว่าการปฏิบัติที่ได้ให้แก่การลงทุนของผู้ลงทุนจากประเทศที่สาม (2) ผู้ลงทุนของกลุ่มสัญญาฝ่ายหนึ่งที่ทำการลงทุนอยู่ในดินแดนของกลุ่มสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งได้รับความเสียหายเพราะสงคราม หรือการต่อสู้ด้วยอาวุธ การปฏิวัติ ภาวะ

⁸ สัญญาระหว่าง สปป ลาว กับ ราชอาณาจักรไทย ฉบับลงวันที่ 22 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1990.

ถูกเงินระดับชาติ การถูกรื้อขึ้น การก่อกบฏ หรือ ก่อความวุ่นวาย อยู่ในดินแดนของคู่สัญญา จะต้องได้รับการปฏิบัติต่อ ในรูปของการใช้แทนคืน เงินชดเชยค่าเสียหาย การทดแทน หรือการแก้ไขอย่างอื่นที่ไม่ต่ำกว่าการปฏิบัติที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ให้แก่ผู้ลงทุนของประเทศที่สาม”

แต่ถึงอย่างไรก็ตามการที่ สปป.ลาว ได้เข้าเป็นสมาชิกของอาเซียน มิได้หมายความว่า สปป.ลาวจะมีสินค้าส่งออกอย่างมากเหมือนกับบรรดาสมาชิกในอาเซียนด้วยกันได้ เพราะว่า ประชากรส่วนใหญ่ยึดถือเกษตรกรรมเป็นสินค้าที่ส่งออกโดยเฉพาะจะเป็นสินค้าด้านการเกษตรพร้อมนั้นปัจจัยพื้นฐานภายในประเทศก็เป็นอีกส่วนหนึ่งในการรองรับการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะบรรดาสมาชิกอาเซียน หรือนอกกลุ่มอาเซียน (การลงทุนของประเทศต่าง ๆ ใน สปป.ลาวระเหี่ยคฤภาคผนวก)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป.ลาว ได้มีความสอดคล้องกับข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนในอาเซียน

4.3. ประเมินความไม่สอดคล้องกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน สปป.ลาว กับอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นภายใต้ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุน ปี ค.ศ. 1965 (ICSID)

การระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นใน สปป.ลาวนั้น ได้มีกระบวนการในการแก้ไขคือ

1. การระงับข้อพิพาทโดยการปรึกษาหารือหรือเจรจา
2. การระงับข้อพิพาทโดยการประนอม
3. การระงับข้อพิพาทโดยสำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมีอยู่สองวิธีคือ การไกล่เกลี่ยและการตัดสิน
4. การระงับข้อพิพาทโดยศาลประชาชน

- มาตรา 21 ของกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศได้กำหนดไว้ว่า “ในการดำเนินธุรกิจ ถ้าหากมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น คู่กรณีต้องได้ปฏิบัติหลักการแก้ไขด้วยวิธีการประนอม ไกล่เกลี่ยหรือร้องฟ้อง ในการแก้ไขข้อขัดแย้งนั้น ถ้าหากคู่กรณีไม่สามารถแก้ไขด้วยการประนอมแล้วก็ให้เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ตนได้รับอนุญาตนั้นเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ในกรณีที่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนไม่สามารถไกล่เกลี่ยกันได้ก็ให้เสนอต่อคณะกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจหรือศาลพิจารณาแก้ไขตามกระบวนการยุติธรรม”

- มาตรา 33 ของคำร้สาวด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนฉบับเลขที่ 46/นย ลงวันที่ 23 มีนาคม 2001 ได้บัญญัติไว้ว่า “การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเอกชนด้วยกัน คือ (1) ในกรณีที่ข้อขัดแย้งระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศด้วยกัน(รวมถึงพนักงานต่างประเทศของตน) และฝ่ายใดหนึ่งจาก สปป.ลาวเกี่ยวกับการลงทุนต่างประเทศใดหนึ่ง คู่ขัดแย้ง

ต้องหาวิธีการแก้ไขโดยมีการเจรจาปรึกษาหารือ หรือการไกล่เกลี่ยกันก่อน คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศสามารถให้การปรึกษาหารือ หรือเป็นผู้ไกล่เกลี่ยได้ในเบื้องต้น แต่จะไม่สามารถทำการตัดสินเป็นอันสิ้นสุดได้ หรือผูกมัด หรือใช้มาตรการทางด้านบริหารใดหนึ่งเพื่อแก้ไขภายใต้มาตรการนี้ (2) ถ้าข้อขัดแย้งดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขได้โดยการเจรจาปรึกษาหารือ หรือการไกล่เกลี่ยกันได้ คู่สัญญาสามารถนำข้อขัดแย้งดังกล่าวไปยังองค์การแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจหรือศาลก็ได้ แล้วแต่คู่ขัดแย้งจะตกลงด้วยกัน โดยอาจจะระบุไว้ในสัญญาร่วมทุนแต่ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติต้องให้สอดคล้องกับระเบียบกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ หรือกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการแก้ไขข้อขัดแย้งของ สปป ลาว (3) ในระหว่างการแก้ไขข้อขัดแย้งนี้ คู่ขัดแย้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถเรียกร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลออกคำสั่งหยุดการกระทำ หรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราว โดยสอดคล้องกับกฎหมาย “ว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่ง” เพื่อผลประโยชน์ของคู่ขัดแย้งในกรณีที่รอการแก้ไขข้อขัดแย้งเป็นขั้นสุดท้าย

- มาตรา 34 ของคำร้สว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนฉบับเลขที่ 46/นย ลงวันที่ 23 มีนาคม 2001 ได้มีการกำหนดการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศกับ สปป ลาว คือ “1. ในกรณีมีข้อขัดแย้งใดหนึ่งระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศกับ สปป ลาว เกี่ยวกับวิสาหกิจการลงทุนต่างประเทศใดหนึ่ง หรือเกี่ยวกับข้อตกลงใดหนึ่ง เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่ง สปป ลาว เป็นคู่สัญญา คู่ขัดแย้งต้องชอกหาวิธีแก้ไขข้อขัดแย้ง โดยมีการเจรจาปรึกษาหารือ หรือการไกล่เกลี่ยก่อน คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนสามารถให้การเจรจาปรึกษาหารือ หรือทำการไกล่เกลี่ยได้แต่ว่า คณะกรรมการคุ้มครองการลงทุนไม่สามารถทำการตัดสินเป็นอันสิ้นสุด หรือผูกมัด หรือใช้มาตรการบริหารกำหนดเกี่ยวกับข้อขัดแย้งใดหนึ่งภายใต้มาตรานี้ (1) ถ้าว่าข้อขัดแย้งภายใต้มาตรานี้ไม่สามารถแก้ไข โดยผ่านการเจรจาปรึกษาหารือ หรือการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งจะถูกแก้ไข โดยสอดคล้องกับขั้นตอนใดหนึ่งที่ได้ระบุไว้ในสัญญา หรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องใดหนึ่ง ระหว่างผู้ลงทุนกับ สปป ลาว (2) ถ้าว่าขั้นตอนการแก้ไขข้อขัดแย้งไม่ได้ระบุไว้ในสัญญา หรือ ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องใดหนึ่ง และคู่ขัดแย้งเองก็ไม่สามารถตกลงกันได้เกี่ยวกับขั้นตอนดังกล่าว และถ้าว่าคู่ขัดแย้งไม่สามารถแก้ไขปัญหโดยสันติวิธีภายในสามเดือน(3 เดือน) นับแต่การเรียกร้อง ครั้งแรกเพื่อเจรจาปรึกษาหารือ หรือ ไกล่เกลี่ยกันเป็นลายลักษณ์อักษร คู่ขัดแย้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิ์ยื่นข้อขัดแย้งดังกล่าว ไปยังองค์การแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจสากล หรือข้อขัดแย้งจะถูกแก้ไขเป็นอันสิ้นสุด โดยสอดคล้องกับระเบียบการที่ สปป ลาว กับผู้ลงทุนต่างประเทศตกลงจะเลือกเอาดังต่อไปนี้

(ก). สนธิสัญญาว่าด้วยการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างประเทศและพลเมืองของประเทศอื่น เกี่ยวกับการลงทุน(สนธิสัญญา ICSID) ถ้าว่า สปป ลาว และประเทศของผู้ลงทุนต่างประเทศหากเป็นสมาชิก ของ “สนธิสัญญา ICSID” ในเวลาขึ้นคำร้องให้มีการแก้ไขข้อขัดแย้ง หรือ

(ข). ระเบียบการแก้ไขข้อขัดแย้งของกรมการ สหประชาชาติ เกี่ยวกับกฎหมายการค้าสากล(UNCITRAL)

(ค). ระเบียบการแก้ไขข้อขัดแย้งของสภาการค้าสากล

(ง). หรือวิธีการดำเนินการแก้ไขข้อขัดแย้งอื่น ๆ ที่ สปป ลาว และผู้ลงทุนต่างประเทศตกลงด้วยกัน

ถ้าหากว่าเงื่อนไขที่กล่าวมาข้างต้นดังนี้ไม่ได้ระบุไว้ในสัญญา หรือ ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องใดหนึ่ง คู่กรณีต้องได้ปฏิบัติตามดังนี้

ก. การดำเนินการแก้ไขข้อขัดแย้งให้ทำเป็นภาษาลาว หรือ ภาษาอังกฤษ

ข. การดำเนินการแก้ไขข้อขัดแย้งให้ทำที่ สปป ลาว

ค. การดำเนินการแก้ไขข้อขัดแย้งถูกคุ้มครองโดย “กฎหมายของ สปป ลาว”

ง. คณะกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งจะกำหนดเงื่อนไขที่ขัดแย้งกันโดยสอดคล้อง “กฎหมายของ สปป ลาว”

นอกจากนี้ มาตรา 41 ของกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจฉบับเลขที่ 02/สภช ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติคำตัดสินขององค์การแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจของต่างประเทศหรือสากล ว่า “ภายหลังที่ได้รับคำตัดสินขององค์การแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจของต่างประเทศหรือของสากลแล้ว สำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจต้องค้นคว้า ถ้าเห็นว่าคำตัดสินนั้นหากอยู่ในสิทธิ และหน้าที่ของ สปป ลาว ในสถานะที่เป็นภาคีของสนธิสัญญาสากล เกี่ยวกับการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจและคำตัดสินดังกล่าว สอดคล้องกับกฎหมาย สปป ลาว แล้ว สำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจก็เรียกคู่ความเข้ามาเพื่อแนะนำให้ปฏิบัติ ในกรณีคู่ความไม่ปฏิบัติ สำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจต้องแจ้งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ คู่ความฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย ก็มีสิทธิร้องขอต่อศาลประชาชนแห่ง สปป ลาว เพื่อพิจารณาออกคำชี้ขาดเพื่อให้คำตัดสินนั้นมีผลบังคับปฏิบัติ ถ้าเห็นว่าคำตัดสินขององค์การแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ ของต่างประเทศ หรือของสากล หากขัดกับกฎหมายของ สปป ลาว แล้ว สำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจก็จะไม่รับพิจารณาและส่งคำตัดสินนั้น พร้อมด้วยเหตุผลคืนให้องค์การดังกล่าว”

สำหรับการศึกษาในด้วบทกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ได้เปิดโอกาส ให้มีการตกลงของคู่สัญญาโดยการบัญญัติการแก้ไขข้อพิพาทลงในสนธิสัญญาว่าในกรณีที่เกิดข้อพิพาทจะนำเอาข้อพิพาทไปให้หน่วยงานใดเป็นผู้แก้ไขและในด้วบทกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ยังได้บัญญัติไว้ว่า “ถ้าหากคู่พิพาทคือ รัฐบาล สปป ลาว และคู่กรณีได้เป็นภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวนี้แล้วก็สามารถนำเอาข้อพิพาทนั้นให้ศูนย์ระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างประเทศ (ICSID)” ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว มีความพร้อมที่จะเข้าเป็นสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่น

สปป.ลาวได้ทำความตกลงหรือสนธิสัญญาอันมีผลต่อการลงทุนกับหลายประเทศที่อยู่ในกลุ่มและนอกกลุ่มอาเซียนเช่น ฝรั่งเศส ไทย มาเลเซีย จีน มงโกเลีย ออสเตรเลีย อินโดนีเซีย สหราชอาณาจักร และไอร์แลนด์เหนือ เวียดนาม สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ เยอรมัน สวีเดน สวิสรัสเซีย สิงคโปร์ คิวบา เกาหลีเหนือ เดนมาร์ก และอินเดียและการตกลงแก้ไขข้อขัดแย้งนั้นได้มีการระบุไว้ในในสนธิสัญญาที่ สปป ลาวได้ลงนามกับบรรดาประเทศต่าง ๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางความร่วมมือหรือสนธิสัญญา ของ สปป.ลาว เกี่ยวกับการลงทุน กับบรรดาประเทศต่าง ๆ

ลำดับ	ประเทศ	สถานที่ลงนาม	วันเดือนปี ลงนาม	วันเดือนปีมีผล บังคับใช้
1	ฝรั่งเศส	ปารีส	12/12/89	8/3/91
2	ไทย	กรุงเทพฯ	22/8/90	7/12/97
3	มาเลเซีย	กัวลาลัมเปอร์	8/12/92	
4	จีน	เวียงจันทน์	31/1/93	14/6/93
5	มกโกเลีย	เวียงจันทน์	3/3/94	29/12/94
6	ออสเตรเลีย	เวียงจันทน์	6/4/94	8/4/95
7	อินโดนีเซีย	จาการ์ตา	18/10/94	14/10/95
8	สหราชอาณาจักรและไอร์แลนด์ เหนือ	เวียงจันทน์	1/6/95	1/6/95
9	เวียดนาม	เวียงจันทน์	14/1/96	23/6/96
10	สหรัฐอเมริกา	วอชิงตัน	8/3/96	26/3/96
11	เกาหลีใต้	เซอุน	15/5/96	14/6/93
12	เยอรมัน	เวียงจันทน์	9/8/96	24/3/99
13	สวีเดน	สต็อกโฮล์ม	29/8/96	1/1/97
14	สวิสเซอร์แลนด์	เวียงจันทน์	4/12/96	4/12/96
15	รัสเซีย	มอสโคว์	6/12/96	
16	สิงคโปร์	เวียงจันทน์	24/3/97	25/3/98
17	คิวบา	ลาฮาวาน	28/4/97	10/6/98
18	เกาหลีเหนือ	เปียงยาง	20/8/97	22/8/98
19	เดนมาร์ก	โกเปนเฮเก้น	28/9/98	29/4/99
20	อินเดีย		9/11/200	

ที่มา: กรมสนธิสัญญาและกฎหมายกระทรวงการต่างประเทศแห่ง สปป.ลาว

4.4. ประเมินความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี

ความสอดคล้องและความไม่สอดคล้องสามารถแบ่งได้ดังนี้

ข้อกำหนดของอนุสัญญา	ข้อกำหนดกฎหมายของ สปป ลาว	ความไม่สอดคล้อง
<p>- ข้อ 44 วรรค 2 ได้กำหนดไว้ว่า “สถาบันจะไม่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี</p> <p>(1). โดยสมาชิกหรือบุคคลที่กระทำการแทนหรือการรับช่วงสิทธิ หรือ</p> <p>(2). ที่เป็นเรื่องส่วนบุคคล ททรัพย์สินและสินทรัพย์ของสถาบันไม่ว่าจะตั้งอยู่ที่ใดและถือครองโดยใครก็ตามจะได้รับความคุ้มครองจากการยึดหรือการอายัดหรือการบังคับทุกรูปแบบก่อนที่จะมีการส่งคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้วหรือคำตัดสินชี้ขาดต่อสถาบัน”</p>	<p>1. กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศของ สปป ลาว</p> <p>- มาตรา 14 การเสียอากรรายได้ของแรงงานต่างประเทศ ได้กำหนดไว้ว่า “แรงงานต่างประเทศที่ทำงานในวิสาหกิจลงทุนต่างประเทศต้องเสียอากรรายได้บุคคลให้รัฐบาลลาว ในอัตราสิบส่วนร้อย (10%) ของรายได้ทั้งหมดของตน ยกเว้นแรงงานของประเทศที่รัฐบาลลาวได้ทำสัญญาเกี่ยวกับการเก็บอากรซ้ำซ้อนด้วยกัน”</p> <p>- มาตรา 21 โดยปกติเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น คู่กรณีต้องดำเนินการแก้ไขโดยกระบวนการภายในประเทศผู้รับการลงทุนเสียก่อน ซึ่งเป็นหลักที่</p>	<p>1. การที่กฎหมายว่าด้วยการลงทุนต่างประเทศที่ได้บัญญัติการเสียอากรรายได้ของแรงงานต่างประเทศในอัตรา 10% ของรายได้บุคคลทั้งหมด แต่ก็ได้มีข้อยกเว้นค่าแรงงานที่รัฐบาลลาวได้ทำสัญญาไว้แต่ก็ไม่สอดคล้องกับข้อ 47 (ข) ของอนุสัญญาที่บัญญัติไว้ว่า “จะไม่มีการเก็บภาษีจากหรือเกี่ยวกับเงินที่สถาบันชำระให้แก่ผู้ว่าการและผู้ว่าการสำรองหรือเงินเดือนค่าใช้จ่ายหรือรายได้อื่น ๆ ที่สถาบันได้ชำระให้แก่ประธานของคณะกรรมการ กรรมการ กรรมการสำรอง ประธาน หรือพนักงานของสถาบัน” ดังนั้นการที่กฎหมายว่าด้วยการลงทุนต่างประเทศของ สปป ลาวได้บัญญัติดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นจึงเห็นว่า</p>

<p>- ข้อ 45 (ก)(ข)ได้กำหนดไว้ว่า “(ก). ทรัพย์สินและสินทรัพย์ของสถาบันไม่ว่าจะตั้งอยู่ที่ใดและยึดครองโดยผู้ใดก็ตามจะได้รับความคุ้มครองจากการตรวจค้น การบังคับ การริบ การเวนคืน หรือรูปแบบอื่นใดโดยการกระทำของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ</p> <p>(ข). ทรัพย์สินและสินทรัพย์ของสถาบันจะปลอดจากการบังคับ กฎเกณฑ์ การควบคุมและการระงับไว้เป็นการชั่วคราวไม่ว่าในลักษณะใดๆภายใต้เงื่อนไขที่ว่าทรัพย์สินและสินทรัพย์ที่สถาบันได้รับมาในฐานะเป็นผู้สืบทอดหรือเป็นผู้รับช่วงสิทธิของผู้ถือประกัน ผู้รับประกันต่อหรือผู้ลงทุนที่ได้รับประกันไว้กับผู้รับประกันก่อนนั้นปลอดจากการควบคุม กฎระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ในการปริวรรตเงินตราต่างประเทศที่มีผลบังคับในดินแดนของสมาชิกที่เกี่ยวข้องเท่าที่ผู้ถือประกัน ผู้รับประกันหรือผู้ลงทุนซึ่งสถาบันได้เข้าสวมสิทธิแทนนั้นมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติเช่นนั้น ทั้งนี้ให้อยู่ภายใต้ขอบเขตที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามอนุสัญญานี้”</p>	<p>ยอมรับกันโดยทั่วไป ดังที่กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศได้บัญญัติไว้คือ “ในการดำเนินธุรกิจ ถ้าหากมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้น คู่กรณีต้องได้ปฏิบัติหลักการแก้ไขด้วยวิธีการประนีประนอม ใกล้เคียงหรือร้องฟ้อง</p> <p>ในการแก้ไขข้อขัดแย้งนั้น ถ้าหากคู่กรณีไม่สามารถแก้ไขด้วยการประนีประนอมแล้วก็ให้เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ตนได้รับอนุญาตนั้นเป็นผู้ใกล้เคียง</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนไม่สามารถใกล้เคียงกันได้ก็ให้เสนอต่อคณะกรรมการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจหรือศาลพิจารณาแก้ไขตามกระบวนการยุติธรรม</p> <p>2. กฎหมายภาษี</p> <p>- มาตรา 7 สินค้าที่ต้องเสียภาษี ได้มีการกำหนดไว้ว่า “สินค้า สิ่งของทุกชนิดที่ส่งออก- นำเข้า สปป ลาว ต้องได้เสียค่าภาษีและพันธะอื่น ๆ ตามระเบียบ</p>	<p>ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของอนุสัญญาจึงจำเป็นต้องมีการปรับกฎหมายดังกล่าวหรือ ไม่ก็ต้องมีการบัญญัติขึ้นมาใหม่</p> <p>พร้อมนั้นมาตรา 21 ที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทเช่น เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นคู่กรณีต้องดำเนินการแก้ไขโดยกระบวนการภายในประเทศผู้รับการลงทุนเสียก่อนซึ่งประกอบมี 4 ขั้นตอนคือ การประนีประนอม การไกล่เกลี่ย การแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยคณะกรรมการและศาล แต่ก็ยังขัดกับ ข้อ 44(2)ที่บัญญัติไว้ว่า “สถาบันจะไม่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี” อีกด้วย</p> <p>ดังนั้นถ้าหาก สปป ลาวได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญานี้จะต้องได้ปรับปรุงหรือไม่ก็ต้องทำการบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ทั้งสองมาตราดังกล่าวนี้ด้วย</p> <p>2. ในมาตรา 7 ของกฎหมายภาษีที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับสินค้าที่นำเข้า-ส่งออกจะต้องได้เสียภาษีเว้นแต่สินค้านั้นถูกจัดอยู่ในระบอบงดเก็บภาษี พร้อมนั้นมาตรา 37 ที่กำหนดในการส่งออกสินค้าชั่วคราว ก็ขัดกับข้อ</p>
---	---	---

<p>- ข้อ 47 ได้กำหนดไว้ว่า</p> <p>“ก. สถาบันสินทรัพย์ทรัพย์สินและรายได้ของสถาบัน การดำเนินงานและ</p> <p>ธุรกรรมที่สถาบันกระทำได้ตามอนุสัญญานี้จะได้รับความคุ้มครองจากภาษีและภาษีศุลกากรทั้งหมด สถาบันจะได้รับความคุ้มครองจากความรับผิดในการเรียกเก็บหรือการชำระภาษีหรืออากรใดๆ</p> <p>ข. จะไม่มีการเก็บภาษีจากหรือเกี่ยวกับเงินที่สถาบันชำระให้แก่ผู้ว่าการและผู้ว่าการสำรองหรือเงินเดือน ค่าใช้จ่ายหรือรายได้อื่นๆที่สถาบันได้ชำระให้แก่ประธานของคณะกรรมการ กรรมการกรรมการสำรอง ประธาน หรือพนักงานของสถาบัน ยกเว้นในกรณีของคนที่ท้องถิ่น</p> <p>ค. จะไม่มีการเก็บภาษีชนิดใด ๆ จากการลงทุนที่สถาบันรับประกันหรือรับประกันต่อ(ให้รวมถึงเงินได้ใดๆจากการลงทุนดังกล่าวด้วยหรือกรรมกรรมประกันภัยใดๆที่สถาบันเป็นผู้รับประกันต่อ(ให้รวมถึงดอกเบี้ยใดๆและรายได้อื่นใดจากกรรมกรรม</p>	<p>หลักการที่ได้กำหนดไว้ในสมุดสารบัญ้อตราภาษี</p> <p>เว้นเสียแต่ในกรณีที่สินค้านั้นถูกจัดเข้าอยู่ในระบอบงดเก็บภาษีหรือยกเว้นภาษี”</p> <p>- มาตรา 37 การส่งออกสินค้า สิ่งของชั่วคราว ได้กำหนดไว้ว่า “การนำเอาสินค้า สิ่งของออกนอกประเทศเป็นการชั่วคราว ในเวลานำกลับคืนประเทศ ถ้าหากมีการตัดแปลง เสริมแต่ง หรือเพิ่มเติมอุปกรณ์ใดหนึ่ง ต้องได้เสียภาษีและพันธะอื่น ๆ ตามระเบียบการ โดยถือเอามูลค่าของการตัดแปลง เสริมแต่งหรือมูลค่าวัตถุสิ่งของ ที่ได้ซื้อเพิ่มเข้ามาใหม่ มาเป็นพื้นฐานในการคิดค่าเสียภาษีและพันธะอื่น ๆ และผู้ที่เดินทางออกนอกประเทศชั่วคราวจะนำเอาสิ่งของส่วนตัว ซึ่งไม่ใช่ประเภทสินค้าจำกัดหรือห้ามส่งออกไปด้วยก็ได้โดยจะได้งดเก็บภาษีและพันธะอื่นๆ แต่ผู้นำออกต้องแจ้งสิ่งของส่วนตนนั้นลงในแบบพิมพ์ที่เจ้าหน้าที่ภาษีได้กำหนดไว้”</p> <p>3. กฎหมายช่วยสาอากร</p> <p>- มาตรา 12 ได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคล นิติบุคคล</p>	<p>47(ก)ของอนุสัญญานี้ด้วยซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า</p> <p>“สถาบันสินทรัพย์ทรัพย์สินและรายได้ของสถาบัน การดำเนินงานและ ธุรกรรมที่สถาบันกระทำได้ตามอนุสัญญานี้จะได้รับความคุ้มครองจากภาษีและภาษีศุลกากรทั้งหมด สถาบันจะได้รับความคุ้มครองจากความรับผิดในการเรียกเก็บหรือการชำระภาษีหรืออากรใดๆ” ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากฎหมายภาษีของ สปป ลาวจึงไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาฉบับนี้ดังจึงเห็นสมควรต้องได้ปรับกฎหมายฉบับดังกล่าวนี้ด้วย</p> <p>3. กฎหมายช่วยสาอากรได้กำหนดการมอบอากรของบุคคล นิติบุคคล เข้าให้แก่รัฐตามที่บัญญัติไว้ใน</p>
--	--	---

<p>ดังกล่าวด้วย)ไม่ว่าผู้ใดจะเป็นผู้ถือประกันก็ตาม</p> <p>1. ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติต่อการลงทุนหรือกรรมกรรมเหล่านั้นเพียงเพราะว่าได้ถูกประกันหรือรับประกันต่อโดยสถาบัน หรือ</p> <p>2. หากฐานในการใช้อำนาจเก็บภาษีมีเพียงสถานที่ตั้งของสำนักงานหรือสถานประกอบการที่สถาบันศาลงอยู่</p>	<p>หรือการจัดตั้ง ที่ดำเนินกิจการล้วนแต่ต้องมอบอากรตัวเลขธุรกิจ โดยไม่จำแนกว่า ผู้เสียอากรตามระบบการถือบัญชีแบบขยายตัว แบบธรรมดา หรือแบบประดมพื้นฐาน และไม่จำแนกการเคลื่อนไหว หรือดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องหรือดำเนินเป็นครั้งคราว จะมีลักษณะธุรกิจหรือไม่ก็ตาม</p> <p>กิจการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ล้วนแต่มอบอากรตัวเลขธุรกิจเข้าขบประมาณแห่งชาติ</p> <p>1. การนำเข้าสินค้า สิ่งของ จากต่างประเทศ ซึ่งเป็นการนำเอาสินค้า สิ่งของ เข้ามาในดินแดนของสปป ลาว</p> <p>2. การขายสินค้า สิ่งของนำเข้าหรือสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ โดยไม่จำแนกการขายส่ง ขายปลีก ขายเป็นเงินสด ขายเป็นเงินผ่อน ขายฝากหรือแลกเปลี่ยน</p> <p>3. การบริการทั่วไป ซึ่งไม่ใช้การนำเข้า หรือการผลิต การขายสินค้า แต่เป็นการสนองแรงงานให้แก่ผู้อื่น โดยได้รับค่าบริการเป็นสิ่งตอบแทน เช่น กิจการขนส่ง ไปรษณีย์ โทรคมนาคม ก่อสร้าง การ</p>	<p>มาตรา 12 ที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับ“ บุคคล นิติบุคคล หรือการจัดตั้ง ที่ดำเนินกิจการล้วนแต่ต้องมอบอากรตัวเลขธุรกิจ โดยไม่จำแนกว่า ผู้เสียอากรตามระบบการถือบัญชีแบบขยายตัว แบบธรรมดา หรือแบบประดมพื้นฐาน และไม่จำแนกการเคลื่อนไหว หรือดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องหรือดำเนินเป็นครั้งคราว จะมีลักษณะธุรกิจหรือไม่ก็ตาม”</p> <p>และมาตรา69ที่ได้บัญญัติถึงค่าธรรมเนียมและค่าบริการเช่น“ให้แขนงการของรัฐบาลเก็บค่าธรรมเนียม และค่าบริการต่าง ๆ จากการนำใช้การบริการทางด้านเอกสารและสิ่งสาธารณประโยชน์ของรัฐ เช่น การออกใบทะเบียนวิสาหกิจ ใบทะเบียนอากร ใบอนุญาตประกอบกิจการ ใบอนุมัติ ใบยืนยัน หรือเอกสารทางราชการ การใช้เส้นทางคมนาคม การผ่านด่านเข้าออกประเทศ การออกวิชาเข้า-ออกประเทศ การอาศัยอยู่ในดินลาว การใช้ระบบสัญญาณวิทยุโทรทัศผ่านดาวเทียม การติดป้ายโฆษณา ป้ายร้านค้า และการบริการอื่น ๆ อยู่ สปป ลาว”</p>
--	--	---

	<p>ซ่อม การรับเหมา หรือจัดสรรค้ำครองตลาด การพัฒนาที่ดิน เพื่อขายสิทธิ์นำใช้ที่ดิน กิจการโรงแรม ท่องเที่ยว ร้านอาหาร กิจการแสดง ศิลปะ กีฬา กิจการบันเทิง กิจการการพยาบาล การเป็น นายหน้า หรือตัวแทน การประกันภัยทรัพย์สิน คาสีโน(บ่อนการพนัน) และกิจการอื่น ๆ ที่มี การ สมองแรงงานและได้รับค่าตอบแทน”</p> <p>- มาตรา 69 ค่าธรรมเนียมและค่าบริการ ได้มีการ บัญญัติไว้ดังนี้ “ให้แผนกการของรัฐบาลเก็บ ค่าธรรมเนียม และค่าบริการต่าง ๆ จากการนำใช้การ บริการทางด้านเอกสารและสิ่งสาธารณประโยชน์ของ รัฐ เช่น การออกใบทะเบียนวิสาหกิจ ใบทะเบียน อากร ใบอนุญาตประกอบกิจการ ใบอนุมัติ ใบ ยื่นยื่น หรือเอกสารทางราชการ การใช้เส้นทาง คมนาคม การผ่านด่านเข้าออกประเทศ การออกวิชา เข้า-ออกประเทศ การอาศัยอยู่ในดินลาว การใช้ระบบ สัญญาณวิทยุโทรทัตผ่านดาวเทียม การติดป้าย โฆษณา ป้ายร้านค้า และการบริการอื่น ๆ อยู่ สปป ลาว”</p>	<p>แต่ก็ขัดกับ ข้อ 47 (ก) ของอนุสัญญาด้วยซึ่งใน อนุสัญญาได้บัญญัติไว้ว่า “สถาบันสิทธิทรัพย์สิน และรายได้ของสถาบัน การดำเนินงานและ ธุรกรรมที่สถาบันกระทำได้ตามอนุสัญญานี้จะได้รับ ความคุ้มกันจากภาษีและภาษีศุลกากรทั้งหมด สถาบัน จะได้รับความคุ้มกันจากความรับผิดชอบในการเรียกเก็บ หรือการชำระภาษีหรืออากรใดๆ” จากการบัญญัติ ดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่ากฎหมายศุลกากรของ สปป ลาวไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาดังกล่าวดังนั้นต้องได้มี การปรับให้มีความสอดคล้องหรือจะต้องระบุตัวบท ของอนุสัญญาในข้อ 47(ก)เข้าในตัวกฎหมายของลาว ด้วย</p>
--	--	--

	<p>4. กฎหมายแรงงาน</p> <p>- มาตรา 47 การหักอากรรายได้จากเงินเดือนหรือค่าแรงงานของบุคคล ได้กำหนดไว้ว่า “ผู้ออกแรงงานทุกคนที่ทำงานอยู่ใน สปป ลาวรวมถึงผู้ออกแรงงานลาวที่ทำงานอยู่ในต่างประเทศต้องเสียอากรรายได้บุคคล(ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา) ให้รัฐตามระเบียบอากร ซึ่งผู้ใช้แรงงานและแผนกการคุ้มครองแรงงานเหล่านี้มีหน้าที่หักเก็บอากรรายได้บุคคลจากเงินเดือนหรือค่าแรงงานของผู้ออกแรงงานที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของตน และส่งมอบให้รัฐ</p> <p>ผู้ออกแรงงานที่เป็นบุคคลต่างประเทศ ที่ทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ ในสปป ลาว ต้องเสียอากรรายได้บุคคลให้รัฐตามระเบียบการเฉพาะ”</p>	<p>4. กฎหมายแรงงานก็เป็นอีกกฎหมายหนึ่งที่ได้กำหนดการหักอากรรายได้จากเงินเดือนหรือค่าแรงงานของบุคคลที่ทำงานใน สปป ลาว จะต้องได้เสียอากรรายได้ให้แก่รัฐบาล สปป ลาว ด้วยดังนั้นจึงเป็นการขัดกับ ข้อ 47 ของอนุสัญญาฯซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “จะไม่มี การเก็บภาษีจากหรือเกี่ยวกับเงินที่สถาบันชำระให้แก่ผู้ว่าการและผู้ว่าการสำรองหรือเงินเดือนค่าจ้างหรือรายได้อื่นๆที่สถาบันได้ชำระให้แก่ประธานของคณะกรรมการ กรรมการ กรรมการสำรอง ประธาน หรือพนักงานของสถาบัน ยกเว้นในกรณีของคนชาติท้องถิ่น”</p> <p>ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในมาตรา 47 ของกฎหมายแรงงาน สปป ลาวไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาฯจึงจำเป็น</p>
--	---	--

		จะต้องได้ปรับให้สอดคล้องหรือไม่ก็เอาตัวอนุสัญญา เข้าในตัวบทของกฎหมายแรงงานลาวหรือไม่ก็ต้อง ออกกฎหมายเพื่อรองรับอนุสัญญาดังกล่าวด้วย
--	---	---

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการที่ได้ประเมินความไม่สอดคล้องระหว่างกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับ อนุสัญญา หรือ ความตกลงต่างทั้ง 4 ฉบับ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ได้มีกฎหมาย เกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ขัดกับข้อตกลง หรือ อนุสัญญาทั้ง 4 ฉบับ ดังนั้น สปป ลาว จึงมี ความจำเป็นต้องมีการปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนดังกล่าว ซึ่งวิธี และ กระบวนการในการปรับ กฎหมายนั้นจะได้กล่าวไว้ในส่วนข้อเสนอแนะนั้นจะได้ทำการศึกษาในบทที่ 5 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สปป ลาว ก็เหมือนประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ มีความประสงค์ที่จะพัฒนาตนเอง เพื่อให้กลายเป็นประเทศอุตสาหกรรมเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ดังนั้นการลงทุนก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้

หลังจากการสถาปนาประเทศเป็นประเทศสาธารณประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1975 รัฐบาลได้วางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจตามแบบสังคมนิยม แต่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบอบสังคมนิยมนั้นก็คือการล่มสลายของสหภาพโซเวียต อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาเหล่านี้ยังได้วางพื้นฐานโครงสร้างเพื่อจะ得以ใช้ในระยะเวลาต่อมา

เนื่องจากรัฐบาลได้ประกาศใช้แนวทางการเปลี่ยนแปลงใหม่ ทำให้การลงทุนใน สปป ลาว ได้เริ่มต้นขึ้นในปี ค.ศ. 1986 โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและการส่งเสริมการลงทุน

เพื่อรองรับนโยบายเปิดประเทศ รัฐบาลได้ทำการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ในส่วนกฎหมาย รัฐบาลได้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเก่า และออกกฎหมายใหม่หลายฉบับ จากการปฏิบัติตามนโยบายใหม่ทำให้การค้าและการลงทุนใน สปป ลาว มีการขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว

สิ่งที่ดึงดูดใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนใน สปป ลาว อย่างมากมายนั้นก็คือ สปป ลาว เป็นประเทศน้อยแต่มีพื้นที่กว้างใหญ่ มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายและทั้งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมในภูมิภาคด้วย

ถึงแม้ว่า แนวทางการเปลี่ยนแปลงใหม่ จะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศดีขึ้น มีนักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนอย่างมากมายก็ตามแต่ปัญหาที่สำคัญก็จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายออกมาคุ้มครองการลงทุนดังกล่าว คือ ในกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน ก็มีผู้ให้ข้อสังเกตว่าเป็นกฎหมายลงทุนที่ให้เสรีภาพมากที่สุดฉบับหนึ่งในโลก เช่น กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนและกฎหมายอื่นอีกที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน และในกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนรัฐบาลก็ได้มีการให้หลักประกันไว้ ได้แก่ รัฐบาลที่รัฐจะไม่โอนกิจการและยึดทรัพย์สินของผู้ลงทุนต่างประเทศมาเป็นของรัฐ หลักประกันในการโอนและส่งออกซึ่งเงินตราต่างประเทศ หลักประกันในการที่จะอนุญาตให้ส่งออกผลิตภัณฑ์ ออกนอกประเทศและหลักประกันที่รัฐจะอนุญาตให้มีการระงับข้อพิพาทในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้นนอกจากที่กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนได้บัญญัติไว้แล้วในรัฐธรรมนูญก็ได้ยืนยันถึงหลักประกันในเรื่องดังกล่าวบางเรื่องอีกด้วย

นอกจากนั้นแล้ว ในกรณีที่รัฐละเมิดหลักประกันที่ให้ไว้และเกิดความเสียหายแก่ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนกฎหมายก็ได้มีการกำหนดวิธีเยียวยาไว้

จากการที่ได้ศึกษาถึงความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาวกับข้อตกลงหรืออนุสัญญาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 4 ผู้เขียนสามารถสรุปและมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

ก. ในระยะเวลาที่ผ่านมา สปป ลาว ได้เข้าเป็นภาคีของบางองค์การระหว่างประเทศหรือสากล แต่ในอนาคต สปป ลาวมีความประสงค์ที่จะเข้าเป็นภาคีขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งการเข้าเป็นภาคีขององค์การการค้าโลกนั้น สปป ลาว จะต้องดูความพร้อมทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน เพราะว่า กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน ใน สปป ลาว นั้นยังคงรักษารูปแบบเดิมที่มีมาแต่ยาวนานแล้วในช่วงที่ได้รับอิทธิพลจาก อคติสหภาพโซเวียต อย่างเช่น การให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับแรงงานที่เป็นพลเมืองลาว

ข. สำหรับการเข้าเป็นภาคีของ สปป ลาวนั้น สปป ลาวได้มีการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่เห็นว่าไม่สอดคล้องกับข้อตกลงต่าง ๆ ของอาเซียนแล้วและได้มีการร่วมมือกันกับบรรดาประเทศสมาชิกเช่น การลงทุน การค้าบริการและข้อกำหนดอื่น ๆ อีกที่บรรดาสมาชิกประเทศอาเซียนกำหนดออกมา

ค. ส่วนการที่จะเข้าเป็นสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐกับคนชาติของรัฐอื่นนั้น สปป ลาวจะต้องได้พิจารณา ถึงการระงับข้อพิพาทตามกระบวนการภายใน เช่น การระงับข้อพิพาท ใน สปป ลาวประกอบด้วยวิธี การเจรจา การประนอม การแก้ไขโดยสำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ และในทางศาล แต่ถึงแม้ว่า สปป ลาว จะมีการสร้างตั้งสำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งและมีกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งระเบียบการอื่น ๆ เพื่อใช้สำหรับการดำเนินการแก้ไขข้อขัดแย้งก็ตาม แต่งานการแก้ไขข้อขัดแย้งก็ยังเผชิญกับความยุ่งยากบางอย่าง เช่น สำนักงานเพิ่งก่อตั้งขึ้นมาใหม่ ดังนั้นจึงยังขาดเรื่องบทเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน ขาดข้าราชการที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ ผู้ใกล้ชิดและคณะกรรมการตัดสินยังมีน้อยและจำกัด อยู่ เฉพาะข้าราชการของรัฐ ระเบียบการใกล้เคียงยังถูกควบคุมโดยสำนักงานมากเกินไป และถ้าหากสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้จะทำให้บทบาทของสำนักงานแก้ไขข้อขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจรวมทั้งตัวผู้ใกล้ชิด และกรรมการตัดสินในสังคมดีขึ้นและทำให้ประชาชนหรือนักธุรกิจต่างชาติมีความเชื่อมั่นและให้ความสนใจที่จะนำข้อขัดแย้งของตนมาให้ทางสำนักงานทำการ ใกล้เกลี่ยหรือตัดสิน

ในการระงับข้อพิพาทโดยกระบวนการต่างประเศนั้น กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของต่างประเทศ ใน สปป ลาว รวมทั้ง สนธิสัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่รัฐบาลลาวได้ลงนามกับประเทศต่าง ๆ นั้น ล้วนแต่ได้บัญญัติวิธีหรือขั้นตอนการระงับข้อพิพาทที่คล้ายกันไม่ว่าจะเป็นกรณีข้อพิพาทระหว่างรัฐภาคีในสนธิสัญญาที่รับการลงทุนกับผู้ลงทุนของรัฐภาคีอีก

ฝ่ายหนึ่ง หรือกรณีพิพาทระหว่างรัฐภาคีด้วยกันเอง วิธีดังกล่าวก็คือ การเจรจาปรึกษาหารือ การอนุญาโตตุลาการเฉพาะการ ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ และศาลอนุญาโตตุลาการหรือศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศที่สำคัญได้แก่ ศูนย์ระหว่างประเทศเพื่อระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุน (ICSID) ซึ่งรับพิจารณาในกรณีที่เป็นข้อพิพาททางกฎหมายจากการลงทุนโดยตรงระหว่างรัฐภาคีกับเอกชนคนชาติของรัฐอื่นแห่งอนุสัญญาฉบับนี้ คณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ จะรับพิจารณาเฉพาะข้อพิพาทที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับสัญญาโดยที่คู่กรณีได้ระบุให้ใช้วิธีการระงับข้อพิพาทของศูนย์แห่งนั้นเท่านั้น หรือ ศูนย์อนุญาโตตุลาการแห่งภูมิภาค ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ก็ยังมีศาลอนุญาโตตุลาการ หรือประเทศที่สามที่คู่กรณีเห็นว่าเชื่อถือได้ด้วย ซึ่งศูนย์ระงับข้อพิพาทดังกล่าว อนุญาตให้คู่กรณีสามารถเลือกเอาได้โดยการบัญญัติไว้ในสัญญาการลงทุนหรือเมื่อข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้ว คู่กรณีก็สามารถตกลงกันเลือกเอาศูนย์ใดหนึ่ง เพื่อทำการระงับข้อพิพาทให้ แต่ปัจจุบัน สปป ลาว ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีของศูนย์เหล่านั้นแต่อย่างไร

การที่รัฐบาล สปป ลาว จะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นนี้ รัฐบาลจะต้องคำนึงถึง ส่วนดีและส่วนเสีย

ส่วนดีก็คือ การยินยอมให้มีการระงับข้อพิพาทในกรณีพิพาททางการลงทุนโดยผ่านทางศูนย์ระงับข้อพิพาทดังกล่าว ซึ่งจะทำให้ผู้ลงทุนต่างประเทศมีความมั่นใจและกล้าที่จะเข้ามาลงทุนใน สปป ลาว มากยิ่งขึ้น เพราะถ้าหากเกิดข้อขัดแย้งใด ๆ ขึ้นระหว่างตนกับรัฐบาลลาว ตนก็สามารถนำข้อขัดแย้งดังกล่าวนั้นเสนอต่อศูนย์ดังกล่าว อันเป็นสถาบันระงับข้อพิพาทกรณีข้อพิพาทที่ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพล ของ สปป ลาว ได้นอกจากนั้น ศูนย์ระงับข้อพิพาทยังช่วยเผยแพร่กฎหมายและหลักการลงทุนของประเทศภาคีของอนุสัญญานี้ให้ด้วย

ส่วนข้อเสีย รัฐบาล สปป ลาว ต้องสละอำนาจอธิปไตยของตนไปเป็นคู่พิพาทกับเอกชนต่างประเทศในศูนย์ระงับข้อพิพาท และส่วนเสียอีกประการหนึ่ง คือเป็นการสร้างความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ลงทุนต่างประเทศกับผู้ลงทุนในประเทศ ทั้งนี้เมื่อมีข้อพิพาททางการลงทุนระหว่างรัฐกับผู้ลงทุนต่างประเทศ ผู้ลงทุนต่างประเทศนั้นสามารถเสนอข้อพิพาทไปยังศูนย์ระงับข้อพิพาทและเข้าเป็นคู่พิพาทกับรัฐได้ แต่ถ้าหากเป็นข้อพิพาทระหว่างรัฐกับผู้ลงทุนภายในประเทศที่เป็นคนของรัฐเอง ผู้ลงทุนในประเทศนั้นไม่สามารถที่จะเสนอข้อพิพาทไปยังศูนย์นั้นได้เพราะกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนของลาวไม่อนุญาตให้กระทำได้เพราะการระงับข้อพิพาทในศูนย์ระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐกับคนชาติของรัฐอื่น (ICSID) เพราะอนุสัญญากำหนดไว้ว่า คู่พิพาทที่เป็นเอกชนจะต้องเป็นคนชาติของประเทศสมาชิกของรัฐอื่นเท่านั้น

ง. สำหรับ สปป ลาว ที่จะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันประกันการลงทุนพหุภาคี สปป ลาว ต้องได้คำนึงถึงส่วนดีและส่วนเสียด้วย ซึ่งการเข้าเป็นภาคีนี้

ส่วนดีและส่วนเสียก็คล้ายกับ การเข้าเป็นสมาชิกของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นซึ่งจะเห็นได้จาก กระบวนการระงับข้อพิพาทของอนุสัญญานี้จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและหลักการระงับข้อพิพาทของศูนย์ระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างประเทศ(ICSID) นอกจากนั้นจะต้องได้ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนบางกฎหมายและบางมาตรา ที่ได้ศึกษาในบทที่ 4 ที่ผ่านมาด้วย(ดูตาราง)

ดังนั้นกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว กับ อนุสัญญาและ ข้อตกลงต่าง ๆ ทั้ง 4 ฉบับดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะต้องได้ปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนภายในของตน ซึ่งขั้นตอนในการปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว นั้น คือ สปป ลาว ออกกฎหมายมาบังคับใช้ในสังคมนั้นมีมากมายแต่การออกกฎหมายดังกล่าวนี้เป็นลักษณะ กฎหมายที่ไม่สมบูรณ์แบบ โดยเฉพาะบรรดากฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน และการออกกฎหมายดังกล่าวนี้ เป็นการออกกฎหมายที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้โดยตรง ดังนั้นจึงต้องจำเป็นต้องออกรัฐคำรัสประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวด้วย พร้อมนั้น ยังต้องจำเป็นต้องออก คำรัสเกี่ยวกับการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายนั้นจึงสามารถปฏิบัติได้ นอกนั้น กระบวนการที่เกี่ยวข้องก็ต้องออกกฎกระทรวงหรือ ระเบียบการเพื่อที่จะขยายเนื้อความในตัวกฎหมายที่ออกมาแล้วด้วย ดังนั้นกระบวนการในการปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว นั้น จึงดูที่ กฎกระทรวง หรือระเบียบการที่กระทรวงเกี่ยวข้องกับนั้นก่อนว่า มีมาตรา อะไรบ้างที่ยังไม่สอดคล้องและถ้าเห็นว่าไม่สอดคล้องแล้วก็ต้องปรับกฎกระทรวงหรือ ระเบียบการนั้นก่อนเป็นอันดับแรก อันดับสองถ้าหากในกฎกระทรวง หรือระเบียบการนั้นไม่มีมาตราใดที่ที่ไม่สอดคล้องแล้วก็ต้องกลับมาดูที่คำรัสว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายลงทุนดังกล่าวว่ามีมาตราใดที่ที่ไม่สอดคล้อง และถ้ามีก็ต้องปรับในคำรัสว่าด้วยการปฏิบัตินั้น ต่อมาอันดับที่สามถ้าหากดูในกฎกระทรวงหรือระเบียบการและคำรัสว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายลงทุนดังกล่าวแล้วเห็นว่าไม่มาตราใดที่ที่ไม่สอดคล้องแล้ว ก็ต้องกลับมาดูตัวกฎหมายที่ออกมาแล้วว่า มีมาตราใดที่ที่ไม่สอดคล้องและถ้าหากมีก็ต้องปรับตัวกฎหมายตัวกฎหมายนั้น ให้มีความสอดคล้องกับอนุสัญญาหรือ ความตกลงต่างๆที่ สปป ลาวจะเข้าร่วมเป็นภาคี

พร้อมนั้นถ้าหากว่าข้อกำหนดในอนุสัญญาหรือในความตกลงใน 4 ฉบับที่กล่าวมานั้นในกฎหมายของ สปป ลาว ยังไม่มีการบัญญัติไว้ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นภายใต้ศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับการลงทุน(ICSID) ซึ่งในอนาคต สปป ลาว ที่ต้องการจะเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาดังกล่าวนั้น สปป ลาว ก็จำเป็นต้องออกกฎหมายเพื่อมารองรับคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการของศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศที่จะมาบังคับใช้ใน สปป ลาว เพราะว่า คำตัดสินของอนุญาโตตุลาการของศูนย์ระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศนั้นเสมือนหนึ่งคำพิพากษาของศาล ที่สามารถใช้ได้ในประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคี

นอกจากที่จะปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป ลาว ให้สอดคล้องกับอนุสัญญา หรือความตกลงทั้ง 4 ฉบับ ที่ได้กล่าวมาแล้ว สปป ลาว อาจจะมีมองถึงในอนาคตอีกว่า ปัจจุบันนี้ บรรดาประเทศต่าง ๆ กำลังหันหน้าเข้าหากันเพื่อทำความตกลงเขตการค้าเสรี หรือ (Free Trade Agreement =FTA) คือ กิจกรรมทางการค้า การส่งออก การลดหย่อนภาษีสินค้าแต่ละประเภทให้ เท่ากับศูนย์ และในการทำความตกลงดังกล่าวอาจจะมี การนำเอา การลงทุนบัญญัติเข้าไปใน ข้อตกลงนั้นด้วย ดังนั้นการที่ สปป ลาว จะต้องปรับกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนให้สอดคล้องกับ อนุสัญญาหรือความตกลงทั้ง 4 ฉบับ ดังกล่าวมาแล้ว สปป ลาว ก็จะต้องคำนึงถึงการปรับกฎหมาย เพื่อรองรับการทำความตกลงเขตการค้าเสรี หรือ FTA กับบรรดาประเทศต่างๆ ในโลกอีกด้วย

ในตอนท้ายสุดของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้เขียนขอกล่าวย่ำว่า การลงทุนของต่างประเทศ ใน สปป ลาว นั้นมีความสำคัญจริงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่การที่ได้มาเช่นนั้นก็ต้องมี กฎระเบียบ หลักการและข้อกำหนดที่ดี และสามารถนำมาปฏิบัติได้จริงและการที่เข้าเป็นสมาชิก ของอนุสัญญาใดหนึ่งนั้นมีส่วน ทำให้ สปป ลาว เป็นอีกประเทศหนึ่ง ที่ผู้ลงทุนต่างประเทศมีความ สนใจที่จะเข้ามาลงทุน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎหมายธุรกิจลาว, แปลโดย สมาคมไทย-ลาว.แเอ็ดวานซ์ อะโกร,(ม.ป.ป.).

โกศล ฉันทิกุล. กฎหมายและปัญหาการส่งเสริมการลงทุน. วารสารนิติศาสตร์ 12 (2525) : 1-7.
การให้สิ่งจูงใจและปัญหาทางกฎหมายสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศใน
ประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

ชุตานนท์ สาระ, กลยุทธ์ในการวางแผนนโยบายการลงทุนของไทยภายใต้ความตกลงว่าด้วยการลงทุน
ในกรอบองค์การการค้าโลก, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, หลักสูตรการป้องกัน
ราชอาณาจักร รุ่น 42 ประจำปีการศึกษา : 2542-2543.

ชุมพร ปัจจุสานนท์. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักทั่วไปเกี่ยวกับการจัดกันแห่งกฎหมาย หน่วยที่
7-15. พิมพ์ครั้งที่ 9. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช : กรุงเทพฯ.2535,

ทัชชมัย ฤกษ์สุต, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก(WTO): บททั่วไป
กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน,2549.

นฤมล กาญจนพงษ์, คำชดเชยในการโอนทรัพย์สินของคนต่างด้าวมาเป็นของรัฐ, วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2529.

นิฐิตา เบญจมสุทิน, นางนุช พันธกิจไพบูลย์., เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ.สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2547.

ปานชนก ธนาวุฒิ, การตีความคำว่า “สินค้าชนิดเดียวกัน” ภายใต้ความตกลงการตอบโต้การทุ่ม
ตลาดขององค์การการค้าโลก, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย: 2545.

พนม ทินกร ณ อยุธยา, การบริหารการค้ากับรัฐบาล มหาภาค 1 ,พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : บริษัท
ศิลป์สยามการพิมพ์, 2534.

พรหมา อินทนาม. กฎหมายการลงทุนของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว : ศึกษากรณี การส่งเสริมการลงทุนทางตรง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2545.

พิชัยศักดิ์ ทรายงกูร, พจนานุกรมศัพท์ท่อนุญาโตตุลาการพร้อมดัชนี,

รัตนา สายคณิต, พุทธกาล รัชชธ., เศรษฐศาสตร์การจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ, คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2549.

ศิริชัย มงคลเกียรติศรี. ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนอาเซียน ค.ศ. 1987 : ศึกษาเชิงเปรียบเทียบกับความตกลงทวิภาคีที่ประเทศไทยทำกับสมาชิกอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ : การควบคุมการค้าระหว่างประเทศโดย รัฐ. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุรชัย ศิริไกร. การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การพัฒนาเศรษฐกิจ และการเมืองลาว. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ, 2542.

สุรางคณา แก้วจางศ์. ความผูกพันและผลบังคับใช้ของอนุสัญญาว่าด้วยการระงับข้อพิพาท เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างรัฐและคนชาติของรัฐอื่นต่อไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อรรชกา บริมเบิล., ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการลงทุนภายใต้องค์การการค้าโลก, รายงาน, สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย, 2547.

อวยชัย คูหากาญจน์. ข้อตกลงTRIMs และผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

ภาษาลาว

- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน เลขที่ 03/95/สภข ลงวันที่ 14 ตุลาคม 1995.
- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน เลขที่ 10/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004.
- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ เลขที่ 01/94.
- กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ เลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2004.
- กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ เลขที่ 11/สภข ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2005.
- กฎหมายภาษี ฉบับปรับปรุง เลขที่ 05/สภข ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2005.
- กฎหมายศุลกากร เลขที่ 04/สภข ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2005.
- กฎหมายแรงงาน เลขที่ 002/สภข ลงวันที่ 14 มีนาคม 1994.
- กฎหมายว่าด้วยที่ดิน เลขที่ 48/สภข ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2003.
- กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุงแต่ง เลขที่ 03/คปจ ลงวันที่ 6 เมษายน 1999
- คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน เลขที่ 99/นย ลงวันที่ 29 สิงหาคม 1997.
- คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของต่างประเทศ เลขที่ 46/นย ลงวันที่ 23 มีนาคม 2001.
- คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายภาษี เลขที่ 01/นย ลงวันที่ 1 มกราคม 1995.
- คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายศุลกากร เลขที่ 72/นย ลงวันที่ 22 มีนาคม 1996.
- รัฐธรรมนูญ แห่ง สปป ลาว ฉบับปรับปรุง เลขที่ 25/สภข ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2003.
- รัฐบัญญัติประธานประเทศ เลขที่ 64/สปป ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2002.
- สัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกันระหว่าง สปป ลาว กับ สาธารณรัฐ อินโดนีเซียที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 1995.
- สัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกันระหว่าง สปป ลาว กับ สิงคโปร์ มีผลบังคับใช้เมื่อ วันที่ 25 มีนาคม 1998.
- สัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกันระหว่าง สปป ลาว กับ ราชอาณาจักร ไทย ซึ่งมีผลบังคับใช้ ในวันที่ 7 ธันวาคม 1990.
- สัญญาว่าด้วยการส่งเสริมและปกป้องการลงทุนซึ่งกันและกันระหว่าง สปป ลาว กับ สาธารณรัฐ สกตนิคมเวียดนาม มีผลบังคับใช้ในวันที่ 22 มิถุนายน 1996.

ภาษาอังกฤษ

Brownlie, Ian. Principles of Public International Law. 4th ed. Oxford : Clarendon Press, 1990

BISD 39S/206 p. 270-271.

Constitution of the Lao People's Democratic Republic, of August, 15, 1991.

Christopher M. Koa, The International Bank for Reconstruction and Development and Dispute : Conciliating and Arbitrating with China through the International Centre for Settlement of Investment Disputes, Vol.24 No.1 Fall New York University Journal of International Law and Politics, 439.446,(1991)

Davey, W.J. and Pauwlyn J. MFN Unconditionality : A Legal Analysis of The Concept in View of its Evolution in The GATT/WTO Jurisprudence with particular Reference to the Issue of " Like Product" In T. Cottier, P. C. Mavroidis and P. Bilatter.(eds), Regulatory Barriers and the Principle of Non-Discrimination in World Trade Law. University of Michigan Press 2000.

Jackson. J.H. Legal Problems of International Economic Relation Minnesota : West Publish, 1986
World Trade and The Law of GATT : 1969.

Japan- Taxes on Alcoholic Beverages, WT/DS8,-10-11/AB/R/(4 October 1996)

International Centre for Settlement of Investment Disputes, ICSID Case, op. cit., footnote 11 of Part 1 Chapter 3.

Report on the WTO Inconsistency of Trade Policies by Major Trading Partners 2006. Industrial Structure Council., MITI, JAPAN.

Sornarajah, M. The International Law on Foreign Investment. New York : Cambridge University Press, 1994.

International Commercial Arbitration : The Problem of State Contracts, Singapore :
Longman, 1990.

United kingdom Complaint on Italian Discrimination Against Imported Agricultural
Machinery,

GATT Report by the panel for Conciliation, 15 July, 1958.,GATT Doc. L/833, 7th
Supp BISD/60.

United Nation Centre on Transnational Corporations and International Chamber of Commerce,
Bilateral Investment Treaties 1959-1991,New York :United Nation, 1992.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก (ก)

Statistics of Approved Foreign Investment by Country 1988-Jan/2005 (Calendar Year) In SUS

country	Porjects	1988	1989	1990	1991	1992	1933	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
ไทย	331	646.000	36.218.356	3.982.434	220.288.878	33.312.397	42.021.914	1.327.020.538	40847.836	502.465.000	11.072.906	85.905.200	7.350.000	3.334.400
ออสเตรเลีย	49	-	-	170.000	525.000	7520.000	13.312.392	726.200	1.799.270	500.000	505.930.578	1290	50	210
เวียดนาม	63	-	-	-	93.243	251.768	1.406.397	706.820	-	-	327.331	1.603.000	14.751.250	1.613.000
มาเลเซีย	38	-	-	-	-	17.930.000	5.124.000	3430.000	5.000.000	211.200.000	83.448.386	3.100.000	14.700.000	3.530.000
จีน	187	-	-	2.982.183	5.219.082	19.018.131	13.981.475	26.786.000	10.179.000	3.150.000	3.810.838	7.651.470	42.713.576	10.605.800
ฮอลแลนด์	5	-	-	-	-	-	500.000	-	100.000	100.000	-	-	-	50
สหรัฐ	59	2.000.000	-	40.912.285	874.285	14.752	1.020.000	3.348.500	71.884	6.060.000	1.284.500	2.400.00	2.273.716	-
นอร์เวย์	6	-	-	-	-	-	-	56.000.000	-	-	1.080.000	120	-	-
เกาหลีเหนือ	101	-	-	-	695.714	305.000	1.132.000	2.840.000	6.600.000	1.130.000	1.788.810	6.800.000	4.250.000	9.359.750
ไต้หวัน	40	-	-	3.100.00	3.561.550	19.050.000	17.200.000	8.180.000	13.200.000	500.000	350.000	1.350.000	500	-
ฝรั่งเศส	120	30.000	320.000	3.337.847	2.400.000	1.340.051	3.242.600	3.204.247	1.055.00	1.712.111	3.304.893	3.683.090	1.085.100	2.550.000
สิงคโปร์	29	-	-	277.784	3.000.000	899.600	2.875.000	-	200.000	10.000.000	3.300.00	-	1.650.000	400
นิวซีแลนด์	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50.500.000	-
รัสเซีย	23	-	337.500	5.469.000	20.595.000	330.000	200.000	2.431.000	-	120.000	-	487.500	-	120.000
สวีเดน	8	-	1.000.000	-	-	-	20.000	-	-	-	-	-	-	2.000.000
อังกฤษ	22	-	-	35.000	-	40.000	2.000.000	-	4.000.000	14.097.000	-	285.000	3.634.000	-
ญี่ปุ่น	41	-	450.000	511.000	-	1.302.200	332.000	662.000	5.100.000	2.750.000	5.865.985	2.229.400	1.500.000	2.775.000
แคนาดา	19	-	-	30.000	-	200.000	1.300.916	160.000	20.637.940	-	200.000	50.000	100.000	-
สวีเดน	8	-	-	-	-	29.500	217.000	110.000	-	-	634.500	-	-	-

อินโดนีเซีย	2	-	-	339.102	-	5.000.000	-	-	-	-	-	-	-	-
เยอรมัน	18	-	-	-	600.000	400.000	50.000	680.000	-	-	1.506.000	-	-	200.000
เบลเยียม	8	-	-	-	437.000	-	-	-	63.000	-	2.038.352	140.000	-	-
กัมพูชา	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90.000	100.000	999.500
อิตาลี	5	-	-	-	138.000	-	-	-	-	-	-	100.000	-	1.000.000
อินเดีย	5	-	-	350.000	-	-	-	-	-	-	230.000	300.000	500.000	500.000
ฟินแลนด์	3	-	-	-	-	-	-	-	-	720.000	-	-	75.000	-
ไอส์แลนด์	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100.000	-
เดนมาร์ก	5	-	100.000	-	77.000	-	-	-	-	70.000	-	-	-	-
ออสเตรเลีย	3	-	-	-	40.000	-	-	-	-	-	100.000	162.167	50.000	-
เมียนมา	2	-	-	-	-	-	-	-	-	50.000	-	-	-	-
ลักเซมเบิร์ก	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	200.000	-	-	-
ยูเครน	1	-	-	-	-	-	-	200.000	-	-	-	-	-	-
ลีลังกา	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
คิวบา	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
บังคราเทศ	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100.000	50.000	-	-
อื่น ๆ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	100.000	-	-	-
รวม		2.676.000	38.425.856	61.496.635	58.544.752	121.680.647	106.115.694	1.604.485.305	108.853.930	754.624.111	626.673.079	117.796.827	145.882.642	39.247.450

Including Lao Share of

168.000.000

ที่มา : สำนักงานคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศแห่ง สปป.ลาว

ภาคผนวก (ข)

Approved Foreign Investment by Country 2000 – June 2005

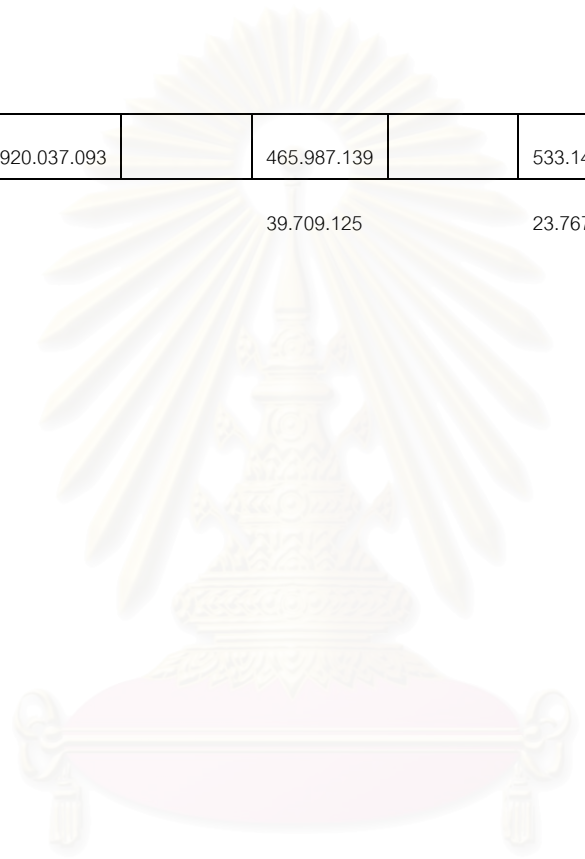
year		2001		2002		2003		2004		2005		2000-2005	
N0	Country	project	Value of Investment	project	Value of Investment	project	Value of Investment	project	Value of Investment	project	Value of Investment	project	Value of Investment
1	Thailand	8	3.291.000	12	6.345.594	30	96.337.177	33	57.220.054	19	443.343.805	102	606.537.630
2	Vietnam	6	3.412.570	5	365.872.000	9	8.660.363	19	63.277.801	17	28.595.423	56	469.818.157
3	France	6	12.608.000	8	13.363.500	11	17.613.000	6	2.520.000	3	369.550.000	34	415.654.500
4	Australia	2	400.332	2	490.332	1	1.500.000	4	292.700.000	8	45.86.864	17	340.977.528
5	China	9	13415.000	13	62.568.467	35	119.858.229	45	28.197.753	29	54.429.160	131	278.468.609
6	Malaysia	1	1.500.000	5	4.853.000	8	70.776.037	5	3.250.000	4	2.959.200	23	83.338.237
7	Korea	15	10374.750	16	12.790.000	10	13.745.000	15	14.200.700	8	9.260.000	64	60.370.450
8	Canada	0	-	-	-	3	40.100.000	1	1.000.000	2	5.860.000	6	46.960.000
9	Singapore	1	250.000	3	700.000	5	36.150.000	1	3.170.000	2	200.000	12	40.470.00
10	Switzerland	1	750.000	-	-	2	300.000	2	30.000.000			5	31.050.000
11	USA	3	3.211.560	1	8.000.000	4	1.223.000	7	2.820.000			15	15.254.560
12	Sweden	0	-	1	12.940.000	2	150.000	-	-			3	13.090.000
13	Norway	0	-	-	-	1	12.800.000	-	-			1	12.800.00

14	Japan	1	500.000	3	381.000	9	3.340.583	6	4.525.000	3	1.300.000	22	10.046.583
15	Taiwan	1	300.000	1	620.000	-	-	1	4.000.000	1	1.000.000	4	5.920.000
16	Russia	1	300.000	1	950.000	2	300.000	2	1.100.000		100.000	6	5.350.000
17	Cambodia	2	1.949.500	-	-	1	20.000	-	-			4	2.069.500
18	Germany	4	1.350.000	4	500.000	1	100.000	1	100.000			10	2.050.000
19	Isalnd	0	-	2	1.100.000	-	-	-	-			2	1.100.000
20	England	0	-	2	433.200	4	376.500	1	100.000	1	100.000	8	1.009.700
21	Holland	0	-	-	-	-	-	1	1.000.000			1	1.000.000

22	India	0	-	1	130.000	1	200.000	-	-			2	330.000
23	Belgium	1	100.000	-	-	-	-	-	-	1	100.000	2	200.000
24	Myanmar	1	200.000	-	-	-	-	-	-			1	200.000
25	Sri Lanka	0	-	-	-	-	-	1	200.000			1	200.000
26	Cuba	1	185.000	-	-							1	185.000
27	Italy	0	-	-	-			1	100.000			1	100.000
28	Portugal	0	-	-	-			1	100.000			1	100.000
29	Spain	0	-	-	-	1	28.125					1	28.125

	Total		54.097.712		4920.037.093		465.987.139		533.148.782		1.233.709.852		2.787.980.578
	Including Lao Share of						39.709.125		23.767.474.00		270.825.400		325.301.999

ที่มา : สำนักงานคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก (ข)

แบบฟอร์มการลงทุนต่างประเทศอยู่ สปป ลาว

คณะกรรมการแผนการและการร่วมมือ กรมส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนภายในและต่างประเทศ
Committee for Planning and Cooperation

Department of promotion and Management for Domestic and Foreign Investment

---

แบบฟอร์มการลงทุนต่างประเทศ

อยู่ สปป ลาว

Foreign Investment Application Form

in Lao P.D.R.

(Form)

คำแนะนำ

(Instruction for filling out Foreign Investment Application Form)

- กรุณาประกอบแบบฟอร์มคำร้องให้ครบถ้วน และถูกต้อง

(Please read every question carefully and answer correctly to the best of your knowledge and legibly (Print or block letters)

- ถ้าหากช่องว่างประกอบคำร้องไม่เพียงพอ ให้ทำเอกสารช้อนท้าย คัดติคมาร่วม

(if the space provided for your answer is not sufficient please use separate sheets and attach)

- ระบุเป็นเงินสกุล us\$ (ดอลลาร์สหรัฐ) ในการเขียนคำร้อง

(Please use us dollars as a reference)

- ถ้าหากมีเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรุณาคัดติคมาร่วมด้วย

(Please attach any document(s) that you think is (are) relevant)

- เพื่อความกระจ่างแจ้งกรุณาติดต่อโดยตรง

(For more information please contact us) โทร (by phone): (856-21)

219568,222690,และ (and) 215636, หรือ(or) fax: (856-21)215491

- จำนวนคำร้องที่ต้องยื่น ต่อห้องการคุ้มครองการลงทุน จำนวน 5 ชุด

(please submit 5 copies of your application form)

- เก็บสำเนาคำร้องขอลงทุน และ ใบคำร้องอย่างละ 1 ฉบับไว้

(An extra copy of your application form should be kept your reference)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 สันติภาพ เอกราช ประชาธิปไตย เอกภาพ วัฒนาถาวร

*****

กรมส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนภายในและต่างประเทศ

Department of Promotion and Management
 For Domestic and Foreign Investment

ถนนหลวงพระบาง

เวียงจันทน์ 01001, สปป.ลาว

Luangprabang Road, Vientiane 01001, Lao P.D.R.

ร่างคำร้องขอลงทุนของต่างประเทศ

(Foreign Investment Application Form)

(FORM)

เรียน.....

Attn.....

เรื่อง: ขออนุญาตลงทุนสร้างตั้ง บริษัท หรือ โรงงาน :

.....

.....

Subject: Investment Proposal for an establishment of

.....

.....

ข้าพเจ้าท่าน (I, Mr/Ms).....อายุ(age).....ปี, สัญชาติ

(Nationality).....อาชีพ(Occupation).....ในนามผู้ถือหุ้นทั้งหมด(ใน

กรณีที่มีผู้ถือหุ้นมากกว่า 2 ท่านขึ้นไป), ขอเรียนเสนอมายังท่านเพื่อขออนุญาตลงทุนตาม

รายละเอียดดังต่อไปนี้(on behalf of all shareholders, if more than two investors, request

your approval for an investment project with the following detailed description) :

1. ชื่อวิสาหกิจที่จะสร้างตั้ง (Name of a company to be established

- 1.1. ภาษาลาว(in Lao characters) .....
- .....
- 1.2. ภาษาอังกฤษ/ฝรั่งเศส(in English/French characters).....
- .....
- .....
2. ชื่อและนามสกุลของบุคคล/บริษัท ที่จะระบุไว้ในใบอนุญาตลงทุน
(Name(s)&Surname(s) of individuals/company as to be appeared on an investment license)
- ชื่อและนามสกุล(ฝ่ายลาว):.....
- (Name(s)&Surname(s) of local investors)
- สัญชาติ.....อาชีพ.....
- (Nationality) (Occupation)
- ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- Present Address.....
- .....
- ชื่อและนามสกุล(ฝ่ายต่างประเทศ).....
- (Name(s)&Surname(s) of local investors)
- สัญชาติ.....อาชีพ.....
- (Nationality) (Occupation)
- ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- Present Address.....
- .....
3. ที่ตั้ง *(สถานที่ดำเนินกิจการตัวจริง)(Location)
- 3.1. ที่ตั้งสำนักงาน(office)
- แขวง(Province).....เมือง(District).....
- บ้าน(Village).....ถนน(Street).....
- บ้านเลขที่(House No).....โทรศัพท์(Tel).....
- แฟกซ์(Fax).....E-mail.....

- 3.2. ที่ตั้งของสถานที่ดำเนินกิจการตัวจริง:
- แขวง(Province).....เมือง(District).....
- บ้าน(Village).....ถนน(Street).....
- บ้านเลขที่(House No)..... โทรศัพท์(Tel).....
- แฟกซ์(Fax).....E-mail.....
- (กรณีที่ยังไม่มีที่ตั้งละเอียด กรุณาระบุแขวง)(if not available, please give name of province)
4. กิจการที่เสนอลงทุน(Proposed Investment Activities)
- .....
- .....
5. มูลค่าการลงทุน: (Investment Cost)
- 5.1. ทุนทั้งหมด(Total Investment):.....US\$
- ในนั้น, ทุนคงที่(Fixed Capital):.....US\$
- ทุนหมุนเวียน(working capital):.....US\$
- 5.2. แหล่งทุน(Financing)
- ทุนมีเอง(Equity):.....US\$
- ทุนที่กู้ยืม(Loan):..... US\$
- (ถ้ามีทุนกู้ยืม กรุณาระบุแหล่งเงินกู้)(please provide details for the source of loan).....
- .....
- .....
- .....
- 5.3. ทุนจดทะเบียน(Registered Capital):.....US\$
- (หมายเหตุ ทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 100.000 US\$)
- (Note: Registered capital must not be less than 100.000 US\$)
- ในนั้น ทุนเป็นวัตถุ(Fixed Assets):.....US\$
- ทุนเงินสด(Liquid/Assets/Cash):.....US\$
6. รูปการลงทุน(Type of Investment/ownership)
- * ต่างประเทศ 100% สัญชาติ.....
- (100% Foreign Owned),Nationalty.....
- * วิสาหกิจผสม(Joint Venture)

- ฝ่ายลาวถือหุ้นทั้งหมด(Domestic Shareholding).....%
- ต่างประเทศทั้งหมด(Foreign Shareholding).....%

7. การประกอบทุน(Shareholding Information)

7.1. รายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัทที่จะสร้างตั้งขึ้นอยู่ สปป ลาว

(Names and breakdown of Shareholders)

No	ชื่อและนามสกุลของ บุคคล/บริษัท Name surname of Individual/company	สัญชาติ Nationality	อัตราการถือหุ้นตาม ทุนจดทะเบียน,% Share as percentage of registered capital	รวมเป็นมูลค่า (ดอลลาร์สหรัฐ) value (in US\$)	หมายเหตุ Remarks
1	ฝ่ายลาว(domestic shareholders)				
2					
3					
4					
1	ฝ่ายต่างประเทศ (Foreign Shareholders)				
2					
3					
4					
	รวมทั้งหมด(Total)				

7.2. จำนวนหุ้นทั้งหมดของทุนจดทะเบียน.....หุ้น

(Total number of shares)

มูลค่าหุ้นละ(Each share has a value of/par value).....10.....US\$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. การนำใช้แรงงาน(Manpower Requirement)

No	รายการ (Description)	ภายใน (Local)	ต่างประเทศ (Foreign)	รวม (Total)	หมายเหตุ (Remarks)
1	ระดับผู้บริหาร (Management Personal)				
2	พนักงานห้องกร (office staff/clerical)				
3	วิศวกร/เชี่ยวชาญ (Engineers/technicians)				
4	แรงงานทั่วไป (workers)				
	รวม (Grand Total)				

แผนการฝึกอบรมให้แรงงานลาวด้วยทุนของวิสาหกิจเอง

(Training Plan for local staff)

- ฝึกอบรมกับที่ (Training)
- ฝึกงานนอกสถานที่(On the job training locally)
- ฝึกอบรมอยู่ต่างประเทศ(Oversea Training)
- สนับสนุนการศึกษาออกโครงการ(Education supports)
- อื่น ๆ (others)

9. แผนการลงทุน(Investment Plan)

9.1. ทุนคงที่(Fixed Assets)

- มูลค่าการก่อสร้าง.....US\$
(Construction)
- มูลค่าเครื่องจักร และการติดตั้ง..... US\$
(Machinery and Installation)
- มูลค่าพาหนะ และอุปกรณ์อื่น ๆ .....US\$
(Vehicles and other equipment)
- ค่าใช้จ่ายก่อนการดำเนินการ.....US\$
(Preparation expenses)
- อื่น ๆ (Miscellaneous).....US\$
- รวม(Grand Total).....US\$

10.2. คาดคะเนรายรับ-รายจ่าย

หัวหน่วย: US\$

(Estimated Cash flow)

(in US\$)

No	รายการ (Item)	ปีที่ 1 Year1	ปีที่ 2 Year2	ปีที่ 3 Year3
1	รายรับ(Revenue)			
2	ต้นทุน(Cost)			
3	กำไรก่อนหักอากร(Profit before tax)			

10.3. รายละเอียดของผลิตภัณฑ์(Details of products/ Services)

(กรณาระบุ ลักษณะ ขนาด คุณภาพ และมาตรฐานของผลิตภัณฑ์/บริการนั้น ๆ(Provide some characteristics of the product/service, e.g.type,size,quality,standard etc.)

.....
 .....
 .....
 .....

10.4. กระบวนการผลิต/บริการ(Production/service procedures)

(จรรยาบรรณขั้นตอน กระบวนการขบวนการผลิต/บริการ)

.....
 .....

10.5. การนำใช้วัตถุดิบต้นตอมีดังนี้(Basic input factors)

ระดับ	อัตราส่วน (percent age)%	ปีที่ 1 year 1		ปีที่ 2 year 2		ปีที่ 3 year 3	
		ปริมาณ (Qty)	มูลค่า (price)	ปริมาณ (Qty)	มูลค่า (price)	ปริมาณ (Qty)	มูลค่า (price)
ก. วัตถุดิบ ภายในประเทศ (Domestic input factors)							
1.....							
2.....							
ข. วัตถุดิบจาก ต่างประเทศ (Imported input factors)							

1.....							
2.....							
รวม (Total)							

10.6. รายการเครื่องจักรและอุปกรณ์

หัวหน่วย: US\$

(list of Machinery/Equipment)

(in US\$)

ระดับ	รายการ (Item)	จำนวน ทั้งหมด (Total Qty)	สภาพ เครื่องจักร (condition)		ต้นกำเนิด (Origin)	มูลค่า เครื่องจักร (Current Value)
			ใหม่(New)	ผ่านการใช้ งานมาแล้ว (used)		
1						
2						
3						

(ถ้าตารางนี้ไม่มีเนื้อที่เพียงพอ กรุณาทำรายการติดถัดมาด้วย)
(please attach extra table if more space required)

11. การตลาด(Marketing Plan)

11.1. คาดคะเนอัตราส่วนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์/บริการ

(Sales target Of the product/service)

หัวหน่วย: (in US\$)

รายการ (Description)	ปีที่ 1 year		ปีที่ 2 year		ปีที่ 3 year	
	1	มูลค่า	2	มูลค่า	3	มูลค่า
	%		%		%	
ส่งออก (Export)						
จำหน่ายภายใน (Domestic market)						
รวม(Total)	100%		100%		100%	

11.2. กรุณาระบุตลาด(ประเทศ)ที่จะส่งไปจำหน่าย
(Specify market(s) /Countries for the products)

12. แผนการดำเนินงาน(Project Implementation Schedule upon Issuing of a license)

- 12.1. จดทะเบียน
(Register the company) ภายใน (within).....วัน(days)
- 12.2. จัดหาสถานที่
(Settlement of location) ภายใน (within).....วัน(days)
- 12.3. เริ่มก่อสร้าง(ถ้ามี)
(Construction Startup) ภายใน (within).....วัน(days)
- 12.4. สำเร็จการติดตั้งเครื่องจักร
(Machinery installation completed) ภายใน (within).....วัน(days)
- 12.5. ดำเนินการผลิต/บริการทดลอง
(Test run) ภายใน (within).....วัน(days)
- 12.6. เปิดกิจการเป็นทางการ
(Official Opening) ภายใน (within).....วัน(days)
- 12.7. ความสามารถผลิตได้/บริการได้เต็มความสามารถภายใน (within).....วัน(days)

ข้าพเจ้า ขอยืนยันว่าทุกข้อความ และ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ระบุมาข้างบนนั้น ถูกต้อง และ/
หรือ เป็นคาดคะเนที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงทุกอย่าง

(I certify that the statements made by me in this form are true, complete and correct to the best of my knowledge)

ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงเรียนเสนอมายังท่าน เพื่อพิจารณาตามที่เห็นสมควรด้วย

(Your consideration and approval will be highly appreciated)

ด้วยความนับถืออย่างสูง

วันที่.....

ลายเซ็นและชื่อแจ้ง

ที่มา: สำนักงานคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศแห่ง สปป ลาว

ภาคผนวก ค

List : Yearly Report By country

Country	Nb.Pjt.	Total Invest.	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
ไทย	268	2,934,988,488	592,000	11,054,364	4,264,785	92,740,261	35,058,840	57,340,057	2,019,000,081	33,824,505	600,199,500	8,254,135	65,942,450	2,700,000	2,855,020	1,1162,000
สหรัฐอเมริกา	47	1,490,611,731	2,000,000		29,977,485	1,428,974,285	9,783,700	5,440,000	4,433,465	71,884	6,399,700	988,500	1,270,000	1,099,044		169,668
ลาว	408	1,307,617,761	130,000	25,901,017	1,996,487	31,667,497	24,696,867	24,098,183	519,325,531	269,960,836	317,839,344	28,674,424	24,430,193	29,943,116	6,844,589	2,109,677
เกาหลีใต้	42	636,589,257				652,057	305,000	1,132,000	2,827,250	447,395	163,604,000	7,089,200	7,810,000	800,000	4,359,750	615,000
มาเลเซีย	22	287,384,547					17,616,000	8,490,000	3,430,000	5,000,000	171,110,000	73,103,547	3,080,000	2,525,000	3,030,000	
จีน	88	75,165,392				849,271	2,841,307	10,521,900	8,120,500	8,772,930	3,150,000	3,533,396	6,991,727	24,493,671	5,260,691	630,000
ไต้หวัน	40	74,887,336			8,600,000	9,895,936	21,611,500	17,200,000	8,180,000	6,600,000	500,000	260,000	1,350,000	300,000		390,000
ออสเตรเลีย	47	43,551,034		6,050,000	164,000	688,597	6,115,300	14,342,166	5,615,700	1,561,670	500,000	5,633,601	1,170,000	1,500,000	210,000	
นิวซีแลนด์	4	42,068,500					78,500	40,000						41,950,000		
ฝรั่งเศส	94	40,198,298	30,000	16,610,000	3,289,847	1,804,000	1,837,222	2,861,946	3,021,923	1,486,966	1,367,167	2,309,838	2,269,090	1,170,300	2,085,000	49,000
อังกฤษ	20	28,245,700		6,524,000	82,000		40,000	1,286,000	3,462,000	4,000,000	14,608,200	237,5000	220,000	720,000		64,000
ฮ่องกง	22	27,933,100				3,436,100	2,800,000	6,944,000	12,853,000						1,900,000	
สิงคโปร์	18	19,881,884			277,784	3,000,000	735,600	2,425,000		200,000	9,700,000	2,236,000	470,000	315,000	400,000	122,500
รัสเซีย	16	19,048,705		300,375	5,234,500	10,366,230	165,000		2,375,400		97,200		390,000		120,000	
ญี่ปุ่น	30	18,979,085			204,400		662,000	166,000	662,000	5,070,000	2,655,000	5,350,985	1,761,200		2,447,500	
แคนาดา	14	18,455,421		470,100	21,000		200,000	1,250,566	52,800	15,478,455		200,000	782,500			
เวียดนาม	29	15,433,886			200,000	46,622	151,061	1,807,779	525,456			307,998	1,603,000	7,519,935	1,675,250	1,596,785
อินโดนีเซีย	2	5,281,455			281,455		5,000,000									
อิตาลี	6	3,359,880				131,880			28,000				2,700,000	500,000		
เกาหลีเหนือ	1	3,300,000								3,300,000						
เยอรมัน	12	3,262,900				600,000	200,000	50,000	1,519,400			56,000	137,500		200,000	500,000

Country	Nb.Pjt.	Total Invest.	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
สวิตเซอร์แลนด์	5	2,880,000				150,000							750,000	400,000	1,400,000	
เบลเยียม	7	2,793,952				437,000				63,000		2,038,952	90,000	95,000		70,000
มาเก๊า	1	2,534,856			2,534,856											
กัมพูชา	3	1,227,150											100,000		699,650	427,500
ฟินแลนด์	2	1,179,065									504,000			675,065		
ฮอลแลนด์	6	1,010,000					200,000	500,000		70,000	100,000			90,000	50,000	
อินเดีย	4	954,600			350,000							119,600		75,000	410,000	
สวีเดน	7	904,675			10,250		29,500		110,000				754,925			
นอร์เวย์	3	900,000										780,000	120,000			
เดนมาร์ก	5	377,000		180,000		77,000					120,000					
ออสเตรเลีย	3	212,000				26,000				96,000		90,000				
ยูเครน	1	200,000							200,000							
ลักเซมเบิร์ก	1	200,000										200,000				
บังกลาเทศ	2	150,000										100,000	50,000			
จอร์เจีย	1	120,000												120,000		
อื่นๆ	1	100,000										100,000				
เมียนมา	1	50,000									500,000					
รวม		7,112,031,658	2,752,000	64,089,856	57,488,848	1,585,542,636	130,127,397	156,080,087	2,595,742,050	802,951,246	1,292,504,111	142,418,601	123,489,660	116,991,131	33,947,450	7,906,130

ที่มา : สำนักงานคุ้มครองการลงทุนต่างประเทศ สปป.ลาว

ภาคผนวก (ค)

กฎหมายและนิติกรรมในขอบเขตเศรษฐกิจและการเงินของ สปป.ลาว

	ชื่อกฎหมายและนิติกรรม	เลขที่	ลงวันที่
1	กฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจ	เลขที่ 11/สภข	วันที่ 9 พฤศจิกายน 2005
2	กฎหมายว่าด้วยบัญชีวิสาหกิจ	เลขที่ 12/90/สปปส	วันที่ 29 พฤศจิกายน 1990
3	กฎหมายว่าด้วยการล้มละลายของวิสาหกิจ	เลขที่ 06/94	วันที่ 14 ตุลาคม 1994
4	กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนภายใน	เลขที่ 10/สภข	วันที่ 22 ตุลาคม 2004
5	กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ	เลขที่ 11/สภข	วันที่ 22 ตุลาคม 2004
6	กฎหมายว่าด้วยงบประมาณแห่งรัฐ	เลขที่ 05/94/สภข	วันที่ 18 กรกฎาคม 1994
7	กฎหมายภาษี	เลขที่ 28/สภข	วันที่ 20 พฤษภาคม 2005
8	กฎหมายศุลกากร	เลขที่ 27/สภข	วันที่ 20 พฤษภาคม 2005
9	กฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่ง สปป.ลาว	เลขที่ 05/95/สภข	วันที่ 14 ตุลาคม 1995
10	กฎหมายว่าด้วยอุตสาหกรรมปรุ่่งแต่ง	เลขที่ 01/99/สภข	วันที่ 3 เมษายน 1999
11	กฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินของรัฐ	เลขที่ 09/สภข	วันที่ 12 ธันวาคม 2002
12	กฎหมายว่าด้วยการแก้ไขข้อขัดแย้งทางเศรษฐกิจ	เลขที่ 25/สภข	วันที่ 20 พฤษภาคม 2005
13	กฎหมายว่าด้วยการบินพลเรือน	เลขที่ 24/สภข	วันที่ 22 พฤษภาคม 2005
14	กฎหมายว่าด้วยการค้าประกันการปฏิบัติสัญญา	เลขที่ 29/สภข	วันที่ 20 พฤษภาคม 2005
15	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการบัญชีวิสาหกิจ	05/นย	วันที่ 24 มกราคม 1992
16	คำสั่งว่าด้วยการตรวจสอบบัญชี	เลขที่ 159/นย	วันที่ 26 สิงหาคม 1996
17	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการล้มละลายของวิสาหกิจ	เลขที่ 86/นย	วันที่ 20 มิถุนายน 2000
18	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งกฎหมายการส่งเสริมการลงทุนภายใน	เลขที่ 99/นย	วันที่ 29 สิงหาคม 1997
19	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนต่างประเทศ	เลขที่ 46/นย	วันที่ 23 มีนาคม 2001
20	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายว่าด้วยงบประมาณ	เลขที่ 192/นย	วันที่ 2 พฤศจิกายน 1999
21	คำสั่งว่าด้วยการตรวจตราการเงินแห่งชาติ	เลขที่ 160/นย	วันที่ 26 สิงหาคม 1996
22	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายภาษี	เลขที่ 01/นย	วันที่ 1 มกราคม 1995
23	คำสั่งว่าด้วยการประกาศใช้สารบัญชีเงินค้ำระบบเอกภาพและอัตราภาษีขาเข้า	เลขที่ 12/นย	วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 1995

	ชื่อกฎหมายและนิติกรรม	เลขที่	ลงวันที่
24	คำสั่งว่าด้วยการคุ้มครองการนำใช้ไบยีนซันแหล่งกำเนิดสินค้า	เลขที่ 97/นย	วันที่ 8 ธันวาคม 1992
25	คำสั่งว่าด้วยเครื่องหมายการค้า	เลขที่ 06/นย	วันที่ 18 มกราคม 1995
26	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติกฎหมายศุลกากร	เลขที่ 72/นย	วันที่ 22 มีนาคม 1996
27	คำสั่ง	เลขที่ 241/นย	วันที่ 25 ธันวาคม 1998
28	คำสั่งว่าด้วยการคุ้มครองการส่งออกและนำเข้า	เลขที่ 205/นย	วันที่ 11 ตุลาคม 2001
29	คำสั่งว่าด้วยธุรกิจจำหน่ายสินค้า	เลขที่ 206/นย	วันที่ 11 ตุลาคม 2001
30	คำสั่งว่าด้วยเขตเศรษฐกิจพิเศษ สะหวัน-เซโน	เลขที่ 02/นาย	วันที่ 21 มกราคม 2002
31	คำสั่งว่าด้วยการบัญชีของธนาคาร	เลขที่ 03/นาย	วันที่ 8 มกราคม 1990
32	คำสั่งว่าด้วยการสร้างคลังเงินแห่งชาติ	เลขที่ 18/นาย	วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 1993
33	คำสั่งว่าด้วยเช็ค	เลขที่ 175/นาย	วันที่ 22 ตุลาคม 199
34	คำสั่งว่าด้วย พันธบัตรแลกเงินและใบสัญญาใช้หนี้	เลขที่ 229/นย	วันที่ 12 ธันวาคม 1998
35	คำสั่งว่าด้วยภาษีที่ดิน	เลขที่ 50/นาย	วันที่ 13 มีนาคม 1993
36	คำสั่งว่าด้วยการจดทะเบียนเอกสาร	เลขที่ 52/นาย	วันที่ 13 มีนาคม 1993
37	คำสั่งว่าด้วยการจัดตั้งและเคลื่อนไหวของห้องการปรับปรุงธุรกิจ	เลขที่ 11/นาย	วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2002
38	คำสั่งว่าด้วยการคุ้มครองวิสาหกิจที่รัฐมีการลงทุน	เลขที่ 54/นย	วันที่ 9 พฤศจิกายน 2002
39	คำสั่งว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุนของรัฐ	เลขที่ 58/นย	วันที่ 22 พฤษภาคม 2002
40	คำสั่งว่าด้วยกองทุนลดผ่อนความทุกข์ยาก	เลขที่ 73/นย	วันที่ 31 พฤษภาคม 2002
41	คำสั่งว่าด้วยการสร้างและคุ้มครองแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม	เลขที่ 135/นย	วันที่ 7 สิงหาคม 2002
42	คำสั่งว่าด้วยเขตการค้าชายแดนบ่อเต็มแขวงหลวงน้ำทา	เลขที่ 162/นย	วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2002
43	คำสั่งว่าด้วยการคุ้มครองราคาสินค้า	เลขที่ 207/นย	วันที่ 11 ตุลาคม 2001
44	รัฐบัญญัติเกี่ยวกับสารบัญชีระบบเอกภาพและอัตราภาษีขาเข้า	เลขที่ 01/สปป	วันที่ 31 ธันวาคม 1994
45	รัฐบัญญัติว่าด้วยการแก้ไขอากรกรตตัวเลขธุรกิจ อากรรายได้ จากค่าเช่า อากรค่าสูด อากรชมใช้เก่าและเพิ่มอากรชมใช้ใหม่จากสินค้าสิ่งของบางประเภท	เลขที่ 01/สปป	วันที่ 28 กันยายน 1998
46	รัฐบัญญัติว่าด้วยธนาคารธุรกิจ	เลขที่ 01/สปป	วันที่ 11 มีนาคม 1997
47	รัฐบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองเงินตราต่างประเทศและวัตถุมูลค่า	เลขที่ 01/สปป	วันที่ 9 สิงหาคม 2002

	ชื่อกฎหมายและนิติกรรม	เลขที่	ลงวันที่
48	รัฐบัญญัติเกี่ยวกับการตัดแก๊บบางอัตราภาษีที่ดิน	เลขที่ 03/สปป	วันที่ 23 พฤษภาคม 1996
49	แจ้งการว่าด้วยการจัดตั้งปฏิบัติรัฐบัญญัติตัดแก๊กฎหมาย ศุลกากร	เลขที่ 0001/กง	วันที่ 4 มกราคม 1999
50	บทแนะนำวิธีการคิดอากรประเภทต่าง ๆ	เลขที่ 012/กสอ	วันที่ 7 มกราคม 1999

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : กระทรวงยุติธรรม กรมโฆษณาเผยแพร่กฎหมาย

ภาคผนวก (ฅ)

AGREEMENT ON TRADE-RELATED INVESTMENT MEASURES**Members,**

Considering that Ministers agreed in the Punta del Este Declaration that “Following an examination of the operation of GATT Articles related to the trade restrictive and distorting effects of investment measures, negotiations should elaborate, as appropriate, further provisions that may be necessary to avoid such adverse effects on trade”,

Desiring to promote the expansion and progressive liberalization of world trade and to facilitate investment across international frontiers so as to increase the economic growth of all trading partners, and particularly developing country Members while ensuring free competition;

Taking into account the particular trade, development and financial needs of developing country Members, particularly those of the least-developed country Members;

Recognizing that certain investment measures can cause trade restrictive and distorting effects ;

Hereby agree as follows:

Article 1

Coverage

This Agreement applies to investment measures related to trade in goods only (hereafter referred to as “TRIMs”)

Article 2

National Treatment and Quantitative Restrictions

1. Without prejudice to other rights and obligations under the GATT 1994, no Member shall apply any TRIM that is inconsistent with the provisions of Article III or Article XI of the GATT 1994.

2. An illustrative list of TRIMs that are inconsistent with the obligation of national treatment provided for in Article III : 4 of the GATT 1994 and the obligation of the general elimination of quantitative restrictions provided for in Article XI : 1 of the GATT 1994 is contained in the Annex to this Agreement.

Article 3

Exceptions

All exceptions under the GATT 1994 shall apply as appropriate, to the provisions of this Agreement.

Article 4

Developing Country Members

A developing country Member shall be free to deviate temporarily from the provisions of Article 2 above to the extent and in such a manner as Article XVIII of the GATT 1994; the Understanding on the Balance-of-Payments Provisions of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994, and the 1979 Declaration on Trade Measure Taken for Balance-of-Payments Purposes permit the Member to deviate from the provisions of Articles III and XI of the GATT 1994.

Article 5

Notification and Transitional Arrangements

1. Member, within ninety days of the entry into force of the Agreement Establishing the MTO, shall notify the Council for Trade in Goods of all TRIMs they are applying that are not in

conformity with the provisions of this Agreement. Such TRIMs of general or specific application shall be notified, along with their principal features.¹

2. Each Member shall eliminate all TRIMs which are notified under paragraph 1 above within two years of the date of entry into force of the Agreement Establishing the MTO in the case of a developed country Member, within five years in the case of a developing country Member, and within seven years in the case of a least-developed country Member.

3. On request, the Council for Trade in Goods may extend the transition period for the elimination of TRIMs notified under paragraph 1 above for a developing country Member, including a least-developed country Member, which demonstrates particular difficulties in implementing the provisions of this Agreement. In considering such a request, the Council for Trade in Goods shall take into account the individual development, financial and trade needs of the Member in question.

4. During the transition period, a Member shall not modify the terms of any TRIM which it notifies under paragraph 1 above from those prevailing at the date of entry into force of the Agreement Establishing the MTO so as to increase the degree of inconsistency with the provisions of Article 2 above. TRIMs introduced less than 180 days before the entry into force of the Agreement Establishing the MTO shall not benefit from the transitional arrangements provided in paragraph 2 above.

5. Notwithstanding the provisions of Article 2 above, a Member, in order not to disadvantage established enterprises which are subject to a TRIM notified under paragraph 1 above, may apply during the transition period the same TRIM to a new investment (i) where the products of such investment are like products to those of the established enterprises, and (ii)

---

¹ In the case of TRIMs applied under discretionary authority each specific application shall be notified. Information that would prejudice the legitimate commercial interests of particular enterprises need not be disclosed.

where necessary to avoid distorting the conditions of competition between the new investment and the established enterprises. Any TRIM so applied to a new investment shall be notified to the Council for Trade in Goods. The terms of such a TRIM shall be equivalent in their competitive effect to those applicable to the established enterprises, and it shall be terminated at the same time.

Article 6

Transparency

1. Member reaffirm, with respect to TRIMs, their commitment to obligations on transparency and notification in Article X of GATT 1994, in the undertaking on “Notification” contained in the 1979 Understanding Regarding Notification, Consultation, Dispute Settlement and Surveillance and in the Ministerial Decision on Notification Procedures.

2. Each Member shall notify the MTO Secretariat of the publications in which TRIMs may be found, including those applied by regional and local governments and authorities within their territories.

3. Each Member shall accord sympathetic consideration to requests for information, and afford adequate opportunity for consultation, on any matter arising from this Agreement raised by another Member. In conformity with Article X of the GATT 1994 no Member is required to disclose information the disclosure of which would impede law enforcement or otherwise be contrary to the public interest the disclosure of which would impede law enforcement or otherwise be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of particular enterprises, public or private.

Article 7

Committee on TRIMs

1. A Committee on Trade-Related Investment Measures shall be established, open to all Members of the MTO. The Committee shall elect its own Chairman and Vice-Chairman, and shall meet not less than once a year and otherwise at the request of any Member.

2. The Committee shall carry out responsibilities assigned to it by the Council for Trade in Goods and shall afford Members the opportunity to consult on any matters relating to the operation and implementation of this Agreement.

3. The Committee shall monitor the operation and implementation of this Agreement and shall report thereon annually to the Council for Trade in Goods.

Article 8

Consultation and Dispute Settlement

The provisions of Articles XXII and XXIII of the GATT 1994, as elaborated and applied by the Understanding on Rules and Procedures Governing the Settlement of Disputes, shall apply to consultations and the settlement of disputes under this Agreement.

Article 9

Review by the council for Trade in Goods

Not later than five years after the date of entry into force of the Agreement Establishing the MTO, the Council for Trade in Goods shall review the operation of this Agreement and, as appropriate, for Trade in goods shall consider whether it should be complemented with provisions on investment policy and competition policy.

ANNEX

Illustrative List

1. TRIMs that are inconsistent with the obligation of national treatment provided for in Article III:4 of the GATT 1994 include those which are mandatory or enforceable under domestic law or under administrative rulings, or compliance with which is necessary to obtain an advantage, and which require:

(a) the purchase or use by an enterprise of products of domestic origin or from any domestic source, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value or products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production; or

(b) that an enterprise's purchases or use of imported products be limited to an amount related to the volume or value of local products that it exports.

2. TRIMs that are inconsistent with the obligation of the general elimination of quantitative restrictions provided for in Article XI:1 of the GATT 1994 include those which are mandatory or enforceable under domestic law or under administrative rulings, or compliance with which is necessary to obtain an advantage, and which restrict:

(a) the importation by an enterprise of products used in or related to its local production, generally or to an amount related to the volume or value of local production that it exports;

(b) the importation by an enterprise of products used in or related to its local production by restricting its access to foreign exchange to an amount related to the foreign exchange inflows attributable to the enterprise; or

(c) the exportation or sale for export by an enterprise of products, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value of products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก (ง)

(คำแปล)

ความตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุน

ที่เกี่ยวกับการค้า

บรรดาสมาชิก

โดยพิจารณาว่า รัฐมนตรีได้ตกลงกันในปฎิญญาที่เมือง ปุนดา เคลเอสเตว่า “หลังจากได้มีการตรวจสอบผลการดำเนินการตามข้อต่าง ๆ ของเกดต์ที่เกี่ยวกับผลในทางจำกัดและบิดเบือนทางการค้าของมาตรการด้านการลงทุนแล้ว การเจรจาควรจะระบุและกำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมที่เหมาะสมและที่อาจจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่รุนแรงต่อการค้าดังกล่าว”

โดยความปรารถนาที่จะส่งเสริมการขยายตัวและการเปิดเสรีทางการค้าตามลำดับของโลก และอำนวยความสะดวกต่อการลงทุนข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าทั้งหลายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา ในขณะเดียวกันก็เพื่อประกันให้มีการแข่งขันเสรี

โดยคำนึงถึงการค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ความต้องการในทางการพัฒนาและทางการเงินของสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสมาชิกที่เป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

โดยรับรองว่า มาตรการด้านการลงทุนบางมาตรการอาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางจำกัดการค้าและบิดเบือนการค้าขึ้นได้

จึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ 1

ขอบเขต

ความตกลงฉบับนี้ใช้บังคับกับมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้าสินค้าเท่านั้น (จะอ้างถึงในความตกลงนี้ว่า ทริมส์)

ข้อ 2

การประติบัติเยี่ยงชาติและการจำกัดปริมาณ

1. โดยไม่กระทบต่อสิทธิและพันธกรณีอื่น ๆ ภายใต้แกตต์ 1994 จะไม่มีสมาชิกใดใช้ บังคับทริมส์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของข้อ III หรือ ข้อ XI ของแกตต์ 1994

2. รายการทริมส์ ที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในการประติบัติเยี่ยงชาติที่กำหนดไว้ตามวรรค 4 ของข้อ III ของแกตต์ 1994 และพันธกรณีในการจัดการจำกัดปริมาณโดยทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในวรรค 1 ของข้อ XI ของแกตต์ 1994 ได้ระบุไว้ในภาคผนวกของความตกลงนี้

ข้อ 3

ข้อยกเว้น

ข้อยกเว้นทั้งหมดภายใต้แกตต์ 1994 จะนำมาใช้บังคับกับบทบัญญัติของความตกลงนี้ตามความเหมาะสม

ข้อ 4

สมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา

สมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนามีอิสระที่จะเบี่ยงเบนไปจากบทบัญญัติของข้อ 2 ได้เป็นการชั่วคราว ภายใต้ขอบเขตและลักษณะของข้อ XVIII ของแกตต์ 1994 ความเข้าใจว่าด้วยบทบัญญัติเรื่องดุลการชำระเงินของแกตต์ 1994 และคำประกาศว่าด้วยมาตรการด้านการค้าที่ดำเนินไปเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านดุลการชำระเงิน ซึ่งได้ยอมรับไว้เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2522 (บีไอเอสดี 26เอส/205 –209) อนุญาตให้สมาชิกเบี่ยงเบนไปจากบทบัญญัติของข้อ III และข้อ XI ของแกตต์ 1994

ข้อ 5

การแจ้งและการดำเนินการในช่วงปรับเปลี่ยน

1. ภายใน 90 วันนับจากวันที่ความตกลงฉบับลิวีทีโอมีผลใช้บังคับ สมาชิกจะต้องแจ้ง ทรัสต์ทั้งหมดที่ใช้บังคับอยู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของความตกลงนี้ต่อคณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้า สมาชิกจะต้องแจ้งพร้อมแสดงลักษณะหลักที่สำคัญ²
2. สมาชิกแต่ละรายจะจัดทรัสต์ทั้งหมดซึ่งได้แจ้งภายใต้วรรค 1 ภายในระยะเวลา 2 ปี นับจากวันที่ความตกลงฉบับลิวีทีโอมีผลใช้บังคับในกรณีของสมาชิกที่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ภายในระยะเวลา 5 ปี นับจากวันที่ความตกลงฉบับลิวีทีโอมีผลใช้บังคับในกรณีของสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา และภายในระยะเวลา 7 ปี นับจากวันที่ความตกลงฉบับลิวีทีโอมีผลใช้บังคับในกรณีของประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด
3. เมื่อได้รับการร้องขอ คณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้าอาจขยายช่วงระยะเวลาปรับเปลี่ยน สำหรับการจัดทรัสต์ที่ได้แจ้งไว้ตามวรรค 1 ข้างต้น สำหรับสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงสมาชิกที่เป็นประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ซึ่งได้แสดงให้เห็นถึงความยากลำบากเป็นกรณีเฉพาะ ในการปฏิบัติตามบทบัญญัติของความตกลงนี้ ในการพิจารณาร้องขอดังกล่าว คณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้าต้องคำนึงถึงความต้องการด้านการพัฒนา ด้านการเงินและด้านการค้าที่มีลักษณะเฉพาะตัวของสมาชิกดังกล่าว
4. ในช่วงระยะเวลาการปรับเปลี่ยน สมาชิกต้องไม่แก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนดของทรัสต์ที่ได้แจ้งไว้ตามวรรค 1 ข้างต้น จากข้อกำหนดซึ่งมีอยู่ก่อนในวันที่ความตกลงฉบับลิวีทีโอมีผลใช้บังคับ ไปในทางที่มีผลเป็นการไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของข้อ 2 เพิ่มขึ้น ทรัสต์ที่นำมาใช้น้อยกว่า 180 วันก่อนวันที่ความตกลงฉบับลิวีทีโอมีผลใช้บังคับ จะไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการในช่วงปรับเปลี่ยนตามที่กำหนดไว้ในวรรค 2

² ในกรณีทรัสต์ที่ใช้บังคับโดยดุลพินิจของเจ้าหน้าที่จะต้องมีการแจ้งการใช้บังคับแต่ละครั้ง ข้อเสนอแนะซึ่งอาจกระทบผลประโยชน์ที่ชอบธรรมเชิงพาณิชย์ของวิสาหกิจใดวิสาหกิจหนึ่งไม่จำเป็นต้องถูกเปิดเผย

5. เพื่อจะไม่ทำให้วิสาหกิจที่จัดตั้งแล้ว ซึ่งตกในบังคับของทริมส์ที่ได้แจ้งไว้ภายใต้วรรค 1 เสียเปรียบ บทบัญญัติของข้อ 2 จะไม่ใช่บังคับกับสมาชิกซึ่งอาจใช้ทริมส์เดียวกันกับการลงทุนใหม่ ในระหว่างช่วงปรับเปลี่ยน (1) ในกรณีผลิตภัณฑ์จากการลงทุนดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกันกับผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนแล้ว และ (2) ในกรณีมีความจำเป็น เพื่อหลีกเลี่ยงการบิดเบือนเงื่อนไขของการแข่งขันกันระหว่างการลงทุนรายใหม่กับวิสาหกิจที่ได้จัดตั้งมาก่อน ทริมส์ที่นำมาใช้บังคับกับการลงทุนรายใหม่ต้องแจ้งต่อคณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้าด้วย ข้อกำหนดของทริมส์จะต้องมีผลให้เกิดการแข่งขันที่เทียบเท่ากับข้อกำหนดที่บังคับใช้กับวิสาหกิจที่ได้จัดตั้งมาก่อน และจะต้องให้สิ้นผลไปในเวลาเดียวกันอีกด้วย

ข้อ 6

ความโปร่งใส

1. ในส่วนที่เกี่ยวกับทริมส์ สมาชิกได้ยืนยันอีกครั้งถึงข้อผูกพันตามพันธกรณีว่าด้วยเรื่องความโปร่งใสและการแจ้งตามข้อ X ของแอกต์ 1994 ในความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้ง การปรึกษาหารือ การระงับข้อพิพาทและการตรวจตราซึ่งได้รับการยอมรับเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2522 ซึ่งได้ระบุถึงการดำเนินการเรื่อง “การแจ้ง” ไว้และตามมติรัฐมนตรีว่าด้วยวิธีดำเนินการแจ้ง ซึ่งได้รับการยอมรับเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2537

2. สมาชิกแต่ละรายต้องแจ้งต่อสำนักเลขาธิการทราบถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งอาจพบทริมส์ รวมถึงทริมส์ซึ่งบังคับใช้โดยรัฐบาลส่วนภูมิภาคและรัฐบาลส่วนท้องถิ่นและผู้มีอำนาจในดินแดนของรัฐบาลเหล่านั้น

3. สมาชิกแต่ละรายต้องให้การพิจารณาอย่างเห็นอกเห็นใจต่อการร้องขอข้อสนเทศ และให้โอกาสอย่างพอเพียงให้มีการปรึกษาหารือในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความตกลงนี้ซึ่งสมาชิกอื่นยกขึ้น และเพื่อให้สอดคล้องกับข้อ X ของแอกต์ 1994 จะไม่มีสมาชิกใดถูกกำหนดให้เปิดเผยข้อสนเทศซึ่งเมื่อเปิดเผยแล้วจะเป็นการขัดขวางการบังคับใช้กฎหมาย หรือมีฉะนั้นอาจขัดกับประโยชน์ของรัฐ หรืออาจกระทบต่อผลประโยชน์ที่ชอบธรรมเชิงพาณิชย์ของวิสาหกิจหนึ่งวิสาหกิจใด โดยเฉพาะไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน

ข้อ 7

คณะกรรมการว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า

1. ให้มีการตั้งคณะกรรมการว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า (จะอ้างถึงในความตกลงที่ว่า “คณะกรรมการ”) ขึ้น และจะเปิดสำหรับสมาชิกทั้งปวง คณะกรรมการจะเลือกประธานและรองประธานขึ้นมาเอง และต้องจัดให้มีการประชุม ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง และมีจะนั้นเมื่อได้มีการร้องขอจากสมาชิกใด ๆ

2. คณะกรรมการจะปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งกำหนดโดยคณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้า และจะต้องให้โอกาสแก่สมาชิกเพื่อปรึกษาหารือในเรื่องใดใดที่เกี่ยวกับการดำเนินงานและการปฏิบัติตามความตกลงนี้

3. คณะกรรมการจะต้องสอดส่องการดำเนินงานของความตกลง และการปฏิบัติตามความตกลงนี้ และจะต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้าเป็นประจำทุกปี

ข้อ 8

การปรึกษาหารือและการระงับข้อพิพาท

จะต้องนำบทบัญญัติในข้อ XXII และข้อ XXIII ของภาคตัด 1994 ซึ่งได้แจกแจงและบังคับใช้ด้วยความเข้าใจในเรื่องการระงับข้อพิพาท มาบังคับใช้ในการปรึกษาหารือและการระงับข้อพิพาทภายใต้ความตกลงนี้

ข้อ 9

การทบทวนโดยคณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้า

หลังจากวันที่ความตกลงฉบับลิวทิงโอมีผลใช้บังคับไม่เกิน 5 ปี คณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้าจะทบทวนการดำเนินงานของความตกลงนี้ และเมื่อเห็นสมควรให้เสนอข้อแก้ไขต่อที่ประชุมระดับรัฐมนตรีพิจารณา ในการทบทวนนี้คณะมนตรีสำหรับการค้าสินค้าจะต้องพิจารณาว่าความตกลงควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยนโยบายการลงทุน และนโยบายด้านการแข่งขันหรือไม่

ภาคผนวก รายการที่แจกแจงไว้

ทริมส์ ที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีเรื่อง การประคับประคองชาติตามที่กำหนดไว้ใน ข้อ III วรรค 4 ของแอกต์ 1994 รวมถึงมาตรการซึ่งมีลักษณะเป็นการบังคับตามกฎหมาย หรือสามารถบังคับได้ตามกฎหมายภายในประเทศ หรือภายใต้ระเบียบปฏิบัติทางการบริหาร หรือการปฏิบัติตามข้อบังคับต่าง ๆ เช่นว่านั้นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะได้รับความยินยอมและเป็นมาตรการซึ่งกำหนด

(เอ) ให้วิสาหกิจจัดซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ซึ่งมีแหล่งกำเนิดภายในประเทศ หรือจากแหล่งอื่นในประเทศ ไม่ว่าจะกำหนดเป็นผลิตภัณฑ์เฉพาะอย่าง ปริมาณ หรือมูลค่าของผลิตภัณฑ์ หรือกำหนดเป็นสัดส่วนของปริมาณหรือมูลค่าของการผลิตในประเทศของวิสาหกิจนั้น หรือ

(บี) ให้วิสาหกิจจัดซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ที่นำเข้าซึ่งถูกจำกัดให้อยู่ในจำนวนที่เกี่ยวข้องกับปริมาณ หรือมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในประเทศที่ส่งออก

2. ทริมส์ไม่สอดคล้องกับพันธกรณี ในการยกเลิกการจำกัดปริมาณทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในข้อ XI วรรค 1 ของแอกต์ 1994 รวมถึงมาตรการซึ่งมีลักษณะเป็นการบังคับตามกฎหมาย หรือสามารถบังคับได้ตามกฎหมายภายในประเทศ หรือภายใต้ระเบียบปฏิบัติทางการบริหาร หรือการปฏิบัติตามข้อบังคับต่าง ๆ เช่นว่านั้นเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะได้รับความยินยอมและเป็นมาตรการซึ่งจำกัด

(เอ) การนำเข้าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจเพื่อใช้ในหรือเกี่ยวกับการผลิตภายในประเทศของวิสาหกิจนั้นโดยทั่วไป หรือในจำนวนที่ขึ้นอยู่กับปริมาณ หรือมูลค่าของการผลิตภายในประเทศซึ่งวิสาหกิจนั้นส่งออก

(บี) การนำเข้าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจเพื่อใช้ในหรือเกี่ยวกับการผลิตภายในประเทศ โดยการจำกัดการใช้บริการแลกเปลี่ยนเงินตราในจำนวนที่ขึ้นอยู่กับเงินตราต่างประเทศที่นำเข้ามาโดยวิสาหกิจนั้น หรือ

(ซี) การส่งออกหรือการขายเพื่อการส่งออกสินค้าของวิสาหกิจ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดในรูปของผลิตภัณฑ์ หรือในเชิงปริมาณหรือมูลค่าของผลิตภัณฑ์ หรือในเชิงสัดส่วนของปริมาณหรือมูลค่าของการผลิตภายในประเทศของวิสาหกิจนั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก (จ)

(คำแปล)

ความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน คารุซซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
 สาธารณรัฐสิงคโปร์และราชอาณาจักรไทย เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน
 รัฐบาลบรูไน คารุซซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์
 สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า ภาคีผู้ทำสัญญา

พิจารณาว่านอกจากในเรื่องอื่นแล้ว หัวหน้ารัฐบาลแห่งอาเซียนได้ตกลงกันในเรื่องความ
 ร่วมมือทางอุตสาหกรรมระหว่างรัฐสมาชิกแห่งอาเซียน ตามที่ปรากฏในปฏิญญาสมานฉันท์
 อาเซียนซึ่งลงนามที่เดินพาสาร์ บาห์ลี เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1976

พิจารณาต่อไปว่า ในการประชุมที่กัวลาลัมเปอร์ เมื่อวันที่ 4 ถึง 5 สิงหาคม ค.ศ. 1977
 นอกจากประการอื่นแล้ว หัวหน้ารัฐบาลแห่งอาเซียนได้ยอมรับว่า การเร่งรัดเพื่อให้ภูมิภาคนี้เป็น
 ประเทศอุตสาหกรรมจำเป็นต้องเพิ่มการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการลงทุนให้มากขึ้นและเพื่อให้บรรลุ
 ถึงวัตถุประสงค์ร่วมกันนี้จึงได้กำหนดมาตรการที่จะใช้เพื่อกระตุ้นให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี
 ความรู้เชิงปฏิบัติ และการลงทุนของภาคเอกชนระหว่างบรรดารัฐสมาชิกและโดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่ง
 ให้มีการศึกษาทั่วโลกของภูมิภาคและการกำหนดแนวทางซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี
 ความรู้เชิงปฏิบัติการและการลงทุนของภาคเอกชนดังเช่นที่ปรารถนา

ตั้งปณิธานว่า จะให้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการตามความมุ่งมั่นดังกล่าวข้างต้น
 และเพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยสำหรับการลงทุน โดยคนชาติหรือบริษัทของรัฐสมาชิกใด ๆ
 แห่งอาเซียนในอาณาเขตแห่งรัฐสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ และเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการลงทุน
 ของภาคเอกชนตามที่ปรารถนาในอันที่จะเพิ่มพูนความเจริญรุ่งเรืองในแต่ละอาณาเขตของตน

ยอมรับว่า ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนเช่นว่านี้ จะช่วยเกื้อหนุน
 ให้มีการดำเนินการตามความมุ่งประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

จึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้ :-

ข้อ 1.

คำจำกัดความ

สำหรับความมุ่งประสงค์ของความตกลงฉบับนี้ :

1) คำว่า “คนชาติ” ให้หมายถึงบุคคลที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายของแต่ละภาคีสัญญา

2) คำว่า “บริษัท” ของภาคีสัญญาให้หมายถึงบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือสมาคมธุรกิจอื่น ๆ ที่รวมตัวกันหรือประกอบกันขึ้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับในดินแดนของภาคีสัญญาใด ๆ ซึ่งเป็นแหล่งที่ฝ่ายจัดการตามความเป็นจริงตั้งอยู่

3) คำว่า “การลงทุน” ให้หมายถึงสินทรัพย์ทุกประเภทและโดยเฉพาะอย่างยิ่งแม้จะไม่ได้กำหนดไว้โดยจำเพาะให้รวมถึง

ก. สหกรณ์ทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ และทรัพย์สินอื่น ๆ เช่น การจำนอง สิทธิยึดเหนี่ยว การจำนำ

ข. หุ้น พันธบัตร และหุ้นกู้ของบริษัทหรือผลประโยชน์ในทรัพย์สินของบริษัทนั้น ๆ

ค. สิทธิเรียกร้องให้ใช้เงินหรือให้ปฏิบัติตามสัญญาที่มีมูลค่าทางการเงิน

ง. ทรัพย์สินทางปัญญาและค่าความนิยม

จ. สัมปทานทางธุรกิจซึ่งได้รับโดยกฎหมายหรือตามสัญญา รวมทั้งสัมปทานในการค้นหา เเพาะปลูก สกัด หรือการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์

4) คำว่า “เงินได้” ให้หมายถึงจำนวนเงินที่ได้จากการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกำไร ดอกเบี้ย รายได้ จากการลงทุนในสินทรัพย์ เงินปันผล ค่าสิทธิหรือค่าธรรมเนียม แม้มิได้จำกัดเฉพาะเพียงที่กล่าว

5) คำว่า “สกุลเงินตราเสรี” ให้หมายถึง เหรียญสหรัฐฯ ปอนด์สเตอร์ลิง ดอยช์มาร์ค ฟรังก์ ฝรั่งเศส เยนญี่ปุ่น หรือเงินสกุลอื่นใดที่ใช้ด้วยกันอย่างกว้างขวางในการการค้าและการระหว่างประเทศและมีการค้าขายกันอย่างกว้างในตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราใหญ่ ๆ

6) คำว่า “ประเทศเจ้าบ้าน” ให้หมายถึงภาคีสัญญาซึ่งเป็นแหล่งของการลงทุน

ข้อ 2

การบังคับใช้หรือขอบเขต

- 1) ความตกลงนี้ให้ใช้บังคับเฉพาะกับการลงทุนที่นำเข้ามาที่ได้รับมาจากหรือมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการลงทุนที่นำเข้ามาในอาณาเขตของภาคีสัญญาใด ๆ โดยคนชาติหรือบริษัทของภาคีสัญญาอื่นใด และซึ่งได้รับความเห็นชอบเป็นพิเศษเป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับการจดทะเบียนจากประเทศเจ้าบ้าน และตามเงื่อนไขเช่นที่เห็นเหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์ของความตกลงนี้
- 2) ความตกลงนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อสิทธิและพันธกรณีของภาคีสัญญาในส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุน ซึ่งบทบัญญัติแห่งวรรค 1 ของข้อนี้ ไม่อยู่ในขอบเขตของความตกลง
- 3) ความตกลงนี้ให้ใช้กับการลงทุนที่ได้ดำเนินการแล้วก่อนความตกลงนี้มีผลบังคับใช้ด้วย หากการลงทุนเช่นว่านั้น ได้รับความเห็นชอบเป็นพิเศษเป็นลายลักษณ์อักษร และได้รับการจดทะเบียนจากประเทศเจ้าบ้านและตามเงื่อนไขเช่นที่เห็นเหมาะสมสำหรับวัตถุประสงค์ของความตกลงนี้ภายหลังจากที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ

ข้อ 3

พันธกรณีทั่วไป

- 1) แต่ละภาคีสัญญาจะต้องส่งเสริม และสร้างสภาพที่เอื้ออำนวยภายในอาณาเขตของตน ในลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชาติเพื่อการลงทุนจากประเทศภาคีสัญญาอื่น ๆ ภายใต้บังคับแห่งข้อตกลงนี้การลงทุนที่พึงพิงที่เกี่ยวกับความตกลงนี้จะต้องเป็นไปตามกฎหมาย กฎข้อบังคับของประเทศเจ้าบ้าน รวมทั้งระเบียบการจดทะเบียนและการประเมินค่าของการลงทุนเช่นว่านั้น ๆ
- 2) การลงทุนของคนชาติหรือบริษัทของภาคีสัญญาหนึ่งภายในอาณาเขตของภาคีสัญญาอื่น ๆ จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมและเสมอภาคตลอดเวลา และได้รับการคุ้มครองและความปลอดภัยอย่างเต็มที่ในอาณาเขตของประเทศเจ้าบ้าน

3) แต่ละภาคีสัญญาจะปฏิบัติตามพันธกรณีใด ๆ อันเกิดขึ้นจากข้อผูกมัด โดยจำเพาะที่ประเทศภาคีนั้น ๆ อาจทำได้ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุนเฉพาะอย่างของชนชาติหรือบริษัทของประเทศภาคีสัญญาอื่น ๆ

ข้อ 4

การปฏิบัติ

1) แต่ละภาคีสัญญาจะต้องให้ความคุ้มครองอย่างเต็มที่ภายในอาณาเขตของตนแก่การลงทุนที่ผู้ลงทุนจากภาคีสัญญาอื่น ๆ ได้ดำเนินการไปตามกฎหมายของประเทศเจ้าบ้าน และจะไม่ก่อความเสียหายโดยใช้มาตรการที่ไม่เป็นธรรมหรือลำเอียงต่อการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้การอุปโภค การขาย การจำหน่ายหรือการเลิกกิจการลงทุนเช่นนั้น

2) การลงทุนทั้งปวงโดยผู้ลงทุนของภาคีสัญญาใด ๆ จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเสมอภาคในอาณาเขตของภาคีสัญญาอื่นใด การปฏิบัตินี้จะต้องไม่ด้อยกว่าการปฏิบัติที่ให้แก่อุ้ลงทุนจากชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง

3) ผู้ลงทุนของภาคีสัญญาใด ๆ ได้รับความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการลงทุนของตนในอาณาเขตของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง อันเนื่องมาจากการเกิดเหตุปรักภัยหรือภาวะฉุกเฉินของรัฐจะต้องได้รับการปฏิบัติไม่ด้อยไปกว่าการปฏิบัติที่ผู้ลงทุนจากประเทศที่สามได้รับในเรื่องการใช้คืน การชดเชย หรือการพิจารณาประเมินมูลค่าอย่างอื่น การจ่ายค่าทดแทนตามบทบัญญัตินี้จะต้องสามารถเปลี่ยนเป็นตัวเงินได้อย่างแท้จริง และสามารถโอนกันได้โดยเสรี ทั้งนี้ภายใต้ข้อ 7

4) ภาคีสัญญาใดตั้งแต่สองฝ่ายหรือมากกว่า อาจเจรจาเพื่อให้มีการปฏิบัติเช่นคนชาติภายในกรอบของความตกลงนี้ ทั้งนี้ไม่มีบทบัญญัติใด ๆ ในความตกลงนี้ที่ให้สิทธิภาคีฝ่ายอื่นใดเรียกร้องให้มีการปฏิบัติเช่นคนชาติตามหลักการของชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง

ข้อ 5

ข้อยกเว้น

บรรดาบทบัญญัติของความตกลงนี้ไม่ให้นำไปใช้กับเรื่องการจัดเก็บภาษีภายในอาณาเขตของภาคีสถาผู้ทำสัญญา สนธิสัญญาว่าด้วยการหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้อนระหว่างภาคีสถาผู้ทำสัญญาและกฎหมายภายในของแต่ละภาคีสถาผู้ทำสัญญาจะบังคับเรื่องเช่นว่านี้

ข้อ 6

การเวนคืนและการจ่ายค่าชดเชย

1) บรรดาการลงทุนของคนชาติหรือบริษัทของภาคีสถาผู้ทำสัญญาใด ๆ จะไม่ตกอยู่ภายใต้การเวนคืนหรือการโอนกิจการเป็นของรัฐ หรือมาตรการอื่นใดที่มีผลทำนองเดียวกัน (ในข้อนี้เรียกว่า “การเวนคืน”) เว้นแต่สำหรับใช้เพื่อสาธารณประโยชน์หรือเพื่อความมุ่งประสงค์ในทางสาธารณะหรือเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน และตามขบวนการของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติและโดยการจ่ายค่าชดเชยที่พอเพียง ค่าชดเชยเช่นว่านี้จะต้องเป็นจำนวนเท่ากับมูลค่าตลาดของการลงทุนที่ถูกกระทบกระเทือน โดยทันทีก่อนที่มาตรการเพิกถอนกรรมสิทธิ์เป็นที่ทราบแก่สาธารณชนและให้สามารถโอนออกจากประเทศเจ้าบ้านได้อย่างเสรีในสกุลเงินตราเสรีการชดเชยจะต้องดำเนินการให้เป็นที่ยุติและจ่ายให้โดยปราศจากการประวิงเวลาโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร คนชาติหรือบริษัทที่ได้รับความกระทบกระเทือนให้มีสิทธิตามกฎหมายของภาคีสถาผู้ทำสัญญาที่เวนคืนที่จะขอให้องค์กรทางตุลาการหรือหน่วยงานอิสระอื่น ๆ ของภาคีสถาผู้ทำสัญญานั้นตามหลักการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในวรรคนี้ ได้ทบทวนพิจารณาเรื่องราวโดยทันที

2) ในกรณีที่ภาคีสถาผู้ทำสัญญาฝ่ายหนึ่งเวนคืนสิทธิในสินทรัพย์ของบริษัทซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นหรือได้รับการจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในอาณาเขตของตน และซึ่งเป็นอาณาเขตที่คนชาติหรือบริษัทของภาคีสถาผู้ทำสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของหุ้น ให้นำบรรดาบทบัญญัติของวรรค 1 ของข้อนี้มาใช้บังคับ ทั้งนี้เพื่อเป็นประกันการชำระค่าชดเชยตามที่กำหนดไว้ในวรรคนี้ให้แก่คนชาติหรือบริษัทเช่นว่านั้นในอัตราของผลประโยชน์ของเขาเหล่านั้นในสินทรัพย์ที่ถูกเวนคืน

ข้อ 7

การส่งทุนและเงินได้กลับ

1) ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ของตน แต่ละภาคีผู้ทำสัญญาจะอนุญาตให้โอนเงินตราเสรี สกุลใดสกุลหนึ่งได้โดยปราศจากการประวิงเวลาที่ไม่มีความสมควร ในเรื่อง :-

ก) ทุน กำไรสุทธิ เงินปันผล ค่าสิทธิ ความช่วยเหลือทางวิชาการและค่าธรรมเนียมทางวิชาการ ดอกเบี้ยและรายได้อื่น ๆ ที่บังคับจากบรรดาการลงทุนของคนชาติและบริษัทชาติของภาคีผู้ทำสัญญาอื่น ๆ

ข) เงินที่ได้จากการเลิกกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนในการลงทุนใด ๆ ของคนชาติหรือบริษัทของภาคีผู้ทำสัญญาอื่น ๆ

ค) เงินทุนจากการจ่ายเงินกู้โดยคนชาติหรือบริษัทของภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายหนึ่งให้แก่คนชาติหรือบริษัทของภาคีผู้ทำสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งภาคีผู้ทำสัญญาทั้งสองฝ่ายได้ยอมรับว่าเป็นการลงทุน

ง) เงินได้ของคนชาติของภาคีผู้ทำสัญญาอื่น ๆ ซึ่งรับจ้างและได้รับอนุญาตให้ทำงานอันเกี่ยวข้องกับการลงทุนในอาณาเขตของตน

2) อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้กับการโอนเช่นว่านี้ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนที่เป็นอยู่ในขณะส่งเงิน

3) บรรดาภาคีผู้ทำสัญญารับที่จะยอมให้การ โอนเงินกันตามที่ได้ระบุไว้ในวรรค (1) ของข้อนี้ได้รับการประคับคองไม่น้อยไปกว่าที่ได้ยินยอมให้โอนเงินที่เกิดจากการลงทุนของคนชาติหรือบริษัทของประเทศที่สามประเทศใดประเทศหนึ่ง

ข้อ 8

การสวมสิทธิ

ถ้าภาคีผู้ทำสัญญาใดชำระเงินให้แก่คนชาติหรือบริษัทใด ๆ ของตนภายใต้การกำกับประกันที่ภาคีผู้ทำสัญญานั้นอนุมัติให้ ในเรื่องเกี่ยวกับการลงทุนในอาณาเขตของภาคีผู้ทำสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายหลังจะต้องยอมรับการ โอนสิทธิ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องใด ๆ ของคนชาติหรือบริษัทเช่นว่านั้นให้แก่ภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายแรกและการเข้าสวมสิทธิของภาคีผู้ทำ

สัญญาฝ่ายแรกในสิทธิ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องใด ๆ เช่นว่านั้นโดยไม่
กระทบกระเทือนต่อสิทธิของภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายแรกตามข้อ 9 และ 10 อย่างไรก็ดี ความข้อนี้ไม่
จำเป็นต้องหมายความว่าภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายหลังจะต้องยอมรับประเด็นคดีใด ๆ หรือจำนวนที่
เรียกร้องอันเกิดจากการนั้น

ข้อ 9

ความขัดแย้งกันระหว่างภาคีผู้ทำสัญญา

- 1) ความขัดแย้งใด ๆ ในระหว่างบรรดาภาคีผู้ทำสัญญาสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายเกี่ยวกับการ
ตีความหรือการนำความตกลงนี้มาใช้ให้ทำการระงับกันฉันท์มิตรให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
ระหว่างภาคีที่มีความขัดแย้งกัน การระงับเช่นว่านี้ให้รายงานไปยังรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (เอ.อี.
เอ็ม.)
- 2) หากไม่สามารถระงับความขัดแย้งด้วยวิธีการเช่นว่านี้ ให้เสนอเรื่องไปยังรัฐมนตรี
เศรษฐกิจอาเซียนเพื่อหาทางแก้ไข

ข้อ 10

อนุญาโตตุลาการ

- 1) ความขัดแย้งทางกฎหมายที่เกิดขึ้นโดยตรงจากการลงทุนระหว่างภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่งกับคนชาติหรือบริษัทของภาคีผู้ทำสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งให้ระงับกับฉันท์มิตรระหว่างภาคีที่มี
ความขัดแย้งกันให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- 2) หากความขัดแย้งเช่นว่านี้ไม่สามารถระงับด้วยวิธีการเช่นว่าได้ภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่
ได้มีการเริ่มหยิบยกขึ้น คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถเลือกที่จะเสนอข้อขัดแย้งเพื่อการ
ประนีประนอมหรือการอนุญาโตตุลาการและการเลือกเช่นนั้นจะมีผลผูกพันคู่ภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง ข้อ
ขัดแย้งอาจเสนอไปยังศูนย์ระหว่างประเทศเพื่อระงับกรณีพิพาทเกี่ยวกับการลงทุน (ไอ.ซี.เอส.ไอ.
ดี.) คณะกรรมการว่าด้วยกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (ยู.เอ็น.ซี.ไอ.ที.อาร์.
เอ.แอล.) ศูนย์อนุญาโตตุลาการแห่งภูมิภาค ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ หรือศูนย์อนุญาโตตุลาการอื่น ๆ

ในอาเซียนองค์กรใดองค์กรหนึ่งก็ได้ ซึ่งภาคีที่มีข้อขัดแย้งเห็นชอบร่วมกันที่จะแต่งตั้งเพื่อความมุ่งประสงค์ในการทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการ

3) ในกรณีที่ภาคีไม่สามารถตกลงกันได้ภายในระยะเวลาสามเดือน เกี่ยวกับคณะบุคคลที่เหมาะสมเพื่ออนุญาโตตุลาการก็ให้จัดตั้งศาลอนุญาโตตุลาการซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสามคนขึ้นไป ให้ภาคีที่มีข้อขัดแย้งแต่งตั้งสมาชิกได้ฝ่ายละหนึ่งคนและให้สมาชิกทั้งสองคนนี้เลือกคนชาติจากภาคีผู้ทำสัญญาที่สามขึ้นเป็นประธานของศาลนี้ โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากภาคีที่มีข้อขัดแย้ง การแต่งตั้งสมาชิกและประธานให้กระทำภายในสองเดือนและสามเดือนตามลำดับ นับจากวันที่ได้มีการตัดสินใจให้ตั้งศาลอนุญาโตตุลาการเช่นว่านี้ขึ้น

4) ถ้าไม่ได้จัดตั้งศาลอนุญาโตตุลาการขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรค 3 ข้างต้น ภาคีที่มีข้อขัดแย้งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในกรณีที่ไม่มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องอื่นใดอาจร้องขอต่อประธานของศาลโลกให้ทำการแต่งตั้งตามที่ต้องการขึ้น

5) ให้ศาลอนุญาโตตุลาการตัดสินใจโดยใช้วิธีการลงคะแนนเสียงข้างมาและให้คำตัดสินมีผลผูกพันภาคีที่เกี่ยวข้องกับการขัดแย้ง ภาคีที่มีข้อขัดแย้งจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของสมาชิกแต่ละคนของตนในศาลอนุญาโตตุลาการ และให้ร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายของประธาน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในจำนวนเท่ากันในเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมดให้ศาลอนุญาโตตุลาการกำหนดกระบวนการพิจารณาของตนเอง

ข้อ 11

การปรึกษาหารือ

บรรดาภาคีผู้ทำสัญญาดตกลงที่จะปรึกษาหารือซึ่งกันและกันเมื่อมีคำร้องขอจากภาคีใดภาคีหนึ่งในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการลงทุนซึ่งอยู่ในขอบเขตของความตกลงฉบับนี้หรือเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติตามความตกลงนี้

ข้อ 12

การแก้ไขเพิ่มเติม

ทุกข้อของความตกลงนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลง โดยการแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงนี้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งได้รับความเห็นชอบโดยฉันทามติ การแก้ไขเพิ่มเติมทั้งหมดให้มีผลบังคับใช้เมื่อได้รับการยอมรับจากบรรดาภาคีผู้ทำสัญญาทั้งหมด

ข้อ 13

การมีผลใช้บังคับ

- 1) ความตกลงนี้ให้มีผลใช้บังคับภายใน 30 วันหลังการมอบสัตยาบันสารของประเทศสมาชิกที่ยื่นมาเป็นลำดับที่ 6 และจะมีผลบังคับใช้เป็นเวลาสิบปี
- 2) ความตกลงนี้ให้มีผลใช้บังคับต่อไปหลังจากนั้นได้อีก เว้นแต่จะมีภาคีผู้ทำสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขอยกเลิก โดยจะต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรตามวิถีทางการทูตไม่น้อยกว่าหกเดือน อย่างไรก็ตาม ถ้าหากมีการลงทุนเกิดขึ้นขณะที่ความตกลงได้มีผลใช้บังคับ บทบัญญัติในความตกลงจะยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปสำหรับการลงทุนเช่นว่านั้นเป็นระยะเวลาต่อไปอีกสิบปี นับจากวันที่ความตกลงนั้นได้ถูกยกเลิก และโดยที่ไม่ทำให้สิทธิที่จะนำหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้ภายหลังจากนั้นต้องเสื่อมเสียไป

ข้อ 14

บทบัญญัติเบ็ดเตล็ด

- 1) ความตกลงนี้ไม่อาจลงนามโดยมีข้อสงวนหรือจะไม่ยินยอมให้มีข้อสงวนในเวลาที่ให้สัตยาบัน
- 2) ให้เก็บรักษาความตกลงฉบับนี้ไว้กับเลขาธิการสำนักเลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะเป็นผู้มอบสำเนาความตกลงที่ได้รับรองแล้วให้แก่ภาคีผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายโดยพลัน
- 3) ให้ภาคีผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายมอบสัตยาบันสารไว้กับเลขาธิการสำนักเลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะเป็นผู้แจ้งการมอบสัตยาบันสารเช่นว่านั้นให้แก่ภาคีผู้ทำสัญญาทราบโดยพลัน

เพื่อเป็นพยานแห่งการนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายซึ่งได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลของตนตามลำดับ
ได้ลงนามในความตกลงนี้

ทำ ณ กรุงมะนิลา ฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ สิบห้า ธันวาคม ค.ศ. หนึ่งพันเก้าร้อยแปดสิบเจ็ด
เป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษหนึ่งฉบับ

สำหรับรัฐบาลแห่งบรูไน ดารุสซาลาน

ฟิจี คาโตะ ดร.เอ็ชเจ อิสมาอิล ฟิจี เอ็ชเจ ดามิท

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการ

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

อาลี วาร์ธานา

รัฐมนตรีผู้ประสานงานด้านเศรษฐกิจ การคลัง

อุตสาหกรรมและการควบคุมด้านการพัฒนา

สำหรับรัฐบาลแห่งมาเลเซีย

ดาติน ปาตุกา ราฟิดาห์ อาซิส

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

โจเซ่ เอส คอนเซพชัน จูเนียร์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์

ริชาร์ด ฮู ซูเตา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย

ดร.อรุณ ภาณุพงศ์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก (ฉ)

(คำแปล)

ร่างพิธีสารแก้ไขความตกลงความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน ดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์และราชอาณาจักรไทย

เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

รัฐบาลบรูไน ดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

อ้างถึงข้อ 12 ของความตกลงความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน ดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์และราชอาณาจักรไทย เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 1987 ณ กรุงมะนิลา ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ความตกลง”

ระลึกถึงความตกลงแม่บทว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งได้ลงนามที่สิงคโปร์ เมื่อวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 1992 ซึ่งยอมรับความสำคัญของการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในรัฐสมาชิกทั้งหมด โดยการใช้ความพยายามร่วมกันในการเปิดเสรีด้านการค้าและส่งเสริมการเคลื่อนไหวของการลงทุนและการค้าภายในอาเซียน

โดยคำนึงถึงความตกลงเพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (เอ เอฟ ที เอ) ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะเสริมสร้างการเคลื่อนไหวของการลงทุนเข้ามาในภูมิภาคนี้:

คำนึงถึงข้อตัดสินใจของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ. 1995 และการดำเนินงานต่อมาในอาเซียนเพื่อจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (เอ ไอ เอ) เพื่อเสริมสร้างความน่าสนใจและการแข่งขันของภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการลงทุนทางตรง และเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือและการส่งเสริมการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศและการลงทุนภายในนอกเหนือจากมาตรการการลงทุนอื่น ๆ :

รับทราบว่ารัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของอาเซียน เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ.1955 และตกลงที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือภาคยานุวัติแล้วแต่กรณีในปฏิญญาสนธิสัญญา และความตกลงอื่น ๆ ของอาเซียน และว่าสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้ภาคยานุวัติความตกลงเมื่อวันที่.....โดยการมอบสารภาคยานุวัติไว้กับเลขาธิการอาเซียน และได้เป็นภาคีความตกลง; ยอมรับว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงความตกลงให้ทันสมัยเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาที่รวดเร็วในสภาวะการลงทุนของโลกและความผูกพันที่ประเทศสมาชิกได้เสนอไว้ภายใต้ความตกลงด้านการลงทุนต่าง ๆ ในระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค; และยอมรับถึงความสำคัญของการลงทุนว่าเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อคงไว้ซึ่งความยั่งยืนของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยีของภูมิภาคนี้;

จึงได้ตกลงกันดังต่อไปนี้ :-

ข้อ 1

ชื่อของความตกลงจะแก้ไขเป็น “ความตกลงอาเซียนเพื่อการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน”

ข้อ 2

ให้ใส่ข้อความต่อไปนี้ไว้ท้ายข้อ 3 เป็นข้อ 3-A ใหม่ของความตกลง:

“การปรับปรุงขั้นตอนการลงทุนและกระบวนการอนุมัติให้ง่ายขึ้นภาคีผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายจะพยายามทำขั้นตอนการลงทุนและกระบวนการอนุมัติให้ง่ายและกระชับขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนไหวของการลงทุน”

ข้อ 3

ให้ใส่ข้อความต่อไปนี้ไว้ท้ายข้อ 3-A ใหม่เป็นข้อ 3-B ใหม่ของความตกลง: “ความโปร่งใสและการคาดเดาได้ภาคีผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายจะประกันให้มีข้อมูลที่ทันสมัยเกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับเกี่ยวข้องกับการลงทุนจากต่างประเทศในดินแดนของตนและจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในอันที่จะประกันว่าข้อมูลว่านั้นจะเพิ่มขึ้นในลักษณะที่โปร่งใสในเวลาที่เหมาะสมและเผยแพร่แก่สาธารณชนเท่าที่จะเป็นไปได้”

ข้อ 4

ให้ใส่ข้อความดังต่อไปนี้ แทนข้อ 9 ของความตกลง“ข้อขัดแย้งระหว่างภาคีผู้ทำสัญญาให้นำบทกำหนดของพิธีสารว่าด้วยการระงับข้อพิพาทของอาเซียนมาใช้บังคับในการระงับข้อขัดแย้งภายใต้ความตกลงนี้”

ข้อ 5

ให้เปลี่ยนชื่อหัวข้อของข้อ 10 ของความตกลงเป็น “ข้อขัดแย้งระหว่างภาคีผู้ทำสัญญา และนำลงทุนของภาคีผู้ทำสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง”

ข้อ 6

ให้ใส่ข้อความดังต่อไปนี้ไว้ท้ายข้อ 11 เป็นข้อ 11-A ใหม่ของความตกลง“ภาคยานุวัติของสมาชิกใหม่สมาชิกใหม่ของอาเซียนจะภาคยานุวัติความตกลงนี้โดยการมอบสารภาคยานุวัติไว้กับเลขาธิการอาเซียนสำหรับสมาชิกใหม่ของอาเซียนซึ่งภาคยานุวัติความตกลงนี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่ได้มอบสารภาคยานุวัติ”

ข้อ 7

พิธีสารฉบับนี้จะมีผลใช้บังคับในวันที่รัฐบาลซึ่งลงนามทั้งหมด ได้มอบสัตยาบันสารหรือสารยอมรับไว้กับเลขาธิการอาเซียน [ซึ่งจะได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่เกิน.....]

พิธีสารฉบับนี้จะมอบไว้กับเลขาธิการอาเซียน ซึ่งจะสำเนาพิธีสารที่ได้รับรองแล้วเพื่อส่งให้แก่ภาคีผู้ทำสัญญาแต่ละฝ่ายโดยพลัน

เพื่อเป็นพยานแห่งการนี้ ผู้ลงนามข้างท้าย ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลของตนตามลำดับได้ลงนามในพิธีสารแก้ไขความตกลงระหว่างรัฐบาลบรูไน ดารุสซาลาม สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์และราชอาณาจักรไทย เพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

ทำ ณ กรุงจาการ์ตา เมื่อวันที่ ... กันยายน ค.ศ. หนึ่งพันเก้าร้อยเก้าสิบหก เป็นต้นฉบับภาษาอังกฤษหนึ่งฉบับ

สำหรับรัฐบาลแห่งบรูไน ดารุสซาลาน	อับดุล ราห์มาน เทียบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและ ทรัพยากร
สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย	ที. อารีวิโบโว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้า
สำหรับรัฐบาลแห่งมาเลเซีย	ราฟีดาห์ อาซีส รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าระหว่างประเทศ และอุตสาหกรรม
สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์	ซีซาร์ บี เบาทีสตา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม
สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสิงคโปร์	เยา เชียว ตง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม
สำหรับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย	อำนาจ วีวรรณ รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	เลอ วัน เตรียท รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้า

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นาย แก้วสายจง สายสุวรรณวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2519(ค.ศ.1976) ที่บ้านชัยสมบูรณ อำเภอมืองอุทุมพร แขวง สหวันนะเขต สาธารณะรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีทางด้านกฎหมายการปกครองรุ่นที่หนึ่งจากคณะนิติศาสตร์-รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว เมื่อปี ค.ศ. 1998-1999 และหลังจากนั้นได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์สอนประจำอยู่ คณะนิติศาสตร์-รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว จนถึงปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย